

UNIVERSITE D'ANTANANARIVO

Ecole Normale Supérieure

Département de la Formation Initiale Littéraire

C.E.R Langue et lettres malgaches

Andiany : ZOMITA

Mémoire de fin d'étude pour l'obtention de

Certificat d'Aptitude Pédagogique

de l'Ecole Normale

**NY TAHIRIM-BOLA FAMPANDROSOANA
IFOTONY ARAKA NY FOMBA FIJERY SOSIO-
ANTROPOLOJIKA AO AMIN'NY KAOMININA
ANDINA, DISTRIKAN'AMBOSITRA, FARITRA
AMORON'I MANIA**

~~~~~

Présenté par:

RANDRIANATREHANA Ranjambolatina

Directeur de mémoire

Mme SOLO-RAHARINJANAHARY

RAHARIMALALA Anatolie

Professeure titulaire

et de direction de recherche

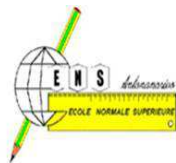
A l'Université d'Antananarivo

Ecole Normale Supérieure

21 Octobre 2014

UNIVERSITE D'ANTANANARIVO

ECOLE NORMALE SUPERIEURE

DEPARTEMENT DE LA FORMATION INITIALE LITTERAIRE

C.E.R Langue et Lettres malgaches

Andiany : ZOMITA

~~~~~

Mémoire de fin d'études pour l'obtention de

Certificat d'Aptitude Pédagogique de l'Ecole Normale

~~~~~

**NY TAHIRIM-BOLA FAMPANDROSOANA IFOTONY
ARAKA NY FOMBA FIJERY SOSIO-ANTROPOLOJIKA AO
AMIN'NY KAOMININA ANDINA, DISTRIKAN'AMBOSITRA,
FARITRA AMORON'I MANIA**

Présenté par:

RANDRIANATREHANA Ranjambolatina

Directeur de mémoire :

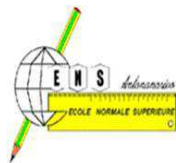
Madame SOLO-RAHARINJANAHARY RAHARIMALALA Anatolie,

Professeure titulaire et de direction de recherche à l'Université d'Antananarivo

Ecole Normale Supérieure

21 Oktobra 2014

UNIVERSITE D'ANTANANARIVO

ECOLE NORMALE SUPERIEURE

DEPARTEMENT DE LA FORMATION INITIALE LITTERAIRE

C.E.R Langue et Lettres malgaches

Andiany : ZOMITA

~~~~~

Mémoire de fin d'études pour l'obtention de

Certificat d'Aptitude Pédagogique de l'Ecole Normale

~~~~~

**NY TAHIRIM-BOLA FAMPANDROSOANA IFOTONY
ARAKA NY FOMBA FIJERY SOSIO-ANTROPOLOJIKA AO
AMIN'NY KAOMININA ANDINA, DISTRIKAN'AMBOSITRA,
FARITRA AMORON'I MANIA**

Présenté par:

RANDRIANATREHANA Ranjambolatina

Directeur de mémoire

Madame SOLO-RAHARINJANAHARY RAHARIMALALA Anatolie,

Professeure titulaire et de direction de recherche à l'Université d'Antananarivo

Ecole Normale Supérieure

21 Oktobra 2014

TENY FISAORANA

Taotrano tsy efan'irery. Koa izao asa fikarohana izao no tontosa, araka ny tokony ho izy dia teo ny fanampiana sy ny fifanomezan-tanana avy amin'ireo sokajina olona samihafa. Koa ety am-piandohana dia an-kafaliana no anoloranay fisaorana sy fankatelemana anareo rehetra nanolo-tanana anay, ka nahatongavana amin'izao dingana fanohanana izao.

Fankasitrahana feno no atolotra an-dRamatoa RAMANAMBELINA Henriette izay nanaiky ho Filoha mpitarika izao fanohanana ampahibemaso ny asa fikarohana izao. Misaotra indrindra ; « Ny andon'ny lanitra sy ny tsiron'ny tany anie ho amina mandrakariva. »

Tolorana fisaorana lehibe ihany koa Andriamatoa RAJAONARISON Jean Edouard izay niantsooka ny fitsarana ity voka-pikarohana ity. « Mirary soa anao hahavita be, ho lava andro iainana anie ianao tompoko. »

Ankasitrahana manokana Ramatoa SOLO-RAHARINJANAHARY RAHARIMALALA Anatolie izay nanaiky am-pitiavana nitarika anay tamin'ity asa fikarohana ity. Fandavan-tena lehibe no nasehony tamin'izany ary namoizany fotoana betsaka tokoa na dia maro aza ny adidy aman'andraikitra sahaniny. Misaotra anao eram-po eran-tsaina ; « Ho ambinin-java-manasatra anie ianao tompoko. Enin-kaja, enim-boninahitra.»

Fankasitrahana tanteraka no atolotra an-dRamatoa RAHARINJATOVO Hanitra, Tale Jeneralin'ny Tahirim-bola Fampanandrosoana Ifotony, izay tsy nanosi-bohon-tanana, fa nandray anay tsy amim-pisalasalana, ka nahafahanay nanao ny fanadihadiana rehetra araka izay nilaina. Tsy hadinoina ihany koa ireo mpiara-miasa aminy, aina lehibe ho an'ny asa fikarohana ataonay ny fanekenareo tamin'ny fanaovana fanadihadiana izay matetika dia matetika tokoa. Mankatelina indrindra tompoko.

Fankatelemana no atolotra an'Andriamatoa RABARIVELO Charles, Ben'ny tanànan'Andina sy ireo mpiara-miasa aminy izay tsy nanakatom-baravarana anay, fa nandray anay tamim-pitiavana, ka nahafahanay nifanerasera tamin'izy ireo sy

nahafahanay nanao ny fanadihadiana teo anivon'ny kaominina Andina. Mankasitraka tompoko.

Tsy hadino ny misaotra sy mankasitraka ny mponina rehetra tsy an-kanavaka ao Andina, izay nanaiky nifampiresaka sy nifampidinika taminay nandritra ny firotsahana antsehatra nataonay tany an-toerana. Sitraka hoenti-matory ny zava-bitanareo taminay, ka hovaliana raha mahatsiahy.

« Ny hazo no vanon-ko lakana, hono, ny tany naniriany no tsara. » Koa fankasitrahana no atolotra an'Andriamatoa ANDRIANARIMANANA Jean Claude Omer izay tomponandraikitra voalohany eto amin'ny Ecole Normale Supérieure. Tsy hadinoina ihany koa ny misaotra ireo tomponandraikitra isan-tsokajiny eto amin'ny Sekoly.

Fisaorana lehibe no atolotra an'Andriamatoa RANDRIAMAHAZO Jean Claude izay Talen'ny Sampana malagasy. Tsy hay hadinoina ny soa nataonao taminay teo ampanatanterahana ny andraikitra goavana sahaninao. Mirary soa anao hahavita be eto amin'ny sahan'ny fampianarana sy fanabeazana.

Tsy hadinoina ihany koa ny misaotra ireo mpampianatra rehetra eto amin'ny ENS, indrindra ny eto amin'ny Sampana malagasy izay namolavola anay nandritra ny dimy taona. Zava-dehibe tokoa ny fahalalana sy ny fanabeazana nomenareo. Fisaorana lehibe no atolotra anareo.

Isaorana Andriamatoa RAHARIJAONA Alphonse, izay Ray mpiahy ny andiany ZOMITA nandritra ny taom-piofanana manontolo. Mankasitraka indrindra tamin'izay rehetra vitanao.

Fisaorana ihany koa no atolotra ny mpiara-mianatra rehetra, indrindra ny andiany ZOMITA. Mpirahalany mianala isika nandritra izay dimy taona izay. Nisongadina ny fahamatoran'ny firaisan-kina sy fifankatiavana teo amintsika. Noho izany, tsy anavahana na iza na iza ny fisaorana sy firariantsoa. Samia tonga amin'ny ambony indrindra.

Tolorana fisaorana sy fankasitrahana feno Andriamatoa RAMANANDRAIBE Jean Marie sy Ramatoa vadiny RAMAHAMANITRA Hajandrany Josée ary ireo zanany izay nampiantrano anay ary tsy nanao anay ho zanak' Ikala hafa nandritra ny fivezivezenay

tamin'ny fanadihadiana natao tany an-toerana. Tsy ho voasandanay vola ny soa nataonareo taminay. Hitohy hatrany anie ny fifankatiavana, samia lava velona isika mianakavy.

Fankasitrahana no atolotra ny fianakaviana rehetra singanina manokana ireo izay nitaiza sy niahy ary nanohana anay nandritra izay dimy taona nandratoana fianarana teto Antananarivo izay. Levenam-bola ny soa nataonareo.

Misaotra indrindra ny iray tampo aminay tamin'ny fanohanana. Hery lehibe ho anay ny zava-bitanareo. Samia ho today soa aman-tsara amin'izay tanjona irina avy.

Mankasitraka an'i Dada sy Mama izay nankahery, nanohana anay, ka nahatongavana amin'izao dingana izao. Ny herim-po sy ny fitrotoana am-bavaka nataonareo dia sitraka sy telina tokoa.

Ny soa sy ny fahombiazana no irariana hanenika hatrany ny fiainanareo tsirairay avy.

Mankasitraka sy mankatelina tompoko.

RANDRIANATREHANA Ranjambolatina

FANONDROAN-TAKILA

TENY FAMPIDIRANA

0.1 Petraka olana.....	1
0.1.1 Ny antony nisafidianana ny lohahevitra.....	3
0.2 Petraka hevitra.....	5
0.2.1 Ny maha olona.....	6
0.2.2 Ny fampandrosoana ifotony.....	7
0.3 Ny tanjona.....	8
0.4 Ny haitsikera nampiasaina.....	8
0.5 Ny fomba nanatontosana ny asa.....	12
0.6 Ny olana nosetraina sy ny vahaolana noraaisina.....	15
0.7 Ny fetran'ny asa.....	17
0.8 Ny drafitra nitondrana ny asa.....	18

FIZARANA VOALOHANY: FAMPAHAFANTARANA NY MOMBA NY TOERANA AMIN'NY ANKAPOBENY

1.1. Fanoritsoritana ny toerana sy fampahafantarana ny tantara ary ny mponina ao amin'ny kaominina Andina.....	19
1.1.1. Ny lafiny jeografika.....	19
1.1.1.1. Fanoritsoritana ny tanànan'Andina.....	19
1.1.1.2. Ny toe-tany sy ny vohontany, ny toetrandro ary ny tontolo iainana.	24
a. Ny toe-tany sy ny vohontany.....	24
b. Ny toetrandro.....	26
d.Ny tontolo iainana.....	26
1.1.2. Ny lafiny tantara.....	28
1.1.2.1. Ny niforonan'ny anaran-tanàna.....	28
1.1.2.2. Ny fiavian'ny mponina.....	30
1.1.3. Ny lafiny kolontsaina.....	31
1.1.3.1. Ny kolontsaina eo amin'ny lafiny fomba amam-panao.....	31
1.1.3.2.Ny kolontsaina eo amin'ny lafiny zava-kanto.....	34
1.1.4. Ny lafiny sôsialy.....	35
1.1.4.1. Ny isan'ny mponina.....	35
1.1.4.2 Ny lafiny fahasalamana.....	35

a. Ny fitsaboana nentin-drazana.....	36
b. Ny fitsaboana môderina.....	37
1.1.4.3 Ny lafiny fanabeazana.....	37
a. Ny fanabeazana nentin-drazana.....	38
b. Ny fanabeazana noraisina avy amin'ny ilabolan-tany avaratra.....	39
1.1.4.4 Ny lafiny finoana.....	40
a. Ny finoana nentin-drazana.....	41
b. Ny finoana kristianina.....	43
1.2. Fampahafantarana ny toe-karena sy ny tetikasa mijoro ary ny olana mianjady amin'ny mponina.....	44
1.2.1. Fampahafantarana ny toe-karena.....	44
1.2.1.1. Ny fambolena.....	44
1.2.1.2. Ny fiompiana.....	46
1.2.1.3. Ny harena an-kibon'ny tany.....	47
1.2.1.4. Ny fivelomana hafa.....	47
a. Ny varotra.....	48
b. Ny fitaterana.....	48
d. Ny jono	49
e. Ny asa tanana.....	49
f. Ny fitrandrahana ala.....	49
1.2.2. Fampahafantarana ny tetikasa mijoro ao an-toerana.....	49
1.2.2.1. Ireo fikambanana misahana ny ara-toe-karena.....	50
1.2.2.2. Ireo fikambanana miandraikitra ny asa famokarana.....	51
1.2.3. Fampahafantarana ny olana atrehin'ny mponina ao an-toerana.....	51
1.2.3.1. Ny olana voajanahary.....	51
a. Ny aretim-boasary.....	52
b. Ny andiam-balala.....	52
1.2.3.2. Ny olana avy amin'ny olombelona.....	52
a. Ny tsy fandriampahalemana.....	52
b. Ny fifamoivoizana.....	53
<u>FIZARANA FAHAROA:</u> NY TAHIRIM-BOLA FAMPANDROSOANA IFOTONY (TFI) SY NY ASA FAMPANDROSOANA IARAHANY AMIN'NY MPONINA	
2.1. Fampahafantarana ny TFI amin'ny ankapobeny.....	57

2.1.1. Ny mombamomba ny TFI.....	58
2.1.1.1. Ny tantarany.....	58
2.1.1.2. Famaritana ny TFI, araka ny lalàna.....	62
a. Ny satany.....	62
b. Ny andraikiny.....	63
d. Ny lalàna mifehy azy.....	63
2.1.1.3. Famaritana ny TFI, araka ny tsinjara asa ao anatin'ny.....	64
a. Ny rafitra ankapobeny.....	64
b. Ny fitsinjaram-pitantanana eo anivon'ny foibe.....	66
d. Ny ivom-pifandraisana isam-paritra.....	66
e. Ny rafitra an-tanan-tohatra eo anivon'ny TFI.....	66
2.1.2. Ny toerana iasany.....	68
2.1.3. Ny foto-kevitra ijoroany.....	70
2.1.4. Ny tanjon'ny TFI.....	73
2.1.4.1. Ny tanjona ankapobeny.....	73
2.1.4.2. Ny tanjona manokana.....	73
2.1.5. Ny fomba fampihodinana ny TFI.....	74
2.1.6. Ny karazana asa ataon'ny TFI.....	75
2.1.7. Ny mpiara-miasa amin'ny TFI.....	78
2.2. Ny fepetra takina sy ny dingana arahina amin'ny fanatanterahana ny asa fampandrosoana iarahana amin'ny TFI.....	82
2.2.1. Ny fepetra takina amin'ny fahazoana famatsiam-bola.....	82
2.2.1.1. Ny fepetra takina amin'ny tompon'andraikitra.....	82
a. Ny fepetra takina amin'ny tompon'andraikitra ny TFI foibe.....	82
b. Ny fepetra takina amin'ny tompon'andraikitra ny kaominina.....	83
2.2.1.2. Ny fepetra takina amin'ny asa vatsina vola.....	85
a. Ny asa ahazoana famatsiam-bola.....	85
b. Ny asa tsy ahazoana famatsiam-bola.....	86
2.2.2. Ny dingana arahina amin'ny fanatanterahana asa fampandrosoana.....	88
2.2.2.1. Famolavolana sy fangatahana famatsiam-bola ny tetikasa.....	88
2.2.2.2. Fanatanterahana ny tetikasa.....	89
2.2.2.3. Fandraisana ny fotodrafitrasa.....	89
2.2.2.4. Famaranana ny tetikasa.....	90

2.3. Ny fiaraha-miasan'ny TFI sy ny kaominina ary ny vahoaka eo amin'ny fanatanterahana ny asa fampandrosoana.....	91
2.3.1. Ny fiaraha-miasa eo amin'ny TFI sy ny kaominina.....	92
2.3.1.1. Ny fizotry ny fanomanana ny antontan-taratasy ilaina.....	92
2.3.1.2. Ny fampiofanana ny tompon'andraikitry ny kaominina.....	94
2.3.2. Ny fiaraha-miasa eo amin'ny fanaovana fotodrafitrasa.....	99
2.3.2.1. Ny fanatsarana ny biraon'ny kaominina ao Atsimondrano.....	100
2.3.2.2. Ny fanarenana ny tsena ao Ampotsinatsy.....	102
2.3.2.3. Ny fanaovana kianja fanatanjahan-tena ao Ampasina.....	103
2.3.2.4. Ny fanamboarana tetezana ao Ampasina.....	105

FIZARANA FAHATELO: NY FIANTRAIKAN'NY ASA FAMPANDROSOANA NATAON'NY TFI TAO AMIN'NY KAOMININA ANDINA

3.1. Ny lafy tsaran'ny asa fampandrosoana	110
3.1.1. Ny vokatra mivantana.....	110
3.1.1.1. Eo amin'ny lafiny fitantanana.....	111
3.1.1.2. Eo amin'ny lafiny sôsialy.....	114
3.1.1.3. Eo amin'ny lafiny toe-karena.....	119
3.1.1.4. Eo amin'ny lafiny tontolo iainana.....	122
3.1.2. Ny vokatra lalim-pakan'ny asa fampandrosoana nataon'ny TFI.....	123
3.1.2.1. Ny fahafahampon'ny olona tamin'ny fahavitan'ny fotodrafitrasa ao Andina.....	123
3.1.2.2. Ny fiheveran'ny olona mikasika ny fampandrosoana.....	125
3.1.2.3. Ireo mpahazo tombontsoa avy amin'ny asan'ny TFI.....	125
a. Ny kaominina.....	125
b. Ny mponina.....	126
3.2. Ny lesoka teo amin'ny fanatontosana ny asa fampandrosoana.....	128
3.2.1. Ny lesoka teo amin'ny TFI foibe.....	128
3.2.2. Ny lesoka teo amin'ny kaominina.....	129
3.3. Soso-kevitra ho fanatsarana ny asa fampandrosoana ataon'ny TFI.....	132
3.3.1. Soso-kevitra ho an'ny TFI.....	133
3.3.1.1. Fametrahana ny solon-tenan'ny TFI any amin'ny faritra.....	133
3.3.1.2. Fanamafisana ny fanaraha-maso ny fomba fiasa.....	134
3.3.1.3. Fanomezan-danja ny kolontsain'ny faritra.....	135

3.3.2. Soso-kevitra ho an'ny kaominina.....	136
3.3.2.1. Ny fahaizana mamantatra ny filana fototry ny vahoaka.....	136
3.3.2.2. Ny fanomezana anjara toerana ny fokonolona	137
3.3.2.3. Ny fanomezana anjara toerana ny vehivavy	138
3.3.2.4. Ny fanamafisana ny fiaraha-miasa amin'ny fikambanana tsy miankina.....	138
3.3.3. Soso-kevitra ho an'ny vahoaka.....	139
3.3.4. Soso-kevitra ho an'ny Fanjakana.....	141

TENY FAMARANANA

LOHARANON-KEVITRA

A- Boky teôrika.....	149
B- Tahirin-kevitra hafa.....	151
D- Gazety.....	152
E- Rakibolana.....	152
F- Tranon-kalam-pifandraisana.....	153
G- Didim-panjakana.....	153

TOVANA

Tovana I: Ireo tetika amam-paika nentina niditra tao anaty fiarahamonina mba handiniana trangam-piarahamonina.....	I
Tovana II: Ireo zokiolona nanaovana fanadihadiana momba ny tantaran'ny toerana...	III
Tovana III: Ampahany amin'ireo zavamaniry fanao fanafody arahin'ny fomba fampiasana azy	IV
Tovana IV: “Objectifs du millénaire pour le développement”.....	VI
Tovana V: Taratasy fampahafantarana ny kaominina Andina fa feno ny fepetra ahafahany miatrika fiofanana.....	VII
Tovana VI: Fifanarahana famatsiam-bola.....	IX
Tovana VII: Drafitra lasitra famaritana tetikasa.....	XIII
Tovana VIII: “check list de suivi du sous-projet”.....	XXXVII
Tovana IX: “Politique de décentralisation”.....	XXXIX
Tovana X: Ireo fanontaniana natao tamin'ny olona isan-tsokajiny.....	XL

LISITRY NY FANAFOHEZAN-TENY

BEPC	: Brevet d'Etude du Premier Cycle
°C	: Degré Celsius
CDIS	: Chef DIstrict
CEG	: Collège d'Enseignement Général
CSB	: Centre de Santé de Base
DAS	: Détachement Autonome de Sécurité
EKAR	: Eglizy Katôlika Apôstôlika Rômanina
FDL	: Fonds de Développement Local
ENS	: Ecole Normale Supérieure
E.P	: Etablissement Public
E.P.A	: Etablissements Publics à caractère Administratif
E.P.C	: Ecole Primaire Catholique
EPIC	: Etablissements Publics à caractère Industriel et Commercial
E.P.P	: Ecole Primaire Publique
FJKM	: Fiangonan'i Jesoa Kristy eto Madagasikara
F.L.M	: Fiangonana Loterana Malagasy
Ha	: hectare
HIMO	: Haute Intensité de Main d'Oeuvre
Km	: Kilômetatra
LP2D	: Lettre de Politique sur la Décentralisation et la Déconcentration
M.A.P	: Madagasikara Am-Perinasa
O.M.D	: Objectifs du Millénaire pour le Développement
O.N.G	: Organisation Non Gouvernementale
OPCI	: Organisme Public de coopération intercommunale
PNUD	: Programme des Nations Unies pour le Développement
PN2D	: Programme National de Décentralisation et de Déconcentration
S.T.D	: Service Technique Déconcentré
T.F.I	: Tahirim-bola Fampandrosoana Ifotony
T	: tonne
Z.A.P	: Zone d'Administration Pédagogique

DIKAN-TENIN'NY VOAMBOLANA MANOKANA

Accord de financement : fifanarahana famatsiam-bola
Agent technique : tekisianina kaominaly
Budget primitif (BP) : teti-bola fototra na fanombohana
Droit de tirage : vola anjara
Comptabilité : fitanan-kaonty
Comptabilité publique : fitantanam-bolam-panjakana
Compte administratif : kaontim-pitantanana
Conseil communal : filan-kevitra kaominaly
Collectivité territoriale décentralisée : vondrom-bahoaka fototra itsinjaram-pahefana
Financement : famatsiam-bola
Fonctionnement : fampandehanan-draharaha
Fonds de développement local : Tahirim-bola Fampandrosoana Ifotony
Gestion administrative : fitantanam-draharaham-panjakana
Gestion financière : fitantanam-bola
Haute Intensité de Main d'Oeuvre: asa tanamaro
Investissement : fampiasam-bola
Maître d'œuvre : tompon'antoka
Maître d'ouvrage : tompon-draharaha
Maîtrise d'ouvrage communal (MOC) : fitompoan-draharaha kaominaly
Mode d'exécution des travaux : fanatanterahana ny asa
Organisme Public de coopération intercommunale (OPCI) : sampan-draharaham-panjakana momba ny fiaraha-miasa iraisan'ny kaominina
Partenaires : mpiara-miombon'antoka
Passation des marchés : fanaovana tolo-tsena
Plan communal de développement (PCD) : drafi-pivoarana ho an'ny kaominina
Prestataire de service : mpitao raharaha an-tsaina
Programme National de Décentralisation et de Déconcentration: Fandaharana asam-pirenena momba ny fitsinjaram-pahefana sy ny fanapariahana ny asam-panjakana
Secrétaire trésorier / comptable : mpitan-tsoratra/mpitam-bola
Service Technique Déconcentré (STD) : sampan-draharaham-panjakana
Tâcheronage: Antok'asa

LISITRY NY SARINTANY

Sarintany 1: Ny faritra Amoron'i Mania eo anivon'i Madagasikara.....	20
Sarintany 2: Ny faritra Amoron'i Mania sy ireo kaominina 55 ao aminy.....	21
Sarintany 3: Ny kaominina Andina sy ireo kaominina manodidina azy.....	22
Sarintany 4: Ny kaominina Andina sy ireo fokontany 15 ao aminy.....	23
Sarintany 5: Madagasikara ahitana ny faritra 22	69

LISITRY NY SARY

Sary 1: Ny mpikaroka mandray anjara amin'ny fitangosana voanjo	14
Sary 2: Ny lemak'i Sahasaonjo.....	25
Sary 3: Ny tanimbary miendrika an-tanan-tohatra.....	25
Sary 4: Ny dobo filomanosana voajanahary ao Andriaña.....	27
Sary 5: Ny tarika mpanao hira gasy RANDRIANASOLO Betsileo avy ao Andina.....	34
Sary 6: Ny fitaovana fanamboarana lohamenaka ao Atsimondrano.....	36
Sary 7: Ny fambolena voatabia ao Ampasina.....	45
Sary 8: Ny fambolena paraky ao Ampotsinatsy.....	45
Sary 9: Sary maneho ny haratsin'ny lalana.....	53
Sary 10: Ny biraon'ny kaominina ao Atsimondrano.....	111
Sary 11: Ny kianja fanaovana basikety sy ny kianja filalaovana baolina kitra ao Ampasina	113
Sary 12: Ireo olona manahy vary ao an-tsena rehefa andavanandro.....	115
Sary 13: Ny tsenan'ny kaominina ao Ampotsinatsy.....	116
Sary 14: Ny tetezana vita ao Ampasina	118
Sary 15: Ny efitrano malalaky ny biraon'ny kaominina.....	120
Sary 16: Ny mpanangom-bokatra voatabia sy voanjo.....	121
Sary 17: Ny tsena ao Andina rehefa Talata sy Alahady.....	121
Sary 18: Ny tsena ao Andina rehefa Zoma.....	122
Sary 19: Ny lava-piringa ao amin'ny faritry ny kaominina.....	123

LISITRY NY KISARY

Kisary 1: Ny fifandrohizan'ny fitsinjaram-pahefana sy ny fanapariaham-pahefana eto Madagasikara.....	61
Kisary 2: Ny rafitra an-tanan-tohatry ny TFI.....	67

LISITRY NY FAFANA

Fafana 1: Ny mari-pana manerana ny faritany Fianarantsoa.....	26
Fafana 2: Ny rotsak'orana manerana ny faritany Fianarantsoa.....	26
Fafana 3: Ny isan'ny mponina araka ny sokajiny.....	35
Fafana 4: Ny isan'ny mpianatra sy ny mpampianatra any amin'ny sekolim-panjakana	39
Fafana 5: Ny isan'ny mpianatra sy ny mpampianatra any amin'ny sekoly tsy miankina.....	40
Fafana 6: Ny fambolena mibahan-toerana indrindra miaraka amin'ny velaran-tany sy ny vokatra azo.....	46
Fafana 7: Ny biby fiompy sy ny isany.....	47
Fafana 8: Ohatra vitsivitsy notsongaina avy amin'ny fanasokajian'ny TFI ny kaominina araka ny fahazoany famatsiam-bola.....	87

TENY FAMPIDIRANA

Misy karazany telo ny dingana arahina eto amin'ny ivon-toerana fiofanana ho mpampianatra eto amin'ny E.N.S izay takina amin'ny mpiofana mba hahazoana ny mari-pahaizana C.A.P.E.N. Voalohany, eo ny atrikasa eny anivon'ny sekoly ambaratonga faharoa; manaraka izany, misy ny fanalana ny fanadinana an-tsoratra; ary farany, atao ny fanohanana ampahibemaso ny asa fikarohana izay nosafidina.

Raha ny ato amin'ny sampana Teny malagasy no asian-teny dia maro ireo safidy azo anompanana ny asa fikarohana: toy ny literatiora, ny haiteny ary ny riba. Ny antrôpôlôjia no niantefan'ny safidinay. Marihina fa ny antrôpôlôjia dia taranja mandinika ny fiarahamonina sy ny fomba amam-panaony izay mitambatra ho riba, ka ny antrôpôlôjia ampiharina amin'ny fampandrosoana no ifotorana amin'ity asa fikarohana ity.

Tsara ihany koa, ny manamarika ety am-piandohana fa nisy akony teo amin'ny voka-pikarohana nataonay ny fihitsohana pôlitika nolalovan'ny firenena tamin'ny taona 2009.

Antoka iray ahafahana mampandroso ny firenena ny fampandrosoana ny kaominina sy ny faritra. Maro ireo fandaharana asa sy tetikasa isan-karazany izay misahana ny lafiny fampandrosoana. Anisan'ny nahasarika anay ny fandinihana ny asa fampandrosoana iandraiketan'ny Fanjakana any amin'ireo vondrom-bahoaka fototra itsinjaram-pahefana izay tontosain'ny TFI. Iray amin'izany ny kaominina ambanivohitra Andina izay iompanan'ny fikarohanay bebe kokoa. Hovahavahana etoana àry ny petraka olana, ny petraka hevitra, ny tanjona kendrena, ny haitsikera nampiasaina, ny fomba nanatontosana ny asa, ny olana sy ny vahaolana, ny fetran'ny asa ary farany ny drafitry ny asa fikarohana.

0.1 Petraka olana

Ny fanasokajiana nataon'ny firenena matanjaka no mamaritra fa mizara roa ny sokajy ametrahana ny firenena maneran-tany amin'ny ankapobeny. Ny firenena tavaratra dia mihevitra azy ho tany mandroso « les pays du Nord » ary ny firenena tatsimo dia antsoiny hoe : firenena an-dalam-pandrosoana « les pays en voie de développement » na firenena mahantra « les pays du tiers monde ou les pays pauvres ». Io fanasokajiana io dia nivohitra tamin'ny kabarin'ny filoham-pirenena Amerikanina, Andriamatoa Truman ny 20 janoary 1949 izay nanehoany fa ny ankamaroan'ny firenena maneran-tany dia mahantra avokoa.

Anisan'ny hantsana manelanelana ny firenena tavaratra sy ny firenena tatsimo ny fifanoheram-piheverana eo amin'ny roa tonta mikasika ny atao hoe « fahantrana » sy ny

hoe « fandrosoana »/« fampandrosoana ». Andaniny, ny firenena tandrefana dia manome lanja ny lafiny toe-karena sy teknika eo amin'ny fomba andrefesana ny lafiny fandrosoana. Ho an'Andriamatoa Truman « ny famokarana be dia be no fanalahidin'ny fampandrosoana maharitra¹. » Mihevitra ihany koa ireo firenena tandrefana « *fa avy amin'ny tsi-fahampiam-bola no mahatonga ny firenena iray ho mbola eo an-dalam-pandrosoana* ² ». Ankilany, ny firenena tatsimo dia mitsinjo kokoa ny lafiny maha olona. Ambaran'i Régis RAJEMISA RAOLISON izany amin'ny hoe : ny fandrosoana dia « *fivoarana ho amin'ny tsaratsara kokoa vokatry ny fiitaran'ny fahaizana amampahalalan'ny olombelona* ³ ». Mamaritra ny atao hoe fandrosoana ihany koa ny OTRIKAFO: ny «fandrosoana, izay midika hoe : *firosoana na fivoarana*; izao no hevitra raketin'izany: *mandeha mankany aloha; miala amin'ny toerana na toetra heverina fa tsy mahomby, tsy dia mampivelatra loatra (ny isam-batan'olona na ny fiarahamonina) ka mankany amin'izay metimety kokoa na lafatra*. Ny fiarahamonina eo an-toerana no tompon-kevitra sy tompo-marika ary tomponandraikitra amin'izany. Izany hoe : hery avy eo an-toerana ihany no tompon'ny hevitra sy ny lamina ary ny fanatanterahana izany⁴.»

Lafin-javatra maro no voakasika raha ny fampandrosoana no asian-teny. Betsaka anefa ny antony mahatonga ny fampandrosoana tsy hahomby. Ny fampandrosoana any ifotony amin'ny alalan'ny fanatanterahana ny fitsinjaram-pahefana sy fanapariahana ny asampanjakana no ahafahana manakaiky ny vahoaka. Manamafy izany ny voalaza ao amin'ny gazety *Courrier de Madagascar* izay maneho fa ny “*Fitsinjaram-pahefana tena izy, kitro ifaharan'ny fampandrosoana*”⁵. Vaindohan-draharahan'ny Fanjakana, araka izany, ny fanaovana ho laharam-pahamehana ny vahoaka any ifotony amin'ny alalan'ny famatsiam-bola ny kaominina. Ny TFI no fitaovana iray ahafahana manatanteraka izany. Izany hoe, ny asa fampandrosoana sady miainga avy any an-tampony “macro” no mifahatra any amin'ny fotony “micro”. Koa raha tiana ny hampandroso ny firenena dia tokony homena lanja ny isam-batan'olona, na ny vahoaka eny ifotony ary tokony hisy ny fifandraisana tsimbalivaly eo amin'ny mpitondra sy ny entina mba hampahomby ny fiaraha-miasa. Moa àry ve tontosa araka ny tokony ho izy ny fampandrosoana any ifotony tontosain'ny Fanjakana amin'ny alalan'ny famatsiam-bola avy amin'ny TFI tao amin'ny kaominina Andina? Koa:

¹ Wolfgang SACHS et Gustavo ESTEVA, *Des ruines du développement*, édition Le serpent à plumes, Paris, 2003(1996 édition française aux USA), p.14 : « Aux yeux du Président, le chemin était tout tracé : « une plus grosse production est la clé de la prospérité et de la paix. »

² E.D.ANDRIAMALALA, *Ny Fanagasiana*, Librairie mixte, Antananarivo, 2007, tak.38

³ Régis RAJEMISA RAOLISON, *Rakibolana malagasy*, Ambozontany Fianarantsoa, janoary 1985, tak.252

⁴ OTRIKAFO, *Vaha olona Mahomby*, Antananarivo, janoary 2006, tak.19

⁵ *Courrier de Madagascar*, n° 1482 du 22 juillet 2014, p.6

- Hatraiza ny fampiharana ny vinavina ambony latabatra araka ny heverin'ny Fanjakana amin'ny fampiharana izany any anivon'ny kaominina?
- Hatraiza ny fanatanterahan'ireo solon-tenam-panjakana ny andraikiny any amin'ireo vondrom-bahoaka fototra itsinjaram-pahefana?
- Hatraiza ny fiantraikan'ny asa fampandrosoana tohanan'ny Fanjakana eo anivon'ny kaominina ary any amin'ny vahoaka miaina izany?

0.1.1 Antony nisafidianana ny lohahevitra

Samy manana ny safidiny ny tsirairay eo amin'ny asa fikarohana ataony. Maromaro ny antony nahatonga anay hanompana ny asa fikarohana momba ny fanadihadiana ny asa fampandrosoana sahanin'ny TFI ao amin'ny kaominina ambanivohitra Andina. Heverina ho manan-danja ireto antony manaraka haroso etoana ireto. Andaniny, ny antony siantifika izay hiresahana ny taranja, eo ihany koa ny tsy mbola nisian'ny olona nandinika io lohahevitra io. Ankilany, ny antony mifandraika amin'ny mpikaroka izay hiresahana ny antony nahasarika anay handinika mikasika asa fampandrosoana tontosain'ny TFI ary ny toerana nanaovana fanadihadiana.

❖ Antony siantifika

Maro ny antony nahatonga anay ho voasarika tamin'ity lohahevitra ity. Eo amin'ny lafiny taranja dia hita ho manana ny maha izy azy avokoa ny taranja samihafa nanovozam-pahalalana nandritra ny fotoam-piofanana teto amin'ny Sekoly Ambony Manofana ho Mpampianatra (ENS). Iray amin'ireo izay tena nahasarika anay manokana anefa ny « antrôpôlôjia » ; na teo amin'ny firotsahana an-tsehatra amin'ny fampiharana ny lafiny teôrika. Efa maro ny firotsahana an-tsehatra natao hatrany amin'ny taona voalohany toy ny nitsidihana ny doany Andriantsianika, ny nanaovana ny *Dia fibeazana* tany Mahajanga, ny nitsidihana ny Rova Antsahadinta, ny nanaovana fanadihadiana tao amin'ny tobin'ny Zandarimariam-Pirenena ao Moramanga sy ny fitsidihana ny valanjavaboahary ao Andasibe, ny nitsidihana ny doany Antongona, ny nitsidihana ny doany Ambatofahavalo, ary ny *Dia fibeazana* izay natao tany Fenoarivo Atsinanana.

Nahaliana anay tokoa ireny firotsahana an-tsehatra ireny izay nahafahana nandinika sy nanadihady ny zava-misy hita tamin'ireo toerana voatanisa teo ambony ireo. Manampy izany, ny fisian'ny semina mikasika ny antrôpôlôjia tao amin'ny taona fahefatra izay nanamafy sy nanatevina ny fahalalana.

Teo ihany koa ny finiaavana sy ny fitiavana ilay taranja, ka nahatonga anay hisafidy manokana ny antrôpôlôjia sy ny sehatry ny fampandrosoana. Ity taranja ity rahateo no efa novinavinaina hanaovana asa fikarohana hatrany amin'ny taona voalohany.

Ankoatra izay, ny lohahevitra « fandrosoana/fampandrosoana » dia tafiditra ao anatin'ny fandaharam-pianarana, ka tsara raha trandrahina misimisy kokoa ny momba azy io mba hahafahana manatevina ny fahalalana ananana, fa tsy hionona eo amin'ny lafiny teôrika fotsiny.

Ity asa fikarohana ity dia mifototra kokoa amin'ny lafiny maha olona. Ny mikasika ny *Tahirim-bola Fampandrosoana Ifotony (TFI)*, na ny *Fonds de Développement Local (FDL)* no nahasrika anay, noho izy rafitra miankina amin'ny Fanjakana izay miandraikitra ny fampandrosoana any amin'ireo vondrom-bahoaka fototra itsinjaram-pahefana.

Tsy mbola nisy nanao fikarohana momba ny TFI mikasika ny maha olona sy ny fampandrosoana. Ireo mpikaroka talohanay izay nanao fikarohana momba ny TFI dia niompana teo amin'ny lafiny teknikina araka ny fahalalanay, ary ireo mpikaroka ireo dia mpahay toe-karena :

RAZAFIMANANTSOA Harilanto⁶, izay nanompana ny asa fikarohany tamin'ny fanehoana fa ny TFI/FDL dia fitaovam-pamatsiam-bola sy varavarana misokatra ho amin'ny fampandrosoana ifotony.

---

⁶ RAZAFIMANANTSOA Harilanto, « Le financement du développement local (FDL) », 30 mars 2012, Fac DEGS, Département Economie, option « Administration ».

RANDRIANARIMANANA Andoniaina Yves Charlys⁷, naneho ny tsy fahombiazana teo amin'ny fampiharana ny TFI/FDL tao Fenoarivo izay niompana tamin'ny lafiny teknika sy toe-karena.

Araka izany, ireo voka-pikarohana ireo dia samy miompana betsaka any amin'ny lafiny teknika sy toe-karena. Tsy mbola nisy ihany koa tato amin'ny sampana Malagasy nanadihady mikasika io lohahevitra io; tsy mbola nisy, noho izany, asa fikarohana izay nandalina manokana ny lafiny maha olona, ka nahatonga anay hisafidy ity lohahevitra ity.

❖ **Antony mifandraika amin'ny mpikaroka**

Maro ireo rafitra sy/na tetikasa misahana ny lafiny fampandrosoana fa nahasarika anay ny TFI noho izy rafitra miankina amin'ny Fanjakana misahana ny asa fampandrosoana, ka nahatonga anay hisafidy ny asa fikarohana miompana amin'ny fandinihana akaiky ny fiantraikan'ny tetikasa ataon'ireo mpanao asa fampandrosoana.

Anisan'ny nahasarika anay manokana ny kaominina Andina noho ny fahalalanay azy amin'ny ampahany, ka nanosika anay hamantatra misimisy kokoa ny momba azy. Izany hoe, Andina izay manana ny maha izy azy eo amin'ny fambolena voatabia ary nanana ny lazany tamin'ny fanondranana voasary teo aloha. Ity toerana ity ihany koa tsy dia lavitry ny renivohitry ny Distrikan' Ambositra ary efa nandehanana matetika, ka tsy nampanano sarotra ny fivezivezena tany an-toerana. Marihina etoana fa tsy zanak'io toerana io izahay, nefa heverinay fa ilaina ihany koa ny fandinihana ny fiarahamonina ivelan'ny misy ny tena izay tena takin'ny fikarohana siantifika.

0.2 Petraka hevitra

Heverina fa misy zava-baovao entin'ny TFI mikasika ny fampandrosoana any ifotony. Izany hoe, heverina fa tontosana, araka ny tokony ho izy, ny fampandrosoana notontosain'ny Fanjakana tamin'ny alalan'ny TFI izay nampiharina tao Andina. Isan'ny petraka hevitra fototra, araka izany, ny fijerena ny lafiny maha olona, ka nanamboatana fotodrafitrasa vitsivitsy tao an-toerana dia ny biraon'ny kaominina, ny tsena, ny kianja ary

---

⁷ RANDRIANARIMANANA Andoniaina Yves Charlys, « Impact du Fonds de Développement Local, cas de la commune rurale de Fenoarivo », 24 mai 2012, Fac DEGS, Département Economie, option « Développement ».

ny tetezana mba hahafahan'ny mponina manatontosa ny adidy aman'andraikitra ary ny asa fivelomana andavanandro. Ireo fotodrafitrasa voatanisa teo aloha ireo dia voasokajy ho laharam-pahamehan'ny vahoaka eny ifotony. Hovelabelarina mandritra ny asa fikarohana ireo.

0.2.1 Ny maha olona

“Ny fanahy no maha olona”, hoy ny fomba fiteny. Ny fanomezan-danja ny lafiny maha olona no fototry ny fahombiazan'ny asa fampandrosoana. Manamarina izany indrindra ny voalazan'i CERNEA izay maneho fa “Ny fiheveran'ny ankamaroan'ny olona dia mirona ny amin'ny tokony hanomezan-danja ny lafiny fiarahamonina eo amin'ny fampandrosoana. Ankoatra ny fampiroboroboana ny ara-toe-karena dia efa nisongadina hatry ny ela io fanentanana io tany amin'ny tany mandroso, ary mihamahazo vahana aty amin'ny tany an-dalam-pandrosoana. Ny endrika azo tsapain-tanana amin'io fisokafana amin'ny lafiny fiarahamonina io dia ny fandraisana anjaran'ny Fitondram-panjakana rehetra maneran-tany tamin'ny fikaonan-doha iraisam-pirenena voalohany momba ny fampandrosoana ara-piarahamonina natao tao Copenhagen tamin'ny taona 1995 sy ny fankatoavan'ireo Fitondram-panjakana ireo ny fanambarana pôlitika mifanesy mikasika ny vontoa tany ara-piarahamonina amin'ny fampandrosoana⁸.” Manamafy io fanomezan-danja ny fiarahamonina io ihany koa ny hetsika nataon'ny Banky iraisam-pirenena, “nandritra ny taom-piasana 97, izay nanangana fikambanana eo amin'ny fampandrosoana ara-piarahamonina, natao handinika manokana ny fomba ampidirana ny fampivelarana ny lafiny fiarahamonina ao amin'ny môdelin'ny fampandrosoana ary amin'ny fandraisana fanapahan-kevitra.”⁹ Izany rehetra izany dia maneho fa ny lafiny maha olona no fototry ny fampandrosoana. Raha tiana ny hisian'ny fampandrosoana, araka izany, dia atao izay hampifanakaiky ny fomba fijery eo amin'ny mpanao asa fampandrosoana sy ny olona iantefan'izany.

---

⁸ CERNEA M., *La dimension humaine dans les projets de développement. Les variables sociologiques et culturelles*. Edition Karthala, Paris, 1998, p.17 : « l'opinion publique se préoccupe davantage des dimensions sociales du développement. Au-delà de la seule croissance économique, cette sensibilisation, depuis longtemps évidente dans les pays industrialisés, est aussi marquée dans les pays en développement. L'expression la plus visible de cette ouverture vers le « social » a été la participation de tous les gouvernements de la planète au premier sommet mondial pour le développement social (copenhague, mars 1995) et l'adoption, par ces gouvernements, d'une série de déclarations politiques sur le « contenu social » du développement. »

⁹ Banque mondiale, *Rapport annuel 1997*, p.25 : « la Banque a créé, pendant l'exercice 97, un groupe de travail sur le développement social chargé d'examiner comment la dimension sociale pourrait être mieux intégrée dans les modèles de développement et dans la prise de décision. »

0.2.2 Ny fampandrosoana ifotony

Teo amin'ny sehatra iraisam-pirenena dia nifototra tamin'ny fampandrosoana ara-toe-karena sy teknika ny paikadim-pampandrosoana nampiharina tany amin'ireo firenena an-dalam-pandrosoana toa an'i Sénégal, Niger, Madagasikara nanomboka teo amin'ny taona dimampolo. Tsikaritra anefa ny lesoka teo amin'ny fampiharana izany, satria samy manana ny rafitra sy ny kolontsaina manavaka azy ny fiarahamonina tsirairay¹⁰. Izany no nahatonga ny fampandrosoana hirona amin'ny fampandrosoana any ifotony¹¹ mba hahafahana mahita ny zava-misy marina any ifotony mikasika ny fiarahamonina. Araka ny voalazan'i CERNEA dia "Fandaharana asam-pampandrosoana maro no tsy nahomby noho ny tsy fahampian'ny fahalalana fototra mikasika ny fiarahamonina sy ny kolontsaina. Hita ny voka-dratsin'ny tsy fanomezan-danja ny zava-misy ara-piarahamonina any ifotony sy ny pôlitika sasantsasany, indrindra ny mahakasika ny fanitsiana ara-drafitra¹²." Tsy azo atao ambanin-javatra, noho izany, ny fahafantarana ny fiarahamonina, na ny faritra anaovana asa fampandrosoana mba tsy hahavery maina ny asa atao. Tsapa fa raha tsy miainga any amin'ny vahoaka any ifotony ny fampiharana ny fampandrosoana dia tsy hisy ihany koa ny fandrosoan'ny firenena izay antony nananganana ny TFI. Ny fiaingana avy any ifotony amin'ny fanatanterahana ny asa fampandrosoana no ahafahana manatsara ny fari-piainan'ny isam-batan'olona, ka mampisy ny fivoaran'ny kaominina sy/na ny faritra. Ireo no ahafahana mampivoatra ny lafiny toe-karena, na ny antsoina hoe "économie locale" izay vao mitatra any amin'ny sehatra samihafa ary ny firenena iray manontolo. Tokony hampiharina, araka izany, ny "Approches de développement local", fomba fiasa iray eo anivon'ny "Fonds de Développement Local" izay miorina amin'ireto tebo-kevitra manaraka ireto:

---

¹⁰<http://www.fao.org/docrep/003/v5370f/v5370f02.htm#a.%20la%20reconnaissance%20des%20acteurs%20locaux>

¹¹http://fr.wikipedia.org/wiki/D%C3%A9veloppement_local: « Le **développement local**, aussi appelé **développement à la base**, est un processus utilisant les initiatives locales au niveau des petites collectivités comme moteur du **développement économique**. » Raha adika tsotra dia hoe : « Ny fampandrosoana any ifotony, na antsoina koa hoe fampandrosoana hatrany amin'ny fototra, dia dingana mampiasa ny risimpon'ny olona ao an-toerana eny anivon'ny vondrom-bahoaka madinidinika izay mampihetsika ny fampandrosoana ara-toe-karena. »

¹²CERNEA M., op.cit, p.21 : « de nombreux programmes de développement se soldent par un échec du fait de leur mauvaise conception due au manque de connaissances de base sur le plan sociologique et culturel. On a pris conscience des effets négatifs des interventions n'ayant pris en compte le contexte social local ou de certaines politiques, notamment en matière d'ajustement structurel. »

- ✓ ny fandraisana andraikitra fenon'ny mponina ao an-toerana amin'ny fandraisana fanapahan-kevitra, ny fampiharana sy ny fanaraha-maso ny fizotran'ny asa fampandrosoana;
- ✓ ny fananganana rafitra misy manam-pahaizana avy ao an-toerana hiaraka hikaon-doha sy hanapa-kevitra;
- ✓ ny fametrahana rafitra tantsoroka teknika hanampy eo amin'ny fandrindrana sy ny fitantanana ary ny fampiharana ny asa fampandrosoana;
- ✓ ny fananganana rafi-pitantanam-bola any an-toerana hoenti-manohana ny asa fampandrosoana;
- ✓ ny fanomezan'ny mpiara-miombona antoka eo amin'ny fampandrosoana lanja ny hetahetan'ny mponina.¹³

0.3. Ny tanjona kendrena

Amin'ny maha asa fikarohana azy dia misy ny zava-kendrena amin'ny fanatanterahana izany. Ny asa fikarohana tahaka itony dia natao hanatevenana ny tahirin-kevitra voarakitra an-tsoratra ary ho azon'ny rehetra atao ny mikirakira azy.

Ankoatra izany, ity asa fikarohana ity dia natao ihany koa mba hitarihana ny mpanao asa fampandrosoana hanome lanja ny fiarahamonina eo amin'ny fanatanterahana asa fampandrosoana.

Ezahina, araka izany, ny hanasongadinana ny zava-misy sy ny fomba nanatanterahana ny asa fampandrosoana tany an-toerana.

0.4. Haitsikera nampiasana

Ny haitsikera mifamatotra amin'ny «socio-anthropologie» no enti-manatanteraka ny asa fikarohana. Ka hofaritanay aloha ny «socio-anthropologie» vao hanazava ny haitsikera izahay. Ny «socio-anthropologie» dia taranja itambaran'ny sôsîôlôjia sy antrôpôlôjia izay avy amin'ny teny roa hoe: «sociologie» sy «anthropologie». Fa araka ny amaritan'i

---

¹³ REPUBLIQUE DEMOCRATIQUE DU CONGO « Ministère de la Décentralisation et de l'Aménagement du Territoire », *Guide Méthodologique de Planification du développement local*, p.9 : « L'approche de développement local repose sur les principes suivants : - **la pleine responsabilisation** des populations au niveau local dans la prise de décision, la mise en œuvre et le suivi des actions de développement ; - la création de **cadres locaux de concertation** et de prise de décision ; - la mise en place de structures **d'appui-conseil technique** pour appuyer la planification et la mise en œuvre des actions de développement ; - la mise en place d'un **système financier de proximité** pour soutenir les actions de développement ; - la prise en compte des attentes des populations par les partenaires au développement ».

J.P.Olivier de Sardan azy, «antsoiko hoe «socio-anthropologie» ny fandalinana ny vondrona olona mpiara-belona amin'ny mpandalina sy ny fifanohinan'izy ireo, amin'ny alalan'ny firotsahana an-tsehatra sy maro rantsana, ny lafiny ambaratonga samihafa eo amin'ireo vondrona ireo. Jerena amin'izany ihany koa ny lafiny mitety vanim-potoana no sady ampiarahina ny fandalinana ny zava-misy iainan'ireo vondrona ireo sy ny fiheverany ny tontolony.

Araka izay fomba fiheverana izay, ny «socio-anthropologie» dia miavaka, andaniny, amin'ny sôsîôlôjia, mifototra amin'ny isa sy ny hamaroana izay miainga avy amin'ny fanadihadiana mavesatra noho ny antontam-panontaniana takina; ankilany, miavaka amin'ny etinôlôjia, mifototra amin'ny fanomezan-danja ny lovan-drazana, mifantoka amin'ny vondrona olona miavaka ifampidinihana. Mifanohitra amin'ny sôsîôlôjia sy antrôpôlôjia mandalina sy maminavina lohahevitra iray izy amin'izany. Mampiharo ny fomba fiasa mahazatra ny sôsîôlôjia mirotsaka an-tsehatra (école de Chicago) sy ny antrôpôlôjia manana izany fomba fiasa izany (etinôgirafia). Ezahina amin'izany ny fandalinana lalim-paka sy mafonja ary any an-toerana ireo hetsika misy amin'ny famerenana/fanovana fitambaran-javatra misy samihafa ara-piarahamonina. Dinihiny amin'izany ihany koa ny fihetsiky ny olona tafiditra ao amin'ny fandalinana sy ny hevitra fonosin'ireny fihetsika ireny.¹⁴

Zava-dehibe ny mamaritra ny haitsikera ampiasaina amin'ny asa fikarohana mba tsy hampivaona ny fanadihadiana atao.

Araka izany, ny «*approches par l'enchevêtrement des logiques sociales*» na «*les multi-rationalités*» izay fomba fijery mifototra amin'ny fandinihana ireo hevitra samihafa mifamahofaho eo amin'ny fiarahamonina dia miompana amin'ny fanarahana ireto dingana roa ireto:

---

¹⁴ J.P. Olivier de Sardan, «*Anthropologie et développement*», 1995, 17 : «J'entends par « socio-anthropologie » l'étude empirique multi-dimensionnelle de groupes sociaux contemporains et de leurs interactions, dans une perspective diachronique, et combinant l'analyse des pratiques et celle des représentations. La socio-anthropologie ainsi conçue se distingue de la sociologie quantitativiste à base d'enquêtes lourdes par questionnaires comme de l'ethnologie patrimonialiste focalisée sur l'informateur privilégié (de préférence grand initié). Elle s'oppose à la sociologie et l'anthropologie essayistes et spéculatives. La socio-anthropologie fusionne les traditions de la sociologie de terrain (Ecole de Chicago) et de l'anthropologie de terrain (ethnographie) pour tenter une analyse intensive et in situ des dynamiques de reproduction/transformation d'ensembles sociaux de nature diverses, prenant en compte les comportements des acteurs, comme les significations qu'ils accordent à leurs comportements».

1- Ny fijerena ny zava-misy any an-toerana, ary mifototra amin'ny fijery kely indrindra, farafaharatsiny ny manelanelana fa tsy ny goavana. Ny tanjona dia ny fahafahana mahalala sy mamantatra na dia ny ampahany fotsiny ihany ny zava-misy isan-tsokajiny na isam-paritra, fa tsy hoe famolavolana sy fananganana rijan-kevitra goavana. Izany hoe, omen-danja ny toerana, na ny faritra mba hahafahana manasongadina ny lafin-javatra samihafa eo anivon'ny fiarahamonina toy ny rafi-piarahamonina, ny rafi-pamokarana ary ny olana ara-toe-karena sy ny fiainan'ny mponina ankapobeny.

2- Omen-danja manokana ireo olona, na vondrona olona tafiditra amin'ny fampandrosoana. Jerena amin'izany ny paikadiny, ny zava-kendreny, na ny zavatra anaovany fanamby, satria kely dia kely ny sehatra ahafahan'ny olona mivelatra noho izy voafatopatotri'ireo sakana samihafa nateraky ny rafitra misy.¹⁵ Ny mpanao asa fampandrosoana na ny TFI, ohatra, dia mihevitra fa ny fahatomombanan'ny antontan-taratasy sy ny dingana ary ny fepetra takina amin'ny fanatontosana ny asa fampandrosoana no ilaina mba hampahomby ny fiaraha-miasa. Eo ihany koa, ny fampiasana ny vola araka ny tokony ho izy, ny fahavitan'ny asa araka ny dingana sy ny antontan-taratasy mifanaraka amin'izany no heverina ho zava-dehibe. Manana ny paikadiny ihany koa ny mpitondra any anivon'ny kaominina; ohatra: ny fanatontosana asa fampandrosoana iray na maromaro mandritra ny fotoana itondrany dia paikady iray anehoany amin'ny vahoaka fa nahavita zavatra izy ary mbola mendrika hofidina amin'ny fotoana manaraka. Azo heverina fa manana ny zava-kendreny (tanjony na faniriany) ihany koa anefa ny vahoaka, dia ny fahafahany mampiasa ireo fotodrafitrasa ireo mba hamaly ny filany araka ny zo fototra tokony hananan'ny tsirairay; ohatra: ny fahasalamana ho an'ny daholobe, fandriampahalemana, afaka mamokatra sy mivezivezy an-kalalahana izy ireo na eo amin'ny asa fivelomana izany, na eo amin'ny fanatanterahana adidy eo amin'ny fiarahamonina, afaka mianatra ara-dalàna ny zanany.

---

¹⁵ J.P. Olivier de Sardan, op.cit, p.52 « L'approche par l'enchevêtrement des logiques sociales ou les multi-rationalités c'est une approche moins prétentieuse, plus empirique et plus éclatée de la réalité sociale qui domine aujourd'hui. On peut estimer qu'elle se déploie à deux niveaux complémentaires.

1- La démarche est devenue plus « locale », plus centrée sur le « micro », voire à la rigueur le « méso ».

2- L'accent est mis sur les acteurs sociaux ou les groupes d'acteurs sociaux (individuels ou collectifs), leurs stratégies, leurs enjeux. La marge de manœuvre des individus et des groupes à l'intérieur des ensembles de contraintes définis par les structures est désormais un objet d'étude privilégié»

Manampy izany ny haitsikera mikasika ny fampandrosoana tarafina amin'ny teny ampiasaina na ny “approches discursives de développement” ou “le déconstructionnisme”. Ity haitsikera ity dia natao hitsikerana ny mpanao asa fampandrosoana sy ny zavatra lazainy ao amin'ny lahateny momba ny fampandrosoana, satria matetika tsy mifanandrify ny teny ambara sy ny zavatra atao.

Tsy tokony hahagaga ny fihatahan'ny siansa ara-piarahamonina eo amin'ny voambolana, eo amin'ny firehan-kevitra ary eo amin'ny fanehoana ny endrika ankapoben'ny fampandrosoana : ny sasany manana ny fahaiza-mandahatra fanaon'ny mpanapa-kevitra, na ny mpanao pôlitika, na ny tekisihanina, na ny olon-tsotra, na ny mpitantan-draharaha na ny mpaminany arakaraka ny zava-misy ; ny hafa kosa matihanina eo amin'ny hevitra sy ny fampiasa manaraka lôjikan'ny fitenenana. Singan-javatra roa no enti-manazava io fisehoan-javatra io :

- Ny tontolon'ny fampandrosoana dia ahitana elanelana goavana eo amin'ny lahateny sy ny fanatanterahana asa : kely ihany ny fifandraisana misy eo amin'izay voalaza momba ny tetikasa fampandrosoana mikasika ny famolavolana azy, ny fampiorenanana azy, ny fampanarahana fenitra azy, ny famatsiana vola azy, ny fampanekena ho rariny ny fanaovana azy, ary ny fiafaran'ilay tetikasa rehefa tanterahina, ka tonga eo amin'ireo olona farany iantefany. Ny hamaly ny laharam-pahamehan'ny kaominina no tena vaindohan-draharahan'ny TFI, kanefa tsy ampy ny hoenti-manana, ka voatery izay mifanandrify amin'ny vola misy no notontosaina.

- Ny tontolon'ny fampandrosoana dia tontolon'ny hetsika pôlitika amin'ny heviny malalaka, izay iheverana fa mifototra amin'ny finjavana ny fanovana ny zava-misy. Noho izany, dia mampiasa teny mipoapoaka, nefa poaka aty koa izy, toy ny fanao any amin'ny pôlitika. Ohatra ny hoe : « minoa fotsiny ihany »¹⁶, « fampandrosoana haingana sy maharitra »¹⁷. Ambonin'izany, ny rafitra mpitondra fampandrosoana dia mitovy lasitra amin'izany : tsy maintsy resiny lahatra ny mpamatsy vola mba hanome azy ny vola ilaina. Mba hampahomby izany, dia ny fahaiza-mandaha-teny no tsy maintsy imasoana. Iaraha-

---

¹⁶ Ambenti-tenin' Andriamatoa RAVALOMANANA Marc tamin'ny kabary nataony ho an'ny vahoaka malagasy tamin'ny fotoana nitondrany ny firenena.

¹⁷ MAP, tak.1

mahalala anefa fa ny kabary tsara lahatra mampandry adrisa dia mampiasa teny mipoapoaka nefa poaka aty¹⁸.

0.5 Ny fomba nanatontosana ny asa

Ny asa fikarohana dia ilana fikirakirana tahirin-kevitra maro mba hampitombina ny zavatra ambara. Tsy ampy anefa izany, fa ilaina ihany koa ny firotsahana an-tsehatra mba hahitana ny zava-misy marina amin'ny fampiharana ny tetikasa fampandrosoana. Hovahavahana etsy ambany ny mahakasika ireo.

❖ Ny famakiana boky

Rehefa fantatra fa ny TFI no hanompanana ny asa fikarohana dia nisy avy hatrany ny fanatonana ny tompon'andraikitra teo anivon'ny TFI foibe Anosy Antananarivo tamin'ny alalan'ny fanehoana ny fangatahana an-tsoratra avy aty amin'ny sekoly. Nandray anay tsy amim-pisalasalana ny tompon'andraikitra tao an-toerana. Manampy izany, ny famakiana sy ny fandinihana ireo tahirin-kevitra samihafa mikasika ny TFI ary ireo tahirin-kevitra momba ny fampandrosoana izay nanampy betsaka anay hatrika ny firotsahana an-tsehatra. Ambonin'ireo ny tahirin-kevitra miresaka manodidina ny lohahevitra izay nanovona ny fahalalana efa nananana no sady arofanina ho anay eo am-panatanterahana ny asa fikarohana.

---

¹⁸ <http://www.ur003.ird.fr/archives/textesardan.pdf>: « Que les sciences sociales prennent leurs distances avec le vocabulaire, les idéologies et les représentations en cours au sein de la configuration développementiste, rien de plus normal : les uns ont une rhétorique, selon le cas, de décideurs, de politiques, de techniciens, de naïfs, de gestionnaires, ou de prophètes, alors que les autres sont des professionnels du concept et de l'usage raisonné du langage.

Deux éléments expliquent sans doute cette situation :

- Le monde du développement connaît un décalage très grand entre les discours et les pratiques : ce qu'on dit d'un projet de développement, pour le concevoir, le mettre en place, le formater ou le modéliser, le financer, le légitimer, n'a que peu de rapport avec ce que ce projet devient dans la pratique, une fois arrivé à ses destinataires finaux.

- Le monde du développement est un monde de l'action « politique » au sens large où l'on entend transformer de façon volontariste la réalité. Il s'adonne donc, comme le monde politique au sens étroit, à la « langue de bois ». De plus, les institutions de développement sont « input-oriented » : elles doivent convaincre des bailleurs de fond de leur fournir des ressources, et donc, pour obtenir cet effet, la rhétorique est centrale. Or toute rhétorique et toute langue de bois mobilisent une quantité considérable de stéréotypes et de clichés. »

❖ Ny firotsahana an-tsehatra

Ny antrôpôlôjia dia mitaky ny firotsahana an-tsehatra mba hahafahana mahita ny zava-misy marina iainan'ny mponina any an-toerana. Araka ny voalazan'i Evans PRITCHARD hoe: "Ny antrôpôlôgy dia tsy maintsy vonona handany fotoana betsaka amin'ny fanadihadiana izay ataony, tsy maintsy mifandray akaiky sy maharitra amin'ny mponina izay iasany izy¹⁹." Ary "*raha tiana ho marim-pototra sy hanana endrika siantifika bebe kokoa ny asam-pandinihana dia ilaina sady tokony hatao ny manatona sy miara-mihosina amin'ny mponina eo anivon'ilay fiarahamonina anaovana fanadihadiana*²⁰". Nisy, araka izany, ny fifampidinihana sy fifaneraserana tamin'ny mponina, ka nezahina tamin'izany ny hanatona ireo sokajina olona maro toy ny Zokiolona/Ray aman-dreny, lehilahy/vehivavy, mpiasam-panjakana/tantsaha, misiona/lahika.

Na izany aza dia ilaina fahaizana ny firotsahana an-tsehatra amin'ny alalan'ny fampiasana tetika sy paika isan-karazany. Isan'izany, ohatra, ny paika fandraisana anjara, ka sady nanampy ny olona tamin'ny asa aman-draharahany izahay no nifampiresaka taminy.

---

¹⁹ Evans PRITCHARD, *Anthropologie sociale*, Paris, 1969, p.79 : « L'anthropologue doit être prêt à passer beaucoup de temps sur son enquête, il doit rester en contact étroit et permanent avec les populations sur lesquelles il travaille. »

²⁰ OTRIKAFO, op.cit, tak.20

Sary 1: Ny mpikaroka mandray anjara amin'ny fitangosana voanjo

RANDRIANATREHANA Ranja

Nisy, araka izany, ny fampiasana tetika amam-paika isan-karazany²¹ “approches” izay nanampy be dia be anay ho tafiditra ao anaty fiarahamonina. Vokatr’izany, hadinon’ny olona fa mpivahiny ao an-toerana izahay, fa efa heverin’ny olona ho mponina mihitsy. Ny ankamaroany aza dia niangavy anay hiverina hiasa ao an-toerana rehefa vita soa aman-tsara ny fianarana.

Ho an’ireo tompon’andraikitra isan-tsokajiny dia niezaka hatrany izahay nangataka mialoha ny fotoana hahafahana mihaona sy miresaka amin’izy ireo mba tsy hahavoasembantsembana azy ireo amin’ny fotoana mahabetsaka ny asany. Ho an’ireo olon-tsotra dia tamin’ny alalan’ny resadresaka no nitondrana ny fanadihadiana. Nisy, araka izany, ny fanatonana ny olona tany an-tokantrano, teny an-tsena, teny an-tsaha, teny andalana, tany anaty fiara fitateram-bahoaka.... Nisy tamin’ireo mponina ao an-toerana no olom-pantatra, nefa nisy ihany koa ireo tsy fantatray, fa nifandray taminay tsy amimpisalasalana, satria heverinay fa ilaina ny mifandray amin’ny sokajina olona maro mba hahamarim-pototra izay lazaina.

---

²¹ TOVANA I

Marihina etoana fa nisy ny fiverimberenana tany ifotony, na tany amin'ny foibe TFI Anosy Antananarivo, na tany amin'ny tompon'andraikitry ny kaominina, na tany an-tokantranon'ny olona samihafa, na tany an-tsaha. Nisy fiverimberenana ary matetika tany amin'ny foibe TFI Anosy ; indimy niverina tany Andina izahay, ka ny voalohany dia naharitra iray volana, ny sisa kosa dia teo amin'ny tapa-bolana teo izay azo lazaina ho fohy ihany ; ankoatra izay dia nisy hatrany ny fifandraisana tsy tapaka tamin'ny alalan'ny fifandraisana an-telefaonina tamin'ireo tompon'andraikitra samihafa ary ireo olona nanana fahafahana amin'izany.

Raha fehezina ny fomba fiasa tamin'ny firotsahana an-tsehatra dia nisy ny fanehoana ny taratasy amin'ny maha mpianatra mpikaroka anay tamin'ireo tompon'andraikitra samihafa talohan'ny niresahana tamin'izy ireo. Ho an'ireo olon-tsotra kosa dia resadresaka avy hatrany no nitondrana ny fanadihadiana mba tsy ho sakana ho azy ireo na hampiova ny fanehoany hevitra ny fahafantarany fa mpianatra mpikaroka manao fanadihadiana izahay. Taorian'ny fanangonana sy fandinihana ny tahirin-kevitra, ny firotsahana an-tsehatra no nanaovana ny fanasokajina ary ny fandrafetana ny drafitra antsipiriany.

0.6. Ny olana nosetraina sy ny vahaolana noraisina nandritra ny fanatanterahana ny asa fikarohana

Na inona na inona zavatra atao dia misy hatrany ny olana mitranga, indrindra amin'ny fanatontosana asa fikarohana toy izao. Andeha hampafantarina ireo olana lehibe nosetraina sy ny vahaolana noraisina nanoloana izany.

Ity toerana ity dia malaza ho tsy mandry fahalemana sy maro mpitazona ody mahery, araka ny resaka mandeha. Maro ihany koa ireo olona nampitandrina anay rehefa nanomboka nivezivezy matetika tany an-toerana izahay fa tany hafahafa Andina. Nisy tamin'ireo olona aza no niteny mivantana fa « tsy maintsy tafapetraka any izahay, na amin'ny fomba ahoana na amin'ny fomba ahoana ». Vahotra ihany izahay teo ampahenoana izany, saingy tsy natao nampihemotra izany, satria toe-javatra tsy maintsy atrehin'ny mpikaroka, na ny mpanao asa fampandrosoana ny toy izany.

Tamin'ny fotoana nirotsahanay an-tsehatra tany an-toerana voalohany dia nahenoana trangana vono olona herinandro talohan'ny nahatongavanay. Tsy ampy herinandro nipetrahanay tany an-toerana no nisy fanafihan-jiolahy amin'ny andro antoandro, ka nahaverezana omby. Matetika no ahitana tsy fandriampahalemana toy izany any an-toerana. Samy manana ny fomba fijeriny ny olona manoloana ireny trangana-javatra ireny, satria mateti-pitranga ny fanafihana na ny tontakely ataon'ireo jiolahy.

Tsy natao ho sakana anefa izany, satria toe-javatra tsy maintsy hosetraina, saingy ilana fitandremana sy fahaizana miditra ao anaty fiarahamonina. Tsy nihemotra, araka izany, izahay nanoloana ny zavatra re sy hita tany an-toerana. Tsy sarotra taminay no niditra tao amin'ilay fiarahamonina, satria nisy ihany ny olom-pantatra monina ao an-toerana; maro ihany koa ny mbola tsy fantatray, nefa nisy tamin'izy ireny no lasa namana akaiky mihitsy, ka nampiantrano anay nandritra ny firotsahana an-tsehatra natao.

Olana nosetrainay ihany koa ny fahalavirana manelanelana ny fokontany sasany mitaha amin'ny renivohitry ny kaominina izay tsy maintsy naleha, nefa mangina ny lalana hahatongavana amin'izany. Ny fanofana « môto », ny fandehanana bisikileta no vahaolana noraisina ary ho an'ireo fokontany sasany dia tsy maintsy nandehanana an-tongotra, noho izy ireny eny an-tehezan-tendrombohitra, ka dia niangavy tompon-tanàna izahay mba hanatitra anay.

Sarotra ny famonjena olona nanaovana fanadihadiana noho izy ireo revo amin'ny asa aman-draharaha any an-tsaha, ka tsy tratra an-trano. Nisy, araka izany, ny fanatonana ny olona teny an-tsaha; nohararaotina ihany koa ny famonjena tsena isaky ny zoma hahafahana miresaka amin'ny olona samihafa, satria amin'io fotoana io no vory ao an-tsena ny olona rehetra avy any amin'ny fokontany samihafa.

Nisy hatrany ny fakana sary: olona, toerana nandritra ny firotsahana an-tsehatra. Nanoloana izany dia nisy tamin'ireo olona sorena ary nisy nilaza fa « tsy ho vazaha na oviana na oviana » izahay. Amin'ny ankamaroan'ny mponina, indrindra ny mponina any ambanivohitra mantsy, dia ny vahiny sy/na ireo mpizaha tany no maka sary, araka ny fiheveran'izy ireo. Tsy natao nahatezitra akory izany, fa niezaka nifandray tamin'ireo mponina hatrany izahay ary dia nisy aza nanaiky nalaina sary rehefa ela ny ela sy nirary soa anay ho tonga amin'ny ambony indrindra.

Nisy fiantraikany ihany koa ny haratsin'ny lalana, ka miteraka fahasimban'ny fiara ary efa tojo izany izahay. Teo ihany koa ny tratra hariva an-dalana sendra fiara tsy misy jiro izay niteraka tebiteby fatratra mandrapahatonga tany amin'ny toeram-podiana.

Anisan'ny olana nihatra taminay ihany koa ny fahaverezan'ny solosaina nandrafetana ny asa fikarohana, ka nahavery ireo asa vita sy ny tahirin-kevitra maro ary ireo tahirin-tsary efa nananana. Efa nisy anefa ny fanaovana dika mitovy ny asa fikarohana vita tamin'ny “flash” sy kapila mangirana, ka nahafahana nanohy ny asa.

Nisy ny fahasimban'ny fitaovana fandraisam-peo tany am-pirotsahana an-tsehatra, ka dia voatery nionona tamin'izay voasoratra izahay. Teo ihany koa ny fahasimban'ny fitaovana fakan-tsary, ka nampanjavona ny ankamaroan'ny sary tao anatiny. Ny findramana fakan-tsary tamin'ny olona tany an-toerana no vahaolana noraisina tamin'izany.

0.7 Ny fetran'ny asa

Azo lazaina fa voafetra ihany ity asa fikarohana ity, satria voafetra ny fotoana hanaovana fikarohana sy ny ambaratonga eo amin'ny CAPEN.

Mijanona eo amin'ny fomba fijery sôsiô-antrôpôlôjika ity asa fikarohana ity. Ny rafitra TFI no iompanan'ny asa ary tao amin'ny kaominina Andina ihany no nasian-teny betsaka tamin'izany izay miompana amin'ny fandinihana ny lafiny maha olona eo amin'ny asa fampandrosoana tontosain'ny Fanjakana.

Mbola maro anefa ny toe-javatra azo trandrahina momba ny TFI toy fandraisana kaominina hafa nampiharana ny TFI, na ny endriky ny fiaraha-miasan'ny TFI amin'ny fikambanana na rafitra tsy miankina eo amin'ny fanatontosana ny asa fampandrosoana.

0.8 Ny drafitry ny asa fikarohana

Mba hahafahana manadihady misimisy kokoa mikasika ny asa fampandrosoana notontosaina tao amin'ny kaominina ambanivohitra Andina dia nosokajiana telo miavaka tsara ny fanehoana ity voka-pikarohana ity.

Ao amin'ny fizarana voalohany no hampahafantarana ny momba ny toerana amin'ny ankapobeny. Ao anatin'izany ny fanehoana ny lafiny jeografika, ny lafiny tantara, ny lafiny sôsialy ary fampahafantarana ny toe-karena sy ny tetikasa mijoro miampy ireo olana sedrain'ny mponina ao an-toerana.

Ao amin'ny fizarana faharoa kosa no hanehoana mikasika ny rafitra TFI sy ny asa fampandrosoana iarahany amin'ny mponina izay hijerena ny fampahafantarana ny TFI amin'ny ankapobeny; manaraka izany, ny fepetra sy ny dingana arahina amin'ny fanatanterahana ny asa fampandrosoana ary farany dia ho hita ao amin'io fizarana faharoa io ny fiaraha-miasan'ny TFI sy ny kaominina ary ny vahoaka eo amin'ny fanatanterahana asa fampandrosoana.

Ary ao amin'ny fizarana fahatelo no hanehoana ny vokatry ny asa fampandrosoana, ny lesoka tamin'izany arahin'ny soso-kevitra hoenti-manatsara ny asa fampandrosoana tontosain'ny TFI.

FIZARANA VOALOHANY

**FAMPAHAFANTARANA NY TOERANA AMIN'NY
ANKAPOBENY**

Ny fampahalalana ny toerana nanaovana ny fikarohana no ho hita ato amin'ity fizarana voalohany ity, ka hojerena amin'izany ny lafiny jeografika, ny lafiny tantara ary ny sôsialy. Tsy diso anjara amin'izany ihany koa anefa ny fampahafantarana ny lafiny toekarena izay isan'ny maneho ny maha izy azy ny faritra iray. Tafiditra ao anatin'izany ihany koa ny fanehoana ny tetikasa samihafa mijoro ao an-toerana. Na izany aza dia misy ny olana mianjady amin'ny mponina ao an-toerana izay voajanahary, andaniny sy avy amin'ny olombelona, ankilany.

1.1. Fanoritsoritana ny toerana sy fampahafantarana ny tantara ary ny mponina ao amin'ny kaominina Andina

Fomba iray hahafahana mampahomby ny fampandrosoana tiana hampiharina amin'ny toerana iray ny fahafantarana ny mombamomba azy amin'ny antsipiriany. Ato amin'ity toka voalohany ity no hanoritsoritana ny kaominina Andina eo amin'ny lafiny jeografika, ny lafiny tantara ary ny lafiny sôsialy.

1.1.1. Ny lafiny jeografika

Mifamatotra ny fiainan'ny mponina sy ny tontolo jeografika misy azy, satria miankina amin'izany ny fahafaha-manatanteraka ny asa famokarana sy fihariana ao an-toerana. Ny faritra misy ny mponina ihany koa dia mamaritra ny fomba fiheveran'ny mponina, ny fiainan'ny mponina sy ny fomba amam-panaony.

1.1.1.1. Fanoritsoritana ny tanànan'Andina

Ny kaominina ambanivohitra Andina dia miorina 17,500 kilômetatra andrefan'ny renivohitry ny distrikan'Ambositra. Maharitra 1 ora sy sasany avy ao Ambositra amin'ny alalan'ny fiarakodia vao tonga any Andina noho ny haratsin'ny lalana, fa na izany aza dia azo aleha mandavataona any an-toerana.

Ireto avy ny kaominina manodidina azy:

Ao avaratra: ny kaominina ambanivohitra Tsarasaotra

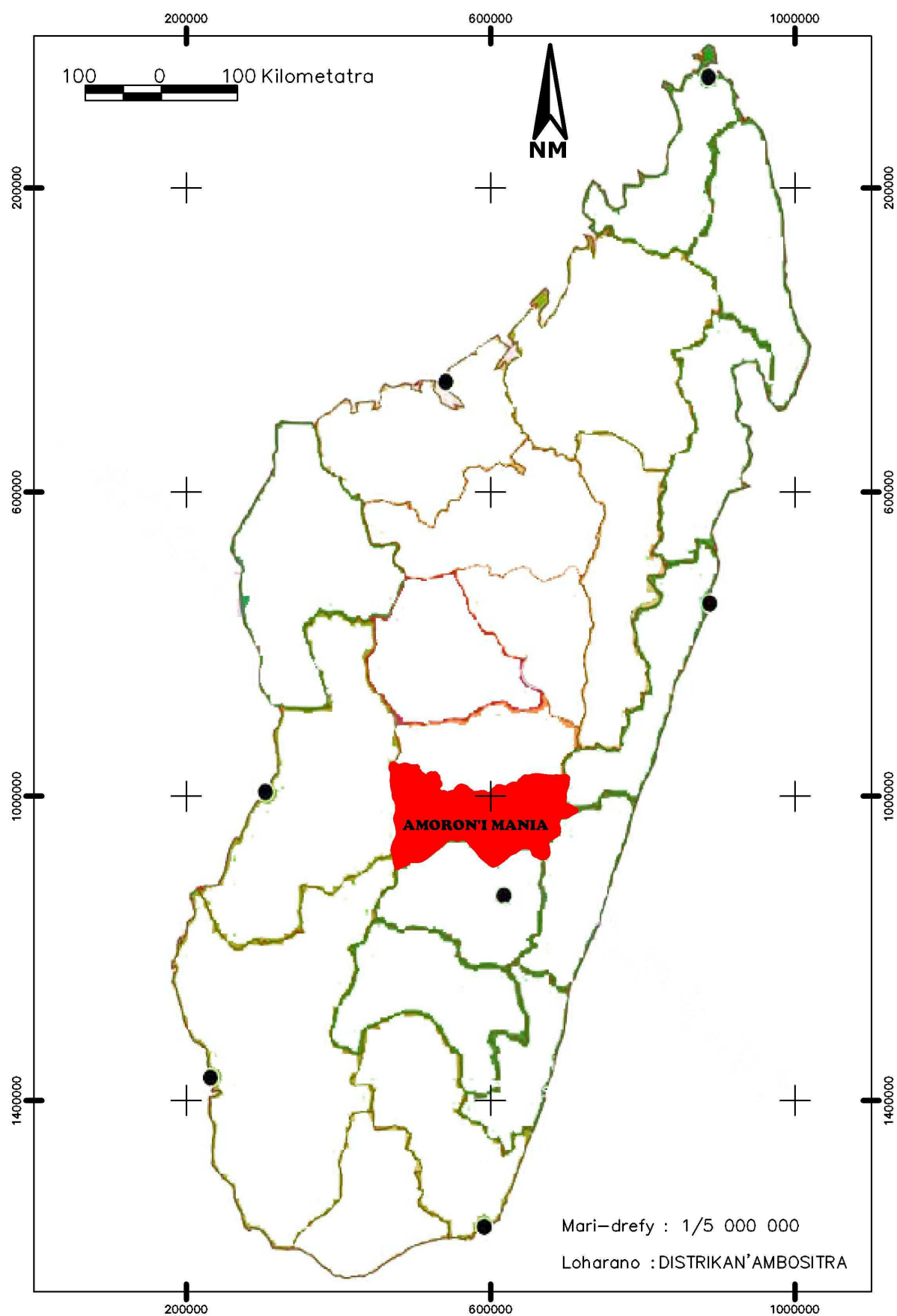
Ao atsimo: ny kaominina ambanivohitra Anjoman'Ankona

Ao andrefana: ny kaominina ambanivohitra Ihadilanana sy Ambatomarina

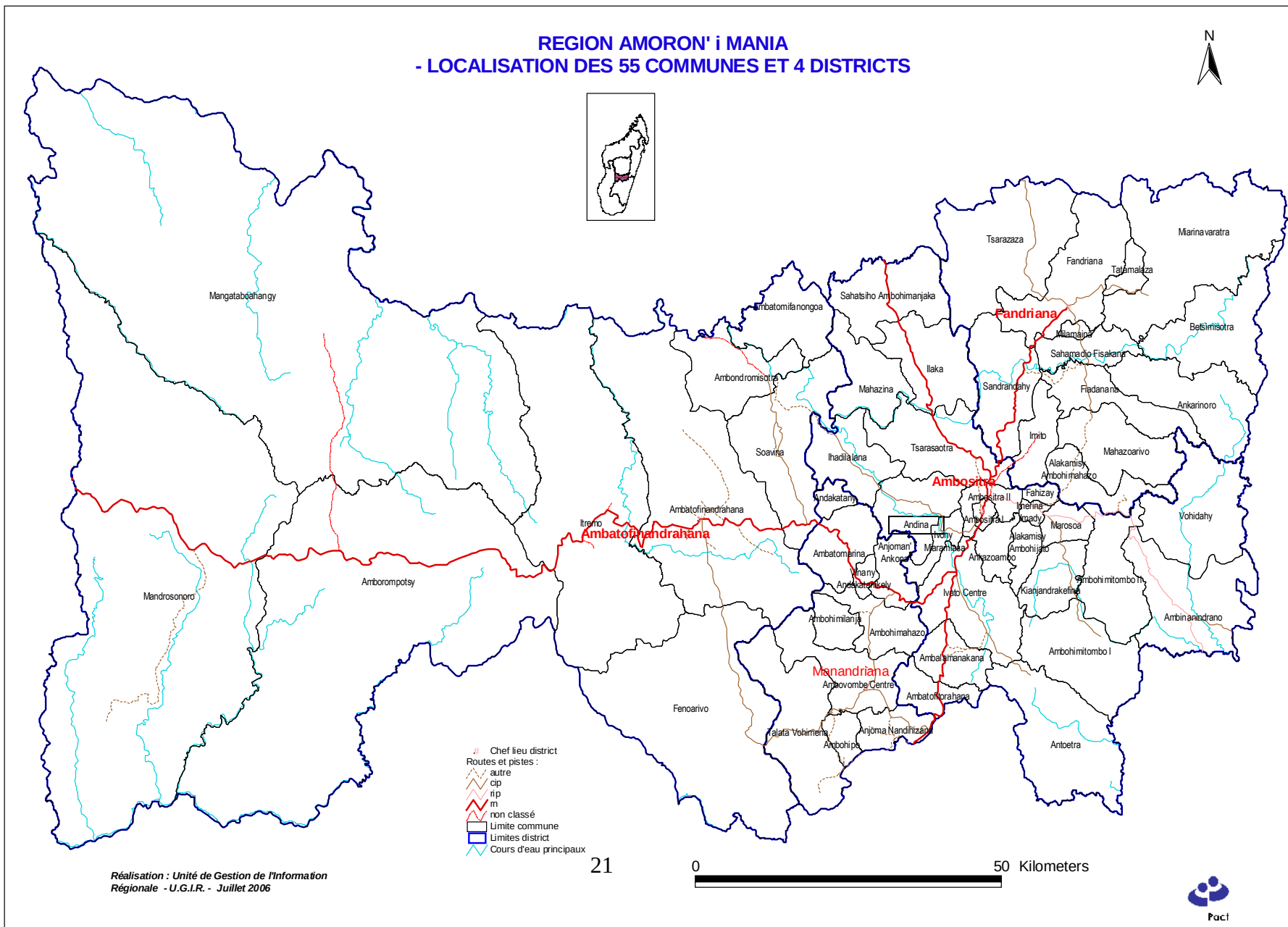
Ao atsinanana: ny kaominina ambanivohitra Ambositra II sy Ivony.

Midadasika ny faritra, satria manana velaran-tany mirefy 179 kilômetatra toradroa ary ahitana fokontany miisa 15.

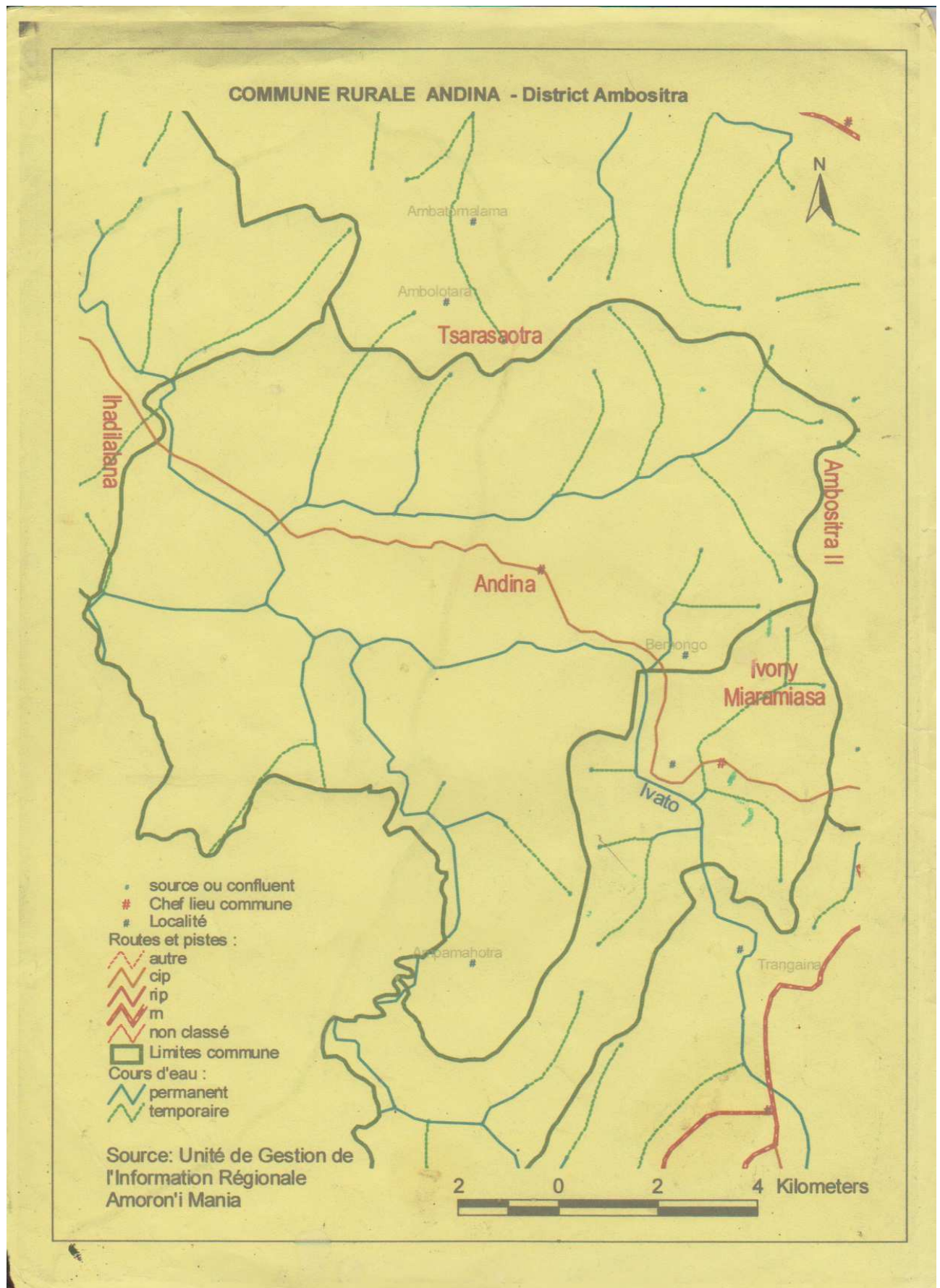
Sarintany 1: Faritra Amoron'i Mania eo anivon'i Madagasikara

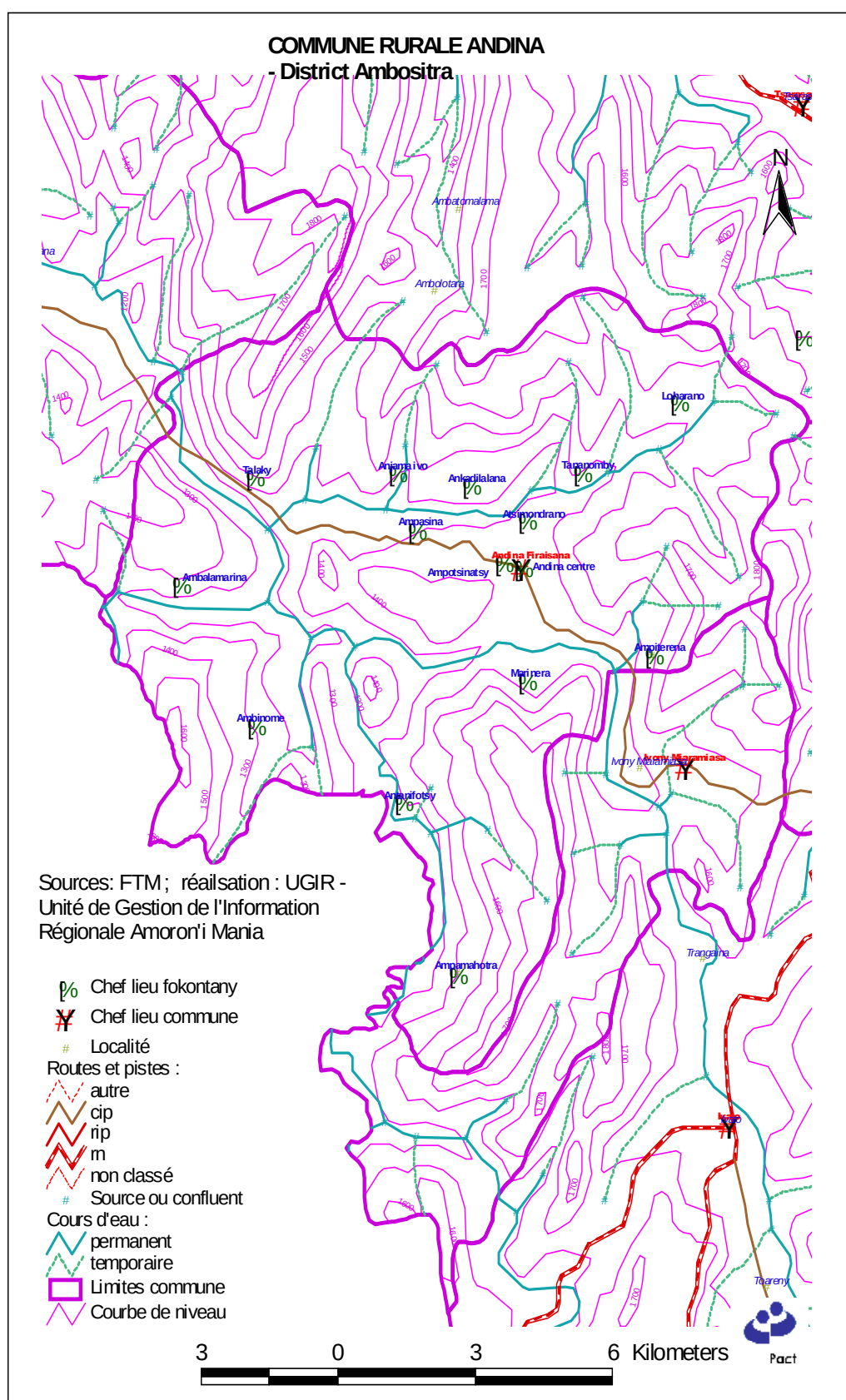
Sarintany 2 : Ny faritra Amoron'i Mania sy ireo kaominina 55 ao aminy

Sarintany 3 : Ny kaominina Andina sy ireo kaominina manodidina azy

Sarintany 4: Ny kaominina Andina sy ireo fokontany 15 ao aminy

Anarana fokontany

- 1.AMBALAMARINA
- 2.AMBINOME
- 3.AMPAMAHOTRA
- 4.AMPASINA
5. AMPITERENA
6. AMPOTSINATSY
7. ANDINA CENTRE
8. ANJAMA IVO
9. ANKADILANANA
10. ANTANIFOTSY
11. ATSIMONDRANO
- 12.LOHARANO
- 13.MARINERA
- 14.TALAKY
- 15.TANANOMBY

1.1.1.2. Ny toe-tany sy ny vohontany, ny toetrandro ary ny tontolo iainana

Mitovy amin'ny faritra afovoan-tany ihany ny kaominina ambanivohitra Andina, raha ny toe-tany sy ny vohontany ary ny toetrandro, eo ihany koa ny renirano ary ny tontolo iainana no asian-teny izay horesahina mifanesy eto ambany.

a. Ny toe-tany sy ny vohontany

Amin'ny ankapobeny ny tanànan'Andina dia hodidinin'ny havoana sy haram-bato; ireto avy no tena misongadina amin'izany:

avy ao avaratra: Marolambo sy Isoronana

avy ao atsimo: Vohidramira

avy ao andrefana: Vatomavo

avy ao atsinanana: Vohomaranitra sy Voromanga

Ankoatra ireo havoana manodidina dia ahitana lemaka vitsivitsy ihany koa Andina, fa ny tena misongadina dia ny lemak'i Sahasaonjo. Lemaka tsy dia midadasika, nefa ahafahan'ny mponina mikarakara fambolena isan-karazany, indrindra fa ny fambolem-bary. Ny firafitry ny tanimbary ihany koa dia efa manome endrika ny tontolo amin'ny endriny manao an-tanan-tohatra izay mampiavaka ny faritra Betsileo. Misy aza “*Ny sasany dia tany mitotongana, firinga be (na kosolosolo), nefa vita ho ambaratonga madinika maro ka mahafinaritra ny mijery azy fa vita toy ny kindriandriana*²².”

---

²² RAINIHIFINA Jessé, *Fomba Betsileo* (Lovantsaina II), Ambozontany, Fianarantsoa, 1975, tak.18

Sary 2: Ny lemak'i Sahasaonjo

RANDRIANATREHANA Ranja.

Sary 3: Ny tanimbary miendrika an-tanan-tohatra

RANDRIANATREHANA Ranja.

b. Ny toetrandro

Mizara telo miavaka tsara ny toetrandro ao Andina. Mitovy amin'ny hita amin'ny faritany Fianarantsoa amin'ny faritra avo dia ny fotoanan'ny rotsakorana sy ny fandalovan'ny rivo-doza, ny volana Novambra hatramin'ny faran'ny volana Aprily. Ny rininina izay arahina orana kosa dia manomboka ny volana Mey ka hatramin'ny faran'ny volana Jolay. Ary ny main-tany dia manomboka ny volana Aogositra hatramin'ny Oktobra.²³

Fafana 1: Ny mari-pana manerana ny faritany Fianarantsoa (°C)

Volana	Jan.	Feb.	Mars	Avr.	May	Jona	Jolay	Aog.	Sept.	Okt.	Nov.	Des.
T°min	17,8	18,1	17,5	16,9	14,3	12,3	10,7	11,3	12,9	14,7	16,6	17,1
T°max	25,5	27,3	26,5	25,3	23,6	21,9	22,0	23,2	24,2	27,4	27,0	27,0

Loharano: Ny foibe famantarana ny toetr'andro Ampandrianomby, ny taona 2012.

Fafana 2: Ny rotsak'orana manerana ny faritany Fianarantsoa (mm)

Volana	Jan.	Feb.	Mars	Avr.	May	Jona	Jolay	Aog.	Sept.	Okt.	Nov.	Des.
Rotsakorana	273,6	240,4	199,2	75,8	41,8	23,3	1,5	11,8	5,4	33,4	78,7	92,7

Loharano: Ny foibe famantarana ny toetr'andro Ampandrianomby, ny taona 2012.

d. Ny tontolo iainana

Tahaka ny fahita amin'ny faritra afovoan-tany rehetra, ny hazo *kininina*²⁴ no tena betsaka. Ankoatra izany, ny bozaka amana ahitra izay maniry eny amin'ny lemaka sy tampon-kavoana rehetra eny; fa mbola hita any an-toerana ihany koa ny mimozà, ny kesika izay ampiasan'ny mponina amin'ny fanaovana kitay sy arina ary ny fanaka isan-karazany. Marihina fa efa miharingana ireo noho ny tsy fambolena zana-kazo sy ny doro tanety. Ankoatra izay dia maro ny voankazo fihinam-boa izay vokatra ao an-toerana toy ny manga, ny pibasy, goavy...

²³ Monographie de la commune rurale d'Andina, 2012, p.1

²⁴ SOANIAINARILALA Lazaso Valérie. « Fiz 1 Toko I : Fanoritsoritana ny toerana sy fampahafantarana ny faritra amin'ny ankapobeny p.26. » Pierre BOITEAU et Al, kininina: "Eucalyptus (Mystacées)" Originaires d'Australie, in *Dictionnaire des noms malgaches de végétaux*, Vol II, Edition Alsieu, PARIS 1998.

Ahitana sakeli-drano miisa fito ao Andina izay miantoka ny fahavokaran'ny vary sy ny legioma any an-toerana ary misy hazandrano avokoa. Ireto avy izy ireo: Ivato, Sahasaonjo, Merikely, Sasàka, Mahanoro, Andranondevo, Ambinome; fa ny lehibe indrindra amin'ireo dia Ivato izay mitohy hatrany amin'ny reniranon'i Mania.

Tombony ho an'ity faritra ity ihany koa ny fananany dobo filomanosana voajanahary. Toerana mahasarika olona maro, na tompon-tany na vahiny io toerana io.

Tombony ho an'ny mponina amin'ny tontolo ambanivohitra ihany koa ny fifohana rivotra madio sy ny hakanton'ny tontolo manodidina. Marihina fa raha tsara sady ampy ny sakafo.

Sary 4: Ny dobo filomanosana voajanahary ao Andriaña

RANDRIANATREHANA Ranja.

1.1.2. Ny lafiny tantara

Ny tantara dia anisan'ny mamaritra ny maha izy azy ny toerana iray. Manamafy orina ny fiarahamonina ihany koa ny fananany tantara, satria izany no vahatra ifaharany. Ny lovantsofina no ahafahan'ny taranaka amam-para mahafantatra ireny, satria tsy voatery ho voarakitra an-tsoratra izy ireny. Koa haroso etoana àry ny niforonan'ny anaran-tanàna sy ny fiavian'ny mponina ao Andina ary ny fomba amam-panaony.

1.1.2.1. Ny niforonan'ny anaran-tanàna

Ny tanàna tsirairay dia samy manana ny anarany avokoa izay misy dikany araka ny zava-nisy tany aloha; ny fiovan'ny zava-mitranga eo an-toerana matetika no mamaritra ny fiovana eo amin'ny anaran-tanàna.

Araka ny fanadihadiana natao dia tsy mbola misy tantara voarakitra an-tsoratra mamelabelatra mazava ny amin'ny tanànan'Andina. Ny lovantsofina sy ny tantara notantarain'ireo zokiolona²⁵ no noraketina ato amin'ity asa fikarohana ity. Nohamafisin-dRAINIHIFINA ihany koa fa “*adidy ny manararaotra ny fotoana mbola maha-eo ireo “tandrany navelan'ny saonjo” sy “kolokolo navelan'ny vary” ary hazo dimbin'ny ala*”²⁶.”

Andina ankehitriny dia nitondra ny anarana hoe Analafaly Atsimondrano tany aloha, araka ny lovantsofina; marihina dieny ety am-piandohana fa ny hoe: Andina izay entina ilazana anaran-tanàna dia avy amin'ny fototeny hoe dina izay midika hoe: “*fifanarahana sy fifanekem-pokonolona izay anaovany fianianana, na velirano, toy ny orimbato, ary misy ozona sy sazy ary famaizana koa ho an'izay mivadika na tsy mahatanteraka azy*”²⁷. Nifanao dina tamin'izany fotoana izany Radama I (1810-1828), sy ireo mpanjaka telo hafa tao an-toerana dia Rasamoelina Razafimaria, Radaniela ary Rainikalavao; araka izao tantara manaraka izao.

---

²⁵ TOVANA II

²⁶ RAINIHIFINA Jessé, *Tantara Betsileo* (Lovantsaina I), Ambozontany Fianarantsoa, 1975, tak.6

²⁷ Firaketana ny fiteny sy ny zavatra malagasy, tak. 536

Nanomboka tamin'ny vanim-potoana nanjakan'Andrianampoinimerina (1787-1810) no nampiova ny anaran-tanàna. Ilaidama izay “efa nampanaoviny zava-dehibe maro, toy ny nandefasany azy nitarika olona hanafika²⁸” tany amin'ny faritra maro mba hanatanterahany ny tarigetrany hoe: «Ny ranomasina no valam-parihiko». Toy izao ny antsipirian'ny fizotry ny fanafihana mandrapahatonga tao Andina.

Nanafika faritra maro Ilaidama sy ny tafiny, hatrany amin'iny ilany atsinanan'ny Nosy iny ka hatrany Ambalavao. Marihina fa babony daholo ireny faritra nolalovany ireny. Avy eo Ambalavao indray izy ireo no nitodika hanafika ny afovoan-tany amin'iny faritra andrefan'ny Fianarantsoa manamorona ny ranon'i Matsiatra hatrany Manandriana; ary dia nihazo an'Ambohimahazo, ka nieritreritra hanafika an'Andina indray. Raha vao naheno izany anefa ny mpanjaka sy ny manam-boninahitra tao Andina dia namory ny miaramilany hanohitra ireo fahavalo. Nihaona teo amoron'ny ranon'Ivato ny tafika roa: ny tafik'Ilaidama teo ampita atsimon'ny rano ary ny tafika avy ao Andina avy ery ampita avaratra. Raha mbola tsy nifanandrina akory ny tafika roa dia nisy Mandipotsy (bibilava) nitsangana teo afovoan'ny rano, izany hoe, ny lohany niandra ambony ary ny rambony no nikasika tamin'ny rano. Araka ny finoana betsileo, ny trangan-javatra toy izany dia manambara loza ho avy ka dia hoe: “aleo tsa hiady fa sendry soraña ity”. Ka dia nanangana saina fotsy avy hatrany ny tafika avy ao Andina. Araka izany, dia nita amim-pilaminana Ilaidama sy ny tafiny, ka dia niara-dia hihazo ny tanàna ny tafika roa.

Nandalo tendrombohitra izy ireo, ary nataony hoe “Andalatafika” io toerana io; nitodidoha hiankandrefana izy ireo ary nifampiera hoe: “aia ro mety hambantsika?” ka nahatonga ilay anaran-toerana hoe “Ambohinierana”. Tapaka teo fa hianavaratra no lalana, satria iny no tsara lalana, ka nahatonga ilay toerana hoe: “Tsaralalana”. Alohan'ny hahatongan'izy ireo tao Analafaly dia nilasy tamin'ny toerana iray izy ireo ary nanao trano tsihy teo, ka nahatonga ny hoe: “Andranotsihy”. Tonga tao Analafaly ihany nony farany; marihina fa alabe teo taloha ary nisy dobo tao afovoan'io ala io. Teo no nanao **dina** ny manam-boninahitra avy amin'ny tafika roa dia: Ilaidama sy ny namany, andaniny, ary Rasamoelina Razafimaria nanjaka tao Ambohidravaka, Radaniela nanjaka tao Fisaorana ary Rainikalavao nanjaka tao Atsimondrano, ankilany. Toy izao ny vontoatin'ny dina: noho izy ireo tsy niady fa nifankatia dia “tsy maty manota” ny olona avy ao Andina na inona na inona fitoriana, ka ampiakarina any Antananarivo. Izany no nahatonga an'Analafaly ho lasa Andina ankehitriny.

---

²⁸ RANDRIAMAMONJY Frédéric, *Tantaran'i Madagasikara isam-paritra*, Antananarivo, 2006, tak.598

1.1.2.2. Ny fiavian'ny mponina

Marihina dieny ety am-piandohana fa nisy ireo mponina efa nonina teto an-toerana hatramin'izay. Raha ny tantara no tsiahivina dia mpifindra monina ny ankamaroan'ny mponina eto Andina. Misy ny avy any atsinanana avy any Fandriana sy ny manodidina, ny sasany avy any andrefana avy any Manandriana ary misy avy any Imerina²⁹. Ny Betsileo sy ny Merina, araka izany, no manome ny fitambaran'ny mponina eto Andina.

❖ Ny Betsileo

Ny ankamaroan'ireo Betsileo ireo dia avy any amin'ny faritra atsinanana toa an'Ambositra sy ny manodidina ary avy any avaratra avy any Tsarasaotra. Tsy voafaritra mazava ny fotoana nahatongavan'ireo mpifindra monina voalohany ireo, fa ny fantatra dia efa nisy mpifindra monina maro nonina teto talohan'ny nanafihan-dRadama I tamin'ny faramparan'ny taonjato fahasivy ambin'ny folo. Misy karazany telo ny rohim-pihavanana dia ny “Manandraitsify”, ny “Imandry” ary ny “Halanomivandrana”, ka ireo no antsoina hoe: “Teraky ny telo trano”. Marihina etoana fa momba Ray ireo rohim-pihavanana voalaza ireo, araka ny fanadihadiana natao. Manamarina izany ihany koa ny fomba fiteny any Ibetsileo hoe: “Adala izay tsa tia ny azy, fa ny añaran-drainy tsa ahohoka.” Ny filohan'ireo “Teraky ny telo trano” ireo no nanao ilay dina niaraka tamin-dRadama I. Taorian'ny fizaran-tany nataon-dRadama dia niroborobo ny fifindra-monina Merina.

❖ Ny Merina

Maro ireo Merina nifindra monina teto Andina ary lasa nanorim-ponenana ao. Avy any Ambohimananambola³⁰ no fiavian'izy ireo izay mipetraka eto Andina afovoany sy ny manodidina ankehitriny ny ankamaroany. Ny varotra no foto-piveloman'ireo mpiavy ary manompana vola betsaka amin'ny fambolena sy/na fivarotana voasary izy ireo, saingy tsy dia mamboly vary.”³¹

---

²⁹ Plan communal de développement de la commune rurale d'Andina (2002-2006), p. 3 : « La population d'Andina est très cosmopolite. Certains viennent de l'Est (région de Fandriana), certains de l'Ouest (région du Manandriana) et d'autres de l'Imerina (Antananarivo). »

³⁰ RASOLOFONIAINARISON Lauréat, Inspecteur de travail, administrateur PAMODEC BIT, avy ao Atsimondrano; RAKOTO Cyrille, mpamboly, monina ao Talata.

³¹ RANDRIAMBOLOLONA Harimanitra, « Les rizières en terrasse du Betsileo Nord : une efficacité anti-érosive à considérer (l'exemple d'Andina) », Mémoire de CAPEN, juillet 1999, p. 19-20.

Ankoatra izany, dia misy amin'ireo Merina ireo no avy any Alasora ary Ambohimalaza Antananarivo no nifindra monina teto. Misy amin'ireo mponina ihany koa no milaza fa Zafim-bazaha.³² Marihina etoana fa misy amin'ireo Merina no efa azo lazaina ho nifindra monina tanteraka, satria efa manana ny taniny, ny tranony ary manana fasana ao Andina mihitsy izy ireo. Ny sasany kosa na dia efa nonina sy nipetraka ela tao an-toerana dia mitondra ny havany miakatra any Antananarivo raha misy maty. Na izany aza dia mbola mitonona ho Merina izy ireo sy araka ny filazan'ireo Betsileo any an-toerana.

1.1.3. Ny lafiny kolontsaina

Samy manana ny fomba amam-panao sy ny fiheverany ny faritra tsirairay. Ny fomba amam-panao, na ny zava-kanto dia samy tafiditra ao anatin'ny kolontsain'ny faritra avokoa. Mikasika izany no horesahina eto ambany.

1.1.3.1. Ny kolontsaina eo amin'ny lafiny fomba amam-panao

Maro ny fomba atao sy ny dingana arahina amin'ny fanatanterahana fomba amam-panao, saingy samy manana ny mampivavaka azy ny faritra tsirairay. Ny mahakasika an'Andina no 'ndeha horesahina fohy eo amin'ny famorana, fanambadiana, fahafatesana ary ny famadihana.

a. Ny famorana

Amin'ny ankapobeny ny famorana dia fomba iray atao amin'ny zazalahy mba hahatonga azy ho tafiditra amin'ny fianakavian-drainy. Ny dingana atao dia mampandre ny havana aman-tsakaiza sy ny manodidina ny tompon'ny raharaha. Vita izany, dia manao ny fanorenam-pototra ny fianakaviana. Ny fanorenam-pototra dia famoriana ny fary, ny ranomahery, ny akondro, ny ravin-dahasa, ny taniravo ary ny toaka gasy. Rehefa vory ireo rehetra ireo dia manaina (mandidy) amin'izay, mitohy ny fety sy ny korana avy eo, araka ny fahafaha-manaon'ny fianakaviana. Marihina fa tsy maintsy madio fitondran-tena daholo ny olona, indrindra “ny Ray sy Renin-jaza, fa heverina handratra ny zaza hodidim-poitra raha tsy madio fitondrantena ny ray aman-drenin-jaza amin'ny fotoana anaovana hasoavana ny zanany izany”³³, manomboka ny harivan'ny andro ankatoky ny fandidiam-poitra.

---

³² Fanampim-panazavana nomen'Andriamatoa RASOLOFONIAINARISON Lauréat, tamin'ny firotsahana antsehatra tany an-toerana ny 18 mey 2013.

³³ Rév.W.E.COUSINS, *Fomba malagasy*, Trano Printy Imarivolanitra, Tananarive, 1963, tak.4

b. Ny fanambadiana

Samy manana ny andraikiny ny Ray sy ny Reny amin'ny famolavolana ny zanany hiditra eo amin'ny tontolon'ny fanambadiana. “Manabe ny zanany vavy ny renim-pianakaviana fa anjaran'ny raim-pianakaviana kosa ny milaza amin'ny zanany lahy izay tokony hataony sy/na hohajainy. Alohan'ny hirosoana amin'ny fanambadiana nentin-drazana dia mitondra an-drazazavavy any amin'ny fianakaviany razazalahy. Mijanona any razazavavy mandritra ny volana maromaro na taona iray mihitsy aza, ka raha tsy manana anaka ao anatin'izay fe-potoana izay dia aterina mody any amin'ny Ray aman-dreniny”³⁴. Araka ilay fomba fiteny hoe “ny anambadian-kiterahana”. Marihina fa ankoatra ny kirisitianina dia misy ny olona sasany mbola mihazona io fizahan-toetra io hatramin'izao, araka ny filazan'ny olona sasany. Ny dingana arahina amin'ny fanatontosana fanambadiana nentin-drazana dia ny tapi-maso, ny alafady ary ny vodiondry. Ankehitriny dia miampy ny fisoratana ara-panjakana sy ny fanamasinana ny fanambadiana any am-piangonana, araka ny fifanarahan'ny andaniny sy ny ankilany.

d. Ny fahafatesana

Tantely amam-bahona ny fiainana, ka mifamahofaho ao ny soa sy ny ratsy. Ankoatra ny fianakaviana tompo-manjo dia manao izay azony atao ihany koa ny mpiaramonina.

Andaniny, mandritra ny maha eo am-bohitra ny faty dia tokony hanatrika eo daholo ny fianakaviana rehetra, tsy mahazo manao akanjo vaovao na miloko marevaka ary tsy mahazo mihety³⁵. Tsy mihety volo ny fianakaviana mandritra ny fotoana vitsy aorian'ny fahoriana nihatra, izany hoe, miankina amin'ny fe-potoana ifanarahan'ny fianakaviana. Tsara anefa ny manamarika fa misy ny fomba na fiheverana mety hiova na hanjavona mihitsy eo amin'ny fiarahamonina. Isan'izany ny “tsy mihety volo” fa ny hita hatramin'izao dia ny fanaovana akanjo maloto ary koa tsy miloko marevaka. Izany dia mariky ny alahelo sy ny fisaonana.

Ankilany, ny kaompania no miandraikitra ny raharaha sy ny fandania rehetra. Ny kaompania dia fikambanana ahitana olona maromaro mety ho avy ao amin'ny fokontany iray na fokontany roa na telo, araka ny fifanarahana eo amin'ny mpiaramonina. Io fikambanana io no natao hiandraikitra ny adidy ara-piarahamonina, na an-kasoavana izany, na an-karatsiana toy ny fiantohana fitaovana hampiasaina, ny fandaminana samihafa. Marihina fa tsy maintsy

---

³⁴ Plan communal de développement, op. cit. p.7

³⁵ Plan communal de développement, op.cit

misy ny famonoana omby na dia hanaovan'ny mpikambana tsipaipaika aza³⁶, ka tonga amin'ilay oha-pitenenana hoe “ny entan-jarai-mora zaka”.

Raha vao misy fahafatesana mihatra amin'ny fianakaviana iray dia mitaitra avy hatrany ny manodidina. Izany hoe, raha vao mandre ny mpifanolo-bodirindrina fa misy mana-manjo eo an-tanàna dia midododo maneho fampiononana ny tompo-manjo izy ireo. Aorian'izay dia atao ny filazana amin'ny mpiaramonina ny fisian'ny fahoriana, ka ao anatin'izany ny fampahafantarana ny fandaharam-potoana mandrapahatonga ny fotoana fandevenana. Aorian'ny fampandrenesana dia mitantana; izany hoe, manome sakafo ireo mpanotro na mpiaramonina mialohan'ny higadonan'ny ora handevenana ny maty; mandritra izany no anateran'ny olona ny “*zai-bary*”³⁷. Marihina fa tsy azo lolohavina ny vary amin'io fotoana io satria “*hani-miondrika*”³⁸.

e. Ny famadihana

Fomba amam-panao izay maneho ny maha izy azy ny Malagasy ny famadihana. Tsihivina fa amin'ny alalan'ny “Nofy” na “Tsindrimandry” no ahafantarana fa tokony hotafian-damba ireo Razana any am-pasana. Andro lehibe ho an'ny taranaka amam-para ny foatoanan'ny famadihana, araka ny filazan'i Rév.W.E.COUSINS hoe: “*Andro firavoravoana lehibe ny famadihana na dia “faty” aza no halevina, ary io no anisan'ny andro nanaovan'ny Malagasy lanonana makadiry indrindra*”³⁹. Marihina etoana fa tsy azo itomaniana intsony ny razana, satria efa tonga eo amin'ny toerana misy azy izy. Manaporoko izany ny fakana mpanao hira gasy. Ny ilazan'ny mpiaramonina fa tena nalaza ny lanonana iray dia ny fahazakan'ny tompon'ny lanonana mpanao “hira gasy”, ka ny isan'ny tarika mifamaly no andrefesan'ny olona izany. Izany hoe, ny vola lany dia mampitombo ny voninahitra azo, ary indrindra maneho fa manana ny lanjany ny hira gasy.

Amam-bolana maro ny fanomanana ny lanonana.⁴⁰ Misy, araka izany, ny famoriana ny olon-dehibe handinika ny tokony hanaovana famadihana. Rehefa tapaka ny hevitra fa hatao ny famadihana dia manao “fambaraàna”, izany hoe, fanambarana amin'ny havana any amin'ny faritra sy ny manodidina, fa hisy ny lanonana.

³⁶ Resadresaka nifanaovana tamin-dRamatoa RAZANABAHINY Victorine, mpampianatra mpikaroka ao amin'ny ENS, ny 12/07/13 tamin'ny 10 ora maraina.

³⁷ *Zai-bary* < zaitra+vary.

³⁸ *Hani-miondrika* < hanina+miondrika: ny vary aterina hatao sakafo mandritra ny fahoriana.

³⁹ Rév.W.E.COUSINS, op.cit, tak.79

⁴⁰ RAINIHIFINA Jessé, op.cit, tak. 123 : « *Ny fifaliana misy vonoana omby no atao hoe lanonana na (lagnonana)* »

Miomana amin'ny vary sy ny kitay ny tompon'ny lanonana, fa ny kaompania no miandraikitra ny fitaovana ary manome anjara vary 3 “cantines⁴¹” isan-tokantrano. Ny tokantrano mikambana ao anatin'ny kaompania no mandoa io anjara vary io. Ny fotoanan'ny famadihana ihany koa no anisan'ny fotoana iray anatanterahan'ny mpiaramonina ny “atero ka alao”. Endrika roa no isehoan'ny “atero ka alao” dia mety ho amin'ny alalan'ny fanomezana vola, nefa mety ho saronan-karona izay ahitana lamba, na vary.

1.1.3.2. Ny kolontsaina eo amin'ny lafiny zava-kanto

Anisan'ny mampalaza ity faritra ity ny fananany zava-kanto dia ny hira gasy, ny asa ampinga izay tsy lefy laza hatramin'izao. Ireny no fitaovana ahafahana mampita hafatra, na fanentanana sy fanabeazana ho an'ny rehetra. Ireny lahabolana ireny, araka izany, no ainga manentana ny fiarahamonina noho izy mifono ny fomba sy fanaon'ny toerana iray. Amin'izao fotoana izao dia amin'ny famadihana no akan'ny olona mpanao hira gasy ho an'ireo izay manana fahafahana ho amin'izany. Amin'ny ankapobeny dia amin'ny fotoanan'ny fety amandanonana isan-karazany no ahitana ny hira gasy sy/na ny asa ampinga. Araka izany, ankoatra ny maha fitaovam-panabeazana sy fampitana hafatra azy dia loharanom-bola ho an'ny tarika ny fanaovana izany.

Sary 5: Ny tarika mpanao hira gasy RANDRIANASOLO Betsileo avy ao Andina

RANDRIANATREHANA Ranja.

⁴¹ 1 « cantine »= 9 kapoaka fotsim-bary

1.1.4. Ny lafiny sôsialy

Araka ny efa voalaza tany aloha, olona avy amin'ny faritra maro no manome ny fitambaran'ny mponina eto Andina ankehitriny. Maro ihany koa ny olona mifamezivezy ao an-toerana noho ny antony samihafa. Mifangaro ao, araka izany, ny sokajina olona maro izay nahazoana ny salanisan'ny mponina hita manaraka eto.

1.1.4.1. Ny isan'ny mponina

Araka ny nambaran'ny Ben'ny tanàna dia misy fitomboana kely ny isan'ny mponina. Raha ny antontanisa azo tany an-toerana izay mifandraika amin'ny fanisam-bahoaka natao ny taona 2011-2012 dia mitsinjara ho toy izao ny isan'ny mponina.

Fafana 3: Ny isan'ny mponina araka ny sokajiny

Lehilahy	Vehivavy	Totaliny
8515	8877	17.392

Loharano: tahirin-kevitra ny kaominina Andina 2012 miampy ny fanadihadiana tany an-toerana ny martsa 2013.

Tsikaritra avy amin'io antontanisa io fa ny vehivavy no maro anisa. Marihina etoana fa 179 kilômetatra tora-droa ny velaran'ny kaominina Andina ary misy mponina 17.392 dia manome 97,16 isaky ny kilômetatra tora-droa, araka izany, ny hakitroky ny mponina. Marihina fa ilaina ny miditra amin'ny antsipiriany ny momba ny mponina, satria zava-dehibe izany eo amin'ny fandalinana ny fampandrosoana. Isan'izany ny antony anomezana antontanisa araka ny sokajin'ny mponina.

1.1.4.2 Ny lafiny fahasalamana

Endrika roa no isehoan'ny fomba fitsaboana ampiasain'ny olona eto Andina dia ny fitsaboana nentin-drazana ary ny fitsaboana môderina. Ireo karazana fitsaboana roa ireo no hovelabelarina eto ambany.

a. Ny fitsaboana nentin-drazana

Samy manana ny safidiny ny olona raha ny lafiny fitsaboana no asian-teny. Ny ankamaroan'ny olona dia mitsabo tena amin'ny alalan'ny zavamaniry. Maro ny fahalalan'ny olona ny aretina sitrana avy amin'ny alalan'ny fampiasana ravin-kazo, ka tsy voatery hanatona mpitsabo izy ireo, araka izany, fa mividy eny an-tsena na maka zavamaniry any antsa. Araka ny nambaran'ny renim-pianakaviana iray, raha voan'ny aretin-kibo dia ny “mandalo dia raikitra” (Silver leaf *Desmodium*) ary ny “tambakombako” (*Elephantopus scaber*) no atao kosimanta; avy eo, isotroana kely. Santionany ihany ireo anaran-javamaniry miaraka amin'ny aretina sitrana avy aminy ireo, fa ho hita any amin'ny tovana ny ampahany sy ny fanazavana ny fomba fampiasana izany⁴². Tsy dia mahavantana ny olona loatra ny mamonjy tobim-pahasalamana. Eo ihany ny tsy fahazarana miditra birao na fanatonana dokotera, fa tsapan'izy ireo ihany koa ny fahombiazan'ny fitsaboana nentin-drazana, sady tsy mandany vola firy, ka tonga amin'ilay fomba fiteny hoe “sery vitana anamalaho ve dia hamonoana vantotra akoho?” Isan'ny sakana tsy anatonan'ny olona toeram-pitsaboana ihany koa ny fandoavana vola amin'ny fividianana fanafody, na ohatra, rehefa hitsabo nify dia aleon'ny olona mitsabo ny aretina amin'ny alalan'ny ravin-kazo.

Sary 6: Ny fitaovana fanamboarana lohamenaka ao Atsimondrano

RANDRIANATREHANA Ranja.

---

⁴² TOVANA III ny antsipiriany

Tsapa fa ironan'ny olona kokoa ny fitsaboana amin'ny alalan'ny ravin-kazo ary misy ny manodina azy io ho lasa lohamenaka izay lasa fitadiavam-bola ho azy ireo.

Ilaina ny mahafantatra ny zava-misy rehetra ao anaty fiarahamonina, izany hoe, ilaina ny mahalala misimisy kokoa ny lafin-javatra mahaliana ny mponina ao amin'ny toerana iray toy ny fitrandrahana ireo zavamaniry fanao fanafody ireo mba hahafahana mijery izay lafiny ilana fampivoarana hampahomby ny fampandrosoana tiana hampiharina.

b. Ny fitsaboana môderina

Hita taratra ao amin'ny kaominina ambanivohitra Andina ihany koa ny fitsaboana môderina. Porofon'izany ny fisian'ny tobim-pahasalamana any an-toerana. Fokontany roa ao anatin'ny kaominina Andina no ahitana ireo tobim-pahasalamana ireo. Andaniny ny fokontany Ambinome izay misy ny CSBI (Centre de Santé de Base I), naorina tamin'ny taona 1998. Ankilany, ny fokontany Andina centre izay misy ny CSB II (Centre de Santé de Base II) izay naorina talohan'ny nahazoana ny Fahaleovantena⁴³.

Na izany aza dia tsy mahafa-po ny mponina ny fisian'ireo, satria ny CSB I dia tsy manana dokotera ary ny CSB II manana dokotera, saingy tsy mipetraka any an-toerana sady mahalana ny fotoana iasany ao an-toerana. Manamarina izany ny fanehoan-kevitra nataona renim-pianakaviana iray izay milaza fa “mitovy amin'ny tsa manana dokotera ihany añay satria na eo aza izy dia tsa miraharaha ny marary. Efa nisy ihany fitarainana nataonay tamin'ny tompon'andraikitra saingy añay indray ro voarahona tsa hahazo dokotera koa”.

1.1.4.3 Ny lafiny fanabeazana

Maro ny sehatra azo anabeazana ny zaza. Ny fiarahamonina dia isan'ny mandray anjara betsaka amin'ny fanabeazana izay ahitana ny fanabeazana nentin-drazana ary ny fanabeazana noraisina avy amin'ny ilabolan-tany avaratra. Marihina fa mifanindran-dalana ny fampiharana ireo karazam-panabeazana ireo, satria mifameno. Andeha àry hojerena mifanesy ny mahakasika ireo.

---

⁴³ Monographie de la commune rurale d'Andina, p.5

a. Ny fanabeazana nentin-drazana

Manana ny anjara toerany ity fanabeazana nentin-drazana ity raha ny ao Andina no asian-teny. Ny fahaiza-manao ampitain'ny Ray aman-dreny any amin'ireo zanany dia natao mba hanabeazam-boho ny asa fivelomana, satria ny fiompiana sy ny fambolena no tena miantoka ny fiainan'ny mponina ambanivohitra. Tsy mora akory ny asa fiompiana toy ny omby, ny ondry aman'osy ary ny akoho amam-borona, fa tsy maintsy ilana fitandremana sy fikolokoloana raha tiana ny hahazo vokatra tsara. Raha mbola eo ambany fiahian'ny Ray aman-dreny ny ankizy dia volavolaina miandalana hikarakara ny biby fiompy: ny mamahana, ny mamoka sy mampiditra ireny.

Eo amin'ny asa fambolena ihany koa dia ahitana taratra ny fanabeazana ny ankizy amin'ny fikarakarana fambolena. Tsy inona akory izany fa ny fanaovan'ireo Ray aman-dreny asa aman-draharaha miaraka amin'ny zanany; ohatra: mively vary, mamehy sy mitaona ny vary...na any amin'ny fambolena hafa toy ny hanin-kotrana. Manamafy izany ny voalazan-dRAINIHIFINA izay maneho fa “*Dia io fambolem-bary io no mba toy ny sekoly ampianarana ny ankizy sy ifehezana azy hatramin'ny kilalaony, ividianana angady kely atao hoe kibiro, ampianarina ny fomba fitana angady sy famadika bainga mba tsy hanao andrezatra fotsiny ka halaky tola, ny fomba fiava vary, ets*”⁴⁴. Ny fanazarana ny ankizy hanampy ny Ray aman-dreny amin'ny asa aman-draharaha dia efa fanomanana azy sahady hatrika ny asa fivelomana rahatrizay.

Anisan'ny fanabeazana ny zaza ihany koa ny fananarana azy amin'izay tsy mety ataony, na eo amin'ny fomba fiteny izany, na eo amin'ny fomba fihetsika sy fitafy, na ho an'ny zanaka lahy izany na ho an'ny zanaka vavy. Ohatra: “*Adidin'ny reny manan-janakavavy rehetra ny tsy maintsy manao ho anton-javatra voalohany indrindra ny fampianarana taozavatra ny zanany vavy, ary ny fampianarana faharoa dia ny hananany toetra maotona, ka ny ahaizan'ny zazavavy izany dia ny tsy misaraka amin-dreniny indrindra fa rahefa misy dia aleha. Ny fampianarana fahatelo dia ny hahazana mikarakara tokantrano, toy ny fampirimana entana, fafa-trano, nahandro hanina*”⁴⁵. Saingy amin'ny fotoana tsy fianaran'ny ankizy no ahafahan'ny Reny mitondra an-janany io, ankoatra ireo efa tsy mianatra intsony. Araka izany, dia beazina ny zaza mba hahay hitsinjo ny ho aviny eo amin'ny asa fivelomana sy eo amin'ny fifandraisana amin'ny mpiaramonina.

⁴⁴ RAINIHIFINA Jessé, op.cit, tak.17

⁴⁵ RAINIHIFINA Jessé, op.cit, tak.23

b. Ny fanabeazana noraisina avy amin'ny ilabolan-tany avaratra

Hita eo an-toerana avokoa ny sekoly miankina, na tsy miankina amin'ny Fanjakana. Ny sekoly tsy miankina dia hatreo amin'ny ambaratonga faharoa dingana voalohany ihany, fa ny sekolim-panjakana dia efa misy hatrany amin'ny ambaratonga faharoa dingana faharoa. Na ny sekoly miankina, na tsy miankina amin'ny Fanjakana dia samy manana ny maha izy azy avy, saingy ny Ray aman-dreny no tompon-tsafidy amin'izay heveriny fa hahasoa ny zanany, nefa miankina ihany koa amin'ny hoenti-manana izany rehetra izany. Ny amin'ny sekolim-panjakana no andeha hotomorina akaiky.

Araka ny fanazavana nomen'ny tompon'andraikitra⁴⁶ iray tamin'ny fanadihadiana natao tany an-toerana dia samy ahitana EPP avokoa ny fokontany 15 ao anatin'ny kaominina Andina. Marihina etoana fa toe-tsaina mbola tazonin'ny ankamaroan'ny Ray aman-dreny eny amin'ny tontolo ambanivohitra ny fiheverana fa alefa any an-dakilasy ny zaza mba hahay mamaky teny sy manoratra dia avy eo mijanona, fa ampikaramana mba hanampy ireo Ray aman-dreny amin'ny asa aman-draharaha.

Fafana 4: Ny isan'ny mpianatra sy mpampianatra any amin'ny sekolim-panjakana

Ambaratonga	Mpianatra	Mpampianatra
Prescolaire	45	2
EPP	2955	67
CEG	607	27
LYCEE	113	4
Totaliny	3717	100

Loharano: NIRINA Maholison Philippe, chef ZAP Andina, ny taona 2013.

---

⁴⁶ NIRINA Maholison Philippe, chef ZAP Andina, ny febroary 2013

Fafana 5: Ny isan'ny mpianatra sy mpampianatra any amin'ny sekoly tsy miankina

Sekoly	Isan'ny mpianatra	Isan'ny mpampianatra
EPC ⁴⁷ Ambohimirary ANJAMA	113	2
EPC st Paul AMPAMAHOTRA	75	2
Totaliny	188	4

Loharano: NIRINA Maholison Philippe, chef ZAP Andina, ny taona 2013.

Raha tsoahina avy amin'ireo fafana ireo dia azo lazaina fa mifandanja ny isan'ny mpianatra sy ny mpampianatra, na ny amin'ny sekoly miankina, na tsy miankina amin'ny Fanjakana. Na dia eo aza ny fahosan'ny lafiny fanabeazana, araka ny fanazavan'ny tompon'andraikitra, dia azo ambara fa efa misy ny fanomezan-danja ny lafiny fampianarana any an-toerana, satria efa manana EPP avokoa ny fokontany tsirairay; eo ihany koa ny fananganana ny Lycée izay tsy mbola ela akory no nijoroany tamin'ny taona 2011. Ny fiaraha-miasa eo amin'ny sekoly miankina amin'ny Fanjakana sy ny sekoly katôlika ao an-toerana no nahafahana nampijoro ny Lycée. Tsy mbola manana efitrano fianarana ny Lycée hatramin'izao, ka izany no nahatonga ny sekoly katôlika hanome efitrano hahafahan'ny mpianatra mandranto fianarana ara-dalàna, araka ny fangatahan'ny Ray aman-drenin'ny mpianatra sy ny tompon'andraikitra ny kaominina. Tapitra tamin'iny taona 2013 iny ny fifanarahana teo amin'ny roa tonta, nefa ny kaominina tsy mbola manana sekoly hatramin'izao.

1.1.4.4 Ny lafiny finoana

Ny olona tsirairay ao anatin'ny fiarahamonina dia samy manana ny finoana arahiny avokoa amin'ny ankapobeny. Ny finoana dia avy amin'ny fifandraisan'ny olombelona amin'ny hery hafa ivelan'ny tenany, mifanaraka amin'izany ny famaritan-dRAZAFINTSALAMA manao hoe: “(...), ny finoana dia manana ny maha-izy azy manokana: mifototra amin'ny fahatsapan'ny olombelona fa tsy mahavita tena izy, ka mila ny fanampian'ny herin'ny zavatra na olo-manan-kasina⁴⁸.”

⁴⁷ Ecole Primaire Catholique

⁴⁸P.A. RAZAFINTSALAMA, s.j, *Tari-dalana ho enti-manadihady NY FINOANA SY NY FOMBA MALAGASY*, Ed. Md Paoly, librairie Md Paoly, natonta fanindroany, Antananarivo 2004, tak.9

Raha ny zava-misy any Andina dia tsy foana ny finoana nentin-drazana, nefa tsy latsa-danja amin'izany ihany koa ny finoana kirisitianina izay hita ho mahazo vahana. “Sakamalao sy havoza ireo, ka samy manana ny hanitra ho azy”. Mahakasika ireo finoana roa ireo no hasian-teny manaraka etoana.

a.Ny finoana nentin-drazana

Maro ireo fomba ahatarafana ny fihazonan'ny olona ny finoana nentin-drazana toy ny fisian'ny tsangam-bato, ny finoan'ny olona ny aretina maro vokatry ny famosaviana na “akasy” ary ny fanajan'ny olona ny fady.

➤ **Ny tsangam-bato**

Tsy naorina fotsiny akory ireny tsangam-bato na vatolahy ireny, fa maro ny antony nahatonga azy ireny najoro; ohatra, ny sorom-pangatahana “*Ary ny sorona dia fangatahan-javatra. Dia olo-maroko no tompon'ny fangatahana amin'izany sy ny omby vonoina; toy ny fangatahana ranonorana na fahavanonan'ny fambolena sy ny fiompiana na fahasalamambahoaka*⁴⁹.” Mitovy amin'izany ny zava-nitranga tao Fisaorana izay antony nanorenana ny tsangam-bato. Araka ny fijoroana vavolombelona nataon'ny Raiamandrenibe⁵⁰ iray, dia nambarany fa “tamin'izy vao 7 taona monja dia nisy main-tany nahazo ny tanàna, tsy nisy ny orana hambolena, ka nanahy mafy ny olona ny amin'ny mosary. Nanoloana izany, dia nifamory ireo raia mandreny fotsy volo tamin'ny manodidina avy tamin'ny lafivalon'ny tany, ka samy nilanja kipao⁵¹ ary nivory teo amin'ny toerana iray. Rehefa tafavory soa aman-tsara izy rehetra dia nandoro mena-kena ho lasa emboka teo afovoan'izy rehetra; avy eo, dia samy nanakapoka ny kipaony tamin'ny tany sady mimonomonona izay tonom-bavaka tiany hatao no nandroritra izany avy tamin'ny tany mandrapahatonga eny lavitra ary tsy mahazo mitodika mihitsy, fa mody avy hatrany. Tsy ela taorian'izany rehetra izany, dia avy be ny orana, ka afaka namboly ny rehetra. Andro vitsy taty aoriana dia nivory teo ny raia mandrenibe ary nisaotra, ka nanangana tsangam-bato teo. Izany rahateo no nahatonga ny anaran-tanàna teto hoe: FISAORANA”.

---

⁴⁹ RAINIHIFINA Jessé, op.cit, tak. 123

⁵⁰ RAZAFINDRAINIBE Jérôme, monina ao amin'ny fokontany Fisaorana.

⁵¹ Kipao : fitaovana ohatra ny angady fa vita amin'ny hazo entina anaparitahana vary rehefa ahahy.

➤ Ny famosaviana

Tsy voatery hitovy hevitra avokoa akory ny olona rehetra miaramonina, ka mety hisy ny tsy fifankahazoana, na ny disadisa isan-karazany. Araka ilay fomba fiteny hoe “izay tsy miady olom-bodo, fa izay to fo mpamosavy”. Misy anefa ny olona manana saina ratsy sy te hihetraketraka amin’ny hafa, ka manao izay hahavao azy ary mamosavy ny hafa vokatr’izany”. Misy ny karazana aretina azo avy amin’ireny mosavy ireny toy ny rao-dia, izany hoe, fivontosana any amin’ny faritry ny tongotra, ka tsy afaka izany raha tsy entina any amin’ny mpangala sisika na ilay antsoin’ny olona hoe: “dadarabe”.

Misy ihany koa ny aretina antsoina hoe: “Voahinana” izay aretina azo avy amin’ny zavatra nohanina na nosotroina, ka mitarika aretina na fahafatesana haingana ho an’izay voan’izany. Amin’ny fiaraha-misakafo, na fiarahana misotro kafe na toaka amin’ny besinimaro no anararaotan’ny mpamosavy ny asa ratsiny.

➤ Ny fady

Maro ny antony mahatonga ny olona hitandrina eo amin’ny fihetsika, fitafy, fiteny... satria “*Nanenika ary mbola manenika ny ankamaroan’ny fiainan’ny Malagasy ny fady*”^{52,53}, araka ny voalazan’i Mômpera A. RAZAFINTSALAMA. Ny tongolo, ny henan-kisoa no betsaka fady indrindra, fa araka ny lovantsofina dia fahasoavana, na zava-doza no nitranga, ka nahatonga ny olona fady azy ireny. Ny nahatonga ny olona sasany ho fady kisoa, ohatra, dia toy izao: nisy renim-pianakaviana nanan-janaka vao menamena nametraka ny zanany tao antany (ambany rihana) noho ny fahasahiranany tamin’ny asa aman-draharaha tany antokontany. Lanin’ny kisoa tao ilay zazakely, ka nalahelo izy ary dia nanozona ny taranany tsy hihinan-kisoa. Misy ihany koa anefa ny toerana fady itondrana kisoa toy ny toerana nipetrahan’Andriana. Ny tongolo indray, araka ny filazan’ny olona, dia ody varatra, ka tsy azo ambolena akaiky trano. Ny olona mitazona ody no tena fady azy ireo, raha ny filazan’ny ankamaroan’ny olona.

Tsara homarihina, araka izany, fa miara-dalana hatrany ny finoana nentin-drazana sy ny finoana kristianina; na dia tsy miseho miharihary aza ny ankamaroany amintsika Malagasy dia mbola mitana ny finoana nentin-drazana. Porofon’izany ny fahitana tsangam-bato izay

---

⁵² RAJEMISA RAOLISON, *Rakibolana Malagasy*, tak.192: ny atao hoe fady dia “zavatra voararan’ny fomban-drazana na ny Razana mihitsy tsy hatao na hohanina na hokasihina na hodiavina”.

⁵³ P.A. RAZAFINTSALAMA, op.cit, tak.32

tandrovana sy hajain'ny olona, noho izy ireny nahazoana fahasoavana na fahatsiarovana ny olo-manan-kasina ary mbola angatahin'izy ireo fitahiana amin'ny fotoana ilany izany. Manampy izany ihany koa ny finoan'ny olona ny aretina vokatry ny mosavy, araka ny efa voalaza tetsy ambony. Ary ny fanajan'ny olona ny fady noho ny antony samihafa izay efa voalaza teo aloha ihany koa.

Azo tsoahina avy amin'ireo rehetra ireo fa ny fihetsika amam-pomba atao sy ifanarahan'ny olona dia natao handrindrana ny fiainam-piarahamonina avokoa.

b.Ny finoana kristianina

Tsy ny finoana nentin-drazana ihany no manana ny maha izy azy, fa eo ihany koa ny finoana kristianina. Hita ao an-toerana avokoa ireo fiangonana telo mivondrona ao amin'ny FFKM (Fiombonan'ny Fiangonana Kristianina eto Madagasikara) dia ny EKAR (Eglizy Katôlika Rômanina), ny FJKM (Fiangonan'i Jesoa Kristy eto Madagasikara) ary ny FLM (Fiangonana Loterana Malagasy). Ankoatra ireo dia hita any an-toerana ny fiangoanana Advantista mitandrana ny andro fahafito, ny eglizy Rhema, ny fiangonana Finoana Velona Iraisam-pirenena (Fiangonan'ny Mpandresy), ny Apôkalipsa, ny Pentekôtista Mitambatra ary ny Jesosy Mamonjy. Tsara ny manamarika fa ankoatra ny lafiny fivavahana dia misy amin'ireo antokom-pinoana mandray anjara any amin'ny sehatra hafa. Ny finoana katôlika, ohatra, dia mandray anjara eo amin'ny lafiny fanabeazana; miisa roa, araka ny hita teo aloha, ny sekoly katôlika eto Andina.

Fehin'ny toko I

Kaominina iray ao anatin'ny distrikan'Ambositra faritra Amoron'i Mania ny kaominina Andina. Tanàna manana ny tantarany izy, araka ny lovantsofina. Ny tantara no manamafy orina ny tanàna izay misy fiantraikany amin'ny fiainan'ny fiarahamonina. Raha ny lafiny fitsaboana indray no asian-teny dia hita ho mihen-danja ny fitsaboana môderina vokatry ny fomba fiasan'ireo tompon'andraikitry ny fahasalamana sasany, ka mahatonga ny fitsaboana nentin-drazana hahazo vahana. Azo lazaina ihany koa fa mbola manjaka ao an-toerana ny fanabeazana eo anivon'ny fiarahamonina, nefa tsy latsa-danja amin'izany ny fanabeazana an-tsekoly, satria efa hita ao an-toerana ny sekoly rehetra hatrany amin'ny ambaratonga faharoa dingana faharoa. Raha ny lafiny finoana indray no asian-teny dia azo

ambara fa mifanindran-dalana ny fihazonan'ny olona azy.

Horesahina manaraka eto kosa ny toe-karena, ny tetikasa ary ny olana atrehin'ny mponina ao an-toerana.

1.2. Fampahafantarana ny toe-karena sy ny tetikasa mijoro ary ny olana mianjady amin'ny mponina

Tsy mitovy ny fototra iorenan'ny toe-karen'ny tontolo andrenivohitra ary ny tontolo ambanivohitra. Maro ny fomba azo ampiroboroboana ny faritra tsirairay, indrindra raha ny tontolo ambanivohitra no resahina. Tafiditra ao anatin'ny tontolo ambanivohitra ny kaominina Andina, ka hasongadina ato amin'ity toko faharoa ity ny toe-kareny, manaraka izany, ny tetikasa mijoro ao an-toerana ary farany ny olana atrehin'ny mponina.

1.2.1. Fampahafantarana ny toe-karena

Ny fambolena sy ny fiompiana no mitana anjara toerana lehibe raha ny toe-karen'ny tontolo ambanivohitra no asian-teny. Maro ihany koa anefa ny fivelomana hafa izay ahafahana mampitombo ny fihariana eo am-pelatanana.

1.2.1.1. Ny fambolena

Ny ankamaroan'ny mponina dia tantsaha. Araka izany, ny fivelomana dia miompana betsaka amin'ny fambolena sy ny fiompiana.

Raha ny fambolena no asian-teny dia mizara roa miavaka tsara izany eo amin'ny iainan'ny olona azy dia ny andavanandro ary ny fampidiram-bola. Andaniny, misy ny fambolena natao hamatsy sy hiantoka ny fiainan'ny mponina amin'ny andavanandro toy ny fambolem-bary, ny legioma, ny voankazo ary ny hanin-kotrana isan-karazany. Ankilany, misy ny fambolena natao hampidi-bola tahaka ny fambolena voasary izay mamatsy faritra maro hatrany andrenivohitra, saingy misedra olana ny mponina ankehitriny amin'ny fambolem-boasary noho ny aretina mahazo azy. Ny fambolena voatabia no tena mampalaza ny faritra ankehitriny, satria Andina no mamatsy voatabia ny faritra manodidina azy toa an'Ambositra, Fianarantsoa ka hatrany Manakara sy Mananjary. Ankoatra izay, misy ihany koa ny olona mamboly paraky. Raha ny zava-misy any an-toerana mahakasika ny voly paraky no asian-teny dia ny olona ao amin'ny Fokontany Ampiterena no tena mamboly azy io ary mivarotra

izany any amin'ny OFMATA⁵⁴. Marihina etoana fa ny voatabia sy ny paraky dia fanaon'ny olona voly avotra.

Sary 7: Ny fambolena voatabia ao Ampasina

RANDRIANATREHANA Ranja.

Sary 8: Ny fambolena paraky ao Ampotsinatsy

RANDRIANATREHANA Ranja.

---

⁵⁴ Office Malgache des Tabacs

Fafana 6: Ny fambolena mibahan-toerana indrindra miaraka amin'ny velaran-tany sy ny vokatra azo.

Ireo voly mibahan-toerana	Velaran-tany volena	Vokatra azo isan-taona
vary	1135 ha	3330 t
katsaka	185 ha	212 t
voanjo	170 ha	200 t
mangahazo	330 ha	1620 t
ovy	40 ha	600 t
vomanga	290 ha	1710 t
saonjo	80 ha	400 t
voasary	260 ha ⁵⁵	1200 t ⁵⁶

Loharano: Tahirin-kevitry ny kaominina Andina ny taona 2012.

Azo lazaina ho nihena ny voka-bary tao Andina raha oharina amin'ny vokatra tamin'ny taona lasa, nijanona ho 3330t isan-taona ny vokatra, nefa ny velaran-tany nambolena nitombo 15ha tato anatin'ny roa taona izao; toy izany ihany koa ny hanin-kotrana. Araka izany dia azo lazaina fa tsy ampy ny filana ara-tsakafon'ny mponina. Mihena hatrany ny vokatra voasary izay voly fanondrana any amin'ny faritra noho ny aretina. Mbola eo am-pikarohana vahaolana mikasika izany ny ao an-toerana, raha ny fanazavana azonay tamin'ny tompon'andraikitra.

1.2.1.2. Ny fiompiana

Saika hita ao an-toerana avokoa ny karazana fiompiana rehetra, saingy mijanona ho an'ny isan-tokantrano ny fanaovana izany. Tsara homarihina fa mitana anjara toerana lehibe eo amin'ny fiainan'ny olona, indrindra ny tantsaha ny omby. Manampy betsaka ny olona eo amin'ny lafiny fambolena ny omby: akana zezika, ampanosena tanimbary, manampy amin'ny fitaterana vokatra. Mampitaintaina ny olona anefa ny halatra omby izay mateti-pitranga any an-toerana; manampy trotraka ihany koa ny hala-botry izay mahazo vahana eny ambanivohitra. Anisan'ny fiompiana mahasarika ny tantsaha ihany koa ny fiompiana kisoa, ny ondry aman'osy; tsy latsa-danja amin'izany ihany koa ny fiompiana akoho amam-borona izay miantoka ny andavanandron'izy ireo.

⁵⁵ hekitara

⁵⁶ taonina

Fafana 7: Ny biby fiompy sy ny isany

Karazana fiompiana misy	Isany
omby	3400
Ondry aman'osy	650
kisoa	900
Akoho amam-borona	33000

Loharano: Tahirin-kevitry ny kaominina Andina ny taona 2012

Hita, araka izany, fa ny fiompiana omby, kisoa, ondry aman'osy ary ny akoho amam-borona dia samy mahazo vahana avokoa. Ny tsy fahampian'ny fanentanana, indrindra eo amin'ny lafiny teknika, no mahatonga ny fiompiana tsy hiroborobo, araka ny nambaran'ny Ben'ny tanàna. Eo ihany koa ny tsy fahampian'ny fahefa-mividin'ny tantsaha, satria mitaky vola aman-karena ary faharetana ny fanatanterahana izany.

1.2.1.3. Ny harena an-kibon'ny tany

Araka ny fanazavana azo tamin'ny Ben'ny tanàna dia manana harena an-kibon'ny tany ny kaominina Andina, saingy misy ny mbola tsy voatrandraka mihitsy. Ny “amazonite” no efa notrandrahina, ka nahazoana vokatra 25m3 isan-taona; ny “marbre blanc” kosa tsy mbola notrandrahina hatramin'izao.

Mifameno ary miantoka ny fiainan'ny tantsaha ny fambolena sy ny fiompiana. Ny vokatra azo avy amin'ireo, araka izany, no ahazoan'izy ireo vola hahafahany mividy izay ilainy. Ny fananan'ny faritra harena an-kibon'ny tany ihany koa dia antoka iray mampatanjaka ny toe-karenny, saingy mila finjavana ny fanaraha-maso izany mba ho tombontsoan'ny mponina ao an-toerana. Ny fanaovan'ireo tantsaha antona asa hafa dia mba hanatsarana ny vokatra ny fambolena sy ny fiompiana. Andeha àry hojerena manaraka eto ambany ny fivelomana hafa eo amin'ny mponina.

1.2.1.4. Ny fivelomana hafa

Ny fambolena sy ny fiompiana no tena miantoka ny fiveloman'ny mponina ao Andina, saingy tsy manakana ny asa fihariana hafa ataon'ny olona izany, satria mifameno ireo rehetra ireo. Ao anatin'izany ny varotra, ny fitaterana, ny jono, ny asa tanana, ary ny fitrandrahana ala.

a. Ny varotra

Ny varotra dia isan'ny fanampin'ny fitadiavam-bolan'ny mponina na vadina asa. Ny Zoma no tsena lehibe eto Andina, fa ny Talata sy ny Alahady dia natokana ho tsenam-bokatra.

Mivarotra ny vokatry ny famboleny ireo tantsaha toy ny vary, legioma ary haninkotrana isan-karazany, toy izany ihany koa ny akoho amam-borona. Ny antony dia mba hahafahany mividy izay ilainy amin'ny fiainany andavanandro. Raha ny antontanisa azo teo anivon'ny kaominina dia 2%ⁿny mponina ihany no mivarotra PPN,⁵⁷ fa ny 28 hatramin'ny 30%ⁿny mponina ao an-toerana no mivarotra ny vokatry ny fambolena sy fiompiana isaky ny tsena.

Ankoatra ny mponina ao an-toerana dia misy ireo mpitety tsena avy any Ambositra sy ny manodidina izay mivarotra kojakojan-tokantrano sy ny akanjo ary ny lamba isan-karazany isaky ny Zoma. Mifameno tanteraka, araka izany, ny filan'ny mponina dia ireo izay manao ho antom-pivelomana ny varotra: ny tantsaha izay mivarotra ny vokatry ny fambolena sy fiompiana ary ireo mpiavy izay mivarotra ny kojakoja samihafa ilaina amin'ny fiainana andavanandro.

b. Ny fitaterana

Ankoatra ny fambolena sy fiompiana dia manampy betsaka ny tantsaha ihany koa ny lafiny fitaterana. Ny varotra no isan'ny fomba iray mampihodina ny lafiny fitaterana, satria maro ireo mpivarotra mifamezivezy ao an-toerana. Maro ireo mpivarotra na mpanangombokatra avy any an-toeran-kafa toa an'Ambositra sy ny manodidina no tonga ao an-toerana; misy amin'izy ireo no manana fiara manokana ho azy. Misy anefa ireo tsy manana ny fahefamividy, ka voatery mandeha amin'ny fiara fitateram-bahoaka. Ireo mpitatitra mivelona amin'ny asa fitaterana dia maty antoka, satria ratsy ny lalana, nefa ny vola azo tsy ahafahana manarina ny simba.

---

⁵⁷ Produits de Première Nécessité

d. Ny jono

Tsy nataon'ny mponina ho antom-pivelomana ny jono, fa natao ho an'ny isan-tokantrano mba hahazoana laoka amin'ny fotoana mahamety izany; isan'izany ny fanjonoana eny amoron-drano, ny fanihifana pirina eny amin'ny lakan-drano ary tanimbary rehetra eny. Raha tsorina dia mijanona ho an'ny filana andavanandron'ny mponina eo an-toerana ihany ny jono.

e. Ny asa tanana

Tsy dia misongadina loatra ny resaka asa tanana ao amin'ny kaominina ambanivohitra Andina. Na izany aza dia azo ambara fa samy manana ny fahaiza-manaony ny mponina araka ny talentany sy izay manavanana azy. Ny fanaovana biriky, ny rafitra, ny rary sy ny tenona ary ny zaitra no tena ataon'ny olona. Hoenti-manatevina ny fidiram-bolan'ny isan-tokantrano ireny mba hahafahana manatsara ny fari-piainana. Tsy sarotra ho an'ny mponina rahateo ny fitadiavana ny akora ampiasaina toy ny tanimanga, ny hazo, ny vandahasa, ny landy izay hita ao an-toerana avokoa.

f. Ny fitrandrahana ala

Anisan'ny manampy ny mponina ny fisian'ny ala toy ny kininina sy ny ala isan-karazany, noho izy ireny miaro ny tontolo iainana ary antom-pivelomana ho an'ny olona sasany ihany koa.

Maro ny fomba fitrandrahana ataon'ny mponina any an-toerana toy ny fanaovana arina , ny kitay...andaniny; anaovana fanaka ihany koa izy ireny toy ny seza aman-databatra sy fitaovana anamboarana trano toy ny varavarana, gorodona, ny tolana,ankilany.

Na dia mijanona ho an'ny filan'ny mponina ao an-toerana ihany aza ny fitrandrahana ala dia tsapa ho mihalany tamingana izany ankehitriny, satria mitrandraka fotsiny ny olona, fa tsy mamboly.

1.2.2. Fampahafantarana ny tetikasa mijoro any an-toerana.

Maro ireo fikambanana mijoro any an-toerana, araka ny tanjona kendreny avy. Misy ny efa niorina naharitra tao an-toerana, misy ihany koa anefa ny eo an-dalam-panombohana ny fanorenana azy. Hotsinjaraina manaraka eto ambany ny mahakasika izany.

1.2.2.1. Ireo fikambanana misahana ny ara-toe-karena

- **ADRA** na ny “Advantist Development Relief Agency” dia fikambanana vatsin’ny USAID vola na ny “United States Agency for International Development” ary eo ambany fiahian’ny tetikasa Salohi ho an’ny eto Andina. Maro ny sehatra irotsahan’izy ireo eo amin’ny fampivoarana ny lafim-piainana samihafa, fa ny tena laharam-pahamehana dia ny fampivelarana ny maha olona, ny fanatsarana ny lafiny fahasalamana sy ny tsy fanjarian-tsakafo, ny fampitomboana ny vokatry ny fambolena sy ny fiompiana ary ny famitranam-pihavanana eo anivon’ny fiarahamonina. Ny faritry ny afovoan-tany, atsimo, ary ny atsimo atsinanan’i Madagasikara no iasany hatramin’izao, ka mandritra ny 5 taona no fe-potoana anatanterahan’izy ireo ny asany.⁵⁸
- **AROPA** na ny « Projet d’Appui au Renforcement des Organisations Professionnelles et aux services Agricoles ». Manampy ny mponina amin’ny fanatsarana ny lafiny fambolena ary ny jono ity fikambanana ity. Ny **FIDA** na “Fonds d’Intervention pour le Développement Agricole” no manohana azy eo amin’ny ara-bola ary eo ambany fanaraha-mason’ny Tranoben’ny tantsaha.
- Ny **KMS** na ny “Kaominina Mendrika Salama” dia tetikasa ao anatin’ny ONG Ny TANINTSIKA. Tetikasa ara-pahasalamana vatsin’ny USAID vola izay natao handray antanana ny fahasalaman’ny renny sy ny zaza.
- **LAND O’LAKES** izay vatsin’ny Vondrona Eorôpeanina vola dia misahana ny fambolena sy fiompiana. Anisan’ny tohanan’izy ireo amin’izany ny fambolena voasary ary ny fiompiana ombivavy be ronono.
- Ny **Akany Marary** na ny ONG AM dia fikambanana mpanao asa soa; mahazo tombondahiny amin’izany ny sembana sy ny tsy ampy fivelomana. Ny vondrona Eorôpeanina no mamatsy vola ity fikambanana ity.
- **ONG Sarobidy** dia fikambanana miady amin’ny fampiasana zaza tsy ampy taona izay vatsin’ny BIT⁵⁹ vola. Fikambanana izay manao ho laharam-pahamehana ny fampianarana ary ny fanabeazana ny ankizy 14 ka hatramin’ny 15 taona izay nandao sekoly noho ny antony maro.

---

⁵⁸ Resadresaka nifanaovana tamin’Andriamatoa Lala responsable : suivi-évaluation ADRA salohi Ambositra, ny 27/05/13 tamin’ny 4 ora tolakandro.

⁵⁹ Bureau International du Travail

1.2.2.2. Ireo fikambanana miandraikitra ny asa famokarana

Misy ny fikambanana miahny ny lafiny sôsialy, mikendry ny fampindramam-bola ny tantsaha eto Andina. Roa no misahana izany ao an-toerana izay hasian-teny eto ambany:

- Ny CECAM na ny **Caisse d'Epargne et de Crédit Agricole Mutuel** dia tetikasa fampindramam-bola sy mpitahiry vola, na antsoina hoe : tahiry fampiasam-bola ifarimbonan'ny tantsaha ihany koa. Mijoro eny amin'ny tontolo ambanivohitra izy io ary mampianatra ny tantsaha hahay hitantam-bola hoentiny manatsara ny fari-piainany. Nanomboka niasa teto Madagasikara ny taona 1993 ka hatramin'izao ary ao Antsirabe no foibe misy azy. Fehezin'ny lalàna 96.020 izay mifehy ny rafitra fampiasam-bola sy ny lalàna 95.030 izay mifehy ny fitrosana vola ny fikambanana. Ny « volan'ny tantsaha tantanin'ny tantsaha » no tarigetrany.⁶⁰
- Ny OTIV na **Ombona Tahiry Ifampisamborana Vola** dia manampy ireo manana vinavina hampitombo ny asa famokarana. Fehezin'ny lalàna izy tahaka ny fikambanana rehetra, saingy tsy maintsy misy antoka ny fampindramam-bola.

1.2.3. Fampahafantarana ny olana atrehin'ny mponina ao an-toerana

Tahaka ny tontolo ambanivohitra rehetra ihany ny kaominina Andina amin'ny fiatrehana ny olana. Eo amin'ny ara-tsakafo no manahirana ny mponina, indrindra amin'ny fotoam-pahavaratra; maro ihany koa ny olana sedrain'ny mponina ao an-toerana izay hita amin'ny sehatry ny fambolena, ny fiompiana ary any amin'ny seha-piainana hafa. Azo sokajiana roa ny olana mpahazo ny mponina eny ambanivohitra dia ny olana voajanahary sy ny avy amin'ny olombelona.

1.2.3.1. Ny olana voajanahary

Maro ny olana mitranga eny anivon'ny fiarahamonina, ka anisan'ny voakasik'izany ny fambolena sy ny fiompiana izay mampisy fiantraikany ny lafiny toe-karena nefa iankinan'ny fiveloman'ny mponina. Andeha àry hotomorina akaiky ny momba izany, araka ny nahitana azy tao Andina.

---

⁶⁰ Nalaina tao amin'ny boky nosoratan'ny RAZANADRAFY H.: “Antanetikely Ambohijoky sy ny asa fampandrosoana iarahany amin'ny CECAM, mémoire de CAPEN, Antananarivo, 2005.

a. Ny aretim-boasary

Mampanontany tena ny mponina tato ho ato ny fitotonganan'ny vokatry voasary eto Andina tato anatin'ny 5 taona izay. Araka ny nambaran'ireo mponina sy ny voalazan'ny tompon'andraikitra dia vokatry ny fampiasana fanafody simika diso tafahoatra no nahatonga ny holatra ary ny fisian'ny bibikely mihinana ny voasary. Io no misakana ny voasary tsy hamony ary mety hahafaty azy tanteraka raha tsy ahitam-bahaolana. Tsy malaza toy ny taloha intsony Andina, amin'ny famokarana voasary, noho io aretina io, sady efa maro ihany koa ny faritra hafa mamboly voasary.

b. Ny andiam-balala

Isan'ny nampitondra faisana ny tantsaha ny fandalovan'ny andiam-balala tany antoerana ny Mey 2013. Na dia niezaka aza ireo tantsaha tamin'ny fandroahana sy ny fisamborana valala dia tsy nahafa-piry tamin'izato andiam-balala maro dia maro, ka namotika ny voly izay tratrany. Marihina fa mbola tao anatin'ny fihitsohana ny firenena, ka tsy tratra araka ny tokony ho izy ny hetsika famonoana valala. Niteraka faty antoka ho an'ny tantsaha izany, indrindra ho an'ny tao Andina, satria tsy nisy ny hetsika famonoana valala tany antoerana ny taona 2013, fa tany Mandrosonoro, Distrikan'Ambatofinandrahana ihany no nisy izany, araka ny fanazavana azo⁶¹.

1.2.3.2. Ny olana avy amin'ny olombelona

Maro ny olana avy amin'ny olombelona, fa ny lafiny fandriampahalemana ary ny lafiny fifamoivoizana no misongadina raha ny eto Andina no asian-teny. Mikasika an'ireo no hasian-teny manaraka etoana.

a. Ny tsy fandriampahalemana

Hatramin'izao dia mandry an-drirana antsy hatrany ny mponina, satria ahenohana herisetra sy vono olona hatrany any amin'ireo toerana somary mangina. Tsy afa-manotra anefa ny olona manoloana izany, satria mifanalavitra ny tanàna, ka afaka mararaotra ireo mpanao ratsy.

Ny omby no tena lasibatr'ireo jiolahy amin'izany. Misy mpitandro filaminana ao Andina centre sy ny DAS na ny “Détachement Autonome de Sécurité” eny Ampasina. Tsy

---

⁶¹ Andriamatoa RANAIVOSON Dieu Donné, Directeur Régional du Développement Rural, Amoron'i Mania.

mahasehaka ny jiolahy anefa izy ireo, noho ny havitsiany, satria manao andiany maro hatrany, sady ampy fitaovana no miaraka amin'ny tetika maty paika ireo mpanafika. Tsy ferana ihany koa anefa ny mety hisian'ny firaisana tsikombakomba eo amin'ny mpitandro filaminana sy ireo mpangalatra. Ireo DAS ao Ampasina ihany koa dia tsy misahana afa-tsy io fokontany io, araka ny nanendrena azy ireo. Ho an'ireo fokontany hafa izay mila ny fanampian'ireo mpitandro filaminana ireo dia mandoa vola isam-bolana eny amin'izy ireo vao afaka mahazo fiarovana, araka ny fanazavan'ny mponina.

b. Ny fifamoivoizana

Fanoitra ho amin'ny fandrosoan'ny faritra iray ny hatsaran'ny lalana. Andina dia ratsy lalana na dia tsy lavitry ny renivohitry ny Distrika aza, saingy mampitaraina ny mponina sy ny mpitatitra izany. Araka ny nambaran'ireo mpamily ary ireo mpampiasa ny lalana dia efa imbetsaka ny lalana mampitohy an'Ambositra ary Andina no nasiam-panamboarana, saingy zara raha vita izany, ka tsy hita akory izay fivoarana. Manampy trotraka ihany koa ny tebiteby amin'ny fanakanana ataon'ireo jiolahy any amin'ny toerana mangina sy tena ratsy lalana.

Sary 9: sary maneho ny haratsin'ny lalana

RANDRIANATREHANA Ranja.

Marihina etoana fa nisy ihany ny fanamboaran-dalana izay nataon'ny olona mpilatsaka hofidina iray talohan'ny fampielezan-kevitra momba ny fifidianana ho solom-bavam-bahoaka tamin'ity taona 2014 ity. Ampahany ihany anefa no nasiam-panamboarana, fa tsy ny lalana iray manontolo akory. Iaraha-mahalala fa tena lafo ny manao lalana, sady ny hahalany azy amin'ny fifidianana no mahamay azy fa tsy ny vahoaka.

Fehin'ny toko II

Ny fambolena sy ny fiompiana ary ny varotra no fototra iorenan'ny toe-karen'ny faritra. Maro ihany koa anefa ny karazana asa hafa ataon'ny mponina ho fanampin'ny asa fivelomana.

Eo ihany koa ireo tetikasa mijoro ao an-toerana izay manampy ny mponina amin'ny fanatsarana ny fari-piainany ary ny fandrosoan'ny faritra.

Misy hatrany anefa ny olana izay tsy maintsy atrehin'ny mponina dia ny olana voajanahary toy ny aretim-boasary sy ny fandalovan'ny andiam-balala; eo ihany koa ny olana avy amin'ny olombelona izay vokatry ny asan-dahalo ary ny haratsin'ny lalana. Manampy ireo rehetra ireo ny fahamoran'ny vidim-bokatra manoloana ny fisondrotry ny vidim-piainana.

FAMINTINANA NY FIZARANA VOALOHANY

Kaominina iray ao anatin'ny Distrikan'Ambositra ny kaominina ambanivohitra Andina. Hodidinin'ny havoana sy haram-bato ny tanàna, nefa ahitana lemaka ihany koa. Raha ny toetr'andro indray dia tsy misy iavahany loatra amin'ny faritra afovoan-tany. Ankoatra ny zavamaniry sy ny renirano mamakivaky ny tanàna dia mbola tombony ho an'ity toerana ity ihany koa ny fananany dobo filomanosana voajanahary.

Kaominina manana ny tantarany Andina, na teo amin'ny niforonan'ny anaran-tanàna izany, na teo amin'ny fiavian'ny mponina. Tsy afa-misaraka amin'izany ihany koa anefa ny fady ary ny fomba amam-panao izay ahitana ny kolontsaina mampiavaka ny faritra.

Eo amin'ny sôsialy dia hita fa mampiarad-alana ny fomba nentin-drazana sy ny fomba môderina ny mponina ao an-toerana.

Mitana anjara toerana goavana eo amin'ny toe-karen'ny faritra ny fambolena sy ny fiompiana. Maro ihany koa ny tetikasa mijoro ao an-toerana izay manohana ny ara-toe-karena sy ny lafim-piainana samihafa. Misy hatrany anefa ny olana mitranga izay mety ho voajanahary, nefa mety ho avy amin'ny olombelona ihany koa.

Araka izany, azo lazaina ho tsy afaka ao anatin'ny olana hatrany ny mponina na dia maro aza ny fomba atao hanatsarana ny fari-piainany izay miantoka ny fandrosoan'ny faritra. Ny famaliana ny tena filana marina eo amin'ny mponina, noho izany, no heverina fa hampandroso ny faritra tsirairay izay isan'ny tanjona tratarin'ny TFI. Koa andeha hojerena ao amin'ny fizarana faharoa ny fampiharan'ny TFI ny fampandrosoana ataony.

FIZARANA FAHAROA

**NY TAHIRIM-BOLA FAMPANDROSOANA IFOTONY
(TFI) SY NY ASA FAMPANDROSOANA IARAHANY
AMIN'NY MPONINA**

Ny ankamaroan'ny firenena nampihatra ny *Tahirim-bola Fampandrosoana Ifotony* na ny *Fonds de Développement Local* (TFI/FDL) dia ireo firenena an-dalam-pandrosoana toa an'i Afirika, Madagasikara. Tany amin'ny «taona 1999 dia manodidina ny 60 eo ireo firenena nampiharana ny *Tahirim-bola Fampandrosoana Ifotony*, ka isan'izany i Burkina Faso, izay isan'ny firenena mpikambana ao amin'ny AFVP⁶². Maherin'ny iray miliara « CFA » ny teti-bola nentina nampihodina izany, ka ny 25%n'ny teti-bola no fandraisana anjaran'io firenena io. Marihina fa ny Banky iraisam-pirenena, ny « Fonds d'Aide et de Coopération » ary ny « Agence Française de Développement » no mpamatsy vola tamin'izany fotoana izany, fa mbola tsy resy lahatra kosa ny vondrona Eorôpeanina.»⁶³

Raha ho an'i Madagasikara dia tany amin'ny fiandohan'ny taona 2000 no nandray fanapahan-kevitra ny Fanjakana malagasy fa hamolavola ny « Document de Stratégie de Réduction de la Pauvreté » na ny DSRP. Izany no nahatonga ny Fanjakana malagasy hampihatra ny fampandrosoana haingana sy maharitra⁶⁴. Araka izany, dia namolavola ny Madagasikara Am-Perinasa (MAP) ny Mpitondra Fanjakana malagasy ny Oktobra 2006 mba hahafahana manatanteraka io dingana lehibe ho amin'ny fampandrosoana haingana sy maharitra io⁶⁵, ka tafiditra ao anatin'izany ny TFI. Laharam-pahamehana, araka izany, ny fiaingana avy any ifotony ny fampiharana ny asa fampandrosoana⁶⁶ izay isan'ny lesoka goavana tsy nampahomby izany taty amin'ny firenena an-dalam-pandrosoana. Ny TFI izay rafitra iray ahafahana mampandroso ny kaominina sy ny faritra no isan'ny fitaovana hahafahana mampihatra ny fampandrosoana miainga any ifotony. Ny Fanjakana malagasy no miantoka ny fanatanterahana sy ny fampahombiazana izany any amin'ny vahoaka.

---

⁶² AFVP : Association Française des Volontaires du Progrès

⁶³<http://base.d-p-h.info/fr/fiches/premierdph/fiche-premierdph-5038.html>: « Une soixantaine de FDL fonctionnent actuellement, essentiellement en milieu rural. Dans un pays comme le Burkina Faso, ces FDL ont permis la réalisation de plus d'un milliard de francs CFA d'investissements, dont environ 25 % de contribution locale. L'Union européenne est actuellement le seul bailleur de fonds à n'avoir jamais soutenu ce type d'initiative : Banque Mondiale, Fonds d'Aide et de Coopération et Agence Française de Développement s'y intéressent depuis plusieurs années. »

⁶⁴ REPOBLIKAN'I MADAGASIKARA, *Document de Stratégie pour la Réduction de la Pauvreté*, juin 2005, p.1

⁶⁵ MAP, tak.3

⁶⁶ J.P.Olivier de SARDAN, *Anthropologie et développement*, Essai en socio-anthropologie du changement social, KARTHALA, Paris, 1995, p.7 : « Le développement est l'ensemble des processus sociaux enduits par des opérations volontaristes de transformation d'un milieu social, entreprises par le biais d'institution ou d'actions extérieures à ce milieu, et reposant sur une tentative de greffe de ressources et/ou techniques et/ou savoirs ». Raha adika malalaka izany dia toy izao : « Ny fampandrosoana dia fitambaran'ireo lafin-javatra samihafa izay mitarika fiovana eo amin'ny fiarahamonina iray amin'ny alalan'ny fitaovana sy hairaha amam-pahalalana izay entin'ny hery hafa avy any ivelan'ny fiarahamonina ».

Voasoritra ao anatin'ny MAP ny toky nomena, ny paikady sy ny asa hotanterahina mitondra mankany amin'ny fison-drotan'ny harin-karena⁶⁷ haingana. Mipaka any amin'ny fampihenana ny fahantrana ary ahafahan'ny firenena misintona tombontsoa avy amin'ny fanambin'ny fanatontoloana na ny “*défis de la mondialisation*”, ka mifanaraka sy mifandraika amin'ny Vina Madagasikara Voajanahary sy ny tanjon'ny fampandrosoana amin'ny Taona Arivo Fahatelo⁶⁸”.⁶⁹ Voasoritra ao anatin'ny MAP ihany koa ny vontootin'ny fananganana ny TFI dia “ny fitantanana tompon'andraikitra: teny ifanomezana voalohany; ny fanapariahana ny asam-panjakana, ao anatin'ny fanamby fahenina ary ny fampivelarana sy fampiroboroboana ny Tahirim-bola Fampandrosoana Ifotony izay tafiditra ao anatin'ny tetikasa laharam-pahamehana fahefatra.”⁷⁰

Marihina dieny ety am-piandohana, fa hasehonay ny momba ny TFI, ka marihinay, araka izany, izay nifanandrify tamin'ny zava-niseho marina tany an-toerana.

2.1. Fampahafantarana ny TFI amin'ny ankapobeny

Ny fampandrosoana eny ifotony amin'ny alalan'ny rafitra na tetikasa misahana ny asa fampandrosoana no fomba ahafahana manatsara ny fari-piainan'ny mponina. Manamafy izany i RIAKA izay milaza fa “Ny ankamaroan'ny tetikasa fampandrosoana izay atao eny anivon'ny tantsaha dia natao indrindra mba hampitomboana ny fampidiram-bola sy hanatsarana ny fari-piainan'izy ireo⁷¹”. Tsy mora anefa ny mamongotra ny fahantrana, fa mila ny fifanomezan-tanan'ny olona isan-tsokajiny. Ny TFI dia manao ho laharam-pahamehana ny ady amin'ny fahantrana amin'ny alalan'ny fanatanterahana ny asa fampandrosoana eny anivon'ny kaominina. Tsy diso anjara amin'izany ny kaominina Andina. Ato amin'ity toko voalohany amin'ity fizarana faharoa ity no fampahafantarana misimisy kokoa ny rafitra TFI, ka ho hita amin'izany ny mombamomba azy amin'ny ankapobeny, ny foto-kevitra ijoroany, ny tanjona kendreny, ny fomba fampihodinana azy sy ny karazana asa ataony ary ireo mpiara-miasa aminy.

---

⁶⁷ Harin-karena = Produit National Brut (PNB) : somme totale du PIB et du solde des revenus des facteurs de production transférées par l'étranger ou à l'étranger, souvent retenu pour caractériser la puissance économique d'un pays. » in dictionnaire La Rousse 2010.

⁶⁸ Objectifs du Millénaire pour le Développement, hita any amin'ny TOVANA IV ny antsipiriany

⁶⁹ MAP, tak.3

⁷⁰ Tome I, « *Présentation du Fonds du Développement Local* », 11ème version, p.28 in MAP, p.34

⁷¹ RIAKA, *Le Développement de A à Z*, SME, Antananarivo, 1995, p.124 : « La plupart des projets de développement intéressant la paysannerie ont pour principaux objectifs, selon leur présentation, « d'améliorer les conditions de vie des paysans » et « d'augmenter les revenus ».

2.1.1. Ny mombamomba ny TFI

Maro ny fikambanana sy ny rafitra natao hisahana ny asa fampandrosoana. Anisan'ny iombonan'izy ireny ny fampandrosoana ny tontolo ambanivohitra, saingy samy manana ny paikadiny avy izy ireny. Iray amin'ireny rafitra ireny ny TFI izay misahana ny famatsiam-bola ny vondrom-bahoaka fototra itsinjaram-pahefana, ka voakasik'izany avokoa na ny tontolo andrenivohitra, na ny tontolo ambanivohitra. Andeha àry hojerena ny mahakasika ny tantarany, ny famaritana azy, araka ny lalàna, ny famaritana azy, araka ny tsinjara asa ao anatin'ny.

2.1.1.1. Ny tantarany

Ny *Tahirim-bola Fampandrosoana Ifotony (TFI)* na ny *Fonds de Développement Local (FDL)* dia iray amin'ireo rafitra voasoritra ao anatin'ny MAP izay fandaharana asa novolavolain'Andriamatoa Marc RAVALOMANANA tamin'ny fotoana nitondrany ny Firenena malagasy. Isan'ireo rantsa-mangaika mifamatotra amin'ny Minisiteran'ny Fanajariana ny tany sy ny Fitsinjaram-pahefana na ny “Ministère de l'Aménagement du Territoire et de la Décentralisation” (MATD) ny TFI; mba hahafahana manatanteraka ny tetikasa laharam-pahamehana eny anivon'ny kaominina sy ny faritra ary nampiharina teto Madagasikara nanomboka ny taona 2008. Na dia nandalo fihitsohana aza ny firenena ny taona 2009 dia mbola notohizana nandritra ny tetezamita ny fampiharana azy ary mbola ampiharina hatramin'izao Repoblika fahefatra iainantsika izao ny TFI. Marihina fa vao tamin'ny 12 Mey 2014 lasa teo no notokanana ny trano foiben'ny TFI etsy Anosy.

Vokatry ny toe-draharaha pôlitika nolalovan'i Madagasikara nanomboka tamin'ny taona 2009 dia nampiato ny famatsiam-bola an'i Madagasikara ireo mpamatsy vola iraisam-pirenena dia ny Banky iraisam-pirenena, ny vondrona Eorôpeanina, i Japon. Marihina fa efa nanomboka izany ny “Fonds Monétaire Internationale” (FMI) ny taona 2008 noho ny raharaha “**Force One 2**”. Ankoatra ireo mpamatsy vola voalaza eo ambony ireo dia i Suisse irery ihany no tsy nampiato ny famatsiam-bola nataony, ka nanampy ny Fanjakana malagasy tamin'ny fampandehanana ny *Tahirim-bola Fampandrosoana Ifotony*. Tsihivina etoana fa tany am-piandohana dia efa nisy ny fomba nitsinjarana ny vola anjaran'ny kaominina na ny “droit de tirage”, ka ny kaominina tsirairay dia mety hahazo vola eo anelanelan'ny 40.000 dôlara na 64 tapitrisa ariary ka hatramin'ny 250.000 dôlara na 400 tapitrisa ariary. Ny fomba

fikajiana izany dia miankina amin'ny isan'ny mponina izay mahatratra 25%, ny taham-pahalaviran'ny kaominina 30%, ny salam-pahantrana 25% ary ny velaran'ny kaominina 20%.⁷² Rehefa tapaka ny famatsiam-bola izay vokatry ny fihitsohana pôlitika dia noferana ho 9 tapitrisa ariary avokoa ny vola anjaran'ny kaominina rehetra tsy an-kanavaka, satria dia ny 5%ⁿny teti-bolam-panjakana ihany no entina mampandeha ny TFI, ka ny 1,5% natokana ho an'ny faritra, fa ny 3,5% no natokana ho an'ny kaominina, raha ny fanazavan'ny filohan'ny filan-kevitry ny TFI⁷³.

Tamin'ny fotoana namolavolana ny TFI dia “Fanamby napetraka tamin'izany ny fitsinjarana marina ny fitantanan-draharaham-panjakana. Izany paikady izany dia voalaza ao anatin'ilay antsoina hoe: Pôlitikam-pirenena momba ny fitsinjaram-pahefana sy ny fanaparahana ny asam-panjakana na ny “Lettre de Politique sur la Décentralisation et de Déconcentration” (LP2D) izay nolanian'ny governemanta malagasy tamin'ny volana Novambra 2004 sy ao anatin'ny Fandaharana asam-pirenena momba ny fitsinjaram-pahefana sy ny fanaparahana ny asam-panjakana na ny “Programme National de Décentralisation et la Déconcentration” mba hotanterahina manomboka ny taona 2007, ka hatramin'ny taona 2012. Ny LP2D dia miompana amin'ireto tebo-kevitra lehibe manaraka ireto:

- ny fanamafisana ny fitsinjaram-pahefana tena izy ary kendrena manokana amin'izany ny kaominina sy ny faritra tsy an-kanavaka manerana ny Nosy;
- ny hampitomboana ireo sampan-draharaham-panjakana na ny “Service Technique Déconcentré” (STD) mba hahafahana manohana bebe kokoa ny kaominina sy ny faritra;
- ny hanamafisana ny fandraisana andraikitra ny olom-pirenena sy ny fampiroboroboana ny fiaraha-miasa eo amin'ny kaominina sy ny faritra, andaniny; ary ny fiaraha-miasa eo amin'ny sehatra miankina sy tsy miankina amin'ny Fanjakana, ankilany⁷⁴».

Marihina fa teo aloha dia ny famatsiam-bola ny kaominina no tena nimasoan'ny TFI, tafiditra ao anatin'izany ihany koa ny famatsiam-bola ireo tetikasa iraisan'ny Kaominina

---

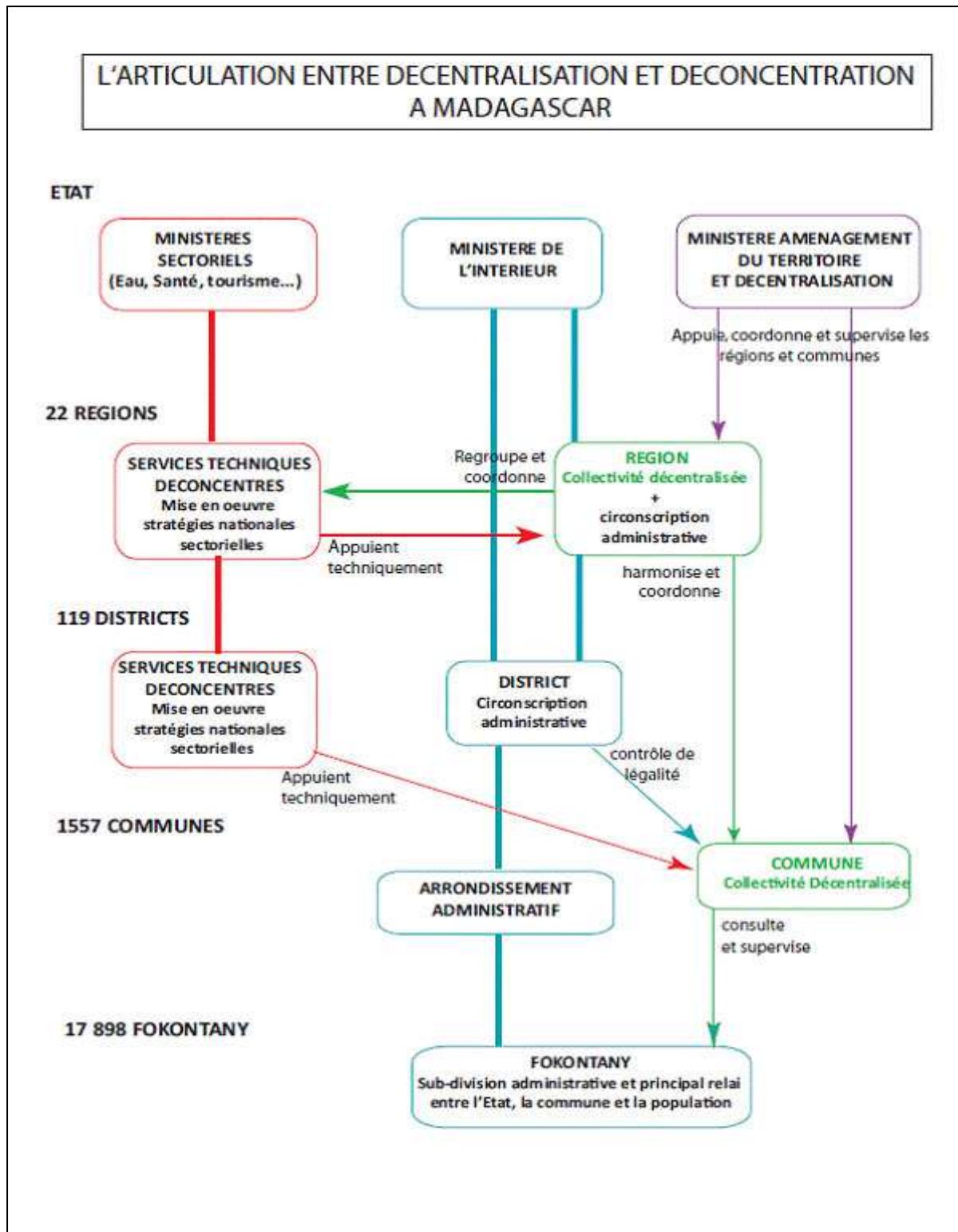
⁷² Tome III, « *Subventions d'investissement aux communes* », 14ème version, p.16-17

⁷³ Roger Mahazoasy, Président du conseil d'administration du FDL in *Madagascar matin*, n°1467 du 13 mai 2014, p.12

⁷⁴ Tome I, op.cit, p.1

izay mivondrona ao anatin'ny Sampan-draharaham-panjakana momba ny fiaraha-miasa iraisan'ny Kaominina na ny “Organisme Public de Coopération Intercommunal”(OPCI). Araka ny tarehimarika azo tamin'ny tompon'andraikitra dia 1205 ao anatin'ny 1549 kaominina ireo efa nahazo famatsiam-bola avy amin'ny TFI hatramin'izao ary miisa 300 eo ho eo ireo kaominina mbola tsy nahazo izany. Marihina fa ny kaominina ambanivohitra Andina dia isan'ny nahazo famatsiam-bola izay nahazoany 9 tapitrisa ariary, araka ny efa voalaza teo aloha, tamin'ny famatsiam-bola andiany voalohany ny taona 2008.

Kisary 1 : Ny fifandrohizan'ny fitsinjaram-pahefana sy ny fanapariaham-pahefana eto Madagasikara

Loharano: RATSARAHASINA Aina Nomena, Responsable de la programmation des projets d'appui aux CTD, ao amin'ny TFI.

2.1.1.2. Famaritana ny TFI, araka ny lalàna

Ho fampiharana ny Pôlitikam-pirenena momba ny fitsinjaram-pahefana sy ny fanapariahana ny asam-panjakana na ny “Lettre de Politique sur la Décentralisation et de Déconcentration” (LP2D) dia ny TFI no fitaovana iray hoentina mamatsy ara-bola sy teknika ny kaominina. Ka hofaritana eo ambany ny mikasika izany *Tahirim-bola Fampandrosoana Ifotony* izany.

a. Ny satany

Ny *Tahirim-bola Fampandrosoana Ifotony* dia rafitra iray miankina amin'ny Fanjakana izay natao hiandraikitra ny raharham-panjakana any amin'ny faritra.

Ny TFI dia naorina tamin'ny alalan'ny didim-panjakana na ny “décret” mitondra ny laharana 2007-530 ny 11 Jona 2007 ary nasiam-panovana tamin'ny alalan'ny didim-panjakana laharana 2009-814 tamin'ny 09 Jona 2009 sy ny didim-panjakana laharana 2010-746 tamin'ny 27 Jolay 2010. Ny vontootin'ny fanovana dia mahakasika ny andraikitra ny TFI sy ny tompon'andraikitra voakasik'izany. Teo aloha dia ny kaominina ihany no nahazo tombony tamin'ny fampiofanana ho fanamafisana ny fahaiza-manaon'ny tompon'andraikitra, fa isan'ny mahazo izany fampiofanana izany ihany koa ny faritra izay isan'ny vondrom-bahoaka fototra itsinjaram-pahefana. Nampidirina ao amin'ny fomba fiasa amin'ny fanatanterahana ny tetikasa laharam-pahamehana ihany koa ny fampiharana ny tetikasa asa tanamaro. Ankoatra izay, dia mahakasika ny fanamafisana mpikambana mandrafitra ny TFI, ireo mpikambana ao anatin'ny filan-kevitra ary ny andraikitra manandrify ny mpikambana araka ny lalàna mamaritra izany no voarakitra ao anatin'ny didim-panjakana nasiam-panovana ireo.

Rafitra manana ny tompon'andraikitra natao hisahana manokana ny fampandehanan-draharaha ao anatin'ny sy mahaleo tena eo amin'ny ara-bola ny TFI; ary eo ambany fiahian'ireto minisitera roa ireto dia:

- ny Minisiteran'ny Fitsinjaram-pahefana: eo amin'ny lafiny teknika
- ny Minisiteran'ny Fitantanam-bola : eo amin'ny ara-bola⁷⁵.

---

⁷⁵ Tome I, op.cit

b. Ny andraikiny

Ny andraikitra ny TFI dia voafaritry ny didim-panjakana 2007-530. Ny TFI no fitaovana iray ahafahana mamatsy ara-bola ny kaominina ary ny fahaiza-manao ampitain'ny Fanjakana any amin'ireo tompon'andraikitra any anivon'ny kaominina. Izany hoe, natao hiantoka izay hetsika rehetra manome lanja ny fanamafisana ny fahaiza-manao any an-toerana ary hanohana ara-bola ny kaominina. Voasoritra ao anatin'io didim-panjakana voalaza tetsy ambony io fa:

➤ ny TFI dia fitaovana entina mamatsy ara-bola sy fanohanana teknika ny kaominina. Izany hoe, ny TFI dia miantoka ny fanamafisana ny fahaiza-manao ao an-toerana ary hamatsy ara-bola ny fanampiana ny kaominina, na ny fanampiana iraisan'ny kaominina.

➤ ny famatsiam-bola avy amin'ny TFI dia natao ho fanampiana ny kaominina, fa tsy ho fampandehanan-draharahan'ny kaominina akory.⁷⁶ Tsihivina etoana fa misy karazany roa ny famatsiam-bola, na ny “financement” dia ny famatsiam-bola ny fampandehanan-draharaha, na ny “financement de fonctionnement” ary ny famatsiam-bola fampiasam-bola, na ny “financement d’investissement”. Ny fampandehanan-draharaha dia andraikitra ny kaominina izay mbola hasian-teny misimisy any amin'ny asa vatsin'ny TFI vola. Ny famatsiam-bola ny fampiasam-bola, na ny “financement d’investissement” no tena imasoan'ny TFI⁷⁷ izay nahazoan'ny kaominina ambanivohitra Andina ny 9 tapitrisa ariary, ka nahafahana nanatanteraka ny tetikasa laharam-pahamehana tao an-toerana izay mbola horesahina any aoriana.

d. Ny lalàna mifehy azy

Tsara aloha ny manamarika fa ny sampan-draharahan-panjakana dia rafitra miankina amin'ny Fanjakana, ampiandraiketina asa manokana, eo ambany fiadidian'ny manam-pahefana iray, manana ny fizakan-tena ara-bola ary toeram-piasana mitokana. Asaina miandraikitra asa, na iraka ho an'ny vahoaka izy⁷⁸.

---

⁷⁶ Tome I, op.cit, p.2

⁷⁷ www.fdl.mg: « Ses financements sont exclusivement destinés aux investissements (et non au fonctionnement) des communes. »

⁷⁸ J.O n°2557 E.S. du 27.01.99, p.751 in Tome 1, p.19: « Un établissement public est un organisme public à vocation spéciale, doté de la personnalité morale, de l'autonomie financière et d'un patrimoine propre. Il est chargé d'assurer un service ou mission d'intérêt public. »

Azo sokajiana roa ny EP:

- ny Etablissements Publics à caractère Industriel et Commercial (EPIC)
- ny Etablissements Publics à caractère Administratif (EPA)

Ny EPA no mahakasika ny TFI, ka amin'ny maha sampan-draharaham-panjakana azy, ny TFI dia fehezin'ny lalàna laharana 98.031 ny 20 Janoary 1999 izay mahakasika ny antsoina hoe “Etablissement Public” sy ny fitsipika mikasika ny fanorenana karazana “EP”.

Io lalàna io dia mamaritra fa:

- ny EPA dia tsy miandraikitra raharaha indostria sy ara-barotra. Ny raharham-panjakana sahaniny dia vatsin'ny Fanjakana vola⁷⁹.
- ny EP tsirairay dia miorina, na ravana amin'ny alalan'ny didim-panjakana raisina eo amin'ny filan-kevitry ny governemanta, araka ny tolo-kevitry ny minisitra⁸⁰

2.1.1.3. Famaritana ny TFI, araka ny tsinjara asa ao anatin'ny

Toy ny rafitra rehetra ihany ny TFI dia manana ny rafitra anatin'ny mba hahafahana manatontosa an-tsakany sy an-davany ny andraikitra nofaritana hosahaniny eo anivon'ny fitantanana ny raharham-panjakana.

a. Ny rafitra ankapobeny

Ny rafitra TFI (EPA/FDL) dia ivondronan'ireo sampam-pitantanana eo anivon'ny foibe, na ny “services centraux” ary ireo ivom-pifandraisana isam-paritra, na ny “antennes régionales” rehetra. Samy eo ambany fahefan'ny Tale Jeneraly avokoa ireo rehetra voatanisa ireo.

---

⁷⁹« Etablissements publics à caractère administrative (EPA), qui n'exercent pas d'activités à caractère industriel et commercial, leur activité administrative étant financée essentiellement par subventions de l'Etat. Art 2 tapany faharoa », J.O op cit

⁸⁰« Chaque établissement public national est créé ou dissout par décret pris en conseil de Gouvernement, sur proposition du ou de(s) ministère(s) intéressé(s) ». art 4 in J.O, op. cit

❖ Ny fitantanana ankapobeny

Eo anivon'ny rafitra TFI dia ahitana ny Tale Jeneraly sy ny Talen'ny sampam-pitantanana samihafa. Ny fanendrena ny Tale Jeneraly dia avy amin'ny alalan'ny didim-panjakana tapaka avy amin'ny filan-kevitry ny minisitra miampy ny fankatoavan'ny minisitra misahana ny fitsinjaram-pahefana aorian'ny fiantsoana ho mpilatsaka hofidina, na fandraisana ny lisitry ny mpilatsaka hofidina.

Ny andraikitry ny Tale Jeneraly dia:

- misolo tena ny EPA/FDL amin'izay rehetra mahakasika ny asan'ny TFI;
- miandraikitra ny fampandehanan-draharahan'ny TFI ary manao tatitra mahakasika izany any amin'ny filan-kevi-pitantanana;
- manomana sy mandroso eo anivon'ny filan-kevi-pitantanana izay fanovana na/sy fampanarahana araka ny toetr'andro ny paikady itondrana ny TFI;
- izy no manendry, na mandroaka ny mpiasan'ny TFI izay ampifanarahana amin'ny lalàna mifehy ny asa;
- izy no mandahatra ny famatsiana sy fampiasam-bola any amin'ny kaominina ary ny fanatevenana ny fahaiza-manao;
- mandrindra ny asa rehetra izay ifandraisan'ny TFI amin'ireo minisitera mpiahy azy (ny minisiteran'ny Atitany sy ny vola) sy ny sampan-pitantanana eo anivon'ny Foibe ary ny isam-paritra;
- mandrafitra ny tetikasa mandritra ny taona hodiavina sahanin'ny TFI;
- mamolavola ny teti-bola hampiasain'ny TFI ary mandroso izany any amin'ny sampan-draharaha miandraikitra ny fanaraha-maso ny fandania mba hankatoavina alohan'ny handrosona izany eo anatrehan'ny filan-kevi-pitantanana;
- manao tatitra amin'ny antsipiriany ireo asa rehetra nataon'ny TFI mankany amin'ny filan-kevi-pitantanana;
- mandrindra ny asa rehetra amin'ny ankapobeny;
- mampanatanteraka ny fanapahan-kevitry ny filan-kevi-pitantanana.

b. Fitsinjaram-pitantanana eo anivon'ny foibe

Ahitana sampam-pitantanana telo ao anivon'ny TFI foibe dia:

- ny fitantanana-draharaham-panjakana sy ny vola
- ny fitantanana ny fanamafisana ny fahaiza-manao
- ny fitantanana ny fandaharanasa sy fanaraha-maso.

Marihina fa ny Tale jeneralin'ny TFI no manendry ny Talen'ireo fitsinjaram-pitantanana ireo rehefa avy naroso mba hankatoavin'ny filan-kevi-pitantanana. Ireo Tale isan-tsokajiny ireo dia mandray anjara feno amin'ny:

- fandrafetana ny paikadim-pampandrosoana ny TFI
- famolavolana ny asa hatao sy ny fanatanterahana izany
- fandrindrana sy fanomezana toromarika mahakasika ny asan'ireo ivom-pifandraisana isam-paritra
- fanaraha-maso sy fanaovana tombana ezaka ny fahatanterahan'ny asa manandrify ny sehatra tsirairay
- fiantohana ny fifandraisana amin'ireo foibe isan-tokony

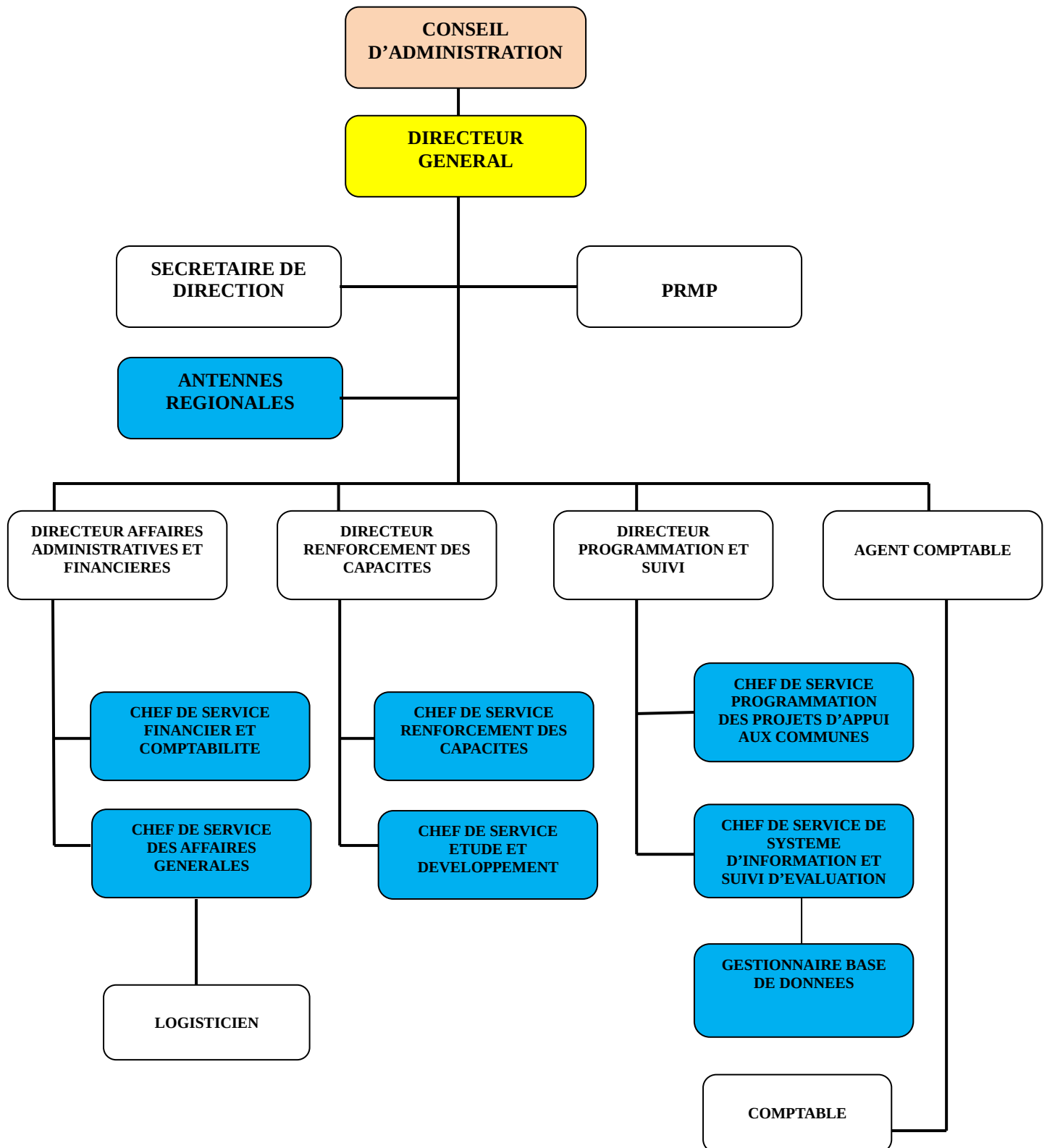
d. Ivom-pifandraisana isam-paritra

Ny ivom-pifandraisana isam-paritra no mpanelanelana ny TFI foibe sy ireo kaominina amin'ny fanamorana ny fifandraisana eo amin'ny roa tonta. Manampy izany, ny famahana ny olana madinidinika mety hitranga mandritra ny fanatontosana ny famatsiam-bola ny tetikasa laharam-pahamehan'ny kaominina. Ny zava-misy anefa dia tsy misy io ivom-pifandraisana isam-paritra io any amin'ireo kaominina sy ny faritra manerana ny Nosy hatramin'izao. Tsihivina etoana fa noho ny fahatapahan'ny famatsiam-bola no tsy nahafahana nametraka izany.

e. Ny rafitra an-tanan-tohatra eo anivon'ny TFI

Tahaka ny rafitra na fikambanana misahana ny asa fampandrosoana rehetra dia manana ny rafitra an-tanan-tohatra ho azy manokana ny TFI. Toy izao manaraka izao ny endriky ny rafitra an-tanan-tohatra eo anivon'ny TFI.

Kisary 2: Ny rafitra an-tanan-tohatry ny TFI

Loharano: www.fdl.mg

2.1.2. Ny toerana iasany

Ny TFI dia miasa eny anivon'ny kaominina rehetra manerana ny Nosy. Tsiahivina etoana fa tamin'ny taona 2004 dia nozaraina ho faritra 22 i Madagasikara izay mitsinjara ho distrika 119 sy 1549 kaominina. Araka ny efa voalaza tany aloha any amin'ny tantaran'ny TFI dia etsy Anosy Antananarivo no misy ny foibe TFI.

Sarintany 5: Madagasikara ahitana ny faritra 22

2.1.3. Ny foto-kevitra ijoroany

Ny rafitra tsirairay dia samy manana ny foto-kevitra ijoroany mba hahatomombana ny asa fampandrosoana amin'ny alalan'ny tetikasa isan-karazany. Manamarina izany ny voalazan'i CERNEA manao hoe: “Ny tetikasa dia manantombo noho izy mampifantoka ny harin-karena amin'ny zava-misy mitana laharam-pahamehana izay voafaritra ao anatin'ny faritra mazava, voafaritra amin'ny vondrona olona voafantina mazava ary hiatrika ireo sakana amin'ny fandrosoana⁸¹”. Amin'ny maha rafitra miankina amin'ny Fanjakana ny TFI dia manome lanja ary miezaka ny hitondra fampandrosoana ho an'ny kaominina rehetra tsy an-kanavaka izy.

Ny TFI dia fitaovana entina mampihatra ny pôlitikam-pirenena momba ny fitsinjaram-pahefana sy fanapariahana ny asam-panjakana. Ireto farany izay samy manana ny maha izy azy, nefa mifamatotra. Andaniny, “ny fitsinjaram-pahefana dia pôlitika anomezan'ny Fanjakana andraikitra ireo vondrom-bahoaka itsinjaram-pahefana, na ireo rafitra ara-panjakana mba hahafahan'izy ireo manana fahefana sy fitantanan-draharaha, araka ny lalàna ary ny fizakan-tena ara-bola”⁸². Ary ankilany, “ny fanapariahana ny asam-panjakana dia fomba fandaminana ny raharaham-panjakana izay ampitana ny fahefan'ny Fanjakana foibe sasany amin'ny sampan-draharaha manerana ny Nosy, nomena anarana hoe: sampan-draharaha”. Ny TFI no fomba ahafahana manampy ny kaominina eo amin'ny lafiny ara-bola sy teknika, ka miara-miasa amin'izany ny tompon'andraikitra ny kaominina sy ireo sampan-draharaham-panjakana any amin'ny faritra. Raha lazaina amin'ny fomba tsotra, ny TFI dia rafitra eto amin'ny firenena izay manana andraikitra hanamafy ny fahaizamanao, araka ny rafitra misy sy ny fitompoan-draharaha kaominaly⁸³ amin'ny alalan'ny

---

⁸¹ CERNEA (M.M), *La dimension humaine dans les projets de développement, Les Variables sociologiques et culturelles*, KARTHALA, Paris, 1998, p.28 : « Les projets ont le mérite de concentrer les ressources sur des priorités définies, de viser des zones géographiques bien délimitées, de cibler des groupes précis de population et de s'attaquer aux contraintes qui entravent le développement ».

⁸² Arsène RABARISON, « *La décentralisation fonctionnelle* », INFA, envoi 1, 2011-2012, p2&3 : « La décentralisation est une politique de transfert des attributions de l'Etat vers des collectivités territoriales ou des institutions publiques pour qu'elles disposent d'un pouvoir juridique et d'une autonomie financière ». Et « La déconcentration désigne un mode d'organisation de l'administration dans lequel certains pouvoirs sont délégués ou transférés d'une administration centrale vers des services répartis sur le territoire, dits services déconcentrés ou services extérieurs ».

⁸³ Maîtrise d'Ouvrage Communale : « La maîtrise d'ouvrage communale désigne tous les rôles et responsabilités des communes en tant que propriétaires donc responsables du programme communal, des projets ainsi que les actions entreprises pour leur réalisation, les produits (ouvrages) ou les résultats aux termes des actions ou des projets priorités. » in Tome I, op.cit, p.13. Raha adika malalaka izany dia toy izao : « Ny Fitompoan-draharaha kaominaly dia manondro ny asa aman'andraikitra ny kaominina amin'ny maha tompo sy mpiandraikitra ny prôgraman'asan'ny kaominina sy ny tetikasa miaraka amin'ny hetsika enti-manatanteraka azy ary ny vokatra na ny fiantraikany any amin'ny fiantaran'ny hetsika na ny tetikasa nomena laharam-pahamehana. »

fampitaovana ny olom-boafidy sy ny olona manana traikefa amin'ny fanatanterahana ny tetikasa famatsiam-bola.

Manampy izany ihany koa ny fanajana ny fitsipika mifehy ny fitantanana tomponandraikitra sy ny fandraisana andraikitry ny olom-pirenena. Ny fanofanana atao ho an'ny kaominina dia mikendry ny hampisy ny fahaiza-mitantana, ny fangaraharana, ny ady amin'ny kolikoly, ny fandraisana anjaran'ny olom-pirenena, ny tatitra eo anivon'ny vahoaka ary ny tsy fanavakavahana sokajina olona. Ankoatra ireo rehetra ireo ny fitandroana ny tontolo iainana.

Ny TFI dia manaja ny fizakan-tenan'ny kaominina sy ny fitompoan-draharaha kaominaly. Izany hoe, ny hetsika fampiofanana, ny hetsika fanampiana ny kaominina sy ny fanamafisana ny fahaiza-manao ataon'ny TFI dia miorina amin'ny fanajana ny fepetra fototra momba ny fanajana ny fahaleovan-tenan'ny kaominina. Ny kaominina no tompon-draharaha⁸⁴. Noho izany, tsy misy afaka misalovana ny fahefany sy ny andraikiny, na ny solon-tenan'ny TFI, na ireo vondrona olona manatontosa ny lafiny teknikina eo amin'ny asa fampandrosoana.

Ny fandaharanasa momba ny fanamafisana fahaiza-manaon'ny kaominina dia miorina amin'ireto fomba fijery roa manaraka ireto:

- Andaniny, ny fomba fiasa miainga avy tolotrasa omen'ny Fanjakana, na “approche par l’offre” (APO). Ny fandaharana asa mifototra amin'ny fampiofanana eo anivon'ny firenena ny fanomezan-danja ny fanamafisana ny fahaiza-manao sy ny famatsiam-bola ny laharam-pahamehan'ny kaominina.
- Ankilany, ny fomba fiasa miainga avy amin'ny fangatahan'ny kaominina, na ny “Approche Par la Demande” (APD). Ny TFI dia mitady ny fomba hampisy ny tolotra sy ny tinady mba hahafahana mampandroso ny kaominina sy ny faritra.

Ny fampiofanana dia atao akaikin'ny kaominina izay natao hahazo tombon-dahiny. Izany hoe, ny fampiofanana atao dia alamina, araka izay azo atao ary atao izay fomba

---

⁸⁴ Maître d’ouvrage : « Le maître d’ouvrage est la personne morale pour laquelle un équipement ou une infrastructure est construit. » in Tome III, op.cit, p.14.

rehetra hahafahan'ny kaominina miatrika izany. Atao any amin'ny renivohitry ny faritra, ohatra, raha tsy misy fomba ahafahana manatanteraka izany eo anivon'ny distrika. Ny toerana nanaovana ny fampiofanana ho an-dRamatoa RAZAFINDRAVAO Justine izay mpitan-tsoratra/mpitam-bolan'ny kaominina ambanivohitra Andina dia natao tao amin'ny efitrano malalaky ny faritra Amoron'i Mania tamin'ny taona 2008. Tao amin'ny "Espace vert de la Mania" Ankatsaka Ambositra indray no toerana niofanan'Andriamatoa RABARIVELO Charles, Ben'ny tanànan'ny kaominina Andina sy Ramatoa mpitan-tsoratra/mpitam-bola izay efa voalaza anarana tetsy aloha tamin'ny taona 2009. Mbola horesahina misimisy kokoa ny mahakasika ireo fampiofanana tompon'andraikitra ireo any amin'ny toko faharoa.

Ampitovina ny kaominina rehetra amin'ny fahazoana fiofanana. Ny TFI dia miantoka ny fahazoan'ny kaominina rehetra fanampiana, fiofanana ary ny hetsika rehetra ho fanamafisana ny fahaiza-manao. Manatsara hatrany ny fomba fijeriny ny tompon'andraikitra ny TFI mba ho fanampiana mifanaraka amin'ny filana marina sy samihafa, araka ny fahafahan'ny kaominina no hotanterahina.

Farany, ny fanamorana ny fifandraisana misy eo amin'ny serivisy teknika misahana ny fanaparahana ny asam-panjakana sy ny kaominina. Izany hoe, ny TFI dia mampahatsiahy ny andraikitra manandrify ny roa tonta. Anjaran'ny kaominina no mandefa ireo antontan-taratasy fototra any amin'ny sampan-draharaham-panjakana na "Service Technique Déconcentré" (STD), ary anjaran'ny sampan-draharaham-panjakana voakasik'izany ny manamarina ireo antontan-taratasy ireo alohan'ny handefasan'ny kaominina azy any amin'ny TFI. Ny teti-bola fototra na fanombohana, na ny "Budget Primitif" dia tsy maintsy mandalo eo anivon'ny distrika mba hohamarina izay tokony ho vita alohan'ny hiatrehana fiofanana. Ho an'ny kaominina Andina dia efa nandalo teo ambany fanamarinan'ny Sefon'ny distrika, na ny "Chef de District" (CDIS) io teti-bola fototra io izay nentina tamin'ny fotoana niatrehana ny fiofanana tamin'ny taona 2009. Mbola horesahina any amin'ny fepetra takina any amin'ny tompon'andraikitra ny kaominina ny mikasika ireo antontan-taratasy ireo.

Raha toa ka tsy misy sonian'ny tompon'andraikitra ny sampan-draharaham-panjakana voakasik'izany ny antontan-taratasy tonga eny anivon'ny TFI dia manadihady ny anton'ny olana ny TFI; ny sonian'ny Sefon'ny distrika no tiana hambara amin'izany. Marihina fa tsy

nisy olana ny mikasika izany ho an'ny kaominina Andina. Araka izany, ny TFI dia karazana mpanelanelana izay manamora ny fifandraisana eo amin'ny sampan-draharaham-panjakana sy ny kaominina. Mampitombo ny paikadim-panampiana sy fanamafisana ny fahaiza-manao mba hisian'ny fahaizana mifanakalo traikefa, ka hahatonga ny kaominina hahazo tombony.⁸⁵

2.1.4. Ny tanjon'ny TFI

Tahaka ny rafitra rehetra, ny TFI dia manana ny tanjona tratarina ihany koa amin'ny fanatontosana ny asa fampandrosoana. Maro ny rafitra voafaritra ao anatin'ny MAP, ka iray amin'ireny ny TFI. Misy, araka izany, ny tanjona iombonany amin'ireo fandaharana asa sy tetikasa isan-karazany; manana ny tanjona manokana sy iavahany amin'ny hafa ihany koa izy.

2.1.4.1. Ny tanjona ankapobeny

Araka ny efa voalaza teo ambony, ny TFI dia iray amin'ireo rafitra voafaritra ao anatin'ny MAP izay fomba ahafahana manatanteraka ireo tetikasa laharam-pahamehan'ny vahoaka. Ny tanjona lehibe ao anatin'ny MAP dia mamaritra fa *“ireo paikady sy tetikasa ao anatin'ny MAP dia hanao izay hanatrarana ny fampihenana ny fahantrana sy ny fanatsarana ny fiainan'ny Malagasy rehetra tsy ankanavaka”*⁸⁶. Manana ny tanjony manokana ihany koa ny TFI izay horeshaina eto ambany.

2.1.4.2. Ny tanjona manokana

Tanjona telo lehibe no tena ifotoran'ny TFI ary ezahiny tratarina mba hampahomby ny asa fampandrosoana.

Voalohany, ny fanatsarana ny fitantanana ifotony, satria raha tiana ny hisian'ny fitantanana mahomby dia atomboka hatrany amin'ny Vondrona Olona Ifotony, na VOI ny fampiharana azy.

Anisan'ny tanjona tratarina ihany koa ny fanamafisana ny fahaiza-manaon'ny kaominina, ka ao anatin'izany ny fanatsarana ny fari-piainan'ny mpiara-belona, ny fampitomboana ny harin-karena, ny fitarihana iarahan'ny mpitondra sy ny vahoaka ary ny fanehoana ny fandraisana andraikitry ny mponina.

---

⁸⁵ Tome IV, op.cit, pp.4-5

⁸⁶ MAP, op.cit, tak.8

Farany, tsy azo atao ambanin-javatra ny famatsiam-bolan'ny kaominina⁸⁷.

2.1.5. Ny fomba fampihodinana ny TFI

Ny tompon'andraikitry ny TFI dia tokony hifanaraka amin'ny tompon'andraikitra ao an-toerana mba hampisy vokany ny famatsiam-bola. Ny tena antom-pisian'ny TFI dia mamaly izay tena laharam-pahamehana eo anivon'ny kaominina. Maro ary mitombo hatrany ny fahasahiranana iainan'ny vahoaka. Tsy mitovy anefa izany, fa miovaova araka ny zavamisy eny anivon'ny kaominina tsirairay. Na dia misy aza ny vahaolana atolotry ny Fanjakana dia tsy ho vita vetivety ny famahana ireny, fa mandeha miandalana arakaraka ny hoenti-manana.

Ny TFI, araka izany, dia mamaly izay tena laharam-pahamehan'ny kaominina mba hampihenana ny fahasahiranana'ny vahoaka. Ho an'ny kaominina Andina dia ny fanatsarana ny biraon'ny kaominina, ny fanarenana ny tsena, ny fanamboarana ny kianja fanatanjahan-tena ary ny tetezana no laharam-pahamehana notontosaina tamin'ny famatsiam-bola azo tamin'ny TFI.

Manaraka izany, ny TFI dia misahana tanteraka ny amin'izay tena filana marina ary ny vinavina mety hitranga. Izany no antony ilana ny taratasy manamarina fa nolanina teo anivon'ny filan-kevitra kaominaly ny fotodrafitrasa ary ny taratasy fankatoavana avy amin'ny Sefon'ny distrika. Manampy izany ihany koa ny fametrahana ny ivom-pifandraisana isam-paritra isaky ny faritra 22. Mbola hohazavaina misimisy kokoa ny mahakasika ireo antontan-taratasy ireo ao amin'ny toko faharoa.

Azo tsoahina avy amin'izany fa ny fananganana ny TFI dia noraisina ho isan'ny fepetra hampihenana ny olana ara-toe-karen'ny fiarahamonina. Ankoatra izany, ny TFI dia natao ihany koa hamahana ny olana eo amin'ny tsy fahampian'ny loharanom-bola mba hampitomboana ny fidiram-bolan'ny kaominina ankoatra ny fanorenana, na fanatsarana ny fotodrafitrasa izay efa tohanana ara-bola.

Farany, ny TFI dia natao ihany koa hamahana ny olana eo amin'ny fahosan'ny fahaizamitantana amin'ny alalan'ny fananganana fomba fijery mikasika ny fitompoan-draharaha kaominaly. Natao hamahana ihany koa ny tsy fahampian'ny fifanakalozana eo amin'ny

---

⁸⁷ Tome III, op.cit, p.18

vondrom-bahoaka ifotony itsinjaram-pahefana sy ny sampan-draharaha misahana ny fanapariahana ny asam-panjakana ary ny vahoaka mba hanatsarana ny kalitaon'ny asam-panjakana ho an'ny vahoaka⁸⁸. Izany no antony anomezana fiofanana ny tompon'andraikitra ny kaominina ary isan'ny nahazo izany fiofanana izany ny Ben'ny tanàna sy ny mpitan-tsoratra/mpitam-bola ao amin'ny kaominina ambanivohitra Andina izay efa voalaza anarana tany aloha.

2.1.6. Ny karazana asa ataon'ny TFI

Tsara ny manamarika mialoha fa lafin-javatra roa no anampian'ny TFI ny kaominina dia ny ara-bola sy ny lafiny teknika. Araka izany, dia fanampiana ihany no vaindohan-draharahan'ny TFI, fa ny kaominina tsirairay dia efa manana ny teti-bolany hanatanterahany ny tetikasany avy.

Raha mikasika ny fanampiana ara-bola no asian-teny dia ny tetikasa izay lany teo anivon'ny filan-kevitra kaominaly, ka eken'ny TFI dia ahazoana famatsiam-bola avokoa. Anisan'ny kaominina nahazo famatsiam-bola, ohatra, ireto kaominina vitsivitsy tanisaina ireto izay ao anatin'ny distrikan'Ambositra, faritra Amoron'i Mania avokoa dia ny kaominina ambanivohitra Kianjandrakefina izay nanao ny tetikasa fanorenana "Hangar" fanampiny eo an-tsena, ny kaominina ambanivohitra Mahazina Ambohipierenana izay nanao ny tetikasa fanorenana CEG ahitana efitra miisa enina, ny kaominina renivohitra Ambositra I izay nahazo fampitaovana "matériel informatique" ho an'ny biraon'ny kaominina. Ho an'ny kaominina ambanivohitra Andina dia miisa efatra ireo tetikasa naorina dia ny fanatsarana ny biraon'ny kaominina, ny fanarenana ny tsena, ny fanaovana kianja fanatanjahan-tena ary ny fanamboarana tetezana.⁸⁹

Raha mikasika ny fanampiana eo amin'ny lafiny teknika indray, dia amin'ny alalan'ny fanomezana fiofanana ny tompon'andraikitra vitsivitsy eo anivon'ny kaominina no anatanterahan'ny TFI izany.

Voalohany, ny TFI dia manampy ny kaominina hahafeno ny fepetra mba ho azo fidina, izay mbola hasian-teny manokana any amin'ny fepetra takina amin'ny kaominina. Ohatra amin'izany ny fanomezana fiofanana fanampiny ho an'ny mpitan-tsoratra/mpitam-bola, na

---

⁸⁸ www.fdl.mg

⁸⁹ Tahirin-kevitra ny TFI/FDL, ny taona 2013.

ny “Secrétaire Trésorier/Comptable” (STC). Tsiahivina hatrany fa tamin’ny taona 2008 no nahazo fiofanana Ramatoa RAZAFINDRAVAO Justine, mpitan-tsoratra/mpitam-bolan’ny kaominina ambanivohitra Andina. Ity farany no miara-miasa akaiky indrindra amin’ny Ben’ny tanàna amin’ny fiandraiketana ny fitantanam-bola; noho izany dia tsy maintsy manaraka fiofanana ihany koa izy mba hiantohana ny fitantanam-bolam-panjakana. Ny tanjona amin’ny fiofanana dia ny mba hisian’ny fahaiza-mitantana ara-bola sy hiantohana ny fahamarinan’ny fitanan-kaonty kaominaly na ny “Gestion financière et comptabilité communale ».

Ankoatra io fiofanana omena ny mpitan-tsoratra/mpitam-bola io; ny TFI dia mbola manome fiofanana miaraka ny tompon’andraikitry ny kaominina izay ahitana ny Ben’ny tanàna, ny mpitan-tsoratra/mpitam-bola izay efa voalaza teo ambony ary tekinisianina iray isaky ny kaominina, raha manana izany ny kaominina. Samy manana ny andraikiny araka ny anjara toerany avy ireo olona telo voalaza ireo, araka izany, dia tsy mitovy ihany koa ny fiofanana omena azy ireo, saingy misy ny iombonan’izy ireo. Marihina fa tsy nisy ny tekinisianina ho an’ny kaominina Andina, fa ny Ben’ny tanàna sy ny mpitan-tsoratra ihany no niatrika ny fiofanana tao Ambositra tamin’ny taona 2009, araka ny resaka nifanaovana tamin’ireo tompon’andraikitra voalaza teo aloha ireo.

Mandritra ny fampiofanana no ampianarana, na anamafisana amin’ny Ben’ny tanàna mikasika ny fitompoan-draharaha kaominaly, na ny « Maîtrise d’ouvrage communale » (MOC) izay andraikitra goavana sahaniny izay mbola hasian-teny any amin’ny toko fahatelo. Ampahatsiahivina azy amin’izany fa izy “Ben’ny tanàna” no tompon’andraikitra voalohany eo amin’ny faritra iadidiany. Raha misy, ohatra, fikambanana hanatontosa tetikasa eo anivon’ny kaominina dia mila ny fanomezan-dalana avy amin’ny Ben’ny tanàna vao afaka manatontosa izany. Ny iombonany amin’ny mpitan-tsoratra/mpitam-bola sy ny tekinisianina dia ny fiofanana mikasika ny fandrafetana taratasy fangatahana sy famolavolana tetikasa, ny fanaovana ny tombam-bidy na “devis”. Tsy ny hahazoana famatsiam-bola avy amin’ny TFI ihany no tanjona amin’izany, fa ny hananan’ny kaominina traikefa amin’ny fiaraha-miasa amin’ireo fikambanana isan-karazany misahana ny asa fampandrosoana.

Misy ihany koa ny fanampiana omen’ny TFI ny kaominina eo amin’ny fanatsarana ny fidiran’ny hetra izay miantoka ny fidiram-bolan’ny kaominina, na ilay antsoina hoe

“accompagnement en fiscalité locale” (FL). Ny TFI dia mitady fomba hahafahana manampy ny kaominina hanamorana ny fomba fitakiana hetra mba hahatonga ny olona harisika amin’ny fandoavan-ketra. Izany hoe, atao tsapan’ireo tompon’andraikitra, fa tsy fampihorohoroana ny fomba itakina izany, fa manaraka dingana. Anisan’izany ny fanomezana taratasy fampahafantarana mialoha ny olona, fa tonga indray ny fotoana hanefana ny adidy amin’ny maha olom-pirenena. Ao anatin’izany taratasy izany no misy ny mari-bola aloa sy ny fe-potoana farany andoavana hetra. Marihina fa ny fomba fiasa eo amin’ny fitakiana hetra dia tafiditra ao anatin’ny laharam-pahamehan’ny MAP, satria *“tsy maintsy ampitomboina ny fampidiran-ketra hahafahana mamatsy ara-bola ireo tetikasa voarakitra ao anatin’ny MAP. Zava-dehibe tokoa izany mba hampihenana ny fiankinandohantsika⁹⁰ amin’ny mpamatsy vola avy any ivelany. (...) Mitaky fanovana goavana izany mikasika ny lalàna mifehy ny fandoavan-ketra – mba hanamorana azy – sy ny rafitra ary ny fomba fitakian-ketra – mba hahatonga izany hahomby sy ho aradrariny”*.⁹¹

Tsara ny manamarika fa misy ny fepetra takina amin’ny kaominina mba hahafahany mahazo io fampiofanana mikasika ny fanatsarana ny fidiran’ny hetra io. Efa misy ny fenitra arahina ahafahana mamaritra fa nahafeno fepetra na tsia ny kaominina iray, araka ny fanazavana nomen’ny tompon’andraikitra avy anivon’ny TFI. Miisa 150 ireo kaominina nahazo izany eran’i Madagasikara ary ny dimy tamin’ireo dia kaominina ao anatin’ny faritra Amoron’i Mania, saingy tsy nahazo izany ny kaominina ambanivohitra Andina, raha ny fanazavana azo tamin’ny tompon’andraikitra avy eo anivon’ny TFI hatrany.

Araka izany, fanatsarana ny fomba fitakiana hetra no omen’ny TFI mba hahatsapan’ny olom-pirenena fa adidy ho an’ny firenena ny fandoavan-ketra, fa tsy sazy akory.

Farany, dia misy ny fanampiana ny kaominina eo amin’ny fanatsarana ny fomba fiasa, na ilay antsoina hoe “Budget Participatif” (BP). Io fomba fiasa io dia mitaky ny fandraisana anjaran’ny olom-pirenena eo amin’ny fandraisana fanapahan-kevitra ary ny fampandrosoana ny toerana misy azy. Ny lamin-teti-bola andraisana anjara dia mampirisika ny famolavolana, ny fanapahan-kevitra, ny fampiharana ary ny fanaraha-maso ny teti-bolan’ny kaominina, araka ny fepetra mifanaraka amin’izany. Heverina fa azo antoka io lamin-teti-bola io noho

---

⁹⁰ Fiankinandohantsika dia tsy manaraka ny fitsipika mifehy ny fanoratana ny teny malagasy araka ny hita eo amin’ny teny taterina, fa ny manara-pitsipika dia ny hoe : fiankianan-dohantsika.

⁹¹ MAP, op.cit, tak. 16

ny fidirana an-tsehatry ny manam-pahefana ao amin'ny kaominina, ny olom-boatendry isaky ny fokontany ary ny tompon'andraikitra avy eo anivon'ny sampan-draharaham-panjakana napariaka. Ny fametrahana an'io lamin-teti-bola andraisana anjara io dia ankinina amin'olona voatokana izay miasa eny anivon'ny kaominina voafantina. Ny foto-kevitra voizina avy amin'io lamin-teti-bola io dia ny fangaraharana, ny tsy fanilikilihana sy fitoviana, ny firaisan-kina, ny fahombiazana ary ny fanaovana tatitra⁹². Tsara ny manamarika etoana fa misy ny fepetra ahafahan'ny kaominina mahazo izany, araka ny nambaran'ny tompon'andraikitra avy eo anivon'ny TFI; miisa 50 tao anatin'ireo kaominina 150 nahazo ny fampiofanana mikasika ny fanatsarana ny fidiran'ny hetra no notsongaina hahazo izany. Marihina fa tsy nahazo fampiofanana mikasika izany ny kaominina Andina noho ny tsy fahafenoany ny fepetra, araka ny fanazavan'ny tompon'andraikitra hatrany.

2.1.7. Ny mpiara-miasa amin'ny TFI

Tsy misy mihambo ho mahavita tena irery, fa tsy maintsy mila ny fanampian'ny hafa. Ny asa goavana toy ny asa fampandrosoana dia mila ny fiaraha-miasa amin'ny fikambanana isan-karazany sy amin'ny mponina izay iantefan'ny asa fampandrosoana. Araka izany, ny asa fampandrosoana dia tahaka ny “asa vadi-drano, ka tsy vita raha tsy ifanakonana”. Ankoatra ny Fanjakana izay misahana ny fampandrosoana ny kaominina dia eo ihany koa ireo mpiara-miasa isan-tsokajiny izay mifarimbona amin'ny fanatanterahana izany.

Maro ireo rafitra miara-miasa amin'ny TFI amin'ny fanatontosana ny asa fampandrosoana ny vondrom-bahoaka itsinjaram-pahefana. Eo ny ara-panjakana, fa eo ihany koa ny rafitra tsy miankina amin'ny Fanjakana. Horesahina eto ambany ny mahakasika ireo.

---

⁹² www.fdl.mg: « le Budget Participatif est un processus qui incite la participation des citoyens dans les prises de décisions et le développement de sa localité. Il comprend plusieurs étapes. Le processus de budget participatif encourage l'élaboration, les décisions, la mise en œuvre et le contrôle des budgets communaux suivant les principes et valeurs qui lui sont propre. Ce processus est garanti grâce à l'implication des autorités au niveau des communes, des délégués par « fokontany », des divers agents des services techniques déconcentrés (STD). La mise en place du Processus du Budget Participatif (PBP) a été confiée à des prestataires qui travaillent au niveau de chaque commune sélectionnée. Les principes véhiculés par le PBP sont la transparence, l'inclusion et l'égalité, la solidarité, l'efficacité et la redevabilité. »

❖ Ny rafitra ara-panjakana

Voalohany, ny Minisiteran'ny Fitsinjaram-pahefana, na ny “Ministère de la Décentralisation” no miara-miasa amin'ny TFI mikasika ny fampiofanana ireo tompon'andraikitra any amin'ireo vondrom-bahoaka fototra itsinjaram-pahefana.

Manaraka izany, ny Minisiteran'ny Ati-tany, na ny “Ministère de l'Intérieur” mikasika ny famolavolana fitaovana ho fampitaovana ny kaominina mba hanatsarana ny asan'ny Sefon'ny distrika, na ny “Chef de District”(CDIS). Ny fanatsarana dia mikasika ny fiaraha-maso ny maha ara-dalàna sy ny fandehan'ny raharaham-bola. Izany fiaraha-miasa izany dia tafiditra ao amin'ny laharam-pahamehan'ny MAP izay voarakitra ao amin'ny soatoavina hiatrika ny MAP dia “ny fitarihana iarahana, fandraisana anjara sy fiaraha-miasa”.⁹³

Miditra an-tsehatra ihany koa ny Minisiteran'ny vola sy ny teti-bola, na ny “Ministère des Finances et du Budget” eo amin'ny fiantohana ny fitantanana ara-bola indray kosa no andraikiny.

Eo ihany koa ny “Projet de Gouvernance et de Développement Institutionnel” (PGDI) izay miara-miasa amin'ny TFI amin'ny fanatanterahana ny “Opération Communal d'Appui Intégré” (OCAI). Faritra efatra no natao hahazo tombony amin'izany dia Analamanga, Atsinanana, Alaotra mangoro ary Vakinakaratra. Faritra roa hafa kosa no nahazo tombony amin'ny “Coopération Allemande” dia Boeny sy DIANA. Samy manana ny andraikiny ny roa tonta, saingy mifamatotra, satria ny TFI dia manatontosa ny lafiny tekina, fa ny PGDI kosa no miandraikitra ny fitantanam-bola, na ny “gestion de fonds”; miara-miasa amin'ny TFI ihany koa izy ireo eo amin'ny fanatsarana ny asan'ny Sefon'ny distrika, raha ny fanazavana azo tamin'ny tompon'andraikitra.

---

⁹³ MAP, tak. 13

Ny Biraô mahaleo tena iadiana Amin'Ny KOLikoly (BIANKO) dia mbola isan'ny mpiara-miasa amin'ny TFI eo amin'ny fanajana ireo fepetra iadiana amin'ny kolikoly mba hisian'ny fangaraharana.

Manampy izany, ny « Autorité de la Régulation du Marché Public » (ARMP) izay mikasika ny fampitaovana ny kaominina amin'ny fanaovana tolo-tsena, na ny «passation des marchés».

Farany, ny “Cellule de Prévention et de Gestion de l'Urgence » (CPGU) izay mikasika ny fametrahana, na fanentanana amin'ny fampiroboroana ny fenitra fanorenana mahasedra rivo-doza. Ny tompon'andraikitra eo anivon'ny TFI no mahazo fiofanana avy amin'izy ireo; ireto farany indray no mampita izany any amin'ireo tompon'andraikitra eo anivon'ny kaominina.

❖ Ny rafitra tsy miankina

Voalohany amin'izany, ny “Association FIANTSO” izay miara-miasa amin'ny TFI mikasika ny “Budget Participatif” ary ny “Fiscalité Locale”.

Eo ihany koa ny **Matoy**, na ny Miasa ho An'ny Toe-karena Ifotony izay miara-miasa amin'ny TFI mikasika ny fanatanterahana ny tetikasa iraisan'ny kaominina, na ny “Organisme Public de coopération intercommunale» (OPCI).

Manaraka izany, ny “Caisse Nationale pour la Prévoyance Sociale” (CNaPS) dia miara-miasa amin'ny TFI eo amin'ny fandrafetana fitaovana ho fanatsarana ny andraikitra ny mpitan-tsoratra/mpitam-bola, na ny “Secrétaire Trésorier Comptable” (STC). Nampidirina tao amin'ny vontoin'ny fampiofanana ny mpitan-tsoratra/mpitam-bola ny momba ny CNaPS. Marihina fa tamin'ny fampiofanana andiany faharoa vao nampidirina tao amin'ny vontoin'ny fampiofanana ny mpitan-tsoratra/mpitam-bola ny mahakasika ny CNaPS, araka ny nambaran'ny tompon'andraikitra avy eo anivon'ny TFI. Izany hoe, tsy mbola tafiditra tao anatin'ny vontoin'ny fampiofanana ireo mpitan-tsoratra/mpitam-bola tamin'ny andiany voalohany ny mahakasika ny CNaPS izay nandraisan'ny mpitan-tsoratra/mpitam-bolan'ny kaominina Andina anjara.

Farany, ny **SAHA**, na ny Sahan'Asa Hampandrosoana ny Ambanivohitra mikasika ny “Budget participatif” atao eny anivon'ny kaominina no vontootin'ny fiaraha-miasan'ny roa tonta, ka voakasik'izany ny momba ny fangaraharana ary ny fanaovana tatitra.

Fehin'ny toko I

Ny TFI dia rafitra najoron'ny Fanjakana malagasy izay natao hisahana ny fampandrosoana ny vondrom-bahoaka fototra itsinjaram-pahefana amin'ny alalan'ny famatsiam-bola ny kaominina. Rafitra nampiharina teto amin'ny firenena nanomboka ny taona 2008 mba ho fampiharana ny LP2D. Manana ny sata mifehy azy sy ny andraikitra sahaniny ary ny rafitra anatiny ny TFI. Miasa eny anivon'ny kaominina sy ny faritra rehetra manerana ny Nosy ny TFI izay manana ny foiben'ny etsy Anosy Antananarivo.

Ny foto-kevitra ijoroany dia miorina amin'ny fanamafisana ny fitsinjaram-pahefana sy fanaparahana ny asam-panjakana, ny fanajana ny fitsipika mifehy ny fitantanana tompo'andraikitra sy ny fizakan-tenan'ny kaominina ary hanao izay hampitovy lanja ny kaominina rehetra.

Tanjona amin'ny asa ataony ny fampihenana ny fahantrana sy ny fanatsarana ny fiainan'ny Malagasy rehetra, andaniny; ny fanatsarana ny fitantanana ifotony sy ny famatsiam-bola ny kaominina rehetra, ankilany.

Maro, araka izany, ny fandaminana natao mba hahafahana mampihodina ny rafitra amin'ny fanatanterahana ny asa fampandrosoana, ka isan'izany ny fifampiraharana eo amin'ny tompo'andraikitra ny TFI sy ny kaominina, ny fandaminana ny fomba fiasa hiomanana amin'ny vinavina mety hitranga ary ny fikarakarana fiofanana mba hamahana ny fahosan'ny fahaiza-mitantana eo amin'ny tompo'andraikitra ny kaominina.

Ny karazana asa ataon'ny TFI dia miompana indrindra amin'ny fanampiana ny kaominina eo amin'ny lafiny teknika izay atao amin'ny alalan'ny fanomezana fiofanana ny tompo'andraikitra ny kaominina, andaniny; ny fanohanana ara-bola ny kaominina amin'ny alalan'ny famatsiam-bola ny tetikasa laharam-pahamehana, ankilany.

Misy ny rafitra miara-miasa amin'ny TFI amin'ny fanatanterahana ny asa fampandrosoana, ka misy amin'ireo ny rafitra miankina amin'ny Fanjakana ary misy ny rafitra tsy miankina.

Raha izany àry ny mombamomba ny TFI amin'ny ankapobeny dia andeha horeshahina manaraka ao amin'ny toko faharoa ny fepetra sy ny dingana arahina amin'ny fanatanterahana ny asa fampandrosoana.

2.2. Ny fepetra takina sy ny dingana arahina amin'ny fanatanterahana ny asa fampandrosoana iarahana amin'ny TFI

Ny fametrahana ny fepetra dia tsy natao ho sakana eo amin'ny fiaraha-miasan'ny andaniny sy ny ankilany, fa natao mba hahatomombana ny fiaraha-miasa araka ny tokony ho izy. Maro ihany koa ny dingana arahina vao tontosana ny asa fampandrosoana hotanterahina. 'Ndeha àry hasian-teny ny mahakasika ireo.

2.2.1. Ny fepetra takina amin'ny fahazoana famatsiam-bola

Ny toe-javatra manodidina na ny endriky ny fiaraha-miasa amin'ny TFI dia tsy misy mivaona amin'ny fanarahana ny fepetra. Voakasik'izany ny tompon'andraikitra sy ny asa vatsina vola.

2.2.1.1. Ny fepetra takina amin'ny tompon'andraikitra

Samy tompon'andraikitra amin'ny fanatanterahana ny asa fampandrosoana avokoa, na ny tompon'andraikitra ny TFI, na ny tompon'andraikitra ny kaominina. Samy manana ny fepetra manandrify azy avy izy ireo, araka izany, mba hampahomby ny fiaraha-miasa.

a. Ny fepetra takina amin'ny tompon'andraikitra ny TFI foibe

Ny fepetra takina amin'ny tompon'andraikitra ny TFI dia ny fampahafantarana ny kaominina ny zava-misy mikasika ny famatsiam-bola sy ny fampiofanana tontosain'izy ireo ho an'ny tompon'andraikitra voakasik'izany. Misy, araka izany, ny taratasy fampahafantarana ny kaominina mikasika ny fisian'ny famatsiam-bola sy ny vola anjaran'ny kaominina⁹⁴. Ny tompon'andraikitra ny TFI ihany koa no mampahafantatra ny fahafahan'ny kaominina iray hofidina. Izany hoe, misy ny fampahafantarana mialoha ny kaominina, na azo fidina izy na tsia. Izay mbola horeshahina misimisy kokoa any amin'ny toko fahatelo.

---

⁹⁴ Droit de tirage

Tsara ny manamarika fa ny kaominina rehetra dia saika mahafeno ny fepetra takina avokoa raha eo amin'ny antontan-taratasy no asian-teny; ny ankamaroany dia tsy mahafeno ny fepetra takina noho ny tsy fananany mpitan-tsoratra/mpitam-bola, na “Secrétaire Trésorier Comptable” (STC).

Raha feno ny fepetra dia miroso amin'ny famolavolana sy fametrahana ny asa ho an'ireo kaominina ny TFI⁹⁵. Mbola hohazavaina amin'ny antsipiriany ny mahakasika izany ao amin'ny toko fahatelo.

b. Ny fepetra takina amin'ny tompon'andraikitry ny kaominina

Mahazo famatsiam-bola avy amin'ny TFI avokoa ireo kaominina 1549 manerana an'i Madagasikara⁹⁶. Na izany aza dia izay mahafeno ny fepetra takina no laharam-pahamehana amin'ny famatsiam-bola. Tamin'ny famatsiam-bola voalohany andiany voalohany dia 334 kaominina tamin'ireo 1549 manerana an'i Madagasikara no nahafeno fepetra, ka nahazo famatsiam-bola, isan'izany ny kaominina ambanivohitra Andina.

Tsara ny mampahatsiahy fa mizara roa ny sokajy misy ny kaominina dia ny kaominina renivohitra sy ny kaominina ambanivohitra. Mizara sokajy telo ny kaominina renivohitra dia ny “hors classes”, ny sokajy voalohany sy faharoa. Mizara roa kosa ny kaominina ambanivohitra dia ny sokajy voalohany sy faharoa. Ny minisitery no manasokajy io anjara toeran'ny kaominina io, ka ny fanasokajiana dia miankina amin'ny isan'ny mponina, ny fotodrafitrasa ary ny sampan-draharaham-panjakana misy eo anivon'ny kaominina iray. Ny kaominina Andina dia tafiditra ao anatin'ny kaominina ambanivohitra sokajy faharoa.

Ny fahafenoan'ny antontan-taratasy no isan'ny fepetra takina amin'ny kaominina mialoha ny hirosoana amin'ny dingana manaraka. Ireto ny antontan-taratasy takina amin'ny kaominina tsirairay izay miantoka ny fahafahany hofidina:

- ✓ ny teti-bola fototra na fanombohana «Budget Primitif» amin'ny taona diavina;
- ✓ ny tatitra momba ny kaontim-pitantanana «Compte Administratif» tamin'ny taona lasa.

---

⁹⁵ Tome III p. 18

⁹⁶ Tome III, op.cit

✓ Fa ho an'ny kaominina sokajy faharoa dia takina ny hananany mpitan-tsoratra/mpitam-bola «secrétaire trésorier/comptable» (STC) izay nahazo fanofanana manokana ary nahazo mari-pahaizana mikasika izany.⁹⁷ Tsihivina hatrany fa manana mpitan-tsoratra/mpitam-bola ny kaominina ambanivohitra Andina dia Ramatoa RAZAFINDRAVAO Justine, araka ny efa voalaza tany aloha.

Marihina etoana fa ny ny teti-bola fototra na fanombohana «Budget Primitif» amin'ny taona diavina dia tsy maintsy mahazo ny fankatoavana avy amin'ny Sefon'ny Distrika, na ny “Chef District” (CDIS) izay vao alefan'ny kaominina any amin'ny TFI miaraka amin'ny ny tatitra momba ny kaontim-pitantanana «Compte Administratif» tamin'ny taona lasa ary ny mombamomba ny mpitan-tsoratra/mpitam-bola sy ny fiofanana azony izay mbola hanterina ao amin'ny toko fahatelo.

Ireto antontan-taratasy manaraka ireto no manampy ireo antontan-taratasy fototra tsy maintsy ilaina izay efa voalaza teo aloha, saingy amin'ny fotoana hiatrehana ny fiofanana vao entin'ny tompon'andraikitra. Ireto avy izany antontan-taratasy izany:

- ✓ taratasy fangatahana an-tsoratra soniavin'ny kaominina,
- ✓ filazalazana momba ny kaominina,
- ✓ fankatoavan'ny filan-kevitry ny kaominina momba ilay fotodrafitrasa,
- ✓ ny taratasy fahazoan-dalana avy any amin'ny sampandraharaha teknika (DREN⁹⁸, CISCO⁹⁹, DRS¹⁰⁰) mba tsy ho sakana amin'ny fotoana fanatanterahana ny asa, na amin'ny fahavitan'ny asa any aoriana,
- ✓ bokina asa mamaritra ny sehatra asa hanaovana fangatahana nifanarahana tamin'ny mponina,
- ✓ drafitra asa teknika na Avant Projet Sommaire (APS) sy ny tombam-bidiny na Avant Projet Détaillé (APD),
- ✓ fomba fitantanana ny fotodrafitrasa mba hiantohana ny fampandehanana sy fikojakojana azy,
- ✓ Sora-panekena hanao fitantanana madio,
- ✓ ny kaontin'ny kaominina,
- ✓ ny fanajana ny tontolo iainana.

---

⁹⁷ Tome III, op.cit

⁹⁸ Direction Régionale de l'Education Nationale

⁹⁹ Circonscription Scolaire

¹⁰⁰ Direction Régionale de la Santé

Rehefa vita ny famatsiam-bola voalohany dia ireto indray ny antontan-taratasy ilaina amin'ny hiantohana ny fahazoana famatsiam-bola manaraka. Ambonin'ireo antontan-taratasy voalaza etsy ambony dia ampiarahana amin'ny fangatahana ny dika mitovy amin'ny teti-bola sy ny tatitra momba ny famatsiam-bola. Marihina fa mbola eo am-pamaranana ny famatsiam-bola voalohany ho an'ny kaominina mbola tsy nahazo izany ny TFI izay vao miditra amin'ny famatsiam-bola manaraka.

2.2.1.2. Ny fepetra takina eo amin'ny asa vatsina vola

Maro ny asa, na ny fotodrafitrasa vatsin'ny TFI vola mba ho fanohanana ny kaominina amin'ny asa fampandrosoana. Tsy ny fotodrafitrasa rehetra akory no vatsina vola, fa misy ny fomba isivanana azy ireny. Araka izany, dia misy ny asa azo vatsina vola, nefa misy karazana asa, na fotodrafitrasa tsy ahazoana famatsiam-bola, noho ny antony vitsivitsy. Hasian-teny eo ambany ny momba ireo.

a. Ny asa ahazoana famatsiam-bola

Izay fotodrafitrasa rehetra tafiditra ao amin'ny anjara asan'ny kaominina dia ahazoana famatsiam-bola avy amin'ny TFI avokoa. Isan'izany, ohatra, ny fanarenana fotodrafitrasan'ny kaominina toy ny biraon'ny kaominina, ny biraon'ny fokontany, ny sekoly, ny tobim-pahasalamana, na ny “Centre de Santé de Base” (CSB), ny biraon'ny zandary, ny kianja fanatanjahan-tena.

Eo ihany koa ny fanamboarana na fanarenana fotodrafitrasa fanondrahana tanimbary toy ny fanamboarana tohandrano vita amin'ny tany, fanarenana asa rafitra madinika vita amin'ny vato, fanajariana lemaka, fanalana atsanga ary fasika manototra ny tany fambolena, fiasana tany fambolena'ny kaominina na fokontany.

Manampy izany, ny fiarovana na fanatsarana ny tontolo iainana, fambolena-kazo toy ny asa fisorohana ny fitaran'ny lavaka, fanaovana tatatra sy lakan-drano miady amin'ny fihotsahan'ny tany, ny fambolena zavamaniry (karazam-bozaka) ho fiarovana fotodrafitrasa toy ny sisin'ny tanimbary sy ny tahalaka, ny fanaovana rarivato mampiasa simenitra na tsia, ny fanamboarana aroriaka (digues de protection), ny fanaovana toby fambolena zana-kazo (pépinières villageoises), ny fambolena-kazo, ny fisakanana ny fitaran'ny dongom-pasika (fixation de dunes) ary fiarovana amin'ny fihotsahan'ny tany.

Manaraka izany, ny fanamboarana sy fanarenana fotodrafitrasa momba ny lalana toy ny fanamboaran-dalana madinika sy tetezana tsotra vita rafitra vato sy hazo, ny fanarenana lakan-drano, ny fanalana tany mihotsaka, ny fanapahana hazo, ny fanaovan-dalana vita rary vato.

Ary ny tetikasa fanadiovana toy ny fanamboarana fanarian-drano sy toerana fanariam-pako¹⁰¹.

Araka ny fanazavana nomen'ny tompon'andraikitra sy ny antontanisa hita any amin'ny tranon-kalan'ny TFI dia ny fanamboaran-dalana, ny fananganana sekoly ary ny fanatsarana na fanamboarana biraom-panjakana toy ny biraon'ny kaominina, ny biraom-pokontany, ny Birao Ifoton'ny Fananan-tany no betsaka indrindra amin'ny fangatahana tetikasa ataon'ny kaominina. Ny 22%n'ny zanaka tetikasa dia momba ny fanamboaran-dalana, ny 25% dia mahakasika ny fanatsarana na fananganana fotodrafitrasam-pampianarana ary ny 17% dia mahakasika ny fanorenana biraom-panjakana.

b. Ny asa tsy ahazoana famatsiam-bola

Misy ihany koa anefa ny karazana tetikasa tsy azo vatsina vola dia ireo tetikasa tafiditra ao amin'ny "liste négative". Ny tetikasa tsy vatsin'ny TFI vola dia ireo izay ankoatra ny hetsika fanampiana ny kaominina amin'ny fanamafisana ny fahaiza-manao sy ny fotodrafitrasa ho tombontsoan'ny vahoaka tsy ankanavaka. Ohatra amin'izany, ny raharaha ara-indostria sy ara-barotra ho tombontsoan'olona tsy miankina, ny fanampiana mifandray amin'ny ara-barotra, indrindra ny hetsika rehetra miendrika fivarotana zavamahadomelina toy ny toaka, paraky, rongony; ny hetsika rehetra mifanohitra amin'ny fitsipipitondran-tena; ny fanorenana trano fiangonana, na hetsika mifandray amin'ny arapivavahana; ny tetikasa mifamatotra amin'ny pôlitika; ary indrindra ny fampihodindraharaha eo anivon'ny kaominina toy ny fandoavana karaman'ny mpiasa, ny fividianana taratasy ampiasaina izay efa natsidika tany aloha; ny fandanianana manana endrika fety, foara, kermesy.¹⁰²

Raha fehezina ny fanampiana azon'ny kaominina Andina dia ny fanamafisana ny fahaiza-manaon'ireo tompon'andraikitra izay nahazoan'ny Ben'ny tanàna sy ny mpitan-

---

¹⁰¹ MINISTERAN'NY FANAJARIANA NY TANY SY NY FITSINJARAM-PAHEFANA, *Tahirim-bola Fampandrosoana Ifotony (TFI/FDL)*, Novambra- Desambra 2009, tak. 22-24.

¹⁰² Tome III, op.cit, p.19

tsoratra/mpitam-bola fampiofanana, andaniny; ny fanorenana fotodrafitrasa tao an-toerana izay nanatsarana ny biraon'ny kaominina, ny tsena, ny kianja fanatanjahan-tena ary ny tetezana, ankilany.

Mbola misy ireo kaominina tsy nahazo famatsiam-bola avy amin'ny TFI, noho ny tsy fahafenoan'izy ireo ny fepetra takina mifanaraka amin'izany, ka toy izao ny fanasokajiana nataon'ny TFI:

- ny mitondra ny laharana voalohany dia ireo kaominina nahafeno fepetra, ka nahazo famatsiam-bola tamin'ny andiany voalohany, isan'izany ny kaominina Andina,
- ny mitondra ny laharana faharoa dia ireo nahazo famatsiam-bola tamin'ny andiany faharoa,
- ny mitondra ny laharana fahatelo dia tamin'ny fandefasana fangatahana fanintelony vao nahazo famatsiam-bola,
- ary ny fahefatra dia inefatra nangataka famatsiam-bola vao nahazo izany.
- Ho an'ireo tsy mbola nahafeno ny fepetra hatramin'izao; izany hoe, mbola tsy nahazo famatsiam-bola dia ao anatin'ny sokajy A no misy azy. Ary ireo tsy manana mpitan-tsoratra/mpitam-bola kosa dia ao anatin'ny laharana aotra, ka tsy mahazo famatsiam-bola ilay kaominina mandrapahafenony izany.

Fafana 8: ohatra vitsivitsy notsongaina avy amin'ny fanasokajian'ny TFI ny kaominina araka ny fahazoany famatsiam-bola

FARITRA	DISTRIKA	KAOMININA	LAHARANA
Amoron'i Mania	Ambositra	Andina	1
Amoron'i Mania	Fandriana	Imito	2
Amoron'i Mania	Manandriana	Talata Vohimena	3
Amoron'i Mania	Ambatofindrahana	Amborompotsy	4
Amoron'i Mania	Ambatofindrahana	Itremo	A
Androy	Ambovombe Androy	Analamary	0

Loharano: Tahirin-kevitra ny TFI ny taona 2013

2.2.2. Ny dingana arahina amin'ny fanatanterahana asa fampandrosoana

Ny fanatontosana tetikasa iray dia mitaky fanarahana dingana vitsivitsy mba hahatomombana ny asa atao. Misy aloha ny famolavolana sy fangatahana famatsiam-bola ny tetikasa; avy eo, dia miroso amin'ny fanatanterahana ny tetikasa. Aorian'ny fahavitan'ny tetikasa no andraisana ny fotodrafitrasa ary misy ny ambaratonga vitsivitsy ho famaranana ny tetikasa.

2.2.2.1. Famolavolana sy fangatahana famatsiam-bola ny tetikasa

Misy ny fiofanana famolavolana na fitantanana tetikasa omen'ny TFI, fanaovana tolotr'asa, fanaraha-maso ny asa, fananganana kômité tolotr'asa na “Comité d'Appel d'Offre” (CAO). Mialoha ny hahazoan'ny kaominina ireo voalaza rehetra teo ireo dia ireto holazaina manaraka ireto ny dingana arahina amin'ny famolavolana sy fangatahana tetikasa.

Misy ny fandraisana anjaran'ny mponina amin'ny fanadihadiana ny olana sy famaritana ny filana, ny famaritana tetikasa mamaly ny filana izay hotanterahina amin'ny sora-bolan'ny kaominina, ny famolavolana ny tetikasa miaraka amin'ny mpitao raharaha antsaina, na ny “prestataire de service” hanampy ny kaominina (drafitra teknika sy tombambidy). Misy ihany koa ny fakana hevitra eo anivon'ny serivisy teknika voakasika ireo tetikasa laharam-pahamehana. Ny fanaovana tatitra sy ady hevitra eo anivon'ny mponina momba ny vinavina na tetikasa. Rehefa voafaritry ny tetikasa hotanterahina dia atao ny fandanian'ny filan-kevitry ny kaominina ny tetikasa. Marihina fa ireo dingana arahin'ny kaominina izay voalaza teo ireo dia porofoina amin'ny alalan'ny antontan-taratasy voasonia, ka entin'ny tompon'andraikitry ny kaominina amin'ny fotoana hiatrehana'izy ireo ny fiofanana raha toa ka voafidy hahazo famatsiam-bola ny kaominina iray.

Raha eto amin'ity dingana voalohany ity no asian-teny dia misy ny tsy tanteraka ho an'ny kaominina Andina. Ny fandraisana anjaran'ny vahoaka teo amin'ny famaritana ny filana, ny fanaovana tatitra sy ady hevitra eo anivon'ny mponina momba ny vinavina na tetikasa no tsy hita taratra. Raha ny fanazavana nomen'ny tompon'andraikitry ny kaominina hatrany sy araka ny resaka nifanaovana tamin'ny mponina tany an-toerana dia ry zareo tao amin'ny birao mpanatanteraka no namolavola ny tetikasa laharam-pahamehan'ny Kaominina. Kanefa dia vita ny asa, saingy marihina etoana fa hita eto ny fanohizana ny

fampandrosoana teny midina na « top down », fa tsy niainga tamin'ny hetahetam-bahoaka na « botton up ». Horesahina misimisy kokoa ity famolavolana sy fangatahana famatsiam-bola ny tetikasa ity any amin'ny toko fahatelo.

2.2.2.2. Fanatanterahana ny tetikasa

Misy dingana vitsivitsy arahin'ny kaominina ato amin'ity dingana fanatanterahana ny tetikasa ity.

Voalohany dia misy ny tolotrasa hijerena ny mpitao raharaha an-tsaina misahana ny fanaraha-maso ny tetikasa. Marihina fa tompon'andraikitra avy ao amin'ny kaominina Andina avokoa no nisahana ny andraikitra mahakasika izany. Horesahina ao amin'ny toko fahatelo mikasika ny fiaraha-miasa teo amin'ny fanaovana fotodrafitrasa ny anaran'ireo tompon'andraikitra misahana ny fanaraha-maso ny tetikasa.

Manaraka izany dia misy ny tolotrasa ho fananganana ny tetikasa na Appel d'Offre (AO). Natao tamin'ny alalan'ny peta-drindrana io tolotrasa io ho an'ny kaominina Andina, raha ny fanazavana azo tamin'ny tompon'andraikitra ny kaominina iray tao an-toerana.

Atao ny fanaovan-tsonia ny fifanarahana mpitao raharaha an-tsaina hisahana ny fanaraha-maso ny tetikasa.

Misy ihany koa ny fanaovan-tsonia ny fifanarahana ny orinasa sy ny kaominina momba ny tetikasa.

Farany, dia ny fananganana sy fanaraha-maso ny fotodrafitrasa no atao rehefa tomombana ireo rehetra voalaza teo ambony ireo.

2.2.2.3. Fandraisana ny fotodrafitrasa

Rehefa vita ny famolavolana sy fangatahana famatsiam-bola ny tetikasa sy ny fanatanterahana ny tetikasa dia ny fandraisana teknika ny fotodrafitrasa no dingana arahina manaraka. Misy, araka izany, ny fandraisana teknika ny fotodrafitrasa ataon'ny kaominina miaraka amin'ny sampan-draharaha voakasik'izany sy ny kômité tolotrasa, na ny “Comité d'Appel d'Offre” mikasika ny asa vita. Raha ny fanazavana nomen'ny tompon'andraikitra

ny kaominina Andina¹⁰³ dia tsy nisy io fandraisana teknika ny fotodrafitrasa io, satria antoka asa na ny “tâcheronage” no fomba nanatanterahana ny tetikasa tao an-toerana, araka ny efa voalaza teo ambony, fa tsy tamin’ny alalan’ny fakana orinasa.

Ny ambaratonga farany mamarana ity dingana ity dia ny fanaovana ny tatitra sy ny tombana ataon’ny mpahazo tombontsoa izay tanterahina 30 andro aorian’ny fahavitan’ny asa. Maro ireo kaominina tsy mbola nahavita tatitra ; miisa 639¹⁰⁴ eo izy ireo manerana an’i Madagasikara ary ao anatin’izany ny kaominina Andina, raha ny fanazavana azo tamin’ny tompon’andraikitra teo anivon’ny TFI.

2.2.2.4. Famaranana ny tetikasa

Dingana telo kosa no arahina amin’ny famaranana ny tetikasa dia ny fananganana ny kômitry misahana ny fikojakojana ny fotodrafitrasa. Aorian’izany, ny fangatahana any amin’ny serivisy teknika ny «désicion d'ouverture». Ary farany, ny fikojakojana ny fotodrafitrasa.¹⁰⁵

Raha ny fanazavana azo tamin’ny tompon’andraikitra ny kaominina Andina dia tsy misy ny kômitry manokana natao hisahana ny fikojakojana ny fotodrafitrasa, fa ny tsirairay no entanina mba hanaja ny fananana iombonana. Izany hoe, ny kaominina no tompon’andraikitra voalohany mikasika ny fitantanana sy fikojakojana ny asa vita, fa samy tompon’andraikitra avokoa ny rehetra amin’ny fanajana izany. Ho an’ny tsena dia misy ny mpanadio izay karamain’ny kaominina efa nisy hatramin’izay. Mikasika ny kianja fanatanjahan-tena indray dia ny Fikambanan’ny Ray aman-drenin’ny Mpianatra (FRAM) sy ny tompon’andraikitra ao amin’ny CEG Ampasina no tompon’andraikitra voalohany eo amin’ny fitantanana sy fikojakojana izany.

---

¹⁰³ Andriamatoa RABARIVELO Charles, Ben’ny tanànan’ny kaominina ambanivohitra Andina.

¹⁰⁴ Antontan’isa azo teo anivon’ny TFI, Aprily 2014.

¹⁰⁵ Tome III, op.cit

Fehin'ny toko II

Misy ny fepetra takina eo amin'ny tompon'andraikitra isan-tsokajiny sy eo amin'ny tetikasa vatsina vola mba hiantohana ny fahazoana famatsiam-bola avy amin'ny TFI. Takina amin'ny tompon'andraikitra ny TFI ny fampahafantarana ny tompon'andraikitra ny kaominina ny zava-misy rehetra manodidina ny famatsiam-bola. Manoloana izany dia anjaran'ny tompon'andraikitra ny kaominina ny manao izay hahatomombana ny antontan-taratasy rehetra ilaina sy ny fanarahana ny dingana lalovana amin'ny fanatanterahana ny tetikasa. Fepetra takina amin'ny kaominina tafiditra ao anatin'ny sokajy faharoa ny fananany mpitan-tsoratra/mpitam-bola ankoatra ireo iombonany amin'ny kaominina rehetra.

Tsy ny asa rehetra akory no ahazoana famatsiam-bola, fa ireo izay tafiditra ao amin'ny anjara asan'ny kaominina ihany. Tsy ahazoana famatsiam-bola kosa ireo izay mivaona amin'ny hetsika fanampiana ny kaominina amin'ny fanamafisana ny fahaizamanaon'ny tompon'andraikitra ary ny fananganana ny tetikasa laharam-pahamehana.

Ankoatra ny fepetra takina eo amin'ny tompon'andraikitra sy eo amin'ny asa vatsina vola dia ilaina ny fanarahana dingana vitsivitsy mba hahatomombana ny asa fampandrosoana. Voalohany dia misy ny famolavolana sy fangatahana famatsiam-bola ny tetikasa. Aorian'izay, dia atao ny fanatanterahana ny tetikasa. Manaraka izany, ny fandraisana teknika ny fotodrafitrasa ataon'ireo tompon'andraikitra voakasik'izany. Farany, ny famaranana ny tetikasa dia ny fametrahana karazam-pandaminana mba hiantohana ny fikojakojana ny asa vita.

Izay no mahakasika ny fepetra takina sy ny dingana lalovana amin'ny fanatanterahana ny tetikasa iarahana amin'ny TFI. Hojerena manaraka eto ambany kosa ny fiaraha-miasa eo amin'ny tompon'andraikitra sy ny vahoaka amin'ny fanatontosana ny asa fampandrosoana tao amin'ny kaominina ambanivohitra Andina.

2.3. Ny fiaraha-miasa eo amin'ny tompon'andraikitra sy ny vahoaka amin'ny fanatanterahana ny asa fampandrosoana

Ny tompon'andraikitra sy ny vahoaka no mifanome tanana amin'ny fanatanterahana tetikasa fampandrosoana ny kaominina. Araka ilay fomba fiteny hoe ny “toko telo mahamasa-nahandro” dia ny fiaraha-miasa teo amin'ny TFI sy ny kaominina ary ny vahoaka no nahavitana ny fotodrafitrasa madinika izay notontosaina tao Andina. Araka ny hita ao

amin'ny drafitra lasitra famaritana tetikasa (Document type de projet – Fiche de projet) dia miisa efatra ireo tetikasa fanamboarana sy fanarenana natao tao an-toerana¹⁰⁶ izay efa natsidika tany aloha dia ny fanatsarana ny biraon'ny kaominina izay vita ny volana Jolay 2010, ny fanarenana ny tsena izay vita tamin'ny volana Aogositra 2010 ary ny kianja fanatanjahan-tena sy ny tetezana izay mampitohy an'Ampasina amin'ny fokontany telo hafa dia Anjama Ivo, Ankadilana ary Talaky izay vita ny volana Septambra 2010. Koa andeha horesahina eto ambany ; andaniny, ny fiaraha-miasa eo amin'ny TFI sy ny kaominina; ankilany, ny fiaraha-miasa eo amin'ny kaominina sy ny vahoaka.

2.3.1. Ny fiaraha-miasa eo amin'ny TFI sy ny kaominina

Na dia samy solon-tenam-panjakana aza ny TFI sy ny kaominina dia tsy mitovy ny andraikitra tanany, saingy mifamatotra. Hita izany eo amin'ny fizotry ny fanomanana ny antontan-taratasy izay ifamalian'ny andaniny sy ny ankilany ary eo amin'ny fampiofanana ny tomponandraikitry ny kaominina. Mikasika ireo no horesahina mifanesy eto ambany.

2.3.1.1. Ny fizotry ny fanomanana ny antontan-taratasy ilaina

Nisy ny fampahafantarana nataon'ny TFI tamin'ny kaominina rehetra mikasika ny fisian'ny famatsiam-bola. Izany hoe, mandefa taratasy any amin'ny kaominina ny TFI milaza ny mombamomba ny famatsiam-bola sy ny fepetra hahazoana izany. Izay efa voalaza tany amin'ny fepetra takina amin'ny tompon'andraikitry ny TFI. Tamin'ny 2008 no nandefasan'ny TFI ny taratasy fampahafantarana ho an'ny kaominina rehetra manerana ny nosy mikasika ny fisian'ny famatsiam-bola sy ny fepetra takina hahafahan'ny kaominina tsirairay mahazo ny vola anjarany izay efa natsidika tany amin'ny toko faharoa. Anisan'ny nandefasana izany ny kaominina Andina.

Namaly ny TFI ny kaominina Andina tamin'ny alalan'ny fandefasana ireto antontan-taratasy manaraka ireto dia ny teti-bola fanombohana, na ny « Budget Primitif », ny kaontim-pitantanana, na ny « Compte Administratif » ary koa ny mombamomba ny mpitan-tsoratra/mpitam-bola, na ny « Secrétaire trésorier /comptable » (STC) sy ny fiofanana azony. Izay mbola holazaina ao amin'ny fampiofanana ny tompon'andraikitry ny kaominina.

---

¹⁰⁶ Tovana VII

Namaly izany ny tompon'andraikitra avy eo anivon'ny TFI. Ho an'ny kaominina Andina dia ny 30 Oktobra 2009 no nahazoany ny taratasy fampahafantarana fa anisan'ireo voafidy hahazo famatsiam-bola izy¹⁰⁷, satria « FENO NY FEPETRA » ahafahan'ny tompon'andraikitra avy ao amin'ny kaominina Andina mahazo fiofanana sy famatsiam-bola hahafahana manatanteraka ny tetikasa. Voalaza ao anatin'io taratasy fampahafantarana io fa tokony hanomana sy hamolavola sahady ny tetikasa izay mifanaraka amin'ny sivy tapitrisa ariary ary tokony hifandraika amin'ny filan'ny mponina ao an-toerana izy ireo. Tafiditra ao ihany koa ny lohahevitra, ny fotoana sy ny toerana hanaovana fivoriana ary ny antontan-taratasy homanin'ny kaominina hoentina hanatrika ny fiofanana izay hotanisaina mifanesy eo ambany.

Voalohany, ny taratasy maneho ny tetikasa mifanaraka amin'ny drafitra lasitra izay vita sonian'ny Ben'ny tanàna. Manaraka izany, ny taratasy maneho ny fankatoavan'ny filan-kevitry ny kaominina amin'ny fanatanterahana ny tetikasa voalaza tetsy ambony. Fahatelo, ny taratasy maneho ny fitantanana sy fikojakojana ny tetikasa. Fahefatra, ny taratasy manamarina ny fanokafana ny « sous-compte bancaire » avy amin'ny banky; ny anton'izany dia mba tsy hampifangaro ny vola halefan'ny TFI natokana ho an'ny tetikasa amin'ny volan'ny kaominina. Ary fahadimy farany, ny antontan-taratasy fanampiny tokony ho nalefan'ny kaominina teo aloha dia ny fanamarinana fa nandalo teo anivon'ny Distrika ny teti-bola fanombohana ny taona 2009 sy ny fitanana an-tsoratra manamarina fa nahazo fankatoavana teo anivon'ny filan-kevitra kaominaly ny teti-bola fanombohana ny taona 2009.

Araka ny efa natsidika tany aloha dia misy ny dingana vitsivitsy lalovan'ny kaominina aorian'ny fahazoany taratasy fampahafantarana fa isan'ny kaominina voafidy izy ireo. Toy izao ny fizotran'izany, raha ny teto anivon'ny kaominina Andina no asian-teny.

Voalohany, dia nisy ny famaritana ny tetikasa mamaly ny filana izay hotanterahina amin'ny sora-bolan'ny kaominina; taorian'izay dia niroso tamin'ny famolavolana ny tetikasa ny kaominina, ka tafiditra tao anatin'izany ny fanaovana ny drafitra teknika sy tombam-bidin'ny tetikasa. Ny 25 Novambra 2009 no nanatontosana ny famolavolana ny tetikasa fanatsarana ny biraon'ny kaominina, ny fanarenana ny tsena, ny fanaovana kianja fanatanjahan-tena ary fanamboarana ny tetezana teo anivon'ny kaominina Andina. Ny ampitson'io, izany hoe, ny 26 Novambra 2009 no nolanin'ny filan-kevitry ny kaominina

---

¹⁰⁷ TOVANA V

ireo tetikasa ireo ary taorian'izay dia niatrika ny fiofanana ny tompon'andraikitra avy eo anivon'ny kaominina Andina, araka ny voalaza ao anatin'ny taratasy fampahafantarana ny maha voafidy azy ireo.

2.3.1.2. Ny fampiofanana ny tompon'andraikitra ny kaominina

Indroa miantoana ny fampiofanana ny tompon'andraikitra anivon'ny kaominina nokarakarain'ny TFI. Ny taona 2008 no nisy fampiofanana ny mpitan-tsoratra/mpitam-bola, na ny « Secrétaire trésorier /comptable » (STC) ary ny taona 2009 ny an'ny Ben'ny tanàna niaraka tamin'ny mpitan-tsoratra/mpitam-bola izay efa nahazo fiofanana manokana.

Raha ny fampiofanana ny mpitan-tsoratra/mpitam-bolan'ny Kaominina Andina no asian-teny dia ny 3 ka hatramin'ny 5 Desambra 2008 izy no niatrika fiofanana tao amin'ny kaominina renivohitra Ambositra; mikasika ny fitantanan-draharaham-panjakana sy ny vola ho an'ny kaominina sokajy faharoa, na ny “gestion administrative et financière des Communes Rurales catégories 2 (CR2)”. Ireo tompon'andraikitra avy ao amin'ny “**Centre National de Formation Administrative**” na CNFA no niandraikitra ny fampiofanana tamin'izany, raha ny fanazavan'ny mpitan-tsoratra/mpitam-bola na ny « Secrétaire trésorier /comptable » (STC) avy eo anivon'ny kaominina Andina. Marihina fa miisa 23 ireo mpitan-tsoratra/mpitam-bola na ny « Secrétaire trésorier /comptable » (STC) niatrika ny fiofanana tamin'ny andiany voalohany, ka enina tamin'izy ireo no afaka fanadinana tamin'izany¹⁰⁸. Ramatoa RAZAFINDRAVAO Justine izay mpitan-tsoratra/mpitam-bolan'ny kaominina Ambanivohitra Andina no nahazo voalohany tamin'ny fizarana mari-pahaizana raha ny fanazavana azonay hatrany, satria nofaranana tamin'ny fanaovana fanadinana ny fampiofanana azy ireo.

Aorian'ny fahazoan'ny kaominina ny taratasy fampahafantarana ny maha voafidy azy ireo no iatrehan'ireo tompon'andraikitra ity fampiofanana ity. Ny 1 ka hatramin'ny 5 Desambra 2009 no nisy ny fampiofanana ny tompon'andraikitra ny kaominina tao Amoron'i Mania izay notanterahan'ny tompon'andraikitra¹⁰⁹ avy eo anivon'ny TFI, ka tao amin'ny “Espace Vert de la Mania” Ankatsaka Ambositra no nanatontosana izany. Isan'ny niatrika izany fiofanana izany ny tompon'andraikitra ny kaominina avy ao Andina izay nahitana:

---

¹⁰⁸ Ramatoa RAZAFINDRAVAO Justine, mpitan-tsoratra/mpitam-bola na ny « Secrétaire trésorier /comptable » (STC) avy ao amin'ny kaominina ambanivohitra Andina.

¹⁰⁹ Andriamatoa ANDRIANANTENAINA John, Directeur de Renforcement de Capacité sy Andriamatoa ANDRIANARISOA Lanja, op.cit

- ny Ben'ny tanàna,
- ny mpitan-tsoratra/mpitam-bola na ny « Secrétaire trésorier /comptable » (STC).

Marihina fa tamin'io fotoana io no namenoana ny taratasy fangatahana famatsiam-bola ho an'ny tompon'andraikitry ny kaominina rehetra izay niatrika ny fiofanana, ka nandraisan'ny tompon'andraikitry ny kaominina ambanivohitra Andina anjara. Fantatra tamin'io fotoana io ihany koa fa nekena ny fangatahana avy amin'izy ireo mikasika ilay tetikasa hotanterahina.

Toy izao kosa àry ny mahakasika ny vontootin'ny fampiofanana ho an'ny Ben'ny tanàna sy ny mpitan-tsoratra/mpitam-bola izay nandraisan'ny tompon'andraikitra avy ao amin'ny kaominina Andina anjara. Lohahevitra vitsivitsy no nodinihina tamin'izany izay hovahavahana mifanesy eto ambany.

Voalohany, ny lohahevitra mikasika ny tanjona, lamina, fandaharam-potoanan'ny atrikasa fiofanana momba ny Fitompoan-draharaha kaominaly ary ny fitantanana tetikasa iarahana amin'ny *Tahirim-bola Fampandrosoana Ifotony* (TFI/FDL).

Tsiahivina etoana fa ny tanjon'ny atrikasa dia ho fanamafisana ireo tsara ho fantatra momba ny TFI/FDL. Manaraka izany, ny fanamafisana ireo fahalalana fototra sy fizarana traikefa momba ny Fitompoan-draharaha kaominaly. Farany, ny fanatsarana ny fahaizamanao sy fampiharana momba ny famolavolana sy fitantanana tetikasa, na ny “élaboration des projets” ary ny fanaovana tolo-bidy “offre”.

Nizara telo ny fandaharam-potoana nandritra ny fampiofanana, ka ny andro voalohany no nanaovana ny fizarana traikefa sy fahalalana fototra momba ny Fitompoan-draharaha kaominaly; ny dingana famolavolana tetikasa ary ny vinavina teknika sy ara-bola. Ny andro faharoa dia nanohizana ny vinavina teknika sy ara-bola izay efa natomboka tamin'ny andro voalohany ary ny fizahana sy fanatsarana ny tetikasa. Ny andro fahatelo sy fahefatra kosa no nijerena ny fomba sy ny dingana fanaovana tolo-bidy, ny fitantanana ara-bola, ny fanaovana tatitra aorian'ny tetikasa ary ny fifanarahana famatsiam-bola amin'ny TFI/FDL.

Faharoa, ny lohahevitra mikasika ny fizarana traikefa sy fahalalana ankapobeny momba ny “Fitompoan-draharaha kaominaly” dia notarihina tamin'ny alalan'ny fanontaniana vitsivitsy. Fanontaniana voalohany natao tamin'izany ny hoe: *Fampandrosoana Ifotony sy Fitompoan-draharaha kaominaly: lazao ny hevitrao?* Fanontaniana manaraka nitarihana ny

mpiofana tamin'izany dia ny hoe: *Inona avy ireo hevi-dehibe tonga ao an-tsaina voalohany momba ny Fitompoan-draharaha kaominaly?* Ary ny hoe: *Inona avy ireo olana tena mateti-pitranga atrehin'ny kaominina mandritra ny fampiharana ny Fitompoan-draharaha kaominaly?* Marihina fa nomena 15 minitra ireo mpiofana hahafahan'izy ireo miady hevitra izay arahina fandravonan-kevitra hatrany. Ny hevi-dehibe neza hana navohitra tamin'izany dia ny famaritana ny Fitompoan-draharaha kaominaly izay tsy inona fa ny *fahefana sy fahafahana manapa-kevitra ary ny fahafaha-manao amin'ny famolavolana drafitrasy, fitantanana, fitrandrahana sy fikojakojana ho fanatanterahana asa fampandrosoana sy fotodrafitrasy*¹¹⁰.

Tao anatin'ny lohahevitra faharoa io ihany no nanamafisana ny fampahafantarana ny rafitra ankapobeny mifehy ny Fitompoan-draharaha kaominaly. Ireo mpandray anjara sy tompon'andraikitra amin'ny fampandrosoana (ny tompon-draharaha: kaominina, ny mpamatsy vola: TFI, ny mpanatanteraka ny asa: orinasa, fokonolona) ary ny fanomezana ny boky sy torolalana fototra ilaina mikasika ny Fitompoan-draharaha kaominaly.

Fahatelo, ny lohahevitra mikasika ny torolalana famolavolana sy fitantanana tetikasa iarahana amin'ny TFI/FDL. Nasongadina tamin'izany ny famaritana ny tetikasa, izany hoe, ny tetikasa dia natao hamahana olana iray na maromaro, entina ihany koa hanatsarana ny fiainan'ny mponina ary koa hoentina manatsara ny tolotrasa, na ny “offre de services” eo anivon'ny kaominina. Tao ihany koa, ny nanamafisana ireo dingana tokony harahina amin'ny fanatontosana tetikasa izay ahitana dingana efatra dia ny fampahafantarana sy ny antony nifidianana ny tetikasa. Ny dingana faharoa dia ny famaritana ny tanjon'ny tetikasa. Manaraka izany, ny famaritana ny asa, ny fe-potoana ary ny fomba hanatanterahana azy. Farany, ny famaritana ny vokatra sy ny tondro zotra.

Fahefatra, ny lohahevitra mikasika ny fomba fandrafetana ny tetikasa asa tanamaro. Nofaritana tamin'izany ny atao hoe “asa tanamaro”. Nisy ny fanontaniana ny kaominina izay efa nampihatra ny tetikasa asa tanamaro; nasaina nofintinin'izy ireo tamin'izany ny mikasika ny dingana arahina amin'ny fanatanterahana ny tetikasa asa tanamaro sy ny olana natrehina izay vao nomena ny mpiofana rehetra amin'ny antsipiriany ny dingana tokony harahin'izy ireo amin'ny fanatanterahana ny tetikasa. Marihina fa nisy ny fanomezana ohatra mivaingana mba hampiharana ireo dingana voalaza, fa tokony harahina amin'ny

---

¹¹⁰ MINISTERAN'NY FANAJARIANA NY TANY SY NY FITSINJARAM-PAHEFANA, op.cit, tak.13 : « Pouvoir et capacités de décisions, de gestion, d'exploitation et de maintenance exercées dans le cadre de la mise en œuvre de Plan/ Programme/ Projet/ Action de développement ou d'infrastructures ».

fanatanterahana tetikasa asa tanamaro. Ny fanamboarana lalana sy tetezana no noraisina ohatra tamin'izany.

Fahadimy, ny lohahevitra mikasika ny fomba fandrafetana ny tetikasa hafa ankoatra ny tetikasa asa tanamaro. Mitovy amin'ny teo aloha ihany ny fomba fiasa, izany hoe, nanontaniana ny kaominina izay efa nampihatra tetikasa ankoatra ny asa tanamaro, nasaina nifanakalo hevitra izy ireo, avy eo nasaina namintina ny dingana narahin'izy ireo avy. Taorian'izay vao nisy ny fanomezana ny dingana tokony harahina ho fanamafisana izay efa voalazan'ny kaominina nanao izany.

Fahenina, ny lohahevitra mikasika ny torolalana amin'ny fanaovana tatitra ny tetikasa. Araka ny andininy fahefatra ao amin'ny “Fifanarahana famatsiam-bola”, mikasika ny tatitra teknika sy ara-bola dia misy ny tatitra an-tsoratra teknika sy ara-bola amin'ny teny malagasy, na dika mitovy amin'ny teny frantsay tontosain'ny kaominina rehefa mifarana ny tetikasa ary alefa any amin'ny TFI, 30 andro raha ela indrindra aorian'ny fandraisana vonjimaika ny tetikasa. Tsy mbola nahavita io tatitra lasitra io ny tompon'andraikitra avy ao amin'ny kaominina Andina, raha ny fanazavana azo avy eo anivon'ny TFI izay efa nambara tao amin'ny toko faharoa. Io tatitra io izay tafiditra ao anatin'ny taratasy fifanarahana izay nosoniavin'ny roa tonta tamin'ny faran'ny fotoam-piofanana ny 5 Desambra 2009 dia ny tompon'andraikitry ny kaominina sy ny tompon'andraikitry ny TFI.

Tafiditra ao amin'io tatitra farany io ny famintinana ny vola niditra sy nivoaka, ny tombam-bidin'ny asa vita, ireo olana nosedraina sy ny vahaolana noraisina, ny famakafakana ny toe-pifandraisan'ireo mpiara-miombona antoka tamin'ny tetikasa: ny kaominina, ny mpahazo tombontsoa sy ireo mpanatanteraka ny asa. Ampidirina amin'io tatitra io ihany koa ny tondro zotran'ny ezaka vita sy ny asa vita ary ny tatitra teknika sy ara-bola.

Adidin'ny kaominina ihany koa ny fanomezana fanampim-baovao sy fanazavana izay mety ilain'ny TFI/FDL ary hamorainy torak'izany ihany koa ny fanatontosana iraka ataon'ireo mpitsirika, na “auditeurs” alefan'ny TFI/FDL hanamarina ny fakitiora na taratazin-dazam-bidy sy ny antontan-taratasy fanamarinana ny fitantanam-bola, na ny “factures et pièces justificatives”. Ny vontootin'ny fitsirihana dia miompana amin'ireto lafin-javatra roa ireto dia ny fanaraha-maso:

- ny fitantanam-bola, na ny “Comptabilité et Gestion financière” (CGF)
- ny fomba fanatanterahana ny tetikasa, na ny “Gestion de Mise en oeuvre de Projet/sous projet” (GMP)

Marihina etoana fa nisy ny fitsirihana nataon’ny tompon’andraikitra¹¹¹ avy ao amin’ny TFI ny 22 Mey 2010 izay niompana tamin’ny fanatanterahana ny asa, na ny “Gestion de Mise en oeuvre de Projet/sous projet” (GMP). Tsy tratra kosa ny mikasika ny fitantanam-bola, na ny “Comptabilité et Gestion financière” (CGF), araka ny nambaran’ny tompon’andraikitra avy eo anivon’ny TFI. Araka ny tatitra avy amin’ny tompon’andraikitra nanao ny fitsirihana tamin’io fotoana io dia nambarany fa voahaja araka ny tokony ho izy ny dingana narahina tamin’ny fanaovana tolo-tsena na ny « Passation de marché ». Nisy kosa ny fangataham-piaraha-miasa tamin’ny Fikambanan’ny Ray Aman-drenin’ny Mpianatra (FRAM) noho ny fisian’ny bolongam-bato tao amin’ny toerana nanorenana ny kianja fanatanjahan-tena¹¹².

Fahafito, ny lohahevitra mikasika ny fitantanana sy fikojakojana ny fotodrafitrasa vita. Ireto avy ny vondrona olona voakasika izany dia ny mponina, ny kaominina, ny kômitry misahana ny fikojakojana ary ny sampan-draharaham-panjakana na ny “Service Technique Déconcentré” (STD).

Azo atao anefa ny manao famindram-pitantanana ho an’ireo karazana fotodrafitrasa azo ampiharana izany, toy ny famatsiana rano fisotro madio, ny tsena, ny lalana, tetezana, ny toby fambolena zanakazo, tranom-bahiny, ny toeram-pitsangantsanganana nohajariana. Ho an’ny kaominina Andina manokana dia tsy nisy io famindram-pitantanana io, fa ny kaominina sy ny Fikambanan’ny Ray Aman-drenin’ny Mpianatra (FRAM) no nisahana ny fitantanana sy ny fikojakojana ny asa vita, araka ny efa nambara tao amin’ny toko faharoa.

Fahavalo, ny lohahevitra mikasika ny ankapobeny momba ny tolo-tsena na ny “généralités sur la passation des Marchés Publics”. Naseho tamin’izany ny karazana tsena, ny fombafomba fandraiketana ny tolo-tsena, ny sora-bola ary ny fombafomba fanaovana ny tolo-tsena. Ao anatin’io lohahevitra io ihany koa ny fanaovana tolo-tsena mifanaraka amin’ny 9 tapitrisa ariary.

¹¹¹ ANDRIANANTENAINA John, op. cit

¹¹² Tahirin-kevitra ny TFI, 2013 : « Procédure de passation de marché suivie et respectée. Qualité des travaux finis insuffisants à cause de l’existence des blocs de pierre (Demande de collaboration avec le FRAM) ».

Raha fintinina dia ireto no neza hana nampitaina tamin'ny fanatanterahana ny fampiofanana. Voalohany, ny fomba sy dingana ilaina amin'ny famolavolana sy fanatanterahana ny tetikasa. Manaraka izany, ny fanitsiana ny drafitra lasitra famaritana tetikasa avy amin'ny kaominina (asa tanamaro, asam-pokonolona, antok'asa). Teo ihany koa ny fomba sy dingana hanaovana tolotr'asa. Ary farany, ny fijerena sy famenoana ary fanaovan-tsonia ny fifanarahana famatsiam-bola,¹¹³ na "Accord de financement". Araka ny fifampiresahana tamin'ny tompon'andraikitra ny TFI izay nanatanteraka ny fampiofanana tany Ambositra sy ireo tompon'andraikitra avy ao amin'ny kaominina Andina izay niatrika ny fiofanana tany an-toerana dia azo lazaina fa tafita any amin'ireo mpiofana ny tsara ho fantatra momba ny *Tahirim-bola Fampandrosoana Ifotony* (TFI/FDL). Ny fanamafisana ireo fahalalana fototra sy fizarana traikefa momba ny Fitompoan-draharaha kaominaly izay hita teo amin'ny fifanakalozan-kevitra teo amin'ny samy mpiofana. Ary farany, ny fanatsarana ny fahaiza-manao sy ny fampiharana momba ny famolavolana sy fitantanana tetikasa, na ny "élaboration des projets" ary ny fanaovana tolo-bidy na "offre".

Aorian'ny fampiofanana ny Ben'ny tanàna sy ny mpitan-tsoratra/mpitam-bola, na ny « Secrétaire trésorier /comptable » (STC) dia arotsaky ny TFI ao amin'ny kaontin'ny kaominina ny vola natao hanatanterahana ny tetikasa laharam-pahamehana. Ho an'ny kaominina Andina dia tamin'ny faram-paran'ny Martsa 2010 no tonga ny vola avy amin'ny TFI. Izany hoe, telo volana taorian'ny fampiofanana ny tompon'andraikitra vao tonga ny vola hahafahana manomboka ny asa. Izay no mahakasika ny fampiofanana ny tompon'andraikitra ny kaominina. Hojerena manaraka eto ambany ny fiaraha-miasa teo amin'ny fanatanterahana fotodrafitrasa.

2.3.2. Ny fiaraha-miasa teo amin'ny fanaovana fotodrafitrasa

Niteraka fahasahiranana ho an'ny mponina ny fahasimban'ny fotodrafitrasa madinika vitsivitsy tao amin'ny kaominina Andina, satria tsy afaka nampiasa izany, araka ny tokony ho izy ireo teo aloha. Nisy, araka izany, ny fiaraha-miasa teo amin'ny TFI mba hamahana izany fahasahiranana izany, ka hojerena manaraka àry ny fizotry ny fanatanterahana ny tetikasa fanamboarana ny fotodrafitrasa simba. Marihina dieny ety ampiandohana fa tsy manana ny tahirin-tsary mikasika ireo fotodrafitrasa ireo ny kaominina Andina talohan'ny fanatsarana sy ny fanamboarana natao. Tsihivina ety ampiandohana

---

¹¹³ TOVANA VI

ihany koa fa taorian'ny nahatongavan'ny vola avy amin'ny TFI dia nisy ny fivoriana fiomanana amin'ny fanatanterahana ny tetikasa ny 14 Aprily 2010. Io fivoriana io dia nanasana ny solon-tenan'ny mpivarotra, ny solon-tenan'ny mpividy, ny mpikambana avy ao amin'ny birao mpanatanteraka, ny filan-kevitra kaominaly, ny avy eo anivon'ny fari-piadidiam-pampianarana, na ny “Zone d'Administration Pédagogique” (ZAP), ny tompon'andraikitry ny sekoly avy ao amin'ny CEG Ampasina. Ny vontoatin'ny fivoriana tamin'izany dia mikasika ny karazam-pandaminana mba hampizotra ny asa araka ny tokony ho izy, araka ny fanazavan'ireo tompon'andraikitra vitsivitsy nifampiresaka taminay. Koa horesahina mifanesy eto ambany àry ny mikasika ny fanatanterahana ireo fotodrafitrasa tao an-toerana.

2.3.2.1. Ny fanatsarana ny biraon'ny kaominina ao Atsimondrano

Ny fanatsarana ny biraon'ny kaominina dia voasokajy ao anatin'ny fotodrafitrasa madinika izay nahazoana famatsiam-bola avy tamin'ny TFI. Efa tranainy tokoa ny biraon'ny kaominina Andina, ka dia nosokajiana ho laharam-pahamehana ny fanatsarana azy. Ny 23 Aprily 2010 no nanomboka ny tetikasa fanatsarana ny biraon'ny kaominina, araka ny nambaran'ny tompon'andraikitra avy an-toerana.

Araka ny antontanisa azo tamin'ireo tompon'andraikitra teo anivon'ny kaominina Andina dia betsaka ny fahasimbana teo amin'ny birao, ka nahatonga ny fanatsarana natao.

Voalohany, ny enimpolo isan-jaton'ny lokon'ny birao ao anatiny sy ivelany (60%) dia niendaka avokoa.

Faharoa, simba avokoa ny sivifolo isan-jaton'ny varavarana (90%); tsy vitan'izay ihany koa fa tafiditra ao amin'ny birao ny orana sy ny rivotra, ka manimba ny telopolo isan-jaton'ny boky sy ny fitaovana rehetra (30%) toy ny milina fanoratana sy ny seza amandabatra. Tsy ny fitaovana ihany no simba, fa sahirana ihany koa ny mpiasa miasa ao amin'ny birao, indrindra amin'ny fotoanan'ny fahavaratra.

Fahatelo, rava ny dimy amby fitopolo isan-jaton'ny fefy (75%), ka atahorana amin'ny mpangalatra sy ny mpihetraketraka. Ary farany, simba ny lava-piringa, ka mahasahirana ny rehetra mifamezivezy eo an-toerana.

Ny tanjona dia ho birao azo iasana mandritry ny taona maro, izany hoe, maharitra sy mateza, fa tsy ho mora simba, ka miteraka fahasorenana eo amin'ny mpiasa sy ny vahoaka mifamezivezy ao anatiny. Natao, araka izany, ny hahavita birao voaloko sy madio zato isan-jato (100%), varavarana voasolo zato isan-jato (100%); izany hoe birao mafy sy mihidy tsara.

Manaraka izany, natao izay hananana birao sy fanaka ary antontan-taratasy voaaro amin'ny orana sy ny rivotra ary ho azo antoka amin'ny filaminana, satria olona samihafa avy any amin'ny fokontany maro no mifamezivezy mikarakara taratasy ao amin'ny biraon'ny kaominina toy ny fikarakarana kôpia, kara-panondro, fangatahan-dalana samihafa....

Miendrika trano misy rihana ny biraon'ny kaominina, ka ny ambany rihana mifanolotra amin'ny vavahady dia natao ho biraon'ny zandarimaria, fa ny ambany rihana amin'ny ilany ankavia no misy efitrano malalaky ny kaominina. Any ambony rihana no misy efitrano 3 izay ahitana ny biraon'ny Ben'ny tanàna ary ireo mpiara-miasa aminy.

Tsara ny manamarika etoana fa ampahany tamin'ny volan'ny TFI miampy ny volan'ny kaominina no nividianana fitaovana sy nanakaramana ny olona nanao ny fanatsarana ny birao. Araka ny hita ao amin'ny drafitra lasitra famaritana tetikasa dia Antokasa, na ny “Tâcheronage” sy ny asa tanamaro, na ny HIMO¹¹⁴ no nampiharina tamin'ny fanatontosana ny asa. Olona avy ao an-toerana avokoa no nanao ny asa, araka ny fanazavana nomen'ny tompon'andraikitra, mba ho fanomezana asa ho azy ireo.

Ny tompon'andraikitra tamin'ny fitarihana sy fandrindrana tamin'ny fanatontosana ny asa dia avy ao amin'ny kaominina avokoa izay ahitana an'Andriamatoa RABARIVELO Charles izay Ben'ny tanàna ao an-toerana, Andriamatoa RAZAFIMANDIMBY Miandrisoa Jean Claude no nisahana ny lafiny teknika, Ramatoa RAZAFINDRAVAO Justine no tompon'andraikitra eo amin'ny fitantanam-bola ary RASOAMIHAJA Berthine no tompon'andraikitra eo amin'ny fanaraha-maso nandritra ny fanatanterahana ny asa.

---

¹¹⁴ Haute Intensité de Main d'Oeuvre

2.3.2.2. Ny fanarenana ny tsena ao Ampotsinatsy

Tsiahivina ety am-piandohana fa efa tamin'ny taona 2004 no nanorenana ny tsenan'Andina tamin'ny alalan'ny Fonds d'Intervention pour le Développement (FID), raha ny fanazavana azonay tamin'ny tompon'andraikitra ao an-toerana. Ny 28 Aprily 2010 indray kosa no nanombohan'ny tetikasa fanarenana izay nahazoana famatsiam-bola avy amin'ny *Tahirim-bola Fampandrosoana Ifotony (TFI)*.

Fanarenana no natao teo amin'ny tsena izay efa nahitana fahasimbana tanteraka, kanefa mahakasika ny mponina rehetra avy any amin'ny fokontany dimy ambin'ny folo ny fampiasana azy. Ilana fanamboarana, araka izany, ireo fahasimbana mba tsy hitera-doza ho an'ny vahoaka mampiasa izany, satria nanomboka nihotsaka ny rindrina andrefana izay mirefy telopolo metatra (30m), mikitoantoana anatin'ny izay mirefy telopolo metatra ampitomboina folo metatra (30m x 10m) izay nahavoatery ny maro nivoaka any ivelan'ny tsena, ka zary mameno sy manery ny arabe. Noho ireo antony ireo dia lasa nihena ny haba miditra ao amin'ny fidiram-bolan'ny kaominina, satria tsy voaramaso ny haban-tsena, araka ny fanazavan'ny tompon'andraikitra ao an-toerana hatrany.

Nitovy tamin'ny fanatsarana ny biraon'ny kaominina ny fomba fiasa teo amin'ny fanarenana ny tsena. Ny antokasa, na ny “Tâcheronage” sy ny asa tanamaro, na HIMO no nampiharina tamin'ny fanatanterahana ny asa, ka olona avy ao Andina avokoa no nandray anjara tamin'izany. Miisa enina amby roapolo ny olona nanatontosa ny asa, araka ny hita ao amin'ny drafitra lasitra famaritana tetikasa, ka roapolo ny isan'ny mpiasa tsotra, na ny “Main d'oeuvre”, telo ny isan'ny mpiasa matihanina, na ny “Ouvrier spécialisé” ary iray avy ny isan'ny sefo tarika, na ny “Chef d'équipe”, ny sefonasa, na ny “Chef de chantier” ary ny mpanara-maso, na ny “Superviseur”.

Ny tompon'andraikitra eo amin'ny fitarihana sy fandrindrana sy ny tompon'andraikitra eo amin'ny fitantanam-bola dia tsy miova fa ny Ben'ny tanàna sy ny mpitan-tsoratra/mpitam-bola izay efa voalaza tao amin'ny fanatsarana ny biraon'ny kaominina. Ny tompon'andraikitra teo amin'ny fitantanana teknika dia Andriamatoa NIRINASON Rakotomanana ary Andriamatoa ANDRIAMANAMPY Stanislas no nisahana ny fanaraha-maso izay samy tompon'andraikitra avy eo anivon'ny kaominina Andina avokoa.

2.3.2.3. Ny fanaovana kianja fanatanjahan-tena ao Ampasina

Anisan'ny fotodrafitrasa nosokajian'ny Kaominina Andina ho laharam-pahamehana ny fanamboarana ny kianja fanatanjahan-tena, mba ho azon'ny tanora rehetra ilalaovana. Ny 06 Mey 2010 no nanombohana ny asa, araka ny nambaran'ny tompon'andraikitra hatrany.

Mbola fanatsarana ihany koa no natao teo amin'ny kianja fanatanjahan-tena izay laharam-pahamehana, indrindra amin'ny fanabeazana ny tanora eo amin'ny ara-batana. Fanavaozana no natao teo amin'ny kianja fanatanjahan-tena izay mirefy 110m x 40m, araka ny voarakitra ao amin'ny drafitra lasitra famaritana tetikasa.

Maro ny antony nahatonga ny tompon'andraikitra ny kaominina hanavao ny kianja fanatanjahan-tena teo anivon'ny fokontany Ampasina izay ao anatin'ny faritra iadidin'izy ireo.

Voalohany, tsy nisy ny kianja hahafahana mandray ny fifaninana ara-panatanjahan-tena tamin'ny 2010, ka voatery ny kaominina Ivony no nandray an-tanana ny fampiantranoana izany. Faharoa manaraka izany, nihena 32 metatra tora-droa ny kianja fanaovana baolina basikety, noho ny fanorenana efitrano fianarana fanampiny.

Tsy misy ihany koa ny toerana fanaovana «sports individuels» ary tsy vitan'izany fa sahirana ny mpianatra hanao fanatanjahantena amin'ny BEPC.

Manaraka izany, sahirana ihany koa ny tanora rehetra tia fanatanjahan-tena, ary farany atahorana hirona any amin'ny fidorohana zava-mahadomelina ny tanora, noho ny tsy fisian'ny fialam-boly azo atao.

Ny tanjona, araka izany, dia ny hananana toerana fanatanjahan-tena maharitra ho an'ny mpianatra sy ny tanora ary mba hahafahana mandray fifaninana ara-panatanjahan-tena eo anivon'ny sekoly amin'ny fotoana ilana izany. Ezahina ny hahafa-po ny tanora sy ny mpianatra amin'ny fanaovana fanatanjahan-tena, ary indrindra tsy hahavoarebireby ny tanora amin'ny fidorohana zava-mahadomelina sy ny fironana amin'ny halatra isan-karazany.

Raha ny hita tany an-toerana tamin'ny fidinana ifotony dia tsy mifanaraka amin'ny refy voasoratra ao amin'ny drafitra lasitra famaritana tetikasa ny refin'ny kianja nohatsaraina. Toy izao ny refy hitanay tany an-toerana:

o Kianja filalaovana baolina kitra:

Lavany: 45m

Sakany: 25,50m

o Kianja filalaovana basikety:

Lavany: 24m

Sakany: 08m

Raha atao ny totaliben'ny refin'ireo kianja ireo dia mirefy 69m ny lavany ary 33,50m ny sakany. Ny voalaza ao amin'ny drafitra lasitra famaritana tetikasa anefa dia mirefy 110m x 40m ny kianja hasiana fanavaozana. Marihina etoana fa ny fahateren'ny toerana no tsy nahafahana nanatanteraka ny refy voalaza ao amin'ny drafitra lasitra famaritana tetikasa, raha ny fahitana ny zava-misy tany an-toerana.

Ny asam-pokonolona, na ny “Travaux communautaires” sy ny asa tanamaro, na ny HIMO no fomba nanatanterahana ny asa teo amin'ny fanavaozana ny kianja fanatanjahan-tena. Miisa enina ambiny folo ny isan'ny mpiasa raikitra nanao ny asa, araka ny hita ao amin'ny drafitra lasitra famaritana tetikasa, ka folo no isan'ny mpiasa tsotra, telo ny isan'ny mpiasa matihanina ary iray avy ny sefo tarika, sefon'asa ary ny mpanara-maso. Tsara ny manamarika etoana fa maro ny olona nifanome tanana tamin'ny fanamboarana ny kianja fanatanjahan-tena; ankoatra ireo sokajina olona voatanisa teo aloha ireo dia ny asam-pokonolona, indrindra ny fanampian'ny Ray aman-drenin'ny mpianatra avy ao amin'ny EPP sy CEG Ampasina no nahavitana ny fanamboarana ny kianja.

Nisy ihany koa fanofana milina mpitrongy tany na “bulldozer” mba hanafainganana ny asa sy hitsinjovana ny fokonolona amin'ny hamafin'ny tany. Azo lazaina ho nandray anjara ihany koa ny mpianatra, satria nisy ny fanaovana tsipaipaika izay nanampiana ny vola ividianana solika nampandehanana ny milina mpitrongy tany noho ny tsy fahampian'ny vola, araka ny fanazavana nomen'ny tompon'andraikitra iray. Marihina fa io milina io no nanamboarana ny lalana mankany Ihadilalanana tamin'io fotoana io, ka nohararaotina ny fandalovany teo an-toerana. Izany hoe, nisy ny fifampiraharahana teo amin'ny tompon'andraikitra ny kaominina sy ny tompon'andraikitra nanamboatra ny lalana mba hahafahana mitrongy tany.

Niteraka fimenomenomana teo amin'ny ankamaroan'ny mponina tao Ampasina, indrindra ny Ray aman-drenin'ny mpianatra ao an-toerana ity fanavaozana ny kianja

fanatanjahan-tena ity, satria ho an'ny mponina rehetra ao amin'ny kaominina Andina no nanaovana azy, raha ny fanazavana azonay. Ny mponina tao amin'io fokontany io ihany anefa no nandray anjara tamin'ny fanatanterahana ny asa. Araka ny resadresaka nifanaovana tamin'ny mponina tao Ampasina dia hita ho tsy fidiny ho azy ireo ny tsy maintsy nandraisan'izy ireo anjara. Andaniny, noho ny tahotra ny Sefom-pokontany sao tsy ho afaka mikarakara taratasy toy ny taratasy fanamarinam-ponenana, taratasy fanamarinam-pahavelomana sy ny sisa; ankilany, noho ny zanak'izy ireo mianatra ao amin'ny EPP sy CEG no nanosika azy ireo ihany koa handray anjara.

Ny fanaovana ity kianja fanatanjahan-tena ity no nahitana ny fandraisana anjara betsaka avy amin'ireo mponina, satria asa nilana herin-tsandry, ny vola nanatanterahana ny asa rahateo kely, ka tsy ampy. Noho izany, dia ny fangataham-piaraha-miasa tamin'ny mponina, indrindra ny Ray aman-drenin'ny mpianatra no vahaolana noraisina tamin'izany, araka ny nambaran'ny tompon'andraikitra vitsivitsy nifampiresaka taminay.

Ankoatra ny tompon'andraikitra eo amin'ny fitarihana sy fandrindrana, ny fitantanam-bola izay efa voalaza teo aloha dia Andriamatoa RANDRIANIRINA Zandrintsalama Daniel no tompon'andraikitra teknikina izay tekinisianina ara-panatanjahan-tena avy ao Manambovona ao amin'ny fokontany Ampotsinatsy. Ary ny tompon'andraikitra ny fanaraha-maso dia Andriamatoa NIRINA Maholison Philippe izay sefo ZAP ao antoerana, avy ao Andina centre.

2.3.2.4. Ny fanamboarana tetezana ao Ampasina

Nosokajian'ny Kaominina Andina ho laharam-pahamehana ihany koa ny fanamboarana tetezana ao Ampasina, satria sahirana ireo mponina mampiasa izany mandritra ny fotoam-pahavaratra.

Fanamboarana tanteraka, araka izany, no natao teo amin'ny tetezana izay mirefy 22 metatra, araka ny voasoratra ao amin'ny drafitra lasitra famaritana tetikasa. Ny 28 Aprily 2010 no nanombohan'ny asa fanamboarana io tetezana io.

Raha nanamarina ny halavan'io tetezana io izahay dia hita fa 15 metatra ny halavan'ny tetezana vita ary 68 santimetatra ny sakany. Raha io halavany io no jerena dia tsy

mifanaraka amin'ny voasoratra ao anaty drafitra lasitra, saingy hita fa azo ampiasaina mandavan-taona na dia tsy misy arofanina aza.

Toy izao ny zava-nisy, ka nahatonga ny fanamboarana io tetezana io. Bolongan-kazo tokana no fiampiatana teo taloha, ka sarotra iampitana rehefa avy ny orana. Sahirana tanteraka ny mponina mifamezivezy eto amin'ny fokontany Ampasina sy ny fokontany telo hafa, indrindra ny mpianatra avy any amin'ireo fokontany ireo izay tsy maintsy mandranto fianarana eny Ampasina. Ankoatra izany, sahirana ihany koa ny mponina amin'ny fifamezivezena amin'ny fanefana adidy, amin'ny asa fihariana toy ny fambolena vary, voatabia... Nampirongatra ny tsy fandriampahalemana ihany koa ny tsy fahafahana mampiasa ilay tetezana teo taloha rehefa fahavaratra.

Natao ho tanjona, araka izany, ny hahavita tetezana azo ampiasaina mandavan-taona, indrindra amin'ny fotoanan'ny fahavaratra. Nezahina ihany koa ny mba hahafahan'ny mponina sy ny mpitandro filaminana mivezivezy amin'ny ora sy ny fotoana ilana izany, ary koa mba ho tafavoaka araka ny tokony ho izy ny vokatry avy amin'ireo fokontany ireo.

Karazana asa telo no nampiharina tamin'ny fanatanterahana ny asa fanamboarana ny tetezana dia ny asam-pokonolona, ny asa tanamaro ary ny antok'asa. Ankoatra ny olona niantoka ny asa manokana dia maro ireo olona nandray anjara tamin'ny fanamboarana tetezana. Anisan'ny asa nilana herin-tsandry ihany koa ity asa ity, ka nahatonga ny fandraisana anjaran'ireo vatan-dehilahy tamin'ny fibatana bolongan-kazo izay natao tetezana teo aloha. Miisa enina ireo mpiasa raikitra nanatanteraka ny asa, ka efatra ny mpiasa tsotra, iray ny mpiasa matihanina ary ny iray mpanara-maso.

Andriamatoa RAZAFIMAHEFA Andriamihanta no tompon'andraikitra eo amin'ny fitantanana tekinka izay filan-kevitra avy ao amin'ny kaominina Andina ary Andriamatoa RAKOTOZAFY, monina ao amin'ny fokontany Tananomby no tompon'andraikitra eo amin'ny fanaraha-maso ny fanatanterahana ny asa.

Fehin'ny toko III

Antoka iray mampahomby ny asa fampandrosoana ny fisian'ny fiaraha-miasa eo amin'ny tompon'andraikitra sy ny vahoaka, ka nahatontosana ny tetikasa fanatsarana ny

biraon'ny kaominina, ny fanarenana ny tsena, ny fanavaozana ny kianja fanatanjahan-tena ary ny fanamboarana ny tetezana tao Andina.

Nisy ny fiaraha-miasa teo amin'ny TFI sy ny kaominina teo amin'ny fikarakarana antontan-taratasy samihafa izay nifamalian'ny andaniny sy ny ankilany, ka nahafahan'ny tompon'andraikitry ny kaominina Andina mahazo fiofanana sy famatsiam-bola.

Aorian'ny taratasy fampahafantarana alefan'ny TFI dia misy ny antontan-taratasy fototra izay alefan'ny kaominina any amin'ny TFI foibe. Taorian'ny fandinihan'ny tompon'andraikitry ny TFI ny antontan-taratasy nalefan'ny kaominina Andina dia hita fa isan'ny kaominina voafidy hahazo fampiofanana sy famatsiam-bola ny kaominina Andina, ka tafiditra tao anatin'izany ny daty sy ny toerana ary ny antontan-taratasy homanin'ny tompon'andraikitry ny kaominina Andina hiatrika ny fiofanana.

Tsy teo amin'ny fanomanana ny antontan-taratasy samihafa ihany no nisehoan'ny fiaraha-miasa teo amin'ny tompon'andraikitra roa tonta, fa teo amin'ny fampiofanana ny tompon'andraikitra avy eo anivon'ny kaominina Andina ihany koa. Ny fampiofanana ny mpitan-tsoratra/mpitam-bola izay natao ny taona 2008, andaniny; ny fampiofanana ny mpitan-tsoratra/mpitam-bola sy ny Ben'ny tanàna avy ao amin'ny kaominina Andina izay natao tamin'ny taona 2009, ankilany. Ireo fampiofanana notontosaina ireo dia samy natao tao Ambositra avokoa.

Ny fiaraha-miasa teo amin'ny tompon'andraikitry ny kaominina Andina sy ny mponina no nahatontosana ny fanatanterahana ny tetikasa fanatsarana sy fanamboarana fotodrafitrasa vitsivitsy natao tany an-toerana.

FAMINTINANA NY FIZARANA II

Ny TFI dia rafitra miankina amin'ny Fanjakana izay fitaovana iray ahafahana mamatsy vola ny vondrom-bahoaka fototra itsinjaram-pahefana ary miorina amin'ny fanamafisana ny fitsinjaram-pahefana sy ny fanapariahana ny asam-panjakana. Natao hahazo tombony avokoa, araka izany, ny kaominina tsy an-kanavaka manerana ny Nosy, ka ny fanamafisana ny fahaiza-manao sy ny tetikasa laharam-pahamehan'ny kaominina no vaindohan-draharahany amin'izany. Ny fampihenana ny fahantrana sy ny fanatsarana ny fiainan'ny Malagasy rehetra no tanjona. Misy ny fandaminana natao mba hahafahan'ny rafitra mampandeha ny asany, araka ny tokony ho izy. Ny fanampiana ny kaominina, araka izany, dia miompana indrindra eo amin'ny tekinka sy ara-bola izay vaindohan-draharahan'ny TFI miaraka amin'ireo mpiara-miasa aminy isan-tsokajiny.

Anjaran'ny tompon'andraikitra isan-tsokajiny ny manaraka ny fepetra takina manandrify azy ireo tsirairay mba hahatomombana ny asa hotanterahina. Vaindohan-draharahan'ny TFI ny fampahafantarana ny kaominina izay rehetra mahakasika ny famatsiam-bola mba hahafantaran'izy ireo ny fepetra takina sy ny dingana arahina mba hahafahana mahazo famatsiam-bola. Marihina fa tsy ny asa rehetra no ahazoana famatsiam-bola, fa ireo karazana asa izay tafiditra ao amin'ny anjara asan'ny kaominina ihany. Iaina, araka izany, ny fanarahan'ny tompon'andraikitra ny kaominina ny dingana lalovana mba hahafahana manatontosa, araka ny tokony ho izy, ny tetikasa nahazoana famatsiam-bola, ka ao anatin'izany ny famolavolana sy fangatahana famatsiam-bola ny tetikasa; manaraka izany, ny fanatanterahana ny tetikasa ary ny famaranana azy.

Ny fiaraha-miasa teo amin'ny tompon'andraikitra ny TFI sy ny kaominina ary ny vahoaka no nahatontosana ny fanatanterahana ny tetikasa laharam-pahamehana tao amin'ny kaominina. Toy izao ny fizotry ny fiaraha-miasa teo amin'ny TFI sy ny kaominina ary ny vahoaka; voalohany dia nisy ny fampahafantarana nataon'ny TFI mikasika ny famatsiam-bola ny kaominina. Taorian'izany dia nisy ny fifamaliana tsimbalivaly tamin'ny alalan'ny antontan-taratasy teo amin'ny roa tonta izay nanomanana ny fampiofanana ny tompon'andraikitra ny kaominina sy ny fanatanterahana ny tetikasa nahazoana famatsiam-bola. Nisy, araka izany, ny fampiofanana ny mpitan-tsoratra/mpitam-bola izay natao tao Ambositra ny taona 2008. Nisy ihany koa ny fampiofanana ny mpitan-tsoratra/mpitam-bola sy ny Ben'ny tanàna izay notontosain'ny tompon'andraikitra avy eo anivon'ny TFI; natao

tao Ambositra ny taona 2009. Taorian'ireo fampiofanana ny tompon'andraikitra ireo vao natomboka ny fanatanterahana ny tetikasa nahazoan'ny kaominina Andina famatsiam-bola.

Ny tompon'andraikitra eo anivon'ny kaominina Andina sy ny mponina ao an-toerana no nifarimbona tamin'ny fanatontosana asa. Vita soa aman-tsara, araka izany, ny fanatsarana ny biraon'ny kaominina, ny fanarenana natao teo amin'ny tsena, ny fanavaozana ny toeram-panatanjahan-tena ary ny fanamboarana ny tetezana tao Andina.

Hojerena ao amin'ny fizarana fahatelo kosa ny fiantraikan'ny asa fampandrosoana niarahana tamin'ny TFI izay nampiharina tao Andina.

FIZARANA FAHATELO

NY FIANTRAIKAN'NY ASA FAMPANDROSOANA

NATAON'NY TFI

TAO AMIN'NY KAOMININA ANDINA

Ny fampiharana ny fampandrosoana any anivon'ny kaominina no heverina fa hahalatsa-paka ny fampandrosoana any ifotony, araka ny voalaza tao amin'ny fizarana faharoa. Ny TFI dia rafitra najoro mba hahafahana mamaly ny laharam-pahamehan'ny vahoaka izay ifotoran'ny asa fampandrosoana.

Vita soa aman-tsara ny fotodrafitrasa nahazoana famatsiam-bola avy amin'ny TFI izay notontosaina tao Andina dia ny biraon'ny kaominina, ny tsena, ny kianja fanatanjahan-tena ary ny tetezana. Ny fiaraha-miasa teo amin'ny TFI, ny kaominina ary ny vahoaka no nahatontosana izany, araka ny efa voalaza tao amin'ny fizarana faharoa.

Ny asan'ny mpikaroka anefa dia tsy mionona fotsiny amin'ny fitanisana ireo zava-bita ireo sy ny fomba nanatontosana izany, fa mijery ny fiantraikan'izany teo amin'ny fiainan'ny mponina, indrindra eo amin'ny lafiny maha olona. Hojerena amin'ity fizarana fahatelo ity ny lafy tsaran'ny asa fampandrosoana nataon'ny TFI ary ny lesoka tamin'ny fanatontosana ny asa arahin'ny soso-kevitra hanatsarana ny fomba fiasa eo amin'ny fanatanterahana ny asa fampandrosoana.

3.1. Ny lafy tsaran'ny asa fampandrosoana nataon'ny TFI

Miankina amin'ny lafin-javatra maro ny fahatomombanan'ny asa fampandrosoana na tsia. Aorian'ny fahavitan'ny asa natao, na ny fotodrafitrasa natsangana no ahatarafana ny vokany eo amin'ny vahoaka mampiasa izany. Ato amin'ity toko voalohany ity no hanehoana ny vokatra mivantana sy ny vokatra lalim-pakan'ny asa fampandrosoana nataon'ny TFI tao amin'ny kaominina Andina ary ireo mpahazo tombontsoa tamin'izany.

3.1.1. Ny vokatra mivantana

Lafin-javatra vitsivitsy no hita taratra tamin'ny fahavitan'ny tetikasa fanamboarana sy fanatsarana ny fotodrafitrasa tao Andina. Eo amin'ny lafiny fitantanana, ny sôsialy, ny toe-karena ary ny tontolo iainana no andeha hofotorana misimisy kokoa.

3.1.1.1. Eo amin'ny lafiny fitantanana

Nohatsarana ny biraon'ny kaominina mba hampavitrika zato isan-jato ny mpiasa miasa ao amin'ny birao, na ireo tompon'andraikitra isan-tsokajiny ary koa mba hahafahana mandray olona araka ny tokony ho izy, araka ny voasoratra ao anaty drafitra lasitra famaritana tetikasa. Ny hatsaran'ny birao eo amin'ny lafiny endrika dia taratry ny kaominina iray manontolo sy ny vahoaka ao aminy. Amin'ny ankapobeny, ho an'ireo mpiasa miasa ao amin'ny kaominina dia isan'ny miantoka ny fiainany andavanandro ny karama raisiny amin'ny maha mpiasam-panjakana azy ireo, saingy na dia efa asany sy anjara biriky amin'ny maha olom-pirenena azy ireo aza izany dia isan'ny mampazoto sy mampavitrika ihany koa ny miasa amin'ny toerana mirindra sy madio.

Na dia tsy tratra zato isan-jato aza ny tanjona, araka ny vinavina izay efa nambara tao amin'ny fizarana faharoa, toko fahatelo, dia azo ampiasaina tsara ny birao ary azo andraisana olona ihany koa. Marihina fa efa misy miendaka ny loko, raha ny fahitana biraon'ny kaominina eto Andina. Na izany aza dia azo andraisana olona soa aman-tsara ny biraon'ny kaominina.

Sary 10: Ny biraon'ny kaominina

RANDRIANATREHANA Ranja.

Izay no azo ambara raha teo amin'ny fanatsarana ny biraon'ny kaominina no asian-teny. Hojerena manaraka etoana ny mikasika ny kianja fanatanjahan-tena.

Ny vokatra nandrasan'ny tompon'andraikitry ny kaominina dia ny hahavaly ny filan'ny tanora amin'ny alalan'ny fijerena manokana ny tanora sy ny fanatanjahan-tena.

Tsy tratra zato isan-jato, araka ny tarehi-marika novinavinain'ny tompon'andraikitry ny kaominina ny vokatra azo, satria tsy ny tanora rehetra no mahazo tombony amin'ny fampiasana ny kianja. Efa voalaza teo aloha fa eny Ampasina no toerana misy ny kianja, araka izany, dia ny mpianatra sy ny tanora eny an-toerana ihany no afaka mampiasa izany noho ny fahalaviran'ny toerana.

Natokana ho an'ny mpianatra ny kianja fanatanjahan-tena ao Ampasina, raha ny nambaran'ny tompon'andraikitry ny fampianarana iray any an-toerana. Tsara ny manamarika fa tsy ny mpianatra rehetra no afaka mampiasa izany, fa ny mpianatra avy ao Ampasina ihany, araka ny antony efa voalaza teo aloha. Ireo tanora avy ao Andina centre, na avy ao Ampotsinatsy dia mandeha an-tongotra ora iray vao tonga eny Ampasina. Noho izany dia mampiasa ny arabe sy ny kianja fanaovana basikety ao atsimon'ny biraon'ny kaominina izy ireo rehefa hanao fanatanjahan-tena. Ny fanatanjahan-tena amin'ny fanadinana BEPC kosa dia ao an-tokontanin'ny CEG Andina no anatanterahana azy, ka ny 1000 metatra dia mihodidina inefatra ny tokontanin-tsekoly, araka ny nambaran'ny mpampianatra sy mpianatra vitsivitsy nifampiresaka taminay.

Misy, araka izany, ny tsy fitovian-kevitra eo amin'ny samy tompon'andraikitra mikasika ny fampiasana ny kianja. Andaniny, ny tompon'andraikitry ny kaominina dia milaza fa ny tanora rehetra tsy an-kanavaka dia afaka mampiasa ny kianja avokoa, araka ny tanjona nofaritana. Ny tompon'andraikitry ny fampianarana, ankilany, dia nanambara fa “ny mpianatra ihany no afaka mampiasa ny kianja; natokana ho an'ny mpianatra io, satria eo amin'ny faritry ny sekoly no nanorenana azy ary ny fiaraha-mientan'ny Ray amandrenin'ny mpianatra no nahavitana ny kianja amin'ny endriny ankehitriny. Araka izany, dia ny mpianatra ihany no mampiasa io kianja io.”

Sary 11: Ny kianja fanaovana basikety sy ny kianja filalaovana baolina kitra ao Ampasina

RANDRIANATREHANA Ranja

Raha ny mikasika ny tsena indray no asian-teny, dia voafehy ny tsena amin'ny ankapobeny, satria tsy mivangongo manamorona ny arabe intsony ny mpivarotra; tsy mifanitsa-kitro ao an-tsena intsony ny mpivarotra sy ny mpividy ary indrindra afaka ny tebiteby amin'ny fatahorana ny hianjeran'ny trano sy ny fitobaky ny ranon-driaka amin'ny fotoanan'ny fahavaratra. Voalamina, araka ny sokajiny avy ny mpivarotra rehetra ao an-tsena, noho izany dia voara-maso ny fandoavana ny haban-tsena ary nahitam-bokany, satria mahatratra 36 000 ariary isaky ny zoma ny vola miditra, indrindra amin'ny fotoana fiakaran'ny vokatry ny volana Aprily hatramin'ny volana Jolay izay atao hoe «tsenam-bokatra¹¹⁵».

Mora ihany koa ny fanentanana ny vahoaka rehefa tsena ny andro, satria vory ao an-tsena avokoa ny ankamaroan'ny olona. Koa dia amin'izay fotoana izay no anaovan'ny tompon'andraikitry ny kaominina ny fanentanana isan-karazany izay tsy manano sarotra ny fanatanterahana azy. Izany hoe, ankoatra ny maha toeram-pifanakalozana ara-barotra ny tsena dia toerana fampitana hafatra sy fanentanana ny vahoaka ihany koa izy.

---

¹¹⁵Fanazavana nomen-dRamatoa RAZAFINDRAVAO Justine, mpitan-tsoratra/mpitam-bola eo anivon'ny kaominina Andina, tamin'ny 26 Martsa 2013 tamin'ny 11 ora maraina.

3.1.1.2. Eo amin'ny lafiny sôsialy

Raha tsiahivina dia “*Takalo no nifanaovana tamin'ny andro mbola tsy nisy vola araka ny fomban'ny firenena. Tsy nisy ny tsena fa dia mifamezivezy mitety vala sy tanàna ka izay olona tsena mifanena eny an-dalana no “tsena”¹¹⁶*”. Taty aoriana dia nivoatra ny fiheverana mikasika ny tsena, araka ny nambaran-dRAJEMISA manao hoe: “*Ny tsena dia iaraha-mahalala fa toerana fivarotana sy fividianana ny zavatra rehetra ilaina amin'ny fiainana: ny hanin-kohanina, ny lamba hotafina, ny kanokanon-tonkatrano¹¹⁷ madinika, ny fiasana, sy ny sisa...Araka ny lovantsofina, dia fihaonana no anaran'ny tsena fahizay, fa vao tamin'ny andron'Andrianampoinimerina no nanaovana azy hoe “tsena”, ary tsy varotra no natao teo an-tsena fahiny fa takalo¹¹⁸*”.

Ankoatra ny maha toeram-pifanakalozana ara-barotra ny tsena dia mbola azo ambara ho mitana ny heviny tany am-piandohana tamin'ny namoronana azy ny tsena. Ny tsena no ambohim-pihaonan'ny sarambaben'ny olona, satria tsy voatery hivarotra na hividy fotsiny akory no andehanan'ny olona any an-tsena, fa mba hifankahita amin'ny havana aman-tsakaiza noho ny fahasahiranana amin'ny asa aman-draharaha andavanandro. Araka ny voalazan'i Dubois izay manambara fa “ho an'ny Betsileo dia fahafinaretana ho azy ny fivezivezena manerana ny tsena ankoatra ny anton-diany hividy izay ilainy¹¹⁹”. Araka ny fomba fiteny any Ibetsileo hoe: «'ndroandroa andro 'zay tsa nifankahita»; koa dia rehefa mifankahita ny mpianakavy dia lany amin'ny fifanatsafana ny androan-tokonandro.

---

¹¹⁶ RAINIHIFINA Jessé, op.cit, tak.67

¹¹⁷ Tokantrano no fomba fanoratra manaraka ny fitsipika fa notazoninay araka ny fomba nanoratan'ny mpanoratra azy ny hita eo amin'ny teny taterina.

¹¹⁸ Régis RAJEMISA-RAOLISON, *Fomba amam-pahendrena malagasy*, Kilasy faha-4 sy faha-3, Librairie mixte, 1972, tak.113

¹¹⁹ DUBOIS, SJ, H.M, *Monographie des Betsileo*, Paris, Institut d'ethnologie. Musée de l'Homme, Palais de Chaillot, place du Trocadéro (16ème), 1938, p.605 : « c'est pour les Betsileo une passion de flâner et d'acheter. »

Sary 12: Ireo olona manahy vary ao an-tsena rehefa andavanandro

RANDRIANATREHANA Ranja

Azo lazaina ho miaina amim-pilaminana ihany koa ny vahoaka mampiasa ny tsenan'ny kaominina. Izany hoe, mandeha araka ny tokony ho izy ny fifanakalozana arabarotra eo amin'izy ireo, raha ny nambaran'ny renim-pianakaviana¹²⁰ iray: *«taloha dia mifanitsa-kitro ao an-tsena ny mpivarotra sy ny mpividy dia tsa misy raha vanona, ny sisina arabe 'zany moa dia tsa misy hambana mihitsy»*.

Ankehitriny dia efa milamina, araka ny sokajiny avy, ny mpivarotra tamin'ny fanarenana natao ary efa nasiana laharana avokoa ny trano fivarotana. Marihina fa ny mpanangom-bokatra na dia tsy tafiditra ao an-tsena aza dia eo atsimon'ny biraon'ny kaominina sy eo akaiky ny fihantsonan'ny fiara fitateram-bahoaka no toerana natokana ho azy ireo.

---

¹²⁰ RANDRIANASOLO Manitra Arisoa, mpampianatra, monina ao Andina centre.

Sary 13: Ny tsenan'ny kaominina ao Ampotsinatsy

RANDRIANATREHANA Ranja

Malalaka tsara ny tsena, ka tsy afa-manao ny asa ratsiny toy ny taloha intsony ny mpangarom-paosy, satria tsy misy intsony hatreto ny fitarainana voaray eto amin'ny kaominina raha fitarainana dimy isan-tsena no voaray taloha, araka ny fanazavan'ny tompon'andraikitra iray. Araka ny hita eo amin'ny sary dia nosokajiana telo ny fandaminana natao teo amin'ny tsena, ka ny hita eo amin'ny sary voalohany dia toerana natokana ho an'ny mpivaro-damba, ny sary faharoa dia natokana ho an'ny mpivarotra mofo sy kafe izay efa samy mitondra latabatra kely avy ary ny sary fahatelo dia natokana ho an'ny mpivarotra voankazo, anana sy ny legioma isan-karazany.

Raha izay ny hita teo amin'ny fahavitan'ny fanarenana ny tsena dia horeshahina eto ambany indray ny amin'ny tombony tamin'ny fahavitan'ny kianja fanatanjahan-tena.

Ny mikasika ny kianja fanatanjahan-tena indray dia hita fa ny fifaninana ara-panatanjahan-tena no laharam-pahamehana tamin'ny fanamboarana azy, araka ny fanazavana azo tamin'ny tompon'andraikitra avy eo anivon'ny kaominina Andina. Amin'ny fotoana anatanterahana ny fifaninana ara-panatanjahan-tena dia tafavory ao an-toerana avokoa ny mpianatra rehetra avy any amin'ny fokontany samihafa izay mifanakalo sy mifampizara fahaiza-manao amin'ny alalan'ny fifaninana ara-panatanjahan-tena anivon'ny sekoly. Raha ny fanamarihana nataon'ny Sefo ZAP dia misy isan-taona ary tsy tapaka ny fifaninana ara-panatanjahan-tena izay andraisan'ny sekoly rehetra anjara eo anivon'ny faritra iadidiany hatramin'ny nahavitan'ny kianja fanatanjahan-tena ao Ampasina.

Tsy ny mpianatra ihany no mifanerasera amin'ny fotoana anatanterahana ny fifaninana, fa eo ihany koa ny tompon'andraikitra ny sekoly dia ny mpampianatra sy ny mpanabe izany izay mifanakalo traikefa eo amin'ny fanatsarana ny fiarahamonina antsekoly.

Raha ny amin'ny fahavitan'ny tetezana indray dia azo lazaina ho afaka ahiahy ny mponina mampiasa ity tetezana ity, satria sady tsy malama toy ny teo aloha intsony izy io no tsy ahiana amin'ny fiakaran'ny rano. Araka ny filazan'ny mpianatra vitsivitsy nifampiresaka taminay avy ao Anjama mianatra eny amin'ny CEG Ampasina dia mampatahotra ny miampita eo rehefa tondraka ny rano sady ny tetezana rahateo tsy misy arofanina, ka voatery manapaka fianarana izy ireo amin'ny fotoanan'ny tondra-drano; ary tsy afaka miampita eo ihany koa ny olona efa mahazo taona sy/na saro-panina. Raha ny fahitana ny zava-misy tany an-toerana dia hita fa rehefa tena miakatra be ny rano izay vao tena tsy azo iampitana ny tetezana, fa ny ankoatra izay dia tsy misy olona ny fivezivezena eo. Azo lazaina ho mandeha araka ny tokony ho izy ny fanatontosan'ny mponina ny adidy amana andraikiny eo amin'ny fiainana andavanandro ankoatra ny fotoanan'ny rivo-doza.

Araka ny efa voalaza tany aloha dia tena manan-danja amin'ny vahoaka ny tetezana satria, araka ny filazan'ny Sefom-pokontany¹²¹ eto Anjama Ivo dia nanambara izy fa «misy

---

¹²¹ RAZAFIMAHALEO Philibert

ny zavatra mahaso azy eny Ampasina, nefa misy koa zavatra ilain-dry zareo avy eny ampita ety aminay dia mifampila ohatra izay aña aty».

Araka izany, mifampiankina toy ny trano atsimo sy avaratra ny fiainan'ny mponina amin'ireo fokontany efatra ireo. Tantsaha ny ankamaroan'ny mponina amin'ireo fokontany ireo, nefa tsy voatery ho eo amin'ny toerana onenany izy no mamboly, fa mifindra fokontany hafa mihitsy, satria any no misy ny tanimboly sy/na ny tanimbariny. Manaporofo izany, ny filazan'ny Sefom-pokontany eto Anjama Ivo hatrany, nambarany fa mampiasa an'io tetezana io isan'andro ny ankohonany: “na dia misy sekoly tsa miankina aza eto aminay dia nampianarinay eny Ampasina ny zanakay noho ny safidinay Ray aman-dreny ary tsa vitan'izay fa mbola manana tanimbary sy tanimboly eny Ampasina anay, ka tsa maintsy mankeny matetika amin'ny fotoana ikarakaranay ny fambolena, eny fa na dia hividny afokasika sy labozia fotsiny aza no andehanan'ny kilonganay eny.” Farany, tsy ny sarambaben'ny olona ihany akory no mampiasa io tetezana io, fa ny mpitandro filaminana izay mampandry fahalemana eny Ampasina sy ny manodidina.

Sary 14: Ny tetezana vita ao Ampasina

RANDRIANATREHANA Ranja

Anisan'ny faritra iharan'ny hasomparan'ny dahalo ny fokontany Ampasina sy ny manodidina, noho izy lavitry ny renivohitry ny kaominina. Hatramin'ny nahavitan'ny tetezana dia afaka mamonjy ny mponina amin'ny fotoanan'ny voina eny an-toerana ny

miaramila ao Ampasina izay nitoby ao hatramin'ny Desambra 2012, araka ny efa voalaza any amin'ny fizarana voalohany ao amin'ny fampahafantarana ny olana atrehin'ny mponina ao an-toerana.

3.1.1.3. Eo amin'ny lafiny toe-karena

Ezaka nataon'ny tompon'andraikitra ny hanatsarana ny biraon'ny kaominina; tsy hampavitrika ny mpiasa ihany, na hampisy endrika ny birao fotsiny no tanjona, fa hampazoto ny olona amin'ny fandraisana andraikitra, indrindra amin'ny fandoavana hetra sy ny haba.

Ankoatra izany dia azo ambara fa nitombo ny fidiram-bolan'ny kaominina, satria mahasarika ireo fikambanana tsy miankina ny mampiasa ny efitrano malalaky ny kaominina amin'ny fanatontosana fivoriana amin'ny fotoana ilana izany. Mahazaka olona manodidina ny 80 eo ho eo ny efitrano malalaky ny kaominina ary 10000 ariary isanandro ny hofany. Matetika no misy fikambanana tsy miankina mampiasa ity efitrano malalaka ity ary maharitra 1 hatramin'ny 3 andro eo matetika ny faharetan'ny fampiasan'ireo fikambanana ilay efitrano. Ireto ny fikambanana tsy miankina mampiasa matetika ny efitrano malalaky ny kaominina:

- ny ADRA: Advantist Development Relief Agency,
- ny AROPA izay mikarakara ny lafiny fambolena,
- ny Kaominina Mendrika Salama izay mikarakara ny lafiny fambolena, ary
- ny LAND O'LAKES izay mikarakara ny fiompiana ombivavy be ronono.

Ankoatra ireo, NY AKANY MARARY Maharivo Ambositra ihany koa dia mampiasa ny efitrano malalaky ny kaominina, saingy tsy mandoa vola ity farany noho izy fikambanana tsy miankina mpanao asa soa.

Sary 15: Ny efitrano malalaky ny biraon'ny kaominina

RANDRIANATREHANA Ranja

Tsara homarihina fa tsy fivoriana ihany akory no ampiasana ny efitrano malalaka, fa natao ihany koa handraisana mariazy sy lanonana isan-karazany.

Teo amin'ny fahavitan'ny tsena dia hita fa miverina amin'ny laoniny ny haba miditra ao amin'ny kitapom-bolan'ny kaominina. Marihina fa mbola misy ny mpivarotra tsy miditra ao an-tsena, saingy tsy betsaka toy ny taloha intsony izany ankehitriny. Tsara ihany koa ny manamarika fa maro ny mpanangom-bokatra mifamezivezy ao Andina izay manome tombony ny kaominina eo amin'ny fidiram-bola. Ireo mpanangom-bokatra ireo dia avy any Ambositra, Fianarantsoa sy Manakara ary Mananjary. Hita, araka izany, fa manana anjara toerana lehibe eo amin'ny fiainan'ny kaominina Andina ny tsena.

Sary 16: Ny mpanangom-bokatra voatabia sy voanjo

RANDRIANATREHANA Ranja.

Inteloo isan-kerinandro ny tsena eto amin'ny kaominina ambanivohitra Andina dia ny Talata, ny Zoma ary ny Alahady. Ny Talata sy ny Alahady dia natao ho tsenan'ny mponina eo an-toerana mba hividianan'izy ireo zavatra ilaina amin'ny fiainana andavanandro toy ny anana sy ny voamaina, ny voankazo sy ny hanin-kotrana isan-karazany ary ny vary.

Sary 17: Ny tsena ao Andina rehefa Talata sy Alahady.

RANDRIANATREHANA Ranja

Ny Zoma kosa no tsena lehibe, satria dia mifanaretsaka ao avokoa ny sokajina olona samihafa: ny mpivarotra sy mpividy avy eo an-toerana sy avy any amin'ny faritra hafa izay antsoina koa hoe “tsenam-bokatra”.

Sary 18: Ny tsena ao Andina rehefa Zoma

RANDRIANATREHANA Rania.

3.1.1.4. Eo amin'ny lafiny tontolo iainana

Lafiny manana ny maha izy azy ary tsy azo atao ambanin-javatra ny lava-piringa, satria isan'ny miantoka ny fahadiovan'ny tontolo iainana ny fampiasana azy. Ny kaominina no tokony ho fitaratra ho an'ny vahoaka amin'ny tokony hanajana ny tontolo iainana mba tsy hiparitahan'ny aretina dia ny fikajiana ny fahadiovana sy ny tontolo iainana. Noho izany, ny fanatsarana ny lava-piringa dia isan'ny fanabeazana ny rehetra amin'ny fitandroana ny fahadiovana, satria rehefa samy mampiasa izany ny isan-tokantrano dia ho azo antoka fa tsy hanao maloto etsy sy eroa ny olona, ka ho voasoroka ny areti-mifindra isan-karazany.

Sary 19: Ny lava-piringa ao amin'ny faritry ny kaominina

RANDRIANATREHANA Ranja

3.1.2. Ny vokatra lalim-pakan'ny asa fampandrosoana nataon'ny TFI

Ny vokatra ateraky ny asa fampandrosoana ataon'ny rafitra misahana ny asa fampandrosoana dia tsy voatery ho izay hita mivantana ihany. Ny fahavitan'ny tetikasa fampandrosoana dia mety hanova ny fiheverana na fomba fijerin'ny olona eo anivon'ny fiarahamonina izay antsoina hoe vokatra lalim-paka. Horesahina eto ambany, araka izany, ny fahafaham-pon'ny olona tamin'ny fahavitan'ny tetikasa; eo ihany koa ny fahitana fa nanova ny fiheveran'ny olona mikasika ny fampandrosoana ny zava-bita tany an-toerana.

3.1.2.1. Ny fahafaham-pon'ny olona tamin'ny fahavitan'ny fotodrafitrasa ao Andina

Teo amin'ny fampiofanana ny tompon'andraikitra dia hita ho afa-po tokoa izy ireo tamin'ny fiofanana azony izay tsikaritra tamin'ny fifampiresahanay tamin'izy ireo. Tsihivina hatrany fa ny mpitan-tsoratra/mpitam-bola sy ny Ben'ny tanàna no nahazo fiofanana, araka ny fepetra notakin'ny TFI hiantohana ny fahazoana famatsiam-bola.

Andaniny, ny fampiofanana ny mpitan-tsoratra/mpitam-bolan'ny kaominina Andina izay natao ny taona 2008 tao Ambositra dia nanamafy ny fahaiza-manaony mikasika ny fitantanam-draharaham-panjakana sy ny fitantanam-bola, na ny “gestion administrative et financière”. Tsara ny fanomezana fampiofanana fanampiny tahaka ireny

mba hahafahan'ny tompon'andraikitra voakasik'izany manatsara ny fahaiza-manaony eo amin'ny fiandraiketana sy fitantanana ny volam-panjakana.

Ankilany, naneho ny fahafaham-pony ihany koa ny Ben'ny tanàna izay niatrika ny fiofanana niaraka tamin'ny mpitan-tsoratra/mpitam-bola tamin'ny taona 2009 tao Ambositra. Ho azy ireo dia nampitombo ny traikefa na ny sedra ofan'izy ireo teo amin'ny fanatsarana ny fitantanana ny kaominina ny fampiofanana izay nandraisan'izy ireo anjara, satria tompon'andraikitra maro avy amin'ny kaominina samihafa no nifanakalo traikefa na sedra ofana nandritra ny fotoam-piofanana. Ankoatra izany, dia nambaran'izy ireo fa zava-dehibe ho azy ireo ny niatrehana ny fiofanana. Taorian'ny fiofanana dia tsy nanana fahasaratana izy ireo teo amin'ny famolavolana fangatahana tetikasa. Tsy eo amin'ny fangatahana tetikasa amin'ny TFI ihany no ilaina izany, fa amin'ny fiaraha-miasa amin'ireo fikambanana tsy miankina samihafa ao an-toerana izay misahana ny asa fampandrosoana ihany koa.

Raha teo amin'ny fahavitan'ny fotodrafitrasa indray dia tsikaritra tamin'ny resaka nifanaovana tamin'ny mponina ny fankasitrahana'izy ireo ny asa vita. Voalohany, ny fahavitan'ny fanatsarana ny birao sy ny tamboho manodidina dia manome endrika ny biraon'ny kaominina. Faharoa manaraka izany, ny fahavitan'ny tsena dia niteraka filaminan-tsaina na ho an'ny mpivarotra, na ho an'ny mpividy, satria ny mpivarotra dia efa samy manana ny toerany avy ary afaka mampiasa ny tsena hatrany, na fahavaratra na tsia. Ny mpividy indray dia tsy mifanisika be intsony ary afaka ahiahy amin'ny mpangarom-paosy. Fahatelo, ny fahavitan'ny kianja fanatanjahan-tena ao Ampasina dia tsy nampitsanga-menatra ny tompon'andraikitra intsony, satria efa manana kianja hahafahana mandray ny fifaninana ara-panatanjahan-tena izy ireo amin'ny fotoana ilana izany.

Ary farany, teo amin'ny fahavitan'ny tetezana dia azo lazaina ho afa-po ny mponina, satria afaka mivezivezy manatontosa ny adidy aman'andraikiny ary afaka manara-maso ny fambolena izy ireo, araka ny fotoana ilan'izy ireo izany. Ny ankamaroan'ny mponina dia manana tanimboly sy tanimbary eny an-dafin'ny toerana onenany, ka tsy maintsy mampiasa ny tetezana. Araka ny voalazan'i Pela, mponina ao Ampasina dia nanararaotra ny mpanao hala-botry rehefa tondraka ny rano, satria tsy afa-miampita ny tompony na dia mahatazana ireo mpangalatra aza tamin'ny fotoana mbola tsy nahavitan'ny tetezana.

3.1.2.2. Ny fiheveran'ny olona mikasika ny fampandrosoana

Mampimenomenona ny ankamaroan'ny olona fa ny tetikasa atao any amin'ny vondrona olona ifotony dia tsy latsa-paka any amin'ny vahoaka izay ifotoran'ny asa fampandrosoana atao. Mety ho avy amin'ny alalan'ny fomba fiasan'ireo tompon'andraikitra manatontosa ny asa fampandrosoana no mahatonga izany, nefa mety ho avy amin'ny tsy fahampian'ny hoenti-manana ihany koa.

Tsy midika izany fa ny asa fampandrosoana rehetra atao dia tsy misy lanjany amin'ny mponina. Tahaka ny hita tamin'ny fanatanterahana ny tetikasa laharam-pahamehana tao Andina, ny ankamaroan'ireo mponina dia nanamarika fa tokony hotohizana hatrany ny fiaraha-miasan'ny tompon'andraikitra avy eo amin'ny kaominina amin'ny rafitra, na fikambanana misahana ny asa fampandrosoana mba hanatsarana ny fari-piainan'ny mponina. Nanova ny fomba fijerin'ny olona ny asa natao satria nahazo tombony avokoa ny mponina tamin'ny fahavitan'ny fanarenana ny fotodrafitrasa natao.

3.1.2.3. Ireo mpahazo tombontsoa avy amin'ny asan'ny TFI

Ny fanatanterahana ny asa fampandrosoana avy amin'ny famatsiam-bolan'ny TFI dia hamaliana ny hetahetan'ny mponina. Ny fanatsarana ny fotodrafitrasa tao Andina dia natao mba ho tombontsoan'ny mponina rehetra eo anivon'ny kaominina, ka isan'ireo mpahazo tombontsoa, araka izany, ny kaominina sy ny mponina.

a. Ny kaominina

Ny famongorana ny fahantrana no tanjona lehibe voizina ao anatin'ny Madagasikara Am-Perinasa mba hanatsarana ny fiainan'ny vahoaka malagasy, araka ny efa voalaza tany aloha. Ny TFI no isan'ny fitaovana hanatrarana izany. Efa voalaza ombieny ombieny fa ny fanomezana fiofanana ny tompon'andraikitra ny kaominina sy ny famatsiam-bola ny laharam-pahamehan'ny kaominina no tena imasoan'ny TFI. Tombony ho an'ny kaominina ny fahatanterahan'ireo rehetra ireo, ka nahafahan'ireo tompon'andraikitra nanatanteraka ny asany amin'ny maha olom-boafidy azy. Raha ny teto amin'ny kaominina Andina dia isan'ireo nahazo tombontsoa tamin'ny fampiofanana nataon'ny TFI Andriamatoa RABARIVELO Charles izay Ben'ny tanàna ao an-toerana sy Ramatoa RAFINDRAVAO Justine izay mpiara-miasa aminy.

b. Ny mponina

Ankoatra ireo tompon'andraikitra nahazo fiofanana dia mpahazo tombontsoa voalohany amin'ny asa notanterahina ny mponina izay ifotoran'ny asa fampandrosoana rahateo.

Voalohany, ny fanatsarana natao teo amin'ny biraon'ny kaominina dia nanome tombony ny Ben'ny tanàna sy ny mpiara-miasa aminy hanatanteraka ny andraikiny amin'ny maha tompon'andraikim-panjakana manakaiky ny vahoaka azy ireo; izay manao laharam-pahamehana ny vahoaka tsy an-kanavaka amin'ny asa rehetra iandraiketany. Isan'izany, ohatra, ny fikarakarana antontan-taratasy isan-karazany ilain'ny mponina toy ny kopia, taratasy fahazoan-dalana samihafa, bokim-pianakaviana.

Manaraka izany, ny fahavitan'ny tsena dia isan'ny tena manan-danja amin'ny fiainan'ny mponina ao an-toerana izay miantoka ny fifaneraserana ara-barotra ahafahan'ny tsirairay mividy izay ilainy amin'ny fiainana andavanandro.

Eo ihany koa ny fahavitan'ny tetezana izay ahafahan'ny mponina mifamezivezy amin'ny fanatanterahana ny adidy sy ny asa fivelomana andavanandro, ka ny tena mahazo tombony amin'ny fahavitan'ny tetezana dia ny mponina ao Ampasina, Ankadilana, Anjama Ivo ary Talaky.

Ary farany dia ny mpianatra ao Ampasina no tena mahazo tombony tamin'ny fahavitan'ny kianja fanatanjahan-tena izay mampiasa io kianja io amin'ny fotoana anaovana ny fanatanjahan-tena. Ankoatra ny mpianatra eo Ampasina dia ny mpianatra rehetra, ny mpampianatra sy ny mpanabe mandray anjara amin'ny fifaninanana arapanatanjahan-tena no mahazo tombony amin'ny fampiasana ny toeram-panatanjahan-tena ao Ampasina.

Fehin'ny toko I

Nojerena tato amin'ny toko voalohany tato anatin'ity fizarana fahatelo ity ny vokatry ny fanatanterahana ny tetikasa tao Andina izay nahazoana famatsiam-bola avy tamin'ny TFI. Nisy, araka izany, ny lafy tsara avy amin'ny fahavitan'ny fotodrafitrasa tao

an-toerana izay nanehoana ny vokatra mivantana sy ny vokatra lalim-pakan'ny asa fampandrosoana.

Lafin-javatra vitsivitsy no nahitana taratra ny vokatra mivantana. Voalohany, ny lafiny fitantanana izay nahitana taratra ny fandraisana andraikitra ny kaominina sy ny vahoaka, ka nahavitana ny birao, ny tsena, ny kianja fanatanjahan-tena ary ny tetezana.

Manaraka izany, eo amin'ny lafiny sôsialy sy fandriampahalemana dia azo ambara fa mitombo ny fifaneraserana eo amin'ny mpianatra avy amin'ny sekoly samihafa, ny mpampianatra sy ny tompon'andraikitra isan-tsokajiny, satria misy hatrany fifaninana arapanatanjahan-tena hatramin'ny nahavitan'ny kianja. Afaka manatontosa ny adidy sy ny asa fivelomany ny mponina ao Ampasina tamin'ny fahavitan'ny tetezana ary miaina amimpilaminana ihany koa ny mponina mampiasa ny tsena.

Eo amin'ny lafiny toe-karena dia manatevina ny fidiram-bolan'ny kaominina ny fampianofana ny efitrano malalaky ny kaominina amin'ireo fikambanana tsy miankina isankarazany. Maro ny olona ao an-toerana sy avy any amin'ny faritra no mifamezivezy ao antsena izay mampitombo ny fidiram-bolan'ny kaominina amin'ny alalan'ny fandoavana haba isan-tsena. Azo lazaina ihany koa fa afaka manara-maso ny fambolena ireo tantsaha amin'izay ilany izany.

Farany, eo amin'ny lafiny tontolo iainana dia filamatra ho an'ireo tomponandraikitra manoloana ny vahoaka ny fanamboarana sy fampiasana ny lava-piringa.

Tsy teo amin'ny vokatra mivantana ihany no nahitana ny lafy tsaran'ny asa fampandrosoana natao tao Andina, fa nisy ihany koa ny vokatra lalim-paka izay tsikaritra taorian'ny nahavitan'ny fotodrafitrasa naorina. Nahafa-po ireo tompon'andraikitra ny fampiofanana azon'izy ireo, ka nahafahan'izy ireo nampitombo ny fahaiza-manaony eo amin'ny fitantanana ny kaominina. Tsikaritra tamin'ny fifampiresahana tamin'ny sokajina olona samihafa ny fankasitrahan'izy ireo ny zava-bitan'ny kaominina izay tokony hotohizana hatrany.

Hita, araka izany, fa samy nahazo tombontsoa avokoa ny vahoaka rehetra ao Andina. Ny tompon'andraikitra izay nahazo fiofanana sy ny mponina izay notsinjovina tamin'ny fanatanterahana ny fotodrafitrasa.

Na dia teo aza ny voka-tsoa hita tamin'ny fahavitan'ireo fotodrafitrasa naorina dia misy hatrany ny tsy fahalavorariana. Ny hamaly izay laharam-pahamehan'ny vahoaka no tanjona, nefa tsy ampy ny hoenti-manana teo amin'ny TFI vokatry ny fiovan'ny toe-draharaham-pirenena izay niteraka lesoka tamin'ny fanatontosana ny famatsiam-bola ny kaominina.

3.2. Ny lesoka teo amin'ny fanatontosana ny asa fampandrosoana

Ny mpanao asa fampandrosoana dia miezaka ny hanatratra ny tanjona izay natao hotratrarina. Misy hatrany anefa ny tsy fahalavorarian'ny asa fampandrosoana noho ny antony maro, ka mahatonga ny tsy fahombiazana. Isan'ny lesoka hita matetika ny tsy fahatomombanan'ny fomba fiasan'ny tompon'andraikitra sasantsasany, ka mahatonga ny tanjona tsy ho tratra araka ny tokony ho izy. Ny mahakasika izany indrindra no hojerena manaraka etoana.

3.2.1. Ny lesoka teo amin'ny TFI foibe

Tsiahivina hatrany fa ny tena mampiavaka ny TFI amin'ireo rafitra hafa misahana ny asa fampandrosoana dia ity farany izay mamaly ny tena laharam-pahamehan'ny kaominina. Iaraha-mahalala fa tsy mitovy ny laharam-pahamehan'ny kaominina tsirairay, fa samy manana ny azy. Mitovy avokoa anefa ny vola anjaran'ny kaominina tsirairay, satria tsy ampy ny vola hoenti-manana amin'izany vokatry ny toe-draharaham-pirenena ny taona 2009, ka nahafonana ny famatsiam-bola avy any amin'ny mpamatsy vola iraisam-pirenena.

Ny fomba itsarana ny kaominina dia mijanona fotsiny eo amin'ny fahatomombanan'ny antontan-taratasy ilaina, indrindra ny fahavitan'ny tatitra lasitra sy ny fanaterana izany any amin'ny tomponandraikitra ny TFI foibe.

Farany, ny zava-dehibe tsy tokony hatao ambanin-javatra dia ny fanaraha-maso ataon'ny TFI amin'ny fanatanterahana ny tetikasa fampandrosoana. Indray mandeha ihany no nisy fitsirihana nataon'ny tompon'andraikitra avy ao anivon'ny TFI tany amin'ny kaominina Andina, araka ny efa natsidika tany amin'ny fizarana faharoa.

3.2.2. Ny lesoka teo amin'ny kaominina

Anjaran'ny tompon'andraikitra ny kaominina ny fihainoana ny hetahetan'ny vahoaka ary ny fakana ny hevitr'izy ireo rehefa misy zavatra hotontosaina eo anivon'ny kaominina. Ny fomba fiasa teto amin'ny kaominina Andina hatramin'izay anefa dia Sefom-pokontany no andefasana taratasy fiantsoana ary ilazana ny zavatra kasaina hatao. Ireo Sefom-pokontany ireo indray no mampahafantatra izany amin'ny vahoaka, araka ny nambaran'ny ankamaroan'ny olona. Raha nifampiresaka tamin'ny Sefom-pokontany vitsivitsy izahay dia nanambara izy ireo fa tsy nisy ny fakana ny hevitra ny vahoaka teny anivon'ny fokontany mikasika ny famaritana ny laharam-pahamehana, izany hoe, tsy nandraisan'izy ireo anjara ny mikasika ny fomba nakana sy nanapahana ny tetikasa laharam-pahamehana. Fampahafantarana ihany no natao ho azy ireo mikasika ny fisian'ny famatsiam-bola sy ny tetikasa laharam-pahamehana hotanterahina avy amin'io famatsiam-bola io. Azo lazaina, araka izany, ho manatanteraka teny fotsiny ny sefom-pokontany. Raha ny tokony ho izy anefa dia ireo Sefom-pokontany ireo no tokony haka ary hitondra ny hevitra, na ny hetahetan'ny vahoaka any amin'ny tompon'andraikitra ny kaominina.

Nandritra ny fivezivezenay tany an-toerana no nahatsapana fa tsy dia ireo rehetra nofaritan'ny tompon'andraikitra eo anivon'ny kaominina Andina no tena mahamaika ny vahoaka. Tsy tafiditra anatin'ny laharam-pahamehana ny lalana izay tena mampitaraina ny mponina. Ny haratsin'ny lalana ihany koa no mahatonga ny mpijirika hanararaotra, ka handray ny vokatra ny tantsaha amin'ny vidiny ambany dia ambany, ary mahatonga ny mpitatitra hampiakatra ny saran-dalana. Tranga miseho ihany koa ny tsy fahatongavan'ireo mpanangom-bokatra amin'ny fotoana fiakaran'ny vokatra, ka voatery mivaro-mora ny vokany ireo tantsaha, satria tsy manana fahafahana mivarotra ny vokatra ny taniny any an-toeran-kafa ny ankamaroan'ireo tantsaha. Porofon'izany fihenana'ny vidim-bokatra izany ny niseho tamin'ny Novambra 2013, satria araka ny hita tany an-toerana dia valon-jato hatramin'ny arivo ariary fotsiny no andraisan'ireo mpanangom-bokatra ny voatabia iray garaba, raha tokony ho enina arivo ariary izany amin'ny vidiny fivarotan'ireo tantsaha azy.

Manampy izany, isan'ny tena laharam-pahamehan'ny mponina ao an-toerana ihany koa ny fanampiana azy ireo amin'ny fiadiana amin'ny aretim-boasary. Hita ho mitotongana tanteraka ny vokatra voasary ankehitriny. Araka ny fanazavan'ny tantsaha mpamboly voasary iray, dia nihena tsy araka ny tokony ho izy ny vidin'ny vokatra, satria

raha roa tapitrisa ariary ny vola niditra taminy efatra taona lasa izay ary lasa roa hetsy ariary izany ankehitriny. Araka izany, tsy mbola voavaly ny tena laharam-pahamehan'ny mponina any an-toerana.

Manaraka izany, ny fametahana ny peta-drindrana dia isan'ny endrika iray anaovana tatitra amin'ny vahoaka mikasika ny zava-miseho eo anivon'ny kaominina ary fanaporifoana ny fangaraharan'ny fomba fiasa. “Ny andraiki-pitaterana dia fanaovana tatitra, fa vita an-tsakany sy an-davany, araka ny fenitra nifanarahana ny asa, na andraikitra anaovana tatitra amin'ny fomba mazava sy mahitsy ny vokatra sy ny fahafaha-manao, mitaha amin'ny iraka nampanaovina sy/na ny tanjona nofaritana. Mety hitaky fanaporifoana hentitra, araka ny lalàna aza, fa tontosa araka izay voafaritry ny fifanarahana ny asa »¹²².

Manamafy izany ny tatitry ny PNUD izay maneho fa “ny vaovao sy ny antontan-taratasy rehetra dia tokony harafitra sy hampahafantarina ny besinimaro, tsy ho fanatsarana ny fahaiza-manaon'ny tompon'andraiki-panjakana ao an-toerana ihany, fa natao ihany koa ho an'ny olom-pirenena tsirairay hahafahany manana zo feno sy hiantohana ny fandraisana anjaran'izy ireo amin'izay fanapahan-kevitra raisina ao an-toerana¹²³. Araka ny nambaran'ny ankamaroan'ny olona dia tsy nisy ny peta-drindrana naneho ny fisian'io famatsiam-bola io, na ihany koa tamin'ny fizotry ny fanatanterahana ny asa izay mbola fahabangana lehibe eo amin'ny fomba fiasan'ny kaominina. Araka ny fanazavana nomen'ny tompon'andraikitra iray ao amin'ny kaominina dia peta-drindrana mikasika ny fitadiavana mpiasa manana traikefa na sedra ofana mifanandrify amin'ny tetikasa hotanterahina ihany no natao peta-drindrana. Tsy nisy, araka izany, ny fampahafantarana ny vahoaka mikasika ny fomba fiasa sy ny fampiasana vola tamin'ny fanatontosana ny tetikasa laharam-pahamehana.

---

¹²² <http://www.afd.fr/home/AFD/dictionnaire-developpement>: « Redevabilité / accountability : le fait de rendre compte que le travail a été conduit selon les règles et les normes convenues, ou obligation de rendre compte de façon claire et impartiale sur les résultats et la performance, au regard du mandat et/ou des objectifs fixés. Cela peut exiger une démonstration précise, voire juridique, que le travail a été accompli selon les termes du contrat »

¹²³ PNUD, « Guide de l'utilisateur pour mesurer la Gouvernance Locale » intitulé Priorités universelles de la gouvernance locale, p.7 : « Les informations et dossiers devraient être articulés et *mis à la disposition* du public, non seulement pour améliorer les performances des autorités locales, mais aussi pour que les citoyens puissent jouir pleinement de leurs droits et pour garantir leur participation dans le processus décisionnel local. »

Farany, ny kaominina tsirairay dia tokony hanatitra tatitra lasitra mikasika ireo tetikasa vita any amin'ny TFI. Araka ny voalazan'ity farany anefa dia tsy mbola nahatanteraka izany ny tompon'andraikitra avy ao amin'ny kaominina Andina. Anterina hatrany fa ny fanatanterahana ny tatitra dia maneho ny fahavitan'ny asa, ny fangaraharana eo amin'ny fomba fiasa ary ny fitantanana ny volam-bahoaka. Araka ny fanazavana azo tamin'ny tompon'andraikitra ny TFI dia tsy tafiditra ao anaty laharam-pahamehana ireo kaominina tsy nahavita tatitra amin'ny famatsiam-bola manaraka ary mety tsy hahazo famatsiam-bola intsony izy ireo raha toa ka tsy manatitra izany.

Fahabangana hita teo amin'ny fomba fiasan'ny kaominina, araka izany, ny fakana ny hevitra ny olona izay tokony hiainga eny ifotony; ny fanaovana peta-drindrina ary ny fanaterana ny tatitra lasitra izay andraikitra ny tompon'andraiki-panjakana ao an-toerana avokoa.

Fehin'ny toko II

Maro ny olana samihafa mety hitranga eo am-panatanterahana ny asa fampandrosoana, ka mahatonga ny tsy fahatomomban'ny asa.

Teo amin'ny TFI dia voatery nametra ny famatsiam-bola ho an'ny kaominina ho sivy tapitrisa ariary izy ireo ary tsy afaka nametraka ny ivom-pifandraisana isam-paritra. Tsy ampy ny fanaraha-maso ny kaominina tamin'ny fanatanterahana ny tetikasa izay tokony homen-danja amin'ny fomba fiasa. Izany rehetra izany dia vokatry ny fihitsohana pôlitika avokoa.

Teo amin'ny kaominina dia tsy nisy ny fakana ny hevitra ny vahoaka teo amin'ny famaritana sy famolavolana ny laharam-pahamehana izay tokony tsy hatao ambanin-javatra. Hita fa tsy ny tena laharam-pahamehana no natao noho ny tsy fahampian'ny hoenti-manana. Anisan'ny fahabangana teo amin'ny fomba fiasan'ny kaominina ny tsy fisian'ny peta-drindrina izay isan'ny fomba anaovana tatitra ny fizotry asa sy ny fandanianana natao; teo ihany koa ny tsy fahavitan'ny tatitra amin'ny tompon'andraikitra ny TFI, araka ny fe-potoana nifanarahana.

Tsy nisy naharatsy azy ireo laharam-pahamehana nofaritan'ny tompon'andraikitra ny kaominina ireo, saingy hita fa tsy tafiditra tao anatin'izany izay heverin'ny vahoaka ho laharam-pahamehana vokatry ny tsy fahampiam-bola hatrany.

Manampy izany ihany koa ny tsy fahatomombanan'ny fomba fiasa eo amin'ny tompon'andraikitra roa tonta. Andaniny, ny fomba fiasan'ny tompon'andraikitra ny TFI eo amin'ny fomba itsarana ny kaominina dia mijanona eo amin'ny fahafenoan'ny antontan-taratasy ihany; tsy ampy ihany koa ny fanaraha-maso ny fanatanterahana ny tetikasa novatsina vola. Ankilany, ny fomba fiasa teo amin'ny tompon'andraikitra ny kaominina izay nahitana fa tsy miainga avy any amin'ny mponina ny famaritana ny filana. Adidy goavana tsy maintsy raisin'ny kaominina ny fanaovana tatitra amin'ny vahoaka sy any amin'ny tompon'andraikitra ny TFI mikasika ny zava-bita rehetra ao amin'ny kaominina ho mariky ny fangaraharana ary hampitombo ihany koa ny faharisihan'ny mponina entina amin'izay fanapahan-kevitra sy ny asa izay andraisan'izy ireo anjara. Eo anatrehan'ireo rehetra voalaza ireo dia misy soso-kevitra vitsivitsy aroso ho an'ny tompon'andraikitra isan-tsokajiny ary ny vahoaka ho fanatsarana ny fampandrosoana eny ifotony. Mikasika izany no horesahina manaraka eto ambany.

3.3. Ny soso-kevitra ho fanatsarana ny asa fampandrosoana ataon'ny TFI

Na dia miezaka ny hitondra fampandrosoana ho an'ny vahoaka aza ny Mpitondra Fanjakana dia misy hatrany ny “indro kely” tokony harenina. Heverina fa ny hanatsarana ny tetikasa no antony anoloranay ny soso-kevitra vitsivitsy etoana mba hanatsarana ny fomba fiasa sy ny fampiharana izany mba hampahomby ny asa fampandrosoana. Sarotra anefa ny mandresy lahatra ny olona isan-tsokajiny, na ho an'ny fiarahamonina misy ny tena, indrindra ho an'ny fiarahamonina ivelan'ny misy ny tena. Mety hisy anefa ny fandrosoana raha toa ka misy ny finjavana eo amin'ny tsirairay. Miankina amin'ny lafin-javatra maro ny fandrosoana, nefa miankina be dia be ihany koa amin'ny risi-pon'ny mponina ao an-toerana. Koa ny soso-kevitra arosanay etoana dia miantefa any amin'ireo tompon'andraikitra isan-tsokajiny sy ho an'ny vahoaka izay ifotoran'ny asa fampandrosoana. Manamafy izany ny ambaran' i Jean COMTE manao hoe: “Mba ho tanteraka ny fampandrosoana dia mitaky ny fandraisana anjaran'ny rehetra manomboka

amin'ny tompon'andraikitra voalohany eo amin'ny Fanjakana ka hatrany amin'ireo tantsaha faran'ny lavitra¹²⁴.”

Soso-kevitra vitsivitsy no aroso ho an'ny tompon'andraikitra isan-tsokajiny izay nosintonina avy amin'ny resadresaka nifanaovana tamin'ireo olona isan-tsokajiny nanaovana ny fanadihadiana, ka noraketina ato amin'ity boky ity. Voakasik'izany, ny tompon'andraikitra ny TFI, ny tompon'andraikitra ny kaominina, ny vahoaka ary ny Fanjakana.

3.3.1. Soso-kevitra ho an'ny TFI

Araka ny fifampiresahanay tamin'ny tompon'andraikitra ny TFI tamin'ny fotoana nivezivezenay tao amin'ny masoivohon'ny TFI Anosy dia nangataka izy ireo ny hametrahana boky iray mirakitra ny voka-pikarohana ao an-toerana. Koa soso-kevitra aroso ho an'ny tompon'andraikitra, araka izany, dia ny fanamafisana ny fametrahana ny solon-tenan'ny TFI any amin'ny faritra, ny fanamafisana ny fanaraha-maso ny fomba fiasa ary ny fanomezan-danja ny kolontsain'ny faritra.

3.3.1.1. Ny fametrahana ny solon-tenan'ny TFI any amin'ny faritra

Zava-dehibe ny fisian'ny ivom-pifandraisana isam-paritra izay misolo tena ny TFI any amin'ny faritra izay tafiditra ao amin'ny fomba fiasan'ny TFI. Ireo tompon'andraikitra ireo no manamora ny fifaneraserana eo amin'ny TFI foibe sy ny kaominina ary manampy ity farany amin'ny famahana ny olana madinidinika mety hitranga. Ny TFI isam-paritra ihany koa no tokony hanampy ireo tompon'andraikitra any an-toerana amin'ny famantarana sy fanamarinana ny tena filan'ny vahoaka any ifotony mba ho fampandrosoana miainga any ifotony marina no atao. Manamafy izany ny voalaza ao amin'ny gazety mpiseho isan'andro *Madagascar matin* izay maneho fa “ny fahafantarana ny filan'ny mponina dia fomba iray anampiana azy ireo mba hahafahany mandray anjara bebe kokoa amin'ny fampandrosoana ny fiarahamonina misy azy”¹²⁵.

---

¹²⁴ Jean COMTE, *Les communes à Madagascar*, Imprimerie Luthérienne, Antananarivo, 1967, p.5 : « Mais pour être réalisé, le développement exige la participation active de tous depuis les plus hauts responsables de l'Etat jusqu'aux paysans de la brousse la plus reculée. »

¹²⁵ *Madagascar matin*, n°1467 du 13 mai 2014, p.12 : « connaître ses besoins est un moyen permettant de l'aider afin qu'elle puisse contribuer davantage au développement de la société »

Ny ivom-pifandraisana isam-paritra, araka izany, no mpanelanelana ny roa tonta amin'ny famahana ny olan'ny kaominina mandritra ny fanatanterahana ny asa fampandrosoana.

Noho izany, tokony hapeetra ny ivom-pifandraisana isam-paritra mba hahatontosana araka ny tokony ho izy ny asa fampandrosoana.

3.3.1.2. Fanamafisana ny fanaraha-maso ny fomba fiasa

Isan'ny lesoka tsy mampahomby ny fanatanterahana asa fampandrosoana ny tsy fahampian'ny fanaraha-maso ny fomba fiasa. Maro ny antony mety hahatonga izany, fa ny ara-bola no iankinan'izany matetika.

Ny fanaraha-maso dia tokony hanomboka hatreo amin'ny fanombohan'ny tetikasa, izany hoe, manomboka amin'ny fanomezana ny fampiofanana ireo tompon'andraikitra, fananganana fotodrafitrasa ary aorian'ny fahavitan'izany. Zava-dehibe ny fanohanana ny kaominina hatrany am-panombohan'ny tetikasa izay andraikitry ny mpanao asa fampandrosoana. Raha ny teto Andina anefa dia ny 22 Mey 2010, fotoana kely taorian'ny nanombohan'ny fananganana ny fotodrafitrasa no nisy solon-tenan'ny TFI nanao fitsirihana, araka ny voalaza ao amin'ny lesoka TFI foibe.

Tsapa ihany koa fa mijanona eo amin'ny fahafenoan'ny antontan-taratasy ihany ny fomba itsarana ny kaominina, araka ny fanazavana nomen'ny tompon'andraikitry ny TFI. Tsy azo lavina fa mariky ny fahamatoran'ny fiaraha-miasa eo amin'ny roa tonta ny fahatomombanan'ny antontan-taratasy ilaina; tsy ampy anefa izany, fa tokony ho hita ihany koa ny fisian'ny fahamatorana eo amin'ny fampiharana ny tetikasa amin'ny alalan'ny fanaraha-maso atao. Tafiditra ao anatin'izany ny fangaraharana eo amin'ny fitantanam-bolam-panjakana, ny fanarahana ny fe-potoana sy ny dingana samihafa eo amin'ny fanatanterahana ny tetikasa.

Nisy ny fampiofanana nomena ireo tompon'andraikitra isan-tsokajiny talohan'ny nananganana ny fotodrafitrasa; ohatra amin'izany ny fitarihana tompon'andraikitra, araka ny tsinjara asa tanany mba ho fanamafisana ny fitsinjaram-pahefana, ny fanofanana ho amin'ny fahaiza-mitantana mba hahatonga ireo tompon'andraikitra hampitombo ny traikefa ananany. Tokony hojerena, araka izany, raha toa ka nampihatra ny fiofanana azony, na misedra olana ireo tompon'andraikitra any am-panatanterahana ny andraikiny.

Araka izany, tokony hisy ny firotsahana an-tsehatra tsy an-kiato any amin'ireo kaominina efa nanaovana asa fampandrosoana. Izany hoe, mialoha sy mandritra ary aorian'ny fahavitan'ny tetikasa natao. Azo antoka amin'izay fotoana izay, fa tsy ho very maina ny fiofanana azo ary haharitra sy ho voakolokolo ny fotodrafitrasa natsangana.

Manoloana izany rehetra izany anefa dia tokony hisy mason-tsivana itsarana ny kaominina ary tokony hisy ihany koa naoty na isa omena an'izay mahafeno ny fepetra takina. Izany dia fomba iray handrisihana ny kaominina hiezaka hanatsara ny faritra misy azy.

3.3.1.3. Fanomezan-danja ny kolontsain'ny faritra

Samy manana ny kolontsaina manavaka azy ny faritra tsirairay manerana ny Nosy. Ny kolontsaina no mirakitra ny fomba fisaina sy fihetsiky ny olona. Koa “raha tsy voaray an-tanana ary mazava ao an-tsaina ny riba iainana eo amin'ny faritra na firenena katsahin-kandroso dia tsy hahomby na hahazoam-bokatra velively ny asa fampandrosoana na toy inona finiavana sy finoana hanao izany¹²⁶”.

Na dia samy manana ny fomba fiheverany aza ny sokajina olona eo anivon'ny fiarahamonina dia lafika iray mampiombona azy ireo ary hery manentana ny fiarahamonina hiray hina ny kolontsain'ny faritra.

Araka ny efa voalaza tany amin'ny fizarana voalohany dia mitana andraikitra goavana ny kaompania isaky ny fokontany, na fokontany maromaro eo amin'ny fanatanterahana ny fomba amam-panao, na an-kasoavana izany na an-karatsiana. Manampy izany ihany koa ny lahabolana am-bava “hira gasy” izay ahitana ny tarika toa an-dRANDRIANASOLO Betsileo; ny “asa ampinga” izay mifono ny kolontsain'ny faritra. Manamafy izany ny voalazan'i RIAKA hoe: “ny fampidirana ny lafiny kolontsaina amin'ny fitaovana sy fomba fiasa amin'ny fampandrosoana dia mitory fiaikena fa manana ny lôjikany mitombina ny fihetsiky ny tantsaha. Izany tsy midika hoe mety hisy rindran-damina mety ho simban'ny fandrosoana sy tekinika ao amin'ny rafitra nentin-drazana”¹²⁷. Koa “*Raha tian-kivelatra ny tantsaha, takaro aloha ny toe-tsainy*”¹²⁸.”

---

¹²⁶ OTRIKAFO, op.cit, tak.10

¹²⁷RIAKA, op.cit, p.124 : « Prendre en compte la dimension culturelle des moyens de développement, revient à reconnaître que le comportement du paysan est logique et rationnel. Cela ne veut pas dire qu'il y aurait dans le système traditionnel un équilibre harmonieux qui serait rompu par le progrès et la technique. »

Ny kolontsain'ny faritra, araka izany, no anisan'ny ahafahana manentana ny mponina handray andraikitra. Noho izany, ny kolontsaina no anisan'ny tokony hiaingana hanamorana ny fanentanana ny mponina. Tokony ho vaindohan-draharahan'ny mpanao asa fampandrosoana, araka izany, ny famantarana ny kolontsain'ny faritra mba hahafantarana bebe kokoa ny fiarahamonina anaovana asa fampandrosoana.

3.3.2. Soso-kevitra ho an'ny kaominina

Ny tompon'andraikitry ny kaominina ao Andina ihany koa dia isan'ny nangataka ny hametrahana boky iray mirakitra ny voka-pikarohana ao an-toerana. Tokony hahay hamantatra ny filana fototry ny vahoaka ireo tompon'andraikitra, tokony hisy ny fanomezana anjara toerana ny Fokonolona, tokony homena lanja ny vehivavy eo amin'ny sehatry ny fampandrosoana izay hita ho maro anisa ao an-toerana, araka ny hita ao amin'ny isan'ny mponina ao amin'ny fizarana voalohany, tokony hohamafisina ny fiarahamiasa amin'ny fikambanana tsy miankina, satria ny fampandrosoana dia mahafaoka ny sokajina olona rehetra.

3.3.2.1. Ny fahaizana mamantatra ny filana fototry ny vahoaka

Araka ny efa voalaza ombieny ombieny dia ny hamaly ny laharam-pahamehan'ny vahoaka no vaindohan-draharahan'ny TFI. Na izany aza dia ny kaominina no manolotra izany hodinihina eo anivon'ny TFI.

Tsy azo atao ambanin-javatra ny famaritana ny laharam-pahamehan'ny mponina, satria miainga amin'izany ny hisian'ny fampandrosoana na tsia. Heverina fa “ny asa fampandrosoana voalohany indrindra dia mametraka ho lohalaharana ny safidy sy ny sitrapon'ny mponina voakasik'izany. Raha tsy misy ny fanekena marina avy amin'ny mponina amin'ny asa atao dia tsy hisy fiovana lalina eo amin'ny fiarahamonina”¹²⁹. Koa raha tsy ny tena filana fototra no atolotry ny kaominina dia lasa vonjy tavanandro fotsiny izay zava-bita eo.

---

¹²⁸ R.P. RAZAFINTSALAMA Adolphe, « Deux mondes en présence », Office du livre Malagasy, Antananarivo, 1994, p.25 in RIAKA, op.cit

¹²⁹ RAHARINJANAHARY et alii, *Terroires et Ressources*, revue n°03, 1996-1997, p.18 : « Pour notre part le développement qui inclut en fait ces différents contenus-tient compte en premier lieu du choix et de la volonté de la population concernée pour accompagner le processus exogène de transformation, qu'il soit technique, social ou économique. Sans l'adhésion réelle de la population dans l'action à mener, il ne peut y avoir de changement social profond. »

Azo lazaina, araka izany, fa ny fisafidianana ny laharam-pahamehan'ny kaominina dia tokony hitsinjo ny vahoaka tsy an-kanavaka sy ho lovan'ny taranaka amam-para. Noho izany, tokony hataon'ireo tompon'andraikitra eo anivon'ny kaominina ny manao ho vaindohan-draharaha ny fakana ny hevitra ny vahoaka mba hampisy vokany ny asa fampandrosoana atao.

3.3.2.2. Ny fanomezana anjara toerana ny Fokonolona

Tahaka ny asa vadi-drano ny asa fampandrosoana, ka tsy vita raha tsy ifanakonana. Raha tiana ny hisian'ny fampandrosoana any ifotony dia ilaina ny fanomezana anjara toerana ny isam-batan'olona izay natao hahazo tombontsoa amin'izany avokoa.

Zava-dehibe ny fihainoana ny feon'ny vahoaka. Ilaina ny fakana ny hevitra ny vahoaka sy ny isam-batan'olona amin'ny alalan'ny fanatanterahana fivoriam-pokonolona isam-pokontany rehefa misy asa fampandrosoana hotontosaina. Aorian'izay dia manatanteraka fivoriana ny tompon'andraikitra avy eo anivon'ny kaominina miaraka amin'ny Sefom-pokontany. Ireto farany izay efa mitondra ny laharam-pahamehana avy any amin'ny fokontany tsirairay mba hahafahana mamaritra ny laharam-pahamehana maika indrindra ho an'ny vahoaka. Noho izany, tokony *“samy ho vonona ny Mpitondra sy ny Entina, ny Fianakaviana sy ny Isam-batana ary ny Fokontany tsirairay avy sy ny toy izany mba hifanatona sy hifampidinika ary hanapa-kevitra amin'izay rehetra hatao*¹³⁰”.

Tsy azo hadinoina ihany koa fa “ny vahoaka dia isan'ny fitaovana ho amin'ny fampandrosoana, satria raha tsy mazava amin'izy ireo ny fepetra raisina eo anivon'izany sehatra izany dia tsy hisy zavatra hahomby, na dia maty paika aza ny asa fampandrosoana kasaina hatao”¹³¹. Tsy eo amin'ny fakana hevitra ihany no tokony homen-danja, fa eo amin'ny fanatanterahana ny asa fampandrosoana ihany koa dia ilaina ny fandraisana anjaran'ny vahoaka.

Araka izany, tokony hotohizana ny fampandraisana anjara ny Fokonolona eo amin'ny fanehoan-kevitra, na eo amin'ny maha olom-pirenena azy izany, na eo amin'ny maha olon'ny fiarahamonina azy.

---

¹³⁰ FETY Michel, « *Nahoana no avondrona ho Fokonolona isika ?* », edisiona Salohy, tak.78

¹³¹ Banque mondiale, op.cit, p.26 : « Les individus sont aussi les instruments du développement-s'ils ne comprennent pas les initiatives prises dans ce domaine ou n'y souscrivent pas pleinement, celles-ci n'ont aucune chance de réussir même si elles sont bien planifiées. »

3.3.2.3. Ny fanomezana anjara toerana ny vehivavy

Maro ny mihevitra fa ny lehilahy hatrany no mandray anjara any amin'ny sehatra isan-karazany toy ny lafiny fampandrosoana. Mbola raiki-tampisaka hatramin'izao ny fiheverana fa *“Afa-tsy ny vitsy izay sendra manana fahaizana manokana toy ny tefy vy sy ny rafitra hazo, ets, dia ny asa vaventy ilàna tanjaka toy ny fambolena sy ny fiompiana no asan-dehilahy, fa ny taozavatra mila fikaliana hanana endrika toy ny rary sy ny tenona dia asam-behivavy¹³².”* Ankehitriny anefa dia misy ny miralenta, satria ny ankamaroan'ny vehivavy dia tsy mionona fotsiny eo amin'ny fikarakarana tokantrano fa manohy fianarana hatrany ahafahana mitondra anjara biriky eo amin'ny fivelomana ary voatery mitana angady noho ny antony samihafa.

Any amin'ny fakana ny hevitra ny fokonolona dia tsy tokony hanavahana saranga sy sokajy, satria ny hevitra ny maro no mahataka-davitra. Araka izany, dia tokony hialana ny fiheverana fa *“fanaka malemy ny vehivavy”*, satria tsy ny tanjaka ihany no jerena, fa ny fifamenoan'ny roa tonta eo amin'ny fifanakalozan-kevitra manomboka avy ao an-tokantrano, mitatra eo anivon'ny fiarahamonina ary mipaka hatrany amin'ny fiainan'ny firenena iray manontolo.

Azo heverina fa *“raha tsy misy fandraisana anjara mavitriky ny vehivavy amin'ny fampandrosoana ny eny ambanivohitra dia tsy hisy hahomby mihitsy ny paikady rehetra¹³³.”*

Azo tsoahina avy amin'izany fa ny fanomezana anjara toerana ny vehivavy eo amin'ny sehatry ny fampandrosoana any amin'ny kaominina sy ny faritra dia hitambatra ho lasa fanovana ho an'ny firenena.

3.3.2.4. Fanamafisana ny fiaraha-miasa amin'ny fikambanana tsy miankina

Amin'ny maha kaominina ambanivohitra ny kaominina Andina dia maro ireo fikambanana tsy miankina misahana ny asa fampandrosoana miasa ao an-toerana izay efa nanomezana santionany tao amin'ny toko faharoa fizarana voalohany. Ny lafiny fambolena

---

¹³² RAINIHIFINA Jessé, op.cit, tak.17

¹³³ RIAKA, op.cit, p.74 : « Sans participation active des femmes au développement rural, aucune stratégie ne pourra réussir. »

sy fiompiana no tena nanompanan'izy ireo ny asa fampandrosoana ao an-toerana mba ho fanatsarana ny fiainan'ny tantsaha.

Araka izany, dia tokony hohamafisina ny fiaraha-miasan'ny kaominina amin'ny fikambanana tsy miankina isan-karazany mba hisian'ny fampandrosoana misandrahaka amin'ny lafiny samihafa. Ny fiaraha-miasa eo amin'ny roa tonta amin'ny fampivoarana ny fiainan'ny tantsaha dia azo heverina ho isan'ny fomba fiasa mahomby amin'ny famahana ny olan'ny mponina.

Tsiahivina etoana ihany koa fa saika hita ao an-toerana avokoa ny karazam-pinoana misy izay efa nambara tany amin'ny toko voalohany tao amin'ny fizarana voalohany. Samy manana ny sehatra ifotorany izy ireo, ka misy ny mandray anjara eo amin'ny lafiny fanabeazana, misy ireo mandray anjara any amin'ny lafiny fambolena. Azo atao tsara ny miara-miasa amin'ny fiangonana isan-karazany izay samy manana ny sehatra manavanana azy avy.

Araka izany, “ny tompon'andraikitra ao an-toerana dia tokony hanome lanja ireo fikambanana samihafa misy eo anivon'ny fiarahamonim-pirenena ary mijery ireo lafinjavatra rehefa mifamatotra amin'ny fampandrosoana ny faritra iadidiany¹³⁴.”

Raha fehezina dia tokony hanamafy ny fiaraha-miasany amin'ny fikambanana tsy miankina na ny fiangonana ny kaominina mba ho tombontsoan'ny vahoaka tsy ankanavaka sy ho fandrosoan'ny faritra.

3.3.3. Soso-kevitra ho an'ny vahoaka

Tantsaha avokoa ny ankamaroan'ny mponina ao Andina. Na izany aza dia azo atao tsara ny fampandrosoana ny kaominina. Ny fandrosoana dia tsy voatery hiandrasana mpamatsy vola hatrany, fa ilaina ny fiaraha-miasa ombam-piraisan-kinan'ny vahoaka ary ny fandraisana andraikitra ny olom-pirenena ao amin'ny fampandrosoana ny faritra misy azy.

Raha tsorina, ny fandrosoana tsy miankin-doha dia ny fahaizana mamolaka ny zava-misy ao an-toerana; ohatra amin'izany ny fanatsarana ny fomba fiaina, ny fanodinana

---

¹³⁴ PNUD, op.cit, p.6 : « Les autorités locales devraient tenir compte des différents groupes de la société civile et veiller à ce qu'ils soient tous impliqués dans le développement progressif de leur communauté ou de leur quartier. »

ny akora misy ao an-toerana izay sady manatsara ny fifandraisana eo amin'ny mpiara-belona no mampitombo ny fihariana mba hananana fiainana tsaratsara kokoa. Araka ny voalazan'i RIAKA hoe: "Raha toa ny vondrona olona iray mahita izay tena anatin'ny fisainany, fitadidiany, ny finiafana, ny fomba izay mitondra azy ireo ho lasa tompon'andraikitra ny fampandrosoana ny tenany na ny fandaminana ny fiainana iombonana, azo lazaina ho izy no namorona izany. Izany no antsoina hoe fampandrosoana miainga avy ao anaty"¹³⁵.

Ny fifanampiana no fomba iray ahafahana mampahomby izany rehetra izany, na eo amin'ny samy mpitondra izany, na eo amin'ny samy vahoaka na eo amin'ny mpitondra sy ny entina.

Raha samy mitana ny teny nomeny sy manatanteraka ny adidy manandrify azy avy ny tsirairay dia inoana fa ho tontosa araka ny tokony ho izy ny fampandrosoana tian-katao.

Tsy voatery hiandry fanampiana avy any ivelany, araka izany, vao afaka handroso fa mila ny fifarimbonan'ny rehetra, indrindra ny mpiara-monina. *"Misy fomba izay fanao tamin'ny faritany sasany raha miasa tanimbary, na miava vary, na manetsa, na mijinja. Vahoaka maro no miara-manao ny asa ary tsy mifidy olona fa samy anaovana na ny manankarena mahavita sakafo tsara ho an'ny mpiasa, na ny mahantra tsy manankatokona, ka tsy mba anantenana sakafo. Samy voavonjin'izany fomba tsara izany ny kamboty sy ny mpitondratena ka afa-pahasahiranana"*¹³⁶.

Tokony hifanampy sy hiray hina, araka izany, ny mpiaramonina eo amin'ny fanatontosana ny adidy amana andraikitra. Tsy tokony hihalangalana ihany koa ny isambatan'olona eo amin'ny fandraisana anjara eo amin'ny fanehoana sy fanapaha-kevitra ary eo amin'ny fanatanterahana ny asa atao ho fampandrosoana ny fiarahamonina.

---

¹³⁵ RIAKA, op.cit, p.47 : « Quand un groupe humain trouve au plus profond de sa conscience, de sa mémoire, les perspectives, les ressorts qui les conduisent à devenir l'acteur de son développement ou de l'organisation de sa vie collective, on peut dire qu'il se ré-engendre lui-même. C'est parce que cela se produit qu'il a fallu venir à parler de *développement endogène*, c'est-à-dire qui *s'engendre à l'intérieur* du groupe en développement. »

¹³⁶ RAINIHIFINA Jessé, op.cit, tak.47

3.3.4. Soso-kevitra ho an'ny Fanjakana

Raha tiana ny hahalatsa-paka ny fampandrosoana dia mitaky fotoana maharitra ny fanomanana sy ny fanatanterahana izany. Anisan'ny fomba fiasa manan-danja miandry ny Mpitondra ny famaritana mialoha ny tanjona eo amin'ny zava-kendrena raha tiana ny hampisy fampandrosoana. Eo ihany koa ny fijerena mialoha ny hoenti-manana hahafahana mamaritra ny fomba fiasa rehetra. Iaraha-mahalala fa mitaky fotoana maharitra ny fanatontosana ny fampandrosoana, ka tsy tokony hatao tefy maika ny fanatanterahana azy.

Ny fanatontosana asa fampandrosoana dia mitaky vola aman-karena mba hisorohana ny fahatapanana eny anelanelam-potoana. Ilaina ny famantarana mialoha ny teti-bola manokana hahafahana manampy ny kaominina eo amin'ny lafiny rehetra. Ao anatin'izany ny fijerena ny tanjaka ara-toe-karen'ny faritra sy ny olana isan-karazany atrehin'ny kaominina izay sakana amin'ny fandrosoan'ny faritra. Avy amin'izany rehetra izany no tokony hamaritana ny sandan'ny vola sy ny fanampiana teknika sahaza ny kaominina tsirairay araka ny sokajy sy ny toerana misy azy.

Anisan'ny soso-kevitra niombonan'ireo olona isan-tsokajiny nifampiresahanay, ny tokony hampitomboana ny vola fanampiana ny kaominina. Izany dia mba hahafahana mamaly ny laharam-pahamehan'ny vahoaka, satria ny vola izay anatanterahana ny famatsiam-bolan'ny kaominina dia tsy mahavita afatsy tetikasa madinidinika, ka voatery izay tetikasa mifanaraka amin'izany no tanterahina eny anivon'ny kaominina. Tokony handeha araka ny tokony ho izy ihany koa, izany hoe, tsy tokony ho tara ny fandrotsahanan'ny Fanjakana ny vola hanatanterahana ny famatsiam-bola ho an'ny kaominina, satria ny fahataran'izany dia mampisy fiantraikany eo amin'ny fomba fiasa sy ny fotoana anatanterahana ny asa fampandrosoana.

Manaraka izany, ilaina ny fanentanana ny kaominina mba hampitombo ny hetsika fampidiram-bola hiara-dalana amin'ny fanombohana ny asa fampandrosoana.

Ankoatra izany, tokony hofaritana mialoha ny fitaovana isan-karazany ilaina amin'ny fanatontosana ny asa fampandrosoana. Manampy izany ihany koa ny famolavolana ny tetika sy fomba maty paika hahafaha-manatanteraka izany rehetra izany, satria tsy mitovy ny toerana misy ny kaominina tsirairay. Misy ireo kaominina izay azo

lazaina ho tsy sarotra ifandraisana, ao kosa anefa ireo sady lavitra no ratsy lalana, ka mety hahatara ny fanatanterahana ny dingana isan-karazany tsy maintsy lalovana.

Azo atao ny manatanteraka asa fampandrosoana miainga amin'ny zava-misy eo amin'ny firenena, satria “*tsy maintsy miainga amin'ny herin'ny tena aloha vao misokatra amin'ny hafa*”¹³⁷.

Mba hahafahana manatanteraka izany rehetra izany dia ilaina ny tsy fiankinan-doha tanteraka amin'ny any ivelan'ny, ka mba hahatongavana amin'izany dia ilaina ny famerenana ny fiandrianam-pirenena. Ilaina, araka izany, “ny fananganana ny rafitra ara-toe-karena takin'ny fampandrosoana amin'ny alalan'ny famoronana asa, ny fanomezan-danja ny vola malagasy, ny fifehezana ny tsena eto an-toerana sy any ivelany.”¹³⁸ Ny fampiharana ireo rehetra ireo dia tokony hifototra filan'ny vahoaka mba ho tombontsoan'ny Malagasy tsy ankanavaka.

Noho izany, tsy tokony hiankin-doha tanteraka amin'ireo mpamatsy vola avy any ivelany ny Fanjakana Malagasy, fa hampiasa sy hampitombo ny harena eo am-pelatanana. Izany anefa tsy misakana ny fiaraha-miasa amin'ireo firenena mpamatsy vola sy ireo fikambanana tsy miankina misahana ny asa fampandrosoana.

Fehin'ny toko III

Samy tompon'andraikitra avokoa ny tsirairay amin'ny fahatomombanan'ny asa fampandrosoana. Misy ny soso-kevitra vitsivitsy avy amin'ny fifampiresahana tamin'ny olona samihafa ho an'ny tompon'andraikitra isan-tsokajiny ary koa ny vahoaka mba hanatsarana ny asa fampandrosoana.

Ho an'ny tompon'andraikitry ny TFI dia tokony hohamafisina ny fametrahana ny ivom-pifandraisana isam-paritra izay manamora ny fiaraha-miasa amin'ny kaominina. Manaraka izany, tokony hohamafisina ny fanaraha-maso ny fomba fiasan'ny kaominina mialoha sy mandritra ary aorian'ny fahavitan'ny tetikasa mba hisian'ny fomba fiasa mitohy. Farany, tokony hisy ny fanomezan-danja ny kolontsain'ny faritra izay isan'ny manamora ny fanentanana ny mponina.

---

¹³⁷ OTRIKAFO, op.cit, tak.10

¹³⁸ OTRIKAFO, op.cit, tak50-55

Ho an'ny tompon'andraikitra ny kaominina dia ny fitadiavana ny filana fototra izay maika indrindra amin'ny mponina no tokony ho laharam-pahamehana mba hisian'ny fampandrosoana ny kaominina. Eo ihany koa ny tokony hanomezana anjara toerana ny Fokonolona izay miseho amin'ny endrika maro. Tsy diso anjara amin'izany ihany koa ny fanomezana anjara toerana ny vehivavy eo amin'ny sehatry ny fampandrosoana. Ary farany, ny tokony hohanamafisana ny fiaraha-miasa eo amin'ny kaominina sy ny fikambanana tsy miankina ahafahana mampandroso ny kaominina eo amin'ny sehatra samihafa.

Ho an'ny vahoaka dia tokony hanana finiavana ny tsirairay amin'ny fanatanterahana ny adidy aman'andraikitra eo amin'ny fiarahamonina sy eo amin'ny fandraisana anjara amin'ny maha olom-pirenena izay efa anjara birikin'ny tsirairay eo amin'ny fampandrosoana.

Manoloana izany rehetra izany dia manana andraikitra lehibe ny Fanjakana eo amin'ny fampandrosoana ny firenena. Tokony hisy, araka izany, ny famaritana mialoha ny fomba fiasa sy ny hoenti-manana, ny fampitomboana sy tsy fiovaovana eo amin'ny fandrotsaham-bola mba tsy hahatara ny asa fampandrosoana.

FAMINTINANA NY FIZARANA III

Naseho tato anatin'ity fizarana fahatelo ity ny fiantraikan'ny asa fampandrosoana notontosaina tao Andina. Nisy lafy tsarany ny fanatanterahana izany tany an-toerana izay hita teo amin'ny vokatra mivantana sy ny vokatra lalim-pakan'ny asa fampandrosoana.

Teo amin'ny lafiny fitantanana, ny lafiny sôsialy sy fandriampahalemana ary teo amin'ny lafiny toe-karena no nahitana taratra ny vokatra mivantana, andaniny. Teo amin'ny fahafaham-pon'ny tompon'andraikitra sy ny mponina tamin'ny asa fampandrosoana vita sy ny fiheveran'ny olona mikasika ny fampandrosoana no nisintonana ny vokatra lalim-paka, ankilany. Ny tompon'andraikitra ny kaominina sy ny mponina ao Andina no nahazo tombontsoa tamin'ny fahavitan'ny tetikasa fanatsarana sy fanamboarana natao teo amin'ny biraon'ny kaominina, ny tsena, ny kianja fanatanjahan-tena ary ny tetezana.

Na izany aza dia nisy ny lesoka vitsivitsy hita tamin'ny fanatanterahana ny asa. Tsihivina hatrany fa ny fahatapahan'ny famatsiam-bola vokatra ny fihitsohana no tsy nahafahana nametraka ny ivom-pifandraisana isam-paritra izay tafiditra ao amin'ny fomba fiasan'ny TFI ary tsy nahafahana nanao ny fanaraha-maso araka ny tokony ho izy. Ny fahabangana teo amin'ny fomba fiasan'ny kaominina dia ny tsy fiaingana avy amin'ny hevitra ny vahoaka tamin'ny famaritana laharam-pahamehana, ny tsy fanaovana tatitra amin'ny vahoaka sy amin'ny tompon'andraikitra ny TFI.

Nisy, araka izany, ny soso-kevitra naroso mba hahafahana manarina ny lesoka sy manatsara ny fomba fiasa. Voalohany, ho an'ny tompon'andraikitra ny TFI dia tokony hohamafisina ny fametrahana ny ivom-pifandraisana isam-paritra, ny fanaraha-maso ny kaominina izay nahazo famatsiam-bola ary ny fanomezan-danja ny kolontsain'ny faritra. Ho an'ny tompon'andraikitra ny kaominina indray dia tokony hiainga avy amin'ny vahoaka ny laharam-pahamehana, tokony homena lanja ny fanaovana tatitra mba hisian'ny fangaraharana eo amin'ny fomba fiasa, ary farany ny fanamafisana ny fiaraha-miasa amin'ny fikambanana samihafa. Nisy ihany koa ny soso-kevitra ho an'ny vahoaka dia ny tokony hananan'ny tsirairay finivana eo amin'ny fampandrosoana ny fiarahamonina misy azy. Farany, ho an'ny Fanjakana dia ny famaritana mialoha ny hoenti-manana sy ny fomba fiasa no isan'ny fomba ahafahana miala amin'ny fiankinan-doha tanteraka amin'ny hafa.

Ny fahombiazana, na ny tsy fahombiazan'ny asa fampandrosoana dia tarafina amin'ny fiantraikany eo amin'ny fiainan'ny vahoaka. Ho an'ny TFI izay nanampy ny kaominina ambanivohitra Andina dia tsapa fa niteraka vokatra tsara teo amin'ny fiainan'ny mponina ny asa fampandrosoana natao tany an-toerana na dia nisy aza ny lesoka tamin'izany. Lafim-piainana maro no nanamarika ny fahombiazan'ny asa fampandrosoana nataon'ny TFI dia ny teo amin'ny lafiny fitantanana, fandriampahalemana, toe-karena, sôsialy ary ny tontolo iainana. Iaraha-mahalala fa tompon'andraikitra hatrany ny rehetra amin'ny tsy fahatomombanana miseho, satria “ny vy tsy mikitrana irery”. Na ny tompon'andraikitra ny TFI, na ny tompon'andraikitra ny kaominina dia samy tompon'andraikitra avokoa amin'izay zava-niseho rehetra. Andaniny, ny TFI, amin'ny tsy fahatanterahan'ny vinavina, ny fomba itsarana ny kaominina ary ny tsy fahampian'ny fanaraha-maso tamin'ny fanatontosana ny tetikasa. Ankilany, ho an'ny tompon'andraikitra ny kaominina dia teo amin'ny tsy fanarahana ny ambaratonga teo amin'ny fakana ny hevitra ny vahoaka, ny tsy fahitana taratra ny anjara toeran'ny fokonolona sy ny tsy fisongadinan'ny anjara toerana omena ny vehivavy ary tsy fanatanterahana hatramin'ny farany ny dingana arahina no hita banga.

Samy tompon'andraikitra avokoa ny rehetra. Anjara biriky entinay, araka izany, ny fanolorana soso-kevitra izay heverinay fa hahatsara ny fanatanterahana ny asa fampandrosoana. Raha fintinina dia ny fanatsarana sy ny fanamafisana ny fomba fiasa ary ny fanamafisana ny fifandraisana misy eo amin'ny telo tonta no ahafahana manarina ny lesoka rehetra. Ny tompon'andraikitra ny TFI, ny tompon'andraikitra ny kaominina ary ny vahoaka no tian-kambara amin'izany amin'ny alalan'ny andraikitra manandrify ny tsirairay.

TENY FAMARANANA

Ny fahatsaran'ny fari-piainan'ny isam-batan'olona no mahatonga ny fandrosoan'ny fiarahamonina, na ny kaominina. Ny fandrosoan'ny kaominina tsirairay no mahatonga ny fandrosoan'ny faritra, ka mitatra ho amin'ny firenena iray manontolo. Ny fampandrosoana miainga avy any ifotony no anisan'ny heverina fa hampandroso ny firenena. Koa izany no nahatonga ny fitondram-panjakana malagasy hanamafy ny fitsinjaram-pahefana sy ny fanapariahana ny asam-panjakana izay isan'ny fomba ahafahana miady amin'ny fahantrana. Iaraha-mahalala fa lesoka amin'ny fitsinjaram-pahefana nisy hatramin'izay ny tsy fahafahan'ireo vondrom-bahoakam-paritra mitantana izay ilainy. Miandry teny midina mivangongo avy amin'ny fitondrana foibe hatrany ny raharaha rehetra. Vokany, mavesatra ny fitantanan-draharaham-bahoaka. Toraka izany ny tsy fisian'ny fotodrafitrasa mifanaraka amin'izay ilaina any ifotony. Manampy ireo ny fampifangaroan'ny olom-boafidy ny andraikiny amin'ny anjaran'ny mpanatanteraka na izay mpanapa-kevitra.

Ny Tahirim-bola Fampandrosoana Ifotony, araka ny fomba fijery sôsîô-antrôpôlôjika ao amin'ny kaominina Andina, disitirikan'Ambositra, faritra Amoron'i Mania no lohahevitra nanaovana ny asa fikarohana. Nofidina io lohahevitra io mba hahafahana mahita ny lôjika mifamahofaho eo amin'ny tontolon'ny asa fampandrosoana ary manombana amin'ny ampahany ny tanjon'ny TFI eo amin'ny asa fampandrosoana ataon'izy ireo eny anivon'ny kaominina ary hahafahana mahita ny zava-misy marina natao tany an-toerana.

Fizarana telo lehibe no mandrafitra ity asa fikarohana ity, ka ny fizarana tsirairay dia ahitana toko avokoa; ny fizarana voalohany dia ahitana toko roa ary ny fizarana faharoa sy fahatelo dia ahitana toko telo avy.

Tao amin'ny fizarana voalohany no nampahafantarana ny kaominina Andina teo amin'ny lafiny jeografika, ny tantara sy ny sôsialy; nampahafantarana tao amin'io fizarana io ihany koa ny toe-karen'ny faritra, ireo tetikasa mijoro ao an-toerana, ny olana atrehin'ny mponina noho ny olana ara-boajanahary sy avy amin'ny olombelona. Tamin'izany no nahitana fa miompana tanteraka amin'ny fambolena sy fiompiana ny foto-piveloman'ny mponina; ny fambolena no hita fa miroborobo. Hita taratra ihany koa ny fananan'ny faritra kolontsaina samihafa iainan'ny mponina eo amin'ny seha-piainana samihafa izay mijanona ho lovan-tsaina ho an'ny taranaka amam-para.

Tao amin'ny fizarana faharoa kosa no niresahana ny momba ny TFI, ny toerana iasany, ny foto-kevitra ijoroany, ny tanjony, ny fomba fampihodinana azy, ny karazana asa ataony ary ny mpiara-miasa aminy. Nasongadina tao ihany koa ny fepetra takina sy ny dingana arahina amin'ny fanatontosana asa fampandrosoana, ka voakasik'izany avokoa, na ny tompon'andraikitra isan-tsokajiny, na ny asa vatsina vola.

Naseho tao amin'ny fizarana faharoa ihany koa ny fiaraha-miasa teo amin'ny TFI sy ny kaominina ary ny vahoaka tamin'ny fanatanterahana ny asa fampandrosoana ho fampivoarana ny kaominina. Teo amin'ny fikarakarana ny antontan-taratasy samihafa sy ny lafiny fampiofanana no nahitana taratra ny fiaraha-miasa teo amin'ny tompon'andraikitra ny TFI sy ny kaominina; ary teo amin'ny fanatanterahana ny tetikasa fanatsarana sy fanamboarana ny biraon'ny kaominina, ny tsena, ny kianja fanatanjahan-tena ary ny tetezana no nahitana ny fiaraha-miasa teo amin'ny tompon'andraikitra ny kaominina Andina sy ny mponina ao an-toerana.

Ny fizarana fahatelo farany no nanasongadinana ny fiantraikan'ny fahavitan'ny fotodrafitrasa nahazoana famatsiam-bola ireo dia ny biraon'ny kaominina ao amin'ny fokontany Atsimondrano, ny toeram-panatanjahan-tena sy ny tetezana izay samy ao amin'ny fokontany Ampasina ary ny tsenan'ny kaominina ao amin'ny fokontany Ampotsinatsy. Koa nasongadina tamin'izany ny lafy tsaran'ny asa fampandrosoana izay hita teo amin'ny vokatry mivantana sy ny vokatry lalim-paka teo amin'ny mponina ary ireo nahazo tombontsoa tamin'ny fahavitan'ny tetikasa laharam-pahamehana notontosaina tao an-toerana.

Naseho tao ihany koa ny lesoka teo amin'ny fanatanterahana ny asa fampandrosoana izay hita teo amin'ny fomba fiasan'ny tompon'andraikitra roa tonta dia ny avy eo amin'ny TFI sy ny avy eo amin'ny kaominina. Tsara ny manamarika fa nisy fiantrakany teo amin'ny fanatanterahana ny asa fampandrosoana ny toe-draharaham-pirenena tamin'ny taona 2009, ka nahatonga ny tsy fahatomombanana samihafa.

Nisy, araka izany, ny soso-kevitra narosonay ho an'ireo rehetra voakasik'izany tetikasa izany dia ny tompon'andraikitra isan-tsokajiny sy ny vahoaka ary ny Fanjakana. Naroso ireo soso-kevitra ireo mba hahafahana manatsara hatrany ny asa fampandrosoana any ifotony, ka tsy ho an'ny kaominina Andina ihany izany, fa ho an'ireo kaominina hafa iasan'ny TFI ihany koa.

Azo ambara fa vita soa aman-tsara ny asa fampandrosoana ny kaominina tamin'ny alalan'ny famatsiam-bola avy amin'ny TFI, raha ny momba ny kaominina Andina no asian-teny. Hita izany teo amin'ny fahavitan'ny Biraon'ny kaominina, ny tsena, ny kianja fanatanjahan-tena sy ny tetezana. Ireo fotodrafitrasa vita ireo dia hita fa nifanandrify tamin'ny filan'ny mponina ao an-toerana.

Nisy ny fomba fiasa notanterahina, ka nahafahana nanatontosa ny asa fikarohana dia ny fikirakirana ny akora azo avy amin'ny firotsahana an-tsehatra teny anivon'ny foibe TFI sy ny kaominina Andina ary ny fifampikasohana mivantana tamin'ny mponina.

Tsy nandeha ho azy akory ny fanatanterahana izany rehetra izany, fa nisy ny olana nosetraina teny an-tenantenany izay tsy natao ho sakana fa niezahina nitadiavana vahaolana mba hahafahana manohy ny asa fikarohana.

Ny haitsikera "multi-rationalités" araka an'i J.P.Olivier de Sardan izay fomba fijery miompana amin'ny fandinihana ny fifamahofahoan-kevitra samihafa eo anivon'ny fiarahamonina sy ny "déconstructionnisme" izay natao hitsikerana ny mpanao asa fampandrosoana izay nandinihana ny zavatra natao miohatra amin'ny teny ambara no haitsikera nampiasana tamin'izany.

Manoloana izany rehetra izany dia vita soa aman-tsara ny fampiofanana ny tompon'andraikitra avy eo anivon'ny kaominina Andina. Tontosa ihany koa ny fanatanterahana ny tetikasa laharam-pahamehan'ny kaominina Andina na dia nisy aza ny tsy fahatomombanana, na ny lesoka hita teo am-panatanterahana izany.

Betsaka ny ezaka natao tamin'izao asa fikarohana izao, nefa mety maro ihany koa ny mbola azo ambara. Misy ihany koa ny tsy fahatomombanana amin'ity asa fikarohana ity. Kanefa heverinay fa izay voarakitra ato anatin'ity boky ity dia hanampy ny sokajina olona maro sy ny rafitra misahana ny asa fampandrosoana amin'ny fampandrosoana ny firenena.

"Toko tapaka vilany mitongilana" koa heverinay fa ny fanamarihana avy amin'ireo rehetra nanopy maso an'ity asa fikarohana ity dia hanampy be dia be anay hiezaka hatrany amin'ny fanatsarana ny sehatry ny fampandrosoana hafa mbola hatrehina any aoriana.

LOHARANON-KEVITRA

A-Boky teôrika

ANDRIAMALALA (E.D)

1975

Ny Fanagasiana, Librairie Mixte, Antananarivo, 59 tak.

RABARISON (A)

2011-2012

« *La décentralisation fonctionnelle* », INFA, envoi 1, Antananarivo, 15p.

BEATTIE (J)

1972

Introduction à l'anthropologie sociale, édition Payot, Paris.

CERNEA (M) éditeur

1998

La dimension humaine dans les projets de développement. Les variables sociologiques et culturelles, Ed Karthala, Paris, 586p.

COMTE (J)

Mars 1967

Les communes à Madagascar, Imprimerie Luthérienne, Antananarivo, 104p.

COUSINS (W.E),

1963

Fomba Malagasy, Tranom-pirinty LMS, natonta fanintelony, Antananarivo, 207 tak.

DUBOIS, S.J, H.M

1938

« *Monographie des Betsileo* », Institut d'ethnologie, Musée de l'Homme, Palais de Chaillot-Place du Trocadéro (16ème).

FETY MICHEL

1975

« *Nahoana no avondrona ho Fokonolona isika ?* », Edisiona Salohy, Antananarivo, 78tak.

- HOULDER (J.A)
1960
Ohabolana ou Proverbes Malgaches, Edités par le Rév. J. SIBREE, D.D., F.R.G.S., Imprimerie Luthérienne Tananarive, 216 tak.
- OLIVIER DE SARDAN (J.P),
1995
Anthropologie et développement. Essai en socio-anthropologie du changement social, Edition Karthala, Paris, 221p.
- OTRIKAFO
Janoary 2006
Vaha olana Mahomby, Antananarivo, 192tak.
- PRICHARD (E),
1969
Anthropologie sociale, Paris, 174p.
- RAHARINJANAHARY (L) et alii
1996-1997
Terroirs et Ressources, revue n° 3, Coopération Suisse, GIUB, FOFIFA.
- RAINIHFIFINA(J),
1975
Fomba Betsileo, Ambozontany Fianarantsoa, 204tak.
- RAINIHFIFINA(J),
1975
Tantara Betsileo (Lovantsaina I), Ambozontany Fianarantsoa,
- RANDRIAMAMONJY(F)
2006
Tantaran'i Madagasikara isam-paritra, Imprimerie Luthérienne Antananarivo, 587tak.

RAZAFINTSALAMA(A), 2004	<i>Tari-dalana hoenti-manadihady ny finoana sy ny fomba malagasy</i> , Edisiona Md Paoly, (natonta fanindroany), Antananarivo, 147tak.
RAVALOMANANA (M), 2007-2012	<i>Madagasikara Amperin'asa, drafitra matipaika ho amin'ny fampandrosoana maharitra,</i>
Régis RAJEMISA-RAOLISON 1972	<i>Fomba amam-pahendrena malagasy</i> , Kilasy faha-4 sy faha-3, Librairie mixte, 182p.
RIAKA 1995	<i>Le Développement de A à Z</i> , SME, Antananarivo, 191p.
SACHS (W), ESTEVA (G) 2003	<i>Des ruines du développement</i> , édition Le Serpent à Plumes, Paris, 178p.

B-Tahirin-kevitra hafa

- Banque mondiale, *Rapport annuel 1997*
- Bureau de la coopération Suisse au Niger, « *Et si nous parlions des Fonds de Développement Local (FDL)* » présenté par Lawel Bouzou, secrétaire exécutif FSIL Gaya, juin 2005, 80p
- MINISITERAN'NY FANAJARIANA NY TANY SY NY FITSINJARAM-PAHEFANA, Tahirim-bola Fampandrosoana Ifotony (TFI/FDL), Novambra-Desambra 2009, 125 tak
- Monographie de la commune rurale d'Andina, 2012

- Plan communal de développement de la commune rurale d'Andina, 2002-2006
- PNUD, « *Guide de l'utilisateur pour mesurer la Gouvernance Locale* » intitulé Priorités universelles de la gouvernance locale
- *Présentation du Fonds de Développement Local*, 11ème version, Tome I, 29p.
- *Renforcement des capacités des communes*, 12ème version, Tome IV, 27p.
- REPUBLIQUE DE MADAGASCAR, « *Rapport périodique relatif à la charte Africaine des droits de l'homme et des peuples* », 2008
- REPUBLIQUE DEMOCRATIQUE DU CONGO « Ministère de la Décentralisation et de l'Aménagement du territoire », *Guide Méthodologique de planification du développement local*
- REPOBLIKAN'I MADAGASIKARA, « *Document de Stratégie pour la Réduction de la Pauvreté* », Juin 2005
- *Subventions d'investissement aux communes*, 14ème version, Tome III, 56p.

D-Gazety

Courrier de Madagascar, n°1482 du 22 Juillet 2014.

L'Express de Madagascar, n°5773 du 12 Mars 2014.

Madagascar matin, n°1467 du 13 Mai 2014.

E-Rakibolana

- BOITEAU (Pierre), BOITEAU Marthe, BOITEAU (Lucile Allorge), *Dictionnaire des noms scientifiques de végétaux*, Collection « Nature » : Flore Madagascar, Edition ALZIEU, 1998.
- Pierre Larousse et Claude Augé, *Dictionnaire Petit Larousse*. Librairie Larousse, 17 rue du Montparnasse et Boulevard Raspail, 114 Paris VI° édition 1977, 2016 p.
- RAVELOJAONA, *Firaketana ny fiteny sy ny zavatra malagasy*, Imprimerie Industrielle 2ème édition, Tananarive, Janvier 1945
- RAJEMISA RAOLISON, *Rakibolana Malagasy*, Ambozontany Fianarantsoa, 1985, 1061tak.

F-Tranon-kalam-pifandraisana

- www.google.mg
- www.fdl.mg
- http://fr.wikipedia.org/wiki/D%C3%A9veloppement_local
- <http://www.ur003.ird.fr/archives/textesardan.pdf>
- <http://donnees.banquemondiale.org/theme/agriculture-et-developpement-rural>
- http://fr.wikipedia.org/wiki/Banque_mondiale
- <http://www.pcet-ademe.fr/domaines-actions/economie-locale/contexte-et-enjeux>
- <http://www.afd.fr/home/AFD/dictionnaire-developpement>
- <http://www.fao.org/docrep/003/v5370f/v5370f02.htm#a.%20la%20reconnaissance%20des%20acteurs%20locaux>
- <http://base.d-p-h.info/fr/fiches/premierdph/fiche-premierdph-5038.html>

G- Didim-panjakana

- DECRET N° 2007-530 Portant création de la structure de gestion du Fonds de Développement Local (FDL), 10p.
- DECRET N° 2009-814 Modifiant et complétant certaines dispositions du décret n° 2007-530 du 11 Juin 2007 portant création de la structure de gestion du Fonds de Développement Local (FDL), 7p.
- DECRET N° 2010-746 Modifiant et complétant certaines dispositions du décret n° 2007-530 du 11 Juin 2007 modifié et complété par le décret n° 2009-814 du 9 Juin 2009 portant création de la structure de gestion du Fonds de Développement Local (FDL), 2p.

TOVANA

TOVANA I

IREO TETIKA AMAM-PAIKA NENTINA NIDITRA TAO ANATY FIARAHAMONINA MBA HANDINIHANA TRANGAM-PIARAHAMONINA IRAY

Efa voalaza tany am-piandohan'ity asa ity aza fa tsy toerana niavian'ny tenanay akory no nanaovana ity asa fikarohana ity; na izany na tsy izany anefa dia tsy maintsy ilaina hatrany ny fampiharana ireo paika samihafa mba hanatrarana ny tanjona.

Maro ireo karazana tetika amam-paika azo ampiharina enti-miditra ao anaty fiarahamonina mba handiniana trangam-piarahamonina iray. Anisan'ny nampiharina tamin'ireny ireto holazaina manaraka ireto :

➤ **Ny fifanajana (respect mutuel)** : no tokony hipetraka voalohany. Izany hoe ny tena no ilaina mialoha mba hahafahana manaja ny hafa.

- Nasehonay tamin'ny alalan'ny fitafy izany. Niezaka nanao fitafin'ny olona avy any izahay mba tsy hampisy elanelana be loatra eo aminay sy ny mponina any.

- Naseho tamin'ny alalan'ny **teny, fiteny, fitenenana** na ny **“Approche linguistique”**: nanao fiteny Betsileo mazava tsara izahay nandritra ny fifampiresahana tamin'ny olona tany an-toerana mba tsy hisian'ny fihafahafana sy mba hahazoan'izy ireo tsara ny tianay hambara araka ny voalazan'I Evans PRITCHARD hoe “ilaina ny mahay ny ten'ny olona”. Izany dia nampandeha tsara ny fifampiresahanay. Marihina ihany ny fanaovana ny fifanatsafana izay mbola voatana hatrany indrindra ho an'ny fiarahamonina ambanivohitra dia niezahana mba hampifanakaiky misimisy kokoa eo amin'ny tenanay sy ny mpiaramonina.

- Naseho tamin'ny alalan'ny **fihetsika** na ny **“approche gestuelle”**: ny fihetsika dia azo anehoana tsara ny fanajana ny olona sy ny fombany. Ohatra: rehefa hanondro olona dia tsy mampiasa fanondro fa mampiasa ny rantsan-tanana dimy ary rehefa hanondro fasana dia amin'ny alalan'ny totohondry. Rehefa miarahaba na manao veloma dia sady mandray

amin'ny tanana roa no miondrika mba hanehoana ny fanajana indrindra ho an'ny olon-dehibe. Toy izany koa rehefa hanao ombay lalana dia sady miondrika no manao azafady.

-Ny fanajana ny fotoana: rehefa nifanao fotoana tamin'ny olona ny tenanay dia niezaka nanaja izany fotoana izany. Nokendrenay ihany koa mba tsy ho lava loatra ny faharetan'ny fotoana nifampiresahana mba tsy hanelingelina azy amin'ny asa aman-draharahany.

- **Approche inclusive:** mikendry ny fampandraisana anjara ny rehetra eo amin'ny sehatra iresahana izay mifanohitra amin'ny fanavahana olona. Izany hoe: kendrena mba ho sehatra ahafahan'ny rehetra miteny sy maneho ny heviny no aroso. Nataonay izany mba hakana ny hevitr'ireo olona samihafa tamin'ny resadresaka nifanaovana tamin'izy ireo.
- **Approche exclusive:** Ny fahaizana mihataka ny fiarahamonina izay dinihna mba hahitana ny tena lesoka eo amin'ny fomban'ilay fiarahamonina ilaina izany eo amin'ny fomba fiasa mba tsy hisian'ny fanindrahindrana diso tafahoatra na koa hitompo teny fantatra.

Marihina ety am-pamaranana fa ireo tetika amam-paika voalaza teo ambony ireo dia tafiditra ao anatin'ny “**Approche anthropologique**” avokoa izay ilaina amin'ny firotsahana an-tsehatra mba hahafahana miditra ao anaty fiarahamonina izay anaovana fanadihadiana.

TOVANA II

IREO ZOKIOLONA NANAOVANA FANADIHADIANA MOMBA NY
TANTARAN'NY TOERANA

Anarana	Taona	Sokajy	Asa	Fonenana
RAZAFINDRINIBE Jérôme	95	Lehilahy	Mpamboly sy mpiompy	Fisaorana
RAKOTO Cyrille	82	Lehilahy	Mpamboly	Talata
RAMENA	80	Lehilahy	Mpamboly	Ampasina
RAKOTOMAMPIONONA Andriamisetra Emile	66	Lehilahy	Mpamboly	Atsimondrano

TOVANA III

AMPAHANY AMIN'IREO ZAVAMANIRY FANAO FANAFODY ARAHIN'NY
FOMBA FAMPIASANA AZY

Anarana tsotra	Anarana siantifika	Aretina sitrana avy aminy
Ravintsara “Laurier”	Cinnamomum camphora Linné	Gripa, sery, tsy mahita tory, aretin’ny vanin-taolana na “rhumatisme”, tazo
Veromanitra “Citronnelle”	Cymbopogon citratus	Tosi-drà miakatra(hypertension)
“Cannelle”	Cinnamum verum	Tosi-drà miakatra, aretim-po
Harongana	Haronga madagascariensis	Vavony, aretin’aty
“Verveine”	Lippia citriodora	Tsy mahita tory, mikorotan-tsaina
Ahibalala	Hélicrysum rusillonii	Kohaka
Mandravasaroitra	Cinnamsma fragrans Baillon	Aty, voa, afero, vavony, vanin-taolana, nofo maharary, areti-kibo

Loharano: - RAKOTOMAMPIONONA Andriamisetra Emile, mpamboly sy mpitsabo nentin-drazana, monina ao Atsimondrano.

- RANDRIASOLONJANAHARY Henri, miasa ao amin’ny “Naturallia” sady mpampianatra mpikaroka ao amin’ny Institut Supérieur de Technologie Ambositra (ISTA).

- Ary nohamarinina tamin’ny bokin’i BOITEAU (Pierre), BOITEAU (Marthe), BOITEAU (Lucile Allorge), *Dictionnaire des noms malgaches de végétaux*, Edition Alzieu, juin 1998.

FOMBA FAMPIASANA AZY

Fomba roa no azo ampiasaina ireo zavamaniry fanao fanafody ireo dia:

- ny famadihana azy ho lasa menaka
- ny fitanehana azy amin’ny rano mangotraka

- Ny fomba voalohany dia ny famadihana azy ho lasa menaka na “huile essentielle”. Ohatra, ny “cypres”(Cupressus sempervirens) voavadika “huile essentielle” dia afangaro amin’ny “huile végétale” ary azo anorana ny faritra maharary. Rehefa voavadika ho lasa “huile essentielle” ilay ravin-kazo dia maka menaka roa mitete ary afangaro amin’ny tantely roa sotre. Izay manasitrana ny ranjo mavesatra, ny aretin’ny vanin-taolana sy ny faritra manaintaina.

- Ny fomba faharoa kosa dia ny fitanehana azy amin’ny rano mangotraka. Marihina etoana fa azo ampiarahana maromaro ny ravin-kazo araka ny aretina tiana ho sitranina sy araka ny torohevitra avy amin’ny mpitsabo nentim-paharazana. Ohatra: raha voan’ny tazo raha voan’ny tazo dia maka kininina olive (Lippia citriodora), ny ravina papay (Carica papaya), ny kininim-potsy (Eucalyptus globulus labill); tanehina miaraka ireo ravin-kazo ireo. Rehefa vita tanika ireo dia ievohana aloha, avy eo akana iray tasy ary asiana siramamy kely izay vao sotroina. Misy koa anefa ravin-kazo tsy voatery ampiarahina amin’ny ravin-kazo hafa fa afaka mandeha irery, toy ny “géranium” (Pelargonium roseum). Raviny telo ihany no tanehina amin’ny rano 1 litatra mandritra ny 10 minitra eo ary isotroana iray kaopy.

TOVANA IV

OBJECTIFS DU MILLENAIRE POUR LE DEVELOPPEMENT (OMD) / Millenium development goals (MDG)

Les objectifs du millénaire pour le développement ont été adoptés lors de l'Assemblée générale de l'ONU en 2000 et visent à améliorer, d'ici à 2015, la situation des populations les plus défavorisées. Ils se composent de huit objectifs principaux : réduire l'extrême pauvreté et la faim, assurer l'éducation primaire pour tous, promouvoir l'égalité des sexes et l'autonomisation des femmes, réduire la mortalité infantile, améliorer la santé maternelle, combattre le VIH, le paludisme et les autres maladies, assurer un environnement durable et mettre en place un partenariat mondial pour le développement. La communauté internationale fait un point régulier, dans le cadre des Nations Unies, sur l'atteinte de ces objectifs. A ce titre, les assemblées annuelles de l'automne 2005 constitueront une étape importante (AFD).

TOVANA V

REPOBLIKAN'I MADAGASIKARA
Tanindrazana Fahafahana - Fandrosoana
MINISTRE DE L'AMENAGEMENT DU TERRITOIRE ET DE LA
DECENTRALISATION

FONDS DE DEVELOPPEMENT LOCAL

Antananarivo faha. 30 oktobra 2009

Ho an'i BEN'NY TANANA Kaominina : ANDINA
DISTRICA: AMBOSITRA
FARITRA: AMORON'I MANIA

Antony : Tetik'asa FDL.

Tompoko.

Voninahitra ho ahy, ny mampahafantatra anao fa taorian'ny fandinihana ny antontan-taratasy voarain'ny Tahirim-bola Fampandrosoana Ifotony « FDL » avy amin'ny Kaominina izay tantananao dia « FENO NY FEPETRA » ahafahanareo mahazo fiofanana sy famatsiam-bola avy amin'ny FDL.

Koa hiangavina ianareo hanomana sy hamolavola sahady ny tetik'asa izay mifandraika amin'ny sehatr'asa azon'ny FDL vatsiana araka ny toro-marika izay ampiarahana amin'ity taratasy ity. Tsara ny manamarika fa tsy tokony hihoatra ny 9 tapitrisa Ariary (Ar 9 000 000) izany tetik'asa izany ary tokony hifandraika amin'ny filan'ny mponina eo an-toerana.

Ny fandraisana sy fandinihana ny tetik'asa dia ataon'ny FDL eny ifotony hiarahana aminareo kaominina, mandritry ny seha-piofanana telo na efatra andro (3-4 andro) izay andinihana ireto lohahevitra ireto :

1. Fomba sy dingana ilaina amin'ny famolavolana sy fanatanterahana ny tetik'asa. Fanitsiana ny drafitra lasitra famaritana tetik'asa avy amin'ny Kaominina (asa tanamaro, asam-pokonolona, antok'asa);
2. Fomba sy Dingana hanaovana tolotr'asa. (*offre de services*)
3. Fijerena sy famenoana ary fanaovan-tsonia ny Fifanarahana famatsiam-bola na « Accord de financement »

Izany fiofanana sy fampiharana izany dia atao ao amin'ny Biraon'ny Faritra Amoron'i Mania manomboka 1 desambra 2009 amin'ny 9 ora maraina ka hatramin'ny 5 desambra 2009 izay hiangavina ny fandraisan'anjara ny Ben'ny Tanàna, ny STC, ary ny Agent technique.

Koa hiangaviana ianareo hanokatra « sous-compte bancaire vaovao » mifandraika amin'ny Compte bancaire ny kaominina amin'izao, izay hitondra ny Intitulé : « ANDINA/ FDL ».

Raha mila fanampim-panazavana dia afaka miantso avy hatrany ny laharan-tarobia N° 034 05 522 75 ianareo.

Raiso tompoko ny haja ambonny atolotro anao.

Att. n° 348
10/11/09

111

**ANTOTAN-TARATASY HOMANIN'NY KAOMININA HO ENTINA HANATRIKA
NY FIOFANANA**

1. Tetik'asa mifanaraka amin'ny drafitra lasitra vita sonian'ny Ben'ny tanàna ; *efa vita*
2. Fankatoavan'ny Filan-kevitra ny Kaominina amin'ny fanantanterahana ny tetik'asa *io*
voalaza etsy ambony ;
3. Fomba fitantanana sy fikojakojana ny tetik'asa ;
4. Taratasy manamarina ny fanokafana Sous-compte bancaire avy amin'ny banky: *no*
  - a. Intitulé: Anaran'ny Kaominina/FDL
  - b. Code banque
  - c. Code guichet
  - d. CLié RIB
  - e. N°Compte
5. Antotan-taratasy fanampiny tokony nalefan'ny Kaominina teo aloha, ho
famenon'izay efa voaray taty amin'ny FDL. Koa hiangavina ianao mba hameno ireto
fepetra tsy ampy manaraka ireo¹⁰ :
  - Fanamarina fa nadalo teo anivon'ny Distrika ny Budget primitif 2009 *no*
  - Fitanana an-tsoratra manamarina fa nahazo fankatohavana teo
anivon'ny filan-kevitra kaominaly ny Budget primitif 2009 *no*

¹⁰ Raha efa feno ny antotan-taratasy teo aloha dia tsy mahakasika ny kaomininao ny andalany faha-dimy

Andininy 3- Ireo andraikitry sahanin'ny Kaominina momba ny fampiasana ny vola

Manaiky ny mpitantana ny Kaominina fa hanatanteraka an-tsakany sy an-davany ny tetik'asa. Hajaina noho izany ireo fepetra sy paika rehetra (ara-panjakana, ara-pitantanam-bola sy ara-teknika) indrindra ireo mikasika ny tontolo iainana. Manaraka izany dia tsy maintsy arahin'ny mpitondra ny Kaominina ara-bakiteny ireo fepetra sy paika voarakitra ao anatin'ny boky toro-lalana natokana ho an' ny Kaominina.

Ny tompon'andraikitry ny Kaominina dia mampihatra ny lalana sy fepetra manankery natokana ho an'ny fitantanambolimpanjakana (comptabilité publique) eo amin'ny fikirakirana ny vola avy amin'ny TFI/FDL.

Ny fandanianana sy ny vola mivoaka rehetra dia raiketina ao anatin'ny diarin'ny fitantanam-bola (journal de caisse) arakaraky ny ivoahany isan'andro ary ireo faktiora sy atonta taratasy rehetra manamarina ny fandanianana dia tahirizina mandritry ny dimy taona fara faharatsiny.

Andininy 4- Tatitra ara-teknika sy ara-bola

Misy tatitra an-tsoratra ara -teknika sy ara-bola amin'ny teny Malagasy na dika mitovy amin'ny teny frantsay tontonsain'ny Kaominina rehefa mifarana ny tetik'asa ary alefa any amin'ny masoivoho-mparitry ny TFI/FDL voakasik'izany, 30 andro raha tara indrindra aorianan'ny fandraisana vonjimaika ny tetik'asa.

Tafiditra ao amin'io tatitra farany io ny famintinana ny vola niditra sy nivoaka izay nisongadina, ny jery lanja mifandray amin'ny ireo asa notontonsaina, ny tombambidin'ny asa vita, ireo olana nosedraina sy ny vaha-olana noraisina, ny famakafakana ny toe-pifandraisan'ireo mpiombon'antoka tamin'ny tetik'asa: ny Kaominina, ny mpahazo tombontsoa sy ireo mpanantanteraka ny asa. Hampidirina ao amin'io tatitra io koa ny tondrozotran'ny ezaka vita sy ny asa vita. Ny Taritra ara-teknika sy ara-bola dia tsy maintsy mahafapo ny TFI/FDL.

Adidin'ny Kaominina ny fanomezana fanampim-baovao sy fanazavana izay mety ilain'ny TFI/FDL ary amorainy torak'izany koa ny fanatontosana ny iraka ataon'ireo Mpitsirika (Auditeurs) alefan'ny TFI/FDL hanamarina ny faktiora sy ny anton-taratasy fanamarinana ny fitantanam-bola (factures et pieces justificatives)

Andininy 5- Fepetra fandoavana ny vola

Hatao indray mandrotsaka ny famatsiam-bola

Andininy 6-Ny andraikitry ny Kaominina eo amin'ny fitilina ireo sokajin'olona mpahazo tombontsoa amin'ny tetikasa tanamaro (HIMO)

Manondro olona iray manana trai-kefa (Agent technique) ny Kaominina mba hisahana ny i) fandrindrana sy ny fanaraha-maso ny sahan'asa (chantier) ii) famolavolana ny diarin'asa sy ny fitantanana ara-teknika ny lafiny fikojakojana. Misy fiofanana manokana omen'ny TFI/FDL an'io olona voantondro io mba ahafahany manantanteraka aminy ilaina azy ny andraikiny.

Ny Kaominina sy ireo fokontany dia manaiiky fa hanantanteraka Fivoriambe ho entina hampafantarana ny tetik'asa ho tontonsaina. Etsy andaniny dia atao ho fantam-bahoaka amin'ny alalan'ny peta-drindrina ao amin'ny biraom-pokontany ireo fepetra rehetra ilaina manodidina ny tolotrasa (karama, ora fiasana, isan'ny mpiasa ho raisina, isan'ny andro iasana. Ka ireo liana ary mahafeno ny fepetra ilaina sady feno 18 taona no miakatra dia afaka misoratra anarana.

Manaiiky koa ny Kaominina sy ny Fokontany fa hitandro mandrakariva ny mason-tsivana entina hisafidianana ireo olona raisina hiasa toy ny Renim-pianakaviana miavon-tena irery sy ireo tsy manana asa izay hatao laharam-pahamehana ny fandraisana azy ireo.

Andininy 7- Ny andraikitry ny Kaominina eo amin'ny fampitana vaovao eny amin'ny vahoaka

Raisin'ny Kaominina adidy ny fampitana ho fantam-bahoaka amin'ny alalan'ny peta-drindrina ireto antonta-taratasy ireto :

- Ny fanapahan-kevitry ny filan-kevitry ny Kaominina mankatoa ny tetik'asa
- Ny lisitra ireo sokajin'olona ary ny toerana voakasikin'ny tetik'asa
- Ny Tatitra ara-teknika sy ara-bola
- Ny fehi-kevitry ny mpitsirika ara-teknika sy ara-bola (audits technique et financier)

Andininy 8- Fanafoanana ny fifanarahana

Azon'ny Kaominina atao ny manapaka ny fifanarahana mandritry ny fotoana hanatanterahana azy, araka ireo fepetra voalazan'ny andininy faha-8 andalana faha-3.

Azon'ny TFI/FDL koa ny manapaka ny fifanarahana, araka ireto tranga ireto:

- rehefa tsy nanantanteraka ny iray amin'ireo adidy aman'andraikitra voafaritry ity fifanarahana ity araka voalazan'ny andininy faha-3, 4 sy faha-6 ny Kaominina
- raha toa ka tratan'ny tsy azo anoharana ny Kaominina noho ny firangan-javatra tsy nampoizina na miala amin'ny mahazatra tao aorianany nanaovana sonia ny fifanarahana ka mitarika ny tsy fahafahan'ny Kaominina manatanteraka ny iray amin'ireo adidy aman'andraikiny voafaritry ity fifanarahana ity
- raha toa ka misy ny fanodikodinam-bola na fampiasana ny vola amin'ny zavatra hafa ankoatran'ireo voalaza ato amin'ny fifanarahana ary voamarin'ireo solontenan'ny TFI/FDL na ireo mpitsirika matianina (auditeurs externes) nirahan'ny TFI/FDL

Anjaran'izay naka ny fanapahan-kevitra hanapaka ny fifanarahana ny mampilaza an-tsoratra, 10 andro aty aoriana fara-fahakeliny, ny andaniny ka tsipihany amin'izany ny antony nitarika azy hanafoana ny fifanarahana. Foana avokoa ireo andraikitra nifanekena ato anatin'ity fifanarahana ity manomboka amin'ny daty nanambarana ny fanapahana. Haveriny ny Kaominina eo no eo ireo ambi-bola novatsiana tsy lany. Raha toa ka voamarina fa nisy ny fanodikodinana araka ny voalaza etsy ambony (and. 8-2.c) dia terena ny Kaominina hamerina ny vola tsy lany miampy ny vola voahodina.

Izay Kaominina iharan'ny fanafoanana avy amin'ny fanapahan-kevitry ny TFI/FDL noho ny antony voalaza ao amin'ny andininy 8.2 a sy b dia tsy mahazo famatsiam-bola intsony avy amin'ny sampana "Financement des investissements communaux" ao amin'ny TFI/FDL. Raha afaka manaporofa nefa ny Kaominina aty afara fa azony atao tsara ny manaja ireo fepetra takiana sy mizaka ireo andraikitra tadiavina dia azo heverina ny hiverenan'ny famatsiana. Ny TFI/FDL dia vonona hanampy azy ireo eo amin'izany ezaka ataony izany.

Raha toa ka noho ny antony voalaza ao amin'ny andininy 8d no nitarika ny fanafoanana dia voatery tsy maintsy ahantona aloha ny fahazoan'ny Kaominina famatsiam-bola eo ampiandrasana ny fanapahan-kevitry ny fitondrana mahefa.

Andininy 9- Fandaminana ny olana mitranga

Ny olana rehetra mety hitranga eo amin'ny roa tonta noho ny tsy fitoviam-pijery eo amin'ny fampiharana ity fifanarahana ity dia halamina amin'ny raharaham-pihavanana. Raha tsy tanteraka izany dia haroso ho tsarain'ny fitsarana mahefa eo amin'ny Faritra misy ny foiben'ny TFI/FDL (Antananarivo) ny raharaha.

Zon'ny TFI/FDL tanteraka ny manaitra ireo manam-pahefana isan-tokony raha toa ka misy fandikan-dalana, eo am-panantanterahana ny fifanarahana, ataon'ireo tompon'andraikitra ny Kaominina na ireo olona miasa amin'ny anarany ny Kaominina na miasa amin'ny tombontsoan'ny Kaominina.

Andininy 10- Fitsirihana (audits) sy fanaraha-maso

Zon'ny TFI/FDL tanteraka raha ilaina izany ny mandefa ny solontenany na ireo sampan-draharaham-panjakana mahefa hanao fisafoana sy fanaraha-maso tampoka ny fomba fitantanana sy fampiasana ny vola novatsiana.

Andininy 11- Fifandraisana

Tsy maintsy atao an-tsoratra foana izay mety ho serasera sy fifanakalozana mikasika an'ity fifanarahana ity ary tsiahivina amin'izany ny laharana (numéro) sy ny anarana hahalalana ny tetik'asa. Toy izao manarak izao ny adiresy handefasana an'izany:

Ho an'ny:

EPA FONDS DE DEVELOPPEMENT LOCAL (FDL):
ADIRESY: Porte 120, Bâtiment des Travaux Publics, Anosy
101 -ANTANANARIVO
MADAGASIKARA

Natao teto... **AMBOSONTRA**..... amin'ny dika mitovy telo natao tamin'ny teny Malagasy ka ny roa dia natolotra ny EPA TFI/FDL ary ny iray ho an'ny Kaominina.

Ny Kaominina

- Tovana I : Tomhambidy ny tetik'asa anton'ny fifanarahana
- Tovana II : Modely fanaovana ny tatitra an-tsoratra

TOVANA VII

TAHIRIM-BOLA FAMPANDROSOANA IFOTONY
(FONDS DE DEVELOPPEMENT LOCAL)

DRAFITRA LASITRA FAMARITANA TETIK'ASA
(DOCUMENT TYPE DE PROJET - FICHE DE PROJET)

I - FAMANTARANA ANKAPOBENY NY TETIK'ASA SY NY KAOMININA
 (INFORMATIONS GENERALES SUR LE PROJET OU LE SOUS-PROJET ET LA COMMUNE)

Tetik'asa (Intitulé du Projet): FANAJSARANA BIRAON' NY KAOMININA

Fokontany : ANTSIMONDRAHO

Kaominina (Commune) : ANDINA

District : AMBOSITRA

Faritra (Région): AMORON' I MANIA

Daty namolavolana ny Tetik'asa (Date d'élaboration du Document de Projet par l'exécutif communal ou Date de l'évaluation du Projet)	<u>25 Novambra</u> <u>2009</u>
Daty nandanian'ny Filan-kevitra ny Kaominina ny volavolan-kevitra momba ny Tetik'asa (Date d'approbation de l'idée de Projet par le Conseil Communal)	<u>26 Novambra</u> <u>2009</u>

Adiresy hifandraisana amin'ny Tompon'andraikitra momba ny Tetik'asa :
 (Coordonnées du Responsable du Projet)

Anarana (Nom) : RABADIVELO

Fanampin'anarana (Prénoms) : Charles

Andraikitra (Poste/Fonction) : BEN' NY TANANA

Fononana (Domicile) : TENOANOSY

Fokontany : LOHARANO

Kaominina (Commune) : ANDINA

District : AMBOSITRA

Code Postal : 306

Téléphones Fixes et/ou portables : 033.19.973.06

Zava-misy sy antony nifidianana ny tetik'asa (Contexte et justification du choix du Projet):

- Miendaka 60% ny lobon'ny Sirao anatin'ny sy ivelany.-
 - Maloto ny 20 anatin'ny (70%)
 - Simba 90% ny varavaran'ny tsetra
 - Tafitra 20 amin'ny Sirao ny orana sy rivotra, ka
 - maimba 30% ny boky fitaoviny sy ny fanaka.-
 - hana 75% ny tefy, ka atahorana ny mpangalatra.-
 - Simba ny fahafahiana, ka maitso maloto emy ivelany
 ny olona

Tetik'asa mifanaraka amin'ny fanatanterahana ny PCD
 (Projet ou sous-projet prévu dans le PCD):

ENY (Oui): ☐

TSIA (Non): ☒

II - FILAZALAZANA MOMBA NY TETIK'ASA

(DESCRIPTION DU PROJET)

1. VOTOATIN'NY TETIK'ASA (Consistance du Projet)

1.1 Tanjona kendrena (Objectifs global et spécifiques):

Tanjona lavitr'ezaka (Objectif global et à long terme):
 - Sirao 20 lasana mandritry ny taona maro.-

Tanjona antomotr'ezaka (Objectifs spécifiques):

- Sirao voalohany sy madia 100% - Varavaran'ny vavabo 100%,
- mafa, mifidy tatra. Sirao sy fanaka any anto-ba-
- tatra vavabo amin'ny orana sy rivotra any mpangalatra.
 Tatra fahafahiana vavabo maitso 100%.-

1.2 Vokatra andrasana sy fiovana tiana hitranga mahakasika ny fiainan'ny mponina (Impacts du projet sur les conditions de vie de la population et Résultats attendus):

Sehatra (Domaine)	Vokatra (Impacts / Résultats)	Tondro-zotra (Indicateurs)
Fitantanana (au niveau de la Gouvernance, ou de Comportement)	- Mamparitika ny miasa amin'ny Sirao maitso 20 andrasana olona tatra	100 %
Sosialy (au niveau Social)	Sirao voaro fahafahiana	100 %
Toe-karena (au niveau économique)	Maitso hanao hana any olona	95%
Tontolo iainana (au niveau environnement)	Rivotra maitso-mahafahiana	100 %

1.3. Fomba hanatanterahana ny asa sy ny lamin'asa : (Processus, modalités de mise en œuvre et organisation)

- Ireo dingana arahina (Principales étapes ou phases) :

Dingana (Etape)	Asa hatao (Activités principales)	Fe-potoana (Délai / Période)	Vokatra andrasana (Résultats)
1	Fividianana fitaovana	6 andro	Fitaovana vovaina
2	Fanavaozana ny asa fana- reana	36 andro	Fanambana avoaka ny asa
3			
4			

- Lamin'asa sy andraikitra (Organisation, Responsabilités) :

Andraikitra (Responsabilité)	Anarana sy fanampiny (Nom et prénoms)	Anton'asa (Profession)	Adiresy (Coordonnées)
Fitarihana sy Fandrindrana (Pilotage et coordination)	RABADIVelo, elwls	Ben'ny Tanàna	Biraon'ny C.D.
Fitantanana ara-teknika (Gestion technique)	RAZAFIMAHIMBY Mian'risa Jean-Clau	Teknisiana	Biraon'ny C.D.
Fitantanana ara-bola (Gestion Financière)	RAZAFIMAHIMBY Justine	STC	Biraon'ny C.D.
Fanaraha-maso (Contrôle et surveillance)	RASOAMAHIA Berthine	1 ^{er} Ad'otut au Maire	Biraon'ny C.D.
Fitantanana sy fikorajokajana ny asa vita (Exploitation et Maintenance)	KAOMININA	-	-

Fanatanterahana ny asa (Mode d'exécution des travaux) :

- Asam-pokonolona (Travaux communautaires) : ☐
- Asa tanamaro (HIMO) : ☒
- Antok'asa (Tâcheronage et/ou à l'Entreprise) : ☒

1.3 Fe-potoana hanaovana ny asa (Calendrier d'exécution) :

Dingana (Etape)	Asa atao (Activités)	Antsipirihan'asa (Tâches)	Fanombohana (Date debut)	Fiafarana (Date Fin)
1	Fividianana fitaovana	Korajokajana	Andro voalohany	Andro faha 6
2	Fanavaozana ny asa fana-reana	Alaha 1 ^{er} au 1 ^{er} Andro	Andro voalohany	Andro faha 6
3		Fanombohana Gita	Andro faha 7	Andro faha 21
4		Fanombohana varavara	Andro faha 7	Andro faha 31
		Fanavaozana W.C	Andro faha 7	Andro faha 16
		Fanavaozana Fefy	Andro faha 7	Andro faha 16

1.4 **Filana mpiasa** (Besoins en main d'œuvre) :

Sokajin'asa (Poste de travail)	Isa (Nombre)	Karama isan'andro (Taux journalier (Ar/j))	Isan'ny andro hiasana (Nombre de jours travaillés)	Fitambaran'ny Karama (Salaire total)
Mpiasa tsotra (Main d'œuvre)	5	2.000-Ar	36	360.000-Ar
Mpiasa matihanina (Ouvrier spécialisé)	5	3.000-Ar	36	540.000-
Sefo tarika (Chef d'équipe)	-	-	-	-
Sefon' asa (Chef de chantier)	-	-	-	-
Mpanara-maso (Superviseur)	1	4.000-Ar	36	144.000-
Fitambaran'ny karama ho zaraina (Salaire total à distribuer)				1.044.000-Ar

1.5 **Filana Fitaovana sy kojakoja** (Besoins en petits outillages et matériaux) :

Karazana (Désignation)	Isa (Nombre)	Tombam-bidiny (Prix de référence unitaire) Ariary	Fitambarany (Coût total) Ariary
Fitambarany (Coût total)			

2. **Vinavinam-pandaniana vatsian'ny FDL** : (Prévisions des dépenses financées par le FDL) :

Lisitry ny fandaniana (Rubriques des dépenses)	Sandany (Montant) ARIARY	Isan-jato (Pourcentage)
Sokajy voalohany (Catégorie I) :		
Karama na tamby-karama (Salaire / indemnité)		
Fitambarany Sokajy I (Sous-total de la catégorie I)	1.044.000-Ar	32,62%
Sokajy faharoa (Catégorie II) :		
- Fitaovana madinika (Petits matériels et outillages)		
- Kojakoja samihafa (Matériaux et fournitures)		
- Zavatra hafa (Autres à préciser)		
Fitambarany Sokajy II (Sous-total de la catégorie II)	2.156.000 Ar	67,38%
Sokajy Fahatelo (Catégorie III) : Karaman'ny mpiantoka ny asa (Rémunération des AGEX)	-	-
Mpiantok'asa	-	-

(AGEX)	—	—
Fitambarany Sokajy I, II sy III avy amin'ny FDL (Total Général - Financement FDL (I+II+III))	3.200.000 Ariary	100%

III. TONDRO-ZOTRA (INDICATEURS)

3. Tondro-zotran'ny fanatanterahana ny asa (Indicateurs d'Intrants)

Asam-pokonolona (Travaux communautaires) na Asa Tanamaro (HIMO) :

Mpahazo tombotsoa (Personnes Bénéficiaires)	Isan'ny olona (Nombre de personnes)	Isan'ny tombok'andro (Personnes-jours)
Lehilahy (Hommes)	5	180
Vehivavy (Femmes)	—	—
Fitambarany (Total Bénéficiaires)	5	180

4. Tondro-zotra ny vokatra (Indicateurs de Résultats) :

Vokatra (Résultat)	Tondro-zotra (Indicateur)	Habetsahany (Quantités)
- Birao vita fanatsarana	Ha Gany (m)	22 / 11
- Trano fidivana (M.C) vita	Isany	Iray
- Pefy vita	Isany	Iray

5. Mpiantok'asa (Agence d'Exécution recommandée pour l'exécution des activités : AGEX) Miisa 3 raha kely indrindra araka ny filaharany (Au moins 3 et par ordre de préférence)

Mpiantok'asa (AGEX)	TOERANA (DOMICILIATION)			Présélection FID/PSDR/ACORDS/FER
	Adiresy (Adresse)	Kaominina (Commune)	District	
—	—	—	—	—

Natao teto AMBOSITRA..., faha. 01... DESAMBRA 2009
(Fait à) (le)

RABARIVelo Charles
Grand - Officier de l'O.N.M.
Chevalier de l'O.N.M.

1.5. - Filāna Fitavana sy Kofakaja :

- Annexe I -

KARAZANA	ISA	TOMBAM-BIDINY	FITAMBARANY
- Biriky Tanimauga - - - - -	19.356	60 - Ar.	1.161.360 - Ar
- Ciment CPA 45 - - - - -	6 sacs	25.000 - Ar	150.000 -
- Chaux grasse - - - - -	3 sacs	15.000 - Ar	45.000 -
- Peinture à l'eau - - - - -	6 bds 25kg	64.000 - Ar	384.000 -
- Tôles de 3 mètres - - - - -	6	30.000 - Ar	180.000 -
- Fer 10 - - - - -	1	22.000 Ar	22.000 -
- Poutelle (paine) - - - - -	34	1.200 Ar	40.800 -
- Targette - - - - -	24	800 Ar	25.200 -
- Planches (eucalyptus) de 4 m - - - - -	25	4.000 Ar	100.000 -
- Batanes (eucalyptus) de 2 m - - - - -	8	2.400 Ar	19.200 -
- Planches (eucalyptus) de 3 m - - - - -	6	3.400 Ar	20.400 -
- Clous P. 60 - - - - -	2	4.000 Ar	8.000 -
- Autres fournitures - - - - -	-	40 Ar	40 -
TOTAL - - - - -			2.156.000 - Ar

**TAHIRIM-BOLA FAMPANDROSOANA IFOTONY
(FONDS DE DEVELOPPEMENT LOCAL)**

**DRAFITRA LASITRA FAMARITANA TETIK'ASA
(DOCUMENT TYPE DE PROJET - FICHE DE PROJET)**

**I - FAMANTARANA ANKAPOBENY NY TETIK'ASA SY NY KAOMININA
(INFORMATIONS GENERALES SUR LE PROJET OU LE SOUS-PROJET ET LA COMMUNE)**

Tetik'asa (Intitulé du Projet): FANAKENANA NY TSENAN' NY KAOMININA
 (Andina mifototra 30 metatra mikotodraha avatiny 1m² x 30m x 10m)

Fokontany: AMPAISINATSY

Kaominina (Commune): ANDINA

District: AMBOSITRA

Faritra (Région): AMORON' I MANIA

Daty namotavolana ny Tetik'asa (Date d'élaboration du Document de Projet par l'exécutif communal ou Date de l'évaluation du Projet)	25 Novambra 2009
Daty nandanian'ny Filan-kevitra ny Kaominina ny volavolan-kevitra momba ny Tetik'asa (Date d'approbation de l'idée de Projet par le Conseil Communal)	25 Novambra 2009
Adiresy hifandraisana amin'ny Tompon'andraikitra momba ny Tetik'asa : (Coordonnées du Responsable du Projet)	
Anarana (Nom): <u>DABADIVELO</u>	
Fanampin'anarana (Prénoms): <u>Charles</u>	
Andraikitra (Poste/Fonction): <u>SEN' NY TANANA</u>	
Fohenanana (Domicile): <u>TONGANOSY</u>	
Fokontany: <u>LOHARANO</u>	
Kaominina (Commune): <u>ANDINA</u>	
District: <u>AMBOSITRA</u>	
Code Postal: <u>306</u>	
Téléphones Fixes et/ou portables: <u>033.19.973.06</u>	

Zava-misy sy antony nifidianana ny tetik'asa (Contexte et justification du choix du Projet):

- Manomboka mihetsaka ny rindrina andrefana mirefy 30 metatra
- Matanolo ny hampianjany ny mpampiasa ny tsena, mibaka any
ivelany ary mamend ny lalitra. Mihena ho 65% ny vokatra tonga
ao an' tsena. Mihena ho 50% ny hafa miditra (districte-jir
elato). Mihena ho 65% ny fitamahanana ara-baobabo. Mihanao
ny mpangara-paisy (fitandina 05 isan' tsena). satria mitohana ny
arabe. Maleta ny tanana noho ny fako mivangango an' arabe.

Tetik'asa mifanaraka amin'ny faustanterahana ny PCD
(Projet ou sous-projet prévu dans le PCD):

ENY (Oui): ☐

TSIA (Non): ☒

II - FILAZALAZANA MOMBA NY TETIK'ASA

(DESCRIPTION DU PROJET)

1. VOTOATIN'NY TETIK'ASA (Consistance du Projet)

1.1 Tanjona kendraha (Objectifs global et spécifiques):

Tanjona lavitr'ezaka (Objectif global et à long terme):

Voafely tantesaka ny tsena (Marché contrôlé).

Tanjona antomotr'ezaka (Objectifs spécifiques):

- afaka ahiahy 100% ny mpiantseana. Mibaka ho 90% ny vokatra
- tonga ao an' tsena. Tafavahana ao anaty tsena ny mpivarotra miisa
- 85% ho fana 100% ny hafa paisy ao an' arabe. Halalaka sy
radio ny arabe (90%) sy ny tsena ary ny tanana.

1.2 Vokatra andrasana sy fiovana tiana hitranga mahakasika ny fiainan'ny mponina (Impacts du projet sur les conditions de vie de la population et Résultats attendus):

Sehatra (Domaine)	Vokatra (Impacts / Résultats)	Tondro-zotra (Indicateurs)
Fitantanana (au niveau de la Gouvernance, ou de Comportement)	Voafely ny tsena. Ho miora ny fiantohana bahoaka fahazo ao an' tsena.	100%
Sosialy (au niveau Social)	Hitondro ny mpiantseana.	90%
Toe-karena (au niveau économique)	Voir en annexe I	
Tontolo iainana (au niveau environnement)	Radio ny tanana.	100%

1.3. **Fomba hanatanterahana ny asa sy ny lamin'asa :** (Processus, modalités de mise en œuvre et organisation)

- Ireo dingana arahina (Principales étapes ou phases) :

Dingana (Étape)	Asa hatsa (Activités principales)	Fe-potoana (Délai / Période)	Vokatra andrasana (Résultats)
1	Fividianana fitaovana	05 andro	Fitaovana voangena
2	Fanombohana ny asa man-30 andro		Asa vita tsara ara-potoana
3	Drapahaitany		

- Lamin'asa sy andraikitra (Organisation, Responsabilités) :

Andraikitra (Responsabilité)	Anarana sy fanampiny (Nom et prénoms)	Anton'asa (Profession)	Adiresy (Coordonnées)
Fitarihana sy Fandrindrana (Pilotage et coordination)	RABAOVELO, Charles	Ben'ny Taniàna	Biraon'ny C.D.
Fitantanana ara-teknika (Gestion technique)	NIANASAH, Rakoto-maiana	Biraon'ny Taniàna-terak'ny C.D.	Biraon'ny C.D.
Fitantanana ara-bola (Gestion Financière)	RABAFIHARAVAO Justine	S.T.C.	Biraon'ny C.D.
Fanaraha-maso (Contrôle et surveillance)	ANDRIAMAHAMPY Stanislas	2 ^e Adjoint au Maire	Biraon'ny C.D.
Fitantanana sy fikojakojana ny asa vita (Exploitation et Maintenance)	KAMININTA	—	—

Fanatanterahana ny asa (Mode d'exécution des travaux) :

- Asam-pokonolona (Travaux communautaires) : ☐
- Asa tanamaro (HIMO) : ☒
- Antok'asa (Tâcheronage ~~ovoa~~ à l'entreprise) : ☒

1.3 Fe-potoana hanaovana ny asa (Calendrier d'exécution) :

Dingana (Étape)	Asa atao (Activités)	Antsiperihan'asa (Tâches)	Fanombohana (Date début)	Fisafarana (Date fin)
1	Fividianana fitaovana	Fividianana fampikajiana	Andro voalohany	Andro faha-5
2	Fanombohana ny asa	Fividianana Vato: Entika Fikikisana rindrina Fandrafetana Gritro	Andro voalohany Andro faha-6 Andro faha-11	Andro faha-5 Andro faha-10 Andro faha-20
3		Fandrahana Bana Fandrahana mitsika	Andro faha-21 Andro faha-26	Andro faha-25 Andro faha-30
4		ha. Fizarana tsiraka	Andro faha-31	Andro faha-35

1.4 Filàna mpiasa (Besoins en main d'œuvre) :

Sokajin'asa (Poste de travail)	Isa (Nombre)	Karama isan'andro (Taux journalier) (Ar/j)	Isan'ny andro hiasana (Nombre de jours travaillés)	Fitambaran'ny Karama (Salaire total)
Mpiasa tsotra (Main d'œuvre)	20	2.000-Ar.	30 andro	1.200.000-Ar
Mpiasa matihanina (Ouvrier spécialisé)	03	3.000-Ar	30 andro	270.000 -
Sefo tarika (Chef d'équipe)	01	4.000-Ar	30 andro	120.000 -
Selon'asa (Chef de chantier)	01	4.000 Ar	30 andro	120.000 -
Mpanara-maso (Superviseur)	01	4.000 Ar	30 andro	120.000 -
Fitambaran'ny karama ho zaraina (Salaire total à distribuer)				1.830.000-Ar.

1.5 Filàna Fitaovana sy kojakoja (Besoins en petits outillages et matériaux) :

Karazana (Désignation)	Isa (Nombre)	Tombam-bidiny (Prix de référence unitaire) Ariary	Fitambarany (Coût total) Ariary
	Voir	annexe I	I
Fitambarany (Coût total)			

2. Vinavinam-pandaniana vatsian'ny FDL : (Prévisions des dépenses financées par le FDL) :

Lisitry ny fandaniana (Rubriques des dépenses)	Sandany (Montant) ARIARY	Isan-jato (Pourcentage)
Sokajy voalohany (Catégorie I) :		
Karama na tamby-karama (Salaire / indemnité)		
Fitambarany Sokajy I (Sous-total de la catégorie I)	1.830.000-Ar	55,45%
Sokajy faharoa (Catégorie II) :		
- Fitaovana madihika (Petits matériels et outillages)		
- Kojakoja samihafa (Matériaux et fournitures)		
- Zavatra hafa (Autres à préciser)		
Fitambarany Sokajy II (Sous-total de la catégorie II)	1.470.000-Ar	44,55%
Sokajy Fahatelo (Catégorie III) : Karaman'ny mpiantoka ny asa (Rémunération des AGEX)	—	
Mpiantok'asa	—	

(AGEX)	—	—
Fitambarany Sokajy I, II sy III avy amin'ny FDL (Total Général - Financement FDL (I+II+III))	3.300.000 Ariary	100%

III. TONDRO-ZOTRA (INDICATEURS)

3. Tondro-zotra ny fanatanterabana ny asa (Indicateurs d'Intrants)

Asam-pokonolona (Travaux communautaires) na Asa Tanamaro (HIMO) :

Mpahazo tombotsoa (Personnes Bénéficiaires)	Isan'ny olona (Nombre de personnes)	Isan'ny tombok'andro (Personnes-jours)
Lehilahy (Hommes)	20 olona	600
Vehivavy (Femmes)	—	—
Fitambarany (Total Bénéficiaires)	20 olona	600

4. Tondro-zotra ny vokatra (Indicateurs de Résultats) :

Vokatra (Résultat)	Tondro-zotra (Indicateur)	Hahetsahany (Quantités)
Pena vita	Mefatra	30
	Mefatra jiratra	300

5. Mpiantok'asa (Agence d'Exécution recommandée pour l'exécution des activités : AGEX)

Miisa 3 raha kely indrindra araka ny filaharany

(Au moins 3 et par ordre de préférence)

Mpiantok'asa (AGEX)	TOERANA (DOMICILIATION)			Présélection FID/PSDR/ACORDS/FER
	Adiresy (Adresse)	Kaominina (Commune)	District	
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—

Natao teto AMBOSITRA, faha. 04 DESAMBRA 2009
(Fait à) (le)

NY BEN'NY TANANA

Charles
Grand-Officier de l'O.N.M.
Chevalier de l'O.M.M.

1.2- Vokatra andrasana sy fiovana tiana hitanga:

Sehatra	Vokatra	Tondro-zotra
pe. kasena - - - - -	- Hitombo ny fivesivezen' ny vokatra	90%
	- miverina anin' ny larin' ny hafa m- dina - - - - -	100%
	- Foana ny varotra ivelan' ny kasena, izay fototry ny halagotry - - - - -	100%
	- Hitombo ny tolotra sy ny anady - - - - -	100%
	- Fy hatahotra ny mpangaro-paoty intsony ny mpiantseha - - - - -	100%

1.5- Filana fitaovana sy kojakoja:

Karazana	Isa	Tombam-bidiny	Fitaovana
- Biriky - - - - -	14.500	60 Ar	870.000-Ar
- Simenitra - - - - -	10 sacs	25.000 -	250.000 -
- Fasika - - - - -	100 daga	500 -	50.000 -
- Hazo fisaka (kesika 4m.) - - - - -	6 -	1.600 -	9.600 -
- Fantsika 9.60 - - - - -	1 kg	4.000 -	4.000 -
- Chaux grasse - - - - -	5 sacs	15.000 -	75.000 -
- Brosse à rouleaux - - - - -	4 -	4.000 -	16.000 -
- Pinceaux - - - - -	4 -	1.100 -	4.400 -
- Peintes - - - - -	5 -	4.000 -	20.000 -
- Angady - - - - -	7 -	6.000 -	42.000 -
- Pelles - - - - -	3 -	3.000 -	9.000 -
- Brouettes - - - - -	2 -	60.000 -	120.000 -
FITAMBARANY			1.470.000-Ar.

TAHIRIM-BOLA FAMPANDROSOANA IFOTONY
(FONDS DE DEVELOPPEMENT LOCAL)

DRAFITRA LASITRA FAMARITANA TETIK'ASA
(DOCUMENT TYPE DE PROJET – FICHE DE PROJET)

I – FAMANTARANA ANKAPOBENY NY TETIK'ASA SY NY KAOMININA
(INFORMATIONS GENERALES SUR LE PROJET OU LE SOUS-PROJET ET LA COMMUNE)

Tetik'asa (Intitulé du Projet): Famavaozana Terrain de SPORT minfy 110m x 100m

Fokontany: AMPASINA

Kaominina (Commune): Ambanivohitra AMBINA

District: ANDOSITRA

Faritra (Région): MOA-MI-MANIA

Daty namolavolana ny Tetik'asa (Date d'élaboration du Document de Projet par l'exécutif communal ou Date de l'évaluation du Projet)	25.11.09
Daty nandanian'ny Filan-kevitra ny Kaominina ny volavolan-kevitra momba ny Tetik'asa (Date d'approbation de l'idée de Projet par le Conseil Communal)	26.11.09
Adiresy hifandraisana amin'ny Tompon'andraikitra momba ny Tetik'asa : (Coordonnées du Responsable du Projet) Anarana (Nom): <u>RA. BARIVELO</u> Fanampin'anarana (Prénoms): <u>Charles</u> Andraikitra (Poste/Fonction): <u>Ben'ny Tanàna</u> Fononana (Domicile): <u>Tombakary</u> Fokontany: <u>Joharano</u> Kaominina (Commune): <u>Ambina</u> District: <u>Ambanivohitra</u> Code Postal: <u>306</u> Téléphones Fixes et/ou portables: <u>033.19.973.06</u>	

Zava-misy sy antony nifidianana ny tetik'asa (Contexte et justification du choix du Projet):

- * Tsy amby handraisa ny Sport Sebain amin'ny 2010.....
- * Hihena 32 m² ny fianja fanaovana baelina baribety.....
- * Tsy misy ny toerana fanaovana "Sport d'initiation".....
- * Sefinana ny mpianatra hanao fanatanyahantena amin'ny E.P.C
- * Sefinana ny Tantara rehetra fa fanatanyahantena.....
- * Hihena amin'ny fahafahana zava-maha-domehina (toaka-ropony) ny Tantara.....

Tetik'asa mifanaraka amin'ny fanatanterahana ny PCD
(Projet ou sous-projet prévu dans le PCD) :

ENY (Oui) : ☐

TSIA (Non) : ☒

II - FILAZALAZANA MOMBA NY TETIK'ASA

(DESCRIPTION DU PROJET)

1. VOTOATIN'NY TETIK'ASA (Consistance du Projet)

1.1 Tanjona kendrena (Objectifs global et spécifiques) :

Tanjona lavitr'ezaka (Objectif global et à long terme) : Hanao toerana fanatanyahantena maharitra ho an'ny mpianatra sy ny Tantara.....

Tanjona antomotr'ezaka (Objectifs spécifiques) :

- i) afaka hanao ny Sport Sebain 2010 : Hanao Terrain de Foot.....
- ii) Afaka amin'ny fanaovana fanatanyahantena ny mpianatra ao amin'ny E.P.C
- iii) ny C.E.C. antse ampahina sy ny Tantara mahantoka.....
- iv) Tsy vankibely ny zava-mahadomehina sy tsy mirona amin'ny halatra ny Tantara.....

1.2 Vokatra andrasana sy fiovana tiana hitranga mahakasika ny fiainan'ny mponina (Impacts du projet sur les conditions de vie de la population et Résultats attendus) :

Sehatra (Domaine)	Vokatra (Impacts / Résultats)	Tondro-zotra (Indicateurs)
Fitantanana (au niveau de la Gouvernance, ou de Comportement)	fifera mahakana ny Tantara sy ny fanatanyahantena	100 %
Sosialy (au niveau Social)	Salama vatana ny Tantara	90 %
Toe-karena (au niveau économique)	Katanyahana ny Tantara dia afaka mampiasa ny R.R. miala	90 %
Tontolo iainana (au niveau environnement)	mitondro ny volatra isan- tokatano	

1.3. **Fomba hanatanterahana ny asa sy ny lamin'asa :** (Processus, modalités de mise en œuvre et organisation)

- Ireo dingana arahina (Principales étapes ou phases) :

Dingana (Etape)	Asa hatao (Activités principales)	Fe-potoana (Délai / Période)	Vokatra andrasana (Résultats)
1	Fanentanana ny Fohontany	6 andro	fandrian'ny valoban'ny fahana
2	Fanangonana fitaovana	6 andro	azo ny fitaovana
3	Fanaovana ny asa	30 andro	niyoka tsara ny asa
4			

- Lamin'asa sy andraikitra (Organisation, Responsabilités) :

Andraikitra (Responsabilité)	Anarana sy fanampiny (Nom et prénoms)	Anton'asa (Profession)	Adiresy (Coordonnées)
Fitarihana sy Fandrindrana (Pilotage et coordination)	Rabivelo Charles	Ben'ny Tanàna	C.R. Andriana
Fitantanana ara-teknika (Gestion technique)	Rancharina Ranaivavohery	SPORTIF	Nanambonana FNT Anjankomby
Fitantanana ara-bola (Gestion Financière)	Razafindralandy Justine	S.T.C	C.R. Andriana
Fanaraha-maso (Contrôle et surveillance)	H I R I M A Maholisoa Philippe	chef Z.N.P	FNT Andriana Centre
Fitantanana sy fikojakojana ny asa vita (Exploitation et Maintenance)	FRAN. CEG.		Andriana Centre

Fanatanterahana ny asa (Mode d'exécution des travaux) :

- Asam-pokonolona (Travaux communautaires) : ☒
- Asa tanamaro (HIMO) : ☒
- Antok'asa (Tâcheronage et/ou à l'Entreprise): ☐

1.3 Fe-potoana hanaovana ny asa (Calendrier d'exécution) :

Dingana (Etape)	Asa atao (Activités)	Antspirihan'asa (Tâches)	Fanombohana (Date debut)	Fiafarana (Date Fin)
1	Fanentanana ny Fohontany	fitidiana ian'ny fohontany	andro valoban'ny	andro faha-06
2	Fanangonana Fitaovana	fitidiana ny fitaovana	andro valoban'ny	andro faha-06
3	Fanatanterahana ny Asa	Fanangonana ny tany * Fanambonana ny kianja * Fanafoanana ny fi- taovam-panatanga- lontana	andro faha-08 andro faha-23 andro faha-25	andro faha-22 andro faha-44 andro faha-50

1.4 **Filana mpiasa** (Besoins en main d'œuvre) :

Sokajin'asa (Poste de travail)	Isa (Nombre)	Karama isan'andro (Taux journalier) (Ar/j)	Isan'ny andro hiasana (Nombre de jours travaillés)	Fitambaran'ny Karama (Salaire total)
Mpiasa tsotra (Main d'œuvre)	10	2.000	10	200.000
Mpiasa matihanina (Ouvrier spécialisé)	3	3.000	15	135.000
Sefo tarika (Chef d'équipe)	1	3.000	15	45.000
Sefon'asa (Chef de chantier)	1	4.000	15	60.000
Mpanara-maso (Superviseur)	1	4.000	15	60.000
Fitambaran'ny karama ho zaraina (Salaire total à distribuer)				500.000

1.5 **Filana Fitaovana sy kojakoja** (Besoins en petits outillages et matériaux) :

Karazana (Désignation)	Isa (Nombre)	Tombam-bidiny (Prix de référence unitaire) Ariary	Fitambarany (Coût total) Ariary
Voir Annexe I			
Fitambarany (Coût total)			

2. **Vinavinam-pandaniana vatsian'ny FDL** : (Prévisions des dépenses financées par le FDL) :

Lisitry ny fandaniana (Rubriques des dépenses)	Sandany (Montant) ARIARY	Isan-jato (Pourcentage)
Sokajy voalohany (Catégorie I) :		
Karama na tamby-karama (Salaire / indemnité)		
Fitambarany Sokajy I (Sous-total de la catégorie I)	500.000	50%
Sokajy faharoa (Catégorie II) :		
- Fitaovana madinika (Petits matériels et outillages)		
- Kojakoja samihafa (Matériaux et fournitures)		
- Zavatra hafa (Autres à préciser)		
Fitambarany Sokajy II (Sous-total de la catégorie II)	500.000	50%
Sokajy Fahatelo (Catégorie III) : Karaman'ny mpiantoka ny asa (Rémunération des AGEX)		
Mpiantok'asa		

(AGEX)	—	—
Fitambarany Sokajy I, II sy III avy amin'ny FDL (Total Général – Financement FDL [I+II+III])	1.000.000	100%

III. TONDRO-ZOTRA (INDICATEURS)

3. Tondro-zotran'ny fanatanterahana ny asa (Indicateurs d'Intrants)

Asam-pokonolona (Travaux communautaires) na Asa Tanamaro (HIMO) :

Mpahazo tombotsoa (Personnes Bénéficiaires)	Isan'ny olona (Nombre de personnes)	Isan'ny tombok'andro (Personnes-jours)
Lehilahy (Hommes)	05	50
Vehivavy (Femmes)	05	50
Fitambarany (Total Bénéficiaires)	10	100

4. Tondro-zotra ny vokatra (Indicateurs de Résultats) :

Vokatra (Résultat)	Tondro-zotra (Indicateur)	Habetsahany (Quantités)
Kianja fanatongolana	habany m ²	4400 m ²

5. Mpiantok'asa (Agence d'Exécution recommandée pour l'exécution des activités : AGEX) Miisa 3 raha kely indrindra araka ny filaharany (Au moins 3 et par ordre de préférence)

Mpiantok'asa (AGEX)	TOERANA (DOMICILIATION)			Présélection FID/PSDR/ACORDS/FER
	Adiresy (Adresse)	Kaominina (Commune)	District	

Natao teto. AMBOSITRA....., faha. 01. DESAMBRA 2009
(Fait à) (le)

NY BEN'NY TANANA
(Le Maire)

Charles
Grand - Concier de l'O.N.M.
Chevalier de l'O.N.M.

XE J. 1.5 Filana Fitambara ny Kopaka

Karehana	Ma	Tombam-bidiny	Fitambaran'ny
- Bois carvé à 5m	8	8.000	64.000
- Madrier à 4m	8	5.000	40.000
- Plancher 4m eucalyptus	16	5.000	80.000
- Boulon G.H	16	2.000	32.000
- Boulon P.H	16	500	8.000
- Fautrika Pointe 120	1kg	4.000	4.000
- Fautrika Pointe 60	1/2 kg	2.000	2.000
- Peinture à l'huile	2 boîtes	10.000	20.000
- Ciment C.A.J	1 sac	25.000	25.000
- Gazonnage	-	270.000 225.000	(270.000) 225.000
FITAMBARANY			500.000. 545.000

**TAHIRIM-BOLA FAMPANDROSOANA IFOTONY
(FONDS DE DEVELOPPEMENT LOCAL)**

**DRAFTRA LASITRA FAMARITANA TETIK'ASA
(DOCUMENT TYPE DE PROJET - FICHE DE PROJET)**

**I - FAMANTARANA ANKAPOBENY NY TETIK'ASA SY NY KAOMININA
(INFORMATIONS GENERALES SUR LE PROJET OU LE SOUS-PROJET ET LA COMMUNE)**

Tetik'asa (Intitulé du Projet): Fanamboarana Tetezana nomba mifehy 22 m

Fokontany: AMPASIMA

Kaominina (Commune): Ambohitra AMBIA

District: AMBOITRA

Faritra (Région): AKORON'IT AMBIA

Daty namolavolana ny Tetik'asa (Date d'élaboration du Document de Projet par l'exécutif communal ou Date de l'évaluation du Projet)	25/11/09
Daty nandanian'ny Filan-kevitra ny Kaominina ny volavolan-kevitra momba ny Tetik'asa (Date d'approbation de l'idée de Projet par le Conseil Communal)	26/11/09
Adiresy hifandraisana amin'ny Tompon'andraikitra momba ny Tetik'asa : (Coordonnées du Responsable du Projet) Anarana (Nom): <u>RAHARIVELU</u> Fanampin'anarana (Prénoms): <u>Charles</u> Andraikitra (Poste/Fonction): <u>Ben'ny Tanàna</u> Fononana (Domicile): <u>Tanàna</u> Fokontany: <u>Loharano</u> Kaominina (Commune): <u>Ambohitra</u> District: <u>Ambohitra</u> Code Postal: <u>206</u> Téléphones Fixes et/ou portables: <u>033 19 973 06</u>	

Zava-misy sy antony nifidianana ny tetik'asa (Contexte et justification du choix du Projet):

- * Simba 100% ny tetizana hano teo aloha.
- * Sahiana 100% ny mpanatita mianpita ny rano amin'ny
- * Fohantany teo miantra amin'ny C.G.C. Namaxe Any aha
- * Sahiana 100% ny tsipaka amin'ny fihazibazana
- * Sahiana 100% ny mpitandina filaminana amin'ny fahaviana taia (voia).

Tetik'asa mifanaraka amin'ny fanatanterahana ny PCD
(Projet ou sous-projet prévu dans le PCD):

ENY (Oui): ☐

TSIA (Non): ☒

II - FILAZALAZANA MOMBA NY TETIK'ASA

(DESCRIPTION DU PROJET)

1. VOTOATIN'NY TETIK'ASA (Consistance du Projet)

1.1 Tanjona kendrena (Objectifs global et spécifiques):

Tanjona lavitr'ezaka (Objectif global et à long terme): Tetizana aza ampiasaina mandava tany na lohatana na fahaviana na rivotra na fahaviana.

Tanjona antomotr'ezaka (Objectifs spécifiques):

- i) Vita ny tetizana
- ii) Afaka mibazivany ny vohoka - mpanatita mpitandina filaminana
- iii) Tafaraka ny vohoka - mpanatita ny fahaviana

1.2 Vokatry andrasana sy fiovana tiana hitranga mahakasika ny fiainan'ny mponina (Impacts du projet sur les conditions de vie de la population et Résultats attendus):

Schatra (Domaine)	Vokatra (Impacts / Résultats)	Tondro-zotra (Indicateurs)
Fitantanana (au niveau de la Gouvernance, ou de Comportement)	Filaminan'ny Fahaviana	100%
Sosialy (au niveau Social)	Aytra ny mpanatita	100%
Toe-karena (au niveau économique)	Mivala ny tsipaka	100%
Fontolo iainana (au niveau environnement)		

- **Ireo dingana arahina** (Principales étapes ou phases) :

- **Lamin'asa sy andraikitra** (Organisation, Responsabilités) :

Fanatanterahana ny asa (Mode d'exécution des travaux) :

- ### 1.3 Fe-potoana hansovana ny asa (Calendrier d'exécution) :

XXIII

1.4 **Filana mpiasa** (Besoins en main d'œuvre) :

Sokajin'asa (Poste de travail)	Isa (Nombre)	Karama isan'andro (Taux journalier) (Ar/j)	Isan'ny andro hiasana (Nombre de jours travaillés)	Fitambaran'ny Karama (Salaire total)
Mpiasa tsotra (Main d'œuvre)	04	2 000	30	240 000
Mpiasa matihanina (Ouvrier spécialisé)	01	3 000	30	90 000
Sefo tarika (Chef d'équipe)	-	-	-	-
Sefon'asa (Chef de chantier)	-	-	-	-
Mpanara-maso (Superviseur)	01	4 000	30	120 000
Fitambaran'ny karama ho zaraina (Salaire total à distribuer)				450 000

1.5 **Filana Fitaovana sy kojakoja** (Besoins en petits outillages et matériaux) :

Karazana (Désignation)	Isa (Nombre)	Tombam-bidiny (Prix de référence unitaire) Ariary	Fitambarany (Coût total) Ariary
Voir Annexe I			
Fitambarany (Coût total)			

2. **Vinavinam-pandaniana vatsian'ny FDL** : (Prévisions des dépenses financées par le FDL) :

Lisitry ny fandanianana (Rubriques des dépenses)	Sandany (Montant) ARIARY	Isan-jato (Pourcentage)
Sokajy voalohany (Catégorie I) :		
Karama na tamby-karama (Salaire / indemnité)		
Fitambarany Sokajy I (Sous-total de la catégorie I)	450 000	30%
Sokajy faharoa (Catégorie II) :		
- Fitaovana madinika (Petits matériels et outillages)		
- Kojakoja samihafa (Matériaux et fournitures)		
- Zavatra hafa (Autres à préciser)		
Fitambarany Sokajy II (Sous-total de la catégorie II)	1 050 000	70%
Sokajy Fahatelo (Catégorie III) : Karaman'ny mpiantoka ny asa (Rémunération des AGEX)	-	-
Mpiantok'asa	-	-

(AGEX)	-	-
Fitambarany Sokajy I, II sy III avy amin'ny FDL (Total Général - Financement FDL (I+II+III))	1.500.000	100%

III. TONDRO-ZOTRA (INDICATEURS)

3. Tondro-zotran'ny fanatanterahana ny asa (Indicateurs d'Intrants)

Asam-pokonolona (Travaux communautaires) na Asa Tanamaro (HIMO) :

Mpahazo tombotsoa (Personnes Bénéficiaires)	Isan'ny olona (Nombre de personnes)	Isan'ny tombok'andro (Personnes-jours)
Lehilahy (Hommes)	4	120
Vehivavy (Femmes)	-	-
Fitambarany (Total Bénéficiaires)	4	120

4. Tondro-zotra ny vokatra (Indicateurs de Résultats) :

Vokatra (Résultat)	Tondro-zotra (Indicateur)	Habetsahany (Quantités)
Tetizana vita	metetra	22

5. Mpiantok'asa (Agence d'Exécution recommandée pour l'exécution des activités : AGEX) Miisa 3 raha kely indrindra araka ny filaharany (Au moins 3 et par ordre de préférence)

Mpiantok'asa (AGEX)	TOERANA (DOMICILIATION)			Présélection FID/PSDR/ACORDS/FER
	Adiresy (Adresse)	Kaominina (Commune)	District	

Natao teto..... faha.....
(Fait à) (le)

NY BEN'NY TANANA
(Le Maire)

Karazana	ise	Toubram-bidiny	Fitaumbany.
vato (moellon)	500	300	150.000 +
- vato (gaellon)	10 brouille	600	60.000
- vato (salsalany)	8 brouilles	300	2.400
- Ciment CPS	25	25000	625.000 +
- Fer ϕ 10	01	24.000	24.000 +
- Fer ϕ 8	01	14.000	14.000 +
- Fautriba Pointe 90	4 kg.	4.000	16.000 +
- Laonfirimina 13 m	4	25.000	100.000 +
- Hazo louibony salsalany 4 m	8	2.000	16.000
- Plancher 4 m lrimimina	8	4.000	32.000
- Fitaovana samihafa	-	10.600	10.600
TOTALIN Y -	-	-	1.050.000

TOVANA VIII

CHECK LIST DE SUIVI DU SOUS-PROJET			
REGION: INDRANA	DATE DE DISPONIBILITE FONDS: Fin mai	CU	
DISTRICT: ANOSINTRA II	DATE DEBUT TRAVAUX: 5 mai 200	CR 1	
COMMUNE: ANOSINTRA	FIN: 14	CR 2	
INTERLOCUTEURS (Maire, STC,...):		DUREE LA VISITE: 14	
A TOLOTRA TSENA			
1 Mitsangana ve ny CAO ? (Raha tsia, manesana eny amin'ny fanontaniana faha 4)		☒ eny	☐ tsia
2 Raha eny, Nisy Arrêté communal ve nanaganana izany ?		☒ eny	☐ tsia
3 Voahaja ve ny isan'ny mpikambana ao anatin'ny CAO araka ny soridalana ?		☒ eny	☐ tsia
4 @ iza?		☒ eny	☐ tsia
5 Tamin'ny tolotra tsena hitadiavana "tacheron" na "Mpitao raharaha antsaina", Nisy petadrindrina, fivoriana, filazana radio,...) natao ve hanaovana "Appel à manifestation d'intérêt" ? (Jereo ny dika mitovy amin'ny petadrindrina, PV fivoriana, filazana radio,...)		☒ eny	☐ tsia
6 Mazava tsara ve ny Bokin'andraikitra takiana amin'ny "tacheron" na "Mpitao raharaha antsaina" (Jereo ny dika mitovy momba izany)		☒ eny	☐ tsia
7 Nisy PV de selection ve hisafidianana ny "tacheron" na "Mpitao raharaha antsaina", hasaina hanao tolotra ?		☒ eny	☐ tsia
8 Voahaja ve soridalana napetraka ?		☒ eny	☐ tsia
fepotoana hanaovana petadrindrina ? .....andro (15 andro)		☒ eny	☐ tsia
isan'ny "tacheron" na "Mpitao raharaha antsaina" hasaina hanao tolotra ? .....firy? (3 tacherons na MR)		☒ eny	☐ tsia
fepotoana fanomanana tolo-bidy ? .....andro (3-5 andro)		☒ eny	☐ tsia
9 Nisy "PV d'ouverture" ny tolotra voaray ve nosoniavin'ny CAO na komity?		☒ eny	☐ tsia
10 Nisy "PV d'analyse" ny tolotra voaray ve nosoniavin'ny CAO na komity?		☒ eny	☐ tsia
11 Nisy "Bon de commande na contrat" ho an'ny "tacheron" na "Mpitao raharaha antsaina" voasafidy ve ?		☒ eny	☐ tsia
12 Mazava tsara ve ny fenitra ara-teknika "spécifications techniques" takiana amin'ny tolotra tsena hitadiavana "Kojakoja-fourriture"		☒ eny	☐ tsia
13 Nisy PV de selection ve hisafidianana ny "fournisseur", nividianana ny entana ?		☒ eny	☐ tsia
14 Voahaja ve ny soridalana napetraka ?		☒ eny	☐ tsia
isan'ny "fournisseurs" hanaovana fampitahana ? .....firy? (3 fournisseurs)		☒ eny	☐ tsia
fepotoana fanomanana tolo-bidy ? .....andro (3 - 5 andro)		☒ eny	☐ tsia
15 Nisy "Bon de commande na contrat" ho an'ny "fournisseurs" voasafidy ve ?		☒ eny	☐ tsia
16 Raha tsia, inona no antony ?			
Fanamarinana ataon'ny Mpitsidika:			
B FAMETRAHANA NY ASA HIMO			
1 Voahaja ve ny soridalana entina hisafidianana ny mpiasa HIMO		☒ eny	☐ tsia
2 Nisy petadrindrina natao ve hampafatarana ny olona ny asa (jereo ny dika mitovy amin'ny petadrindrina)		☒ eny	☐ tsia
3 Nisy petadrindrina ve hampafatarana ny olona voasafidy hiasa HIMO		☒ eny	☐ tsia
4 Nisy PV ve nanapahana izany olona voasafidy izany		☒ eny	☐ tsia
5 Voahaja ve ny fitsinjara ny Mari-bola isan-tsokajiny		☒ eny	☐ tsia
		Sokajy I	☒ eny ☐ tsia
		Sokajy II	☒ eny ☐ tsia
		Sokajy III	☒ eny ☐ tsia
6 Raha tsia, inona no antony ? (Takio ny PV voasonian'ny CAO milaza ny fanovana)			
		Voalaza	Tena izy
7 Firy isan-jaton'ny asa no vita ?		%	%
8 Voahaja ve ny tetiandro nanombohana ny asa		☒ eny	☐ tsia
9 Raha tsia, firy andro ny fahatarana ? (Takio ny PV voasonian'ny CAO na komity mankato ny fahatarana)		jrs	
10 Inona no anton'ny fahatarana ?			
11 Nanaja ny soridalana nomena ve ny kalitaon'ny asa vita ?		☒ eny	☐ tsia
12 Raha tsia inona antony ? (Takio ny PV voasonian'ny CAO na kaomity milaza ny fanovana)			
13 Inona no fanarenana kaisana hatao na efa natao ?			
14 Nazava tsara ve ny fitsinjara'asa teo amin'ny Chef de chantier sy ny Chef d'équipe (Hanontanio dia ampitahao amin'ny andraikitra voafaritra)		☒ eny	☐ tsia
15 Voahaja ve ny isan'ny olona voasoratra hiasa tao anaty tetikasa sy ny isan'ny mpiasa marina nampiasaina ?		☒ eny	☐ tsia
16 Raha tsia inona antony ? (Takio ny PV voasonian'ny CAO na komity milaza ny fanovana)		☒ eny	☐ tsia

- 17 Firy isan-jaton'ny vola no nampiasaina?
 18 Voahaja ve ny tetiandro voafaritra namoahana ny vola
 19 Raha tsia, firy andro ny fahataràna ? (Takio ny PV voasonian'ny CAO na komity mankato ny fahataràna)
 20 Inona no anton'ny fahataràna ?

%	%
eny	tsia
	jrs

Fanamarinana ataon'ny Mpitsidika:

C FAMETRAHANA NY ASA TACHERONNAGE /ENTREPRISE

- 1 Firy isan-jaton'ny asa no vita ?
 2 Voahaja ve ny tetiandro nanombohana ny asa ?
 3 Raha tsia, firy andro ny fahataràna ? (Takio ny PV voasonian'ny CAO na komity mankato ny fahataràna)
 4 Inona no anton'ny fahataràna ?

Voalaza	Tena izy
50 %	50 %
eny	tsia
	jrs

- 5 Nanaja ny soridiana nomena ve ny kalitaon'ny asa vita ?
 6 Raha tsia inona antony ? (Takio ny PV voasonian'ny CAO milaza ny fanovàna)

eny	tsia

- 7 Firy isan-jaton'ny vola no nampiasaina hatramin'izao?
 8 Voahaja ve ny tetiandro namoahana ny vola (plan de décaissement)
 9 Raha tsia, firy andro ny fahataràna ? (Takio ny PV voasonian'ny CAO na komity mankato ny fahataràna)
 10 Inona no anton'ny fahataràna ?

Voalaza	Tena izy
50 %	50 %
eny	tsia
	jrs

Fanamarinana ataon'ny Mpitsidika:

- 11 Efa nanao tatitra na rapaoro momban'ny tetik'asa ve ny kaominina?
 12 Voahaja ve rafitra nomen'ny FDL?
 13 Voahaja ve fe-potoana? (x andro farafahatarana aorinan'ny asa farany)
 14 Raha tsia, firy andro ny fahataràna ? (Takio ny PV voasonian'ny CAO na komity mankato ny fahataràna)
 15 Inona no anton'ny fahataràna ?

eny	tsia
eny	tsia
eny	tsia
	jrs

- 16 Raha tsia, firy andro ny fahataràna ? (Takio ny PV voasonian'ny CAO na komity mankato ny fahataràna)
 17 Inona no anton'ny fahataràna ?

	jrs

FAMINTINANA NY ASA FANARENANA TAKIANA AMIN'NY KAOMININA

Fangatahana fianja miala 2 FIAN hifanome tanany
 chanala y vato be, hahamirana y terrassent kianja

NAOTY OMENA NY KAOMININA

- Tena ratsy, tsy mahafa-po, mitaky ezaka be ho fanatsarana ny asa
 Ratsy, mitaky ezaka ho fanatsarana ny asa
 Ratsy na dia voahaja amin'ny ampahany aza ny sori-dalana nomena
 Tsara, voaharaka amin'ny ampahany ny sori-dalana nomena
 Tsara sy nahafapo, voaharaka amin'ny ankapobeny ny sori-dalana nomena
 Tena tsara ary nahafapo, voahaja ireo sori-dalana rehetra nomena

0	
1	
2	
3	
4	
5	

Date de suivi : 22/05/2010

Nom :

Titre :

Signature :

Andriamahanina
 Directeur Régional de l'Appui à l'Économie

Approbation de la Commune

Maire,

Ametraho dika mitovy ny Kaominina

P. LE MAIRE
 Par Délégation
 L'Adjoint au Maire

SOAMIRAJA Andriamahela
 Berthine Daniel

Politique de décentralisation

La population de base à prendre en considération

Le président de la République Hery Rajaonarimampianina a souligné, hier lors de l'inauguration du bâtiment du ministère de l'Intérieur et de la Décentralisation, ainsi que du Fonds de Développement local (FDL), que la politique de décentralisation figure dans la Constitution depuis 20 ans mais son application est à remettre en question. La mise en place d'un système permettant de mettre en œuvre la politique a été établie mais les résultats ne profitent guère à la population. De son côté, le président du Conseil d'administration du FDL, Roger Mahazoasy, a expliqué qu'il est important de prendre en considération la population de base dans tout projet de développement. « Connaître ses besoins est un moyen permettant de l'aider afin qu'elle puisse contribuer davantage au développement de la société. Nombreuses Communes ont pris part au système de budget participatif

car que le projet à mettre en œuvre émane effectivement de la population. La bonne gouvernance est également requise pour gagner la confiance de la population et l'inciter à prendre davantage de responsabilités », avance-t-il.

Le projet à mettre en œuvre concerne généralement l'adduction d'eau potable, la construction d'établissements scolaires, de marchés, de bassins-lavoirs... bref des projets qui puissent répondre à leur besoin mais ce sont également des projets

qui les incitent à aller de l'avant dans leurs activités professionnelles. Les maires et les responsables communaux ont profité de l'occasion pour une révision à la hausse du Fonds de Développement local qui est actuellement de 9 millions d'ariary par Commune. Seules les Communes qui répondent aux critères requises peuvent bénéficier de ce fonds. Il s'agit de celles qui disposent d'un compte financier, d'un budget primitif et d'un secrétaire-trésorier. Par ailleurs, le président du Conseil d'administration du FDL a fait part de l'insuffisance du budget attribué à ce dernier. « Seules 5% des ressources propres sont allouées au FDL ce qui est largement insuffisant pour mener à bien les activités. Une enveloppe qui est d'ailleurs répartie entre la Région et la Commune dont 1,5% pour la première et 3,5% pour la seconde », conclut-il.

Ericka

Tovana X

Ireo fanontaniana natao tamin'ny olona isan-tsokajiny

❖ Fanontaniana natao tamin'ny isam-batan'olona

Anarana:

Taona:

Lehilahy:

Vehivavy:

Asa:

Andraikitra hafa sahanina eo amin'ny fiarahamonina:

Fonenana:

- 1) Araka ny fahafantaranao azy, inona no nahatonga ny anaran-toerana hoe “Andina”?
- 2) Avy aiza no niavian'ny olona monina eto Andina?
- 3) Eo amin'ny lafiny fomba amam-panao, inona no mampiavaka ny eto Andina raha eo amin'ny:
  - famorana
  - fanambadiana
  - fahafatesana
  - famadihana
- 4) Eo amin'ny lafiny kolontsaina, inona no tena mampiavaka ny eto Andina?
- 5) Rehefa sanatria misy marary dia aiza no fandehananareo?
- 6) Ahoana ny fifandraisan'ny Ray aman-dreny amin'ny zanaka eo amin'ny lafiny fitaizana?
- 7) Inona avy no karazam-pinoana misy eto Andina?
- 8) Inona no fambolena sy fiompiana tena ataonareo?

Fambolena	Fiompiana

- 9) Manao ahoana ny vokatry miakatra?
- 10) Inona no olana mianjady aminareo tantsaha?
- 11) Fantatrao ve ny fisian'ny famatsiam-bola azon'ny kaominina Andina avy amin'ny

TFI?

12) Inona tamin'ireo tetikasa fanatsarana no nandraisanao anjara: birao, tsena, kianja, tsena? An-tsitrabo sa nomena karama?

13) Inona no olana tamin'izany?

14) Inona no vahaolana arosonao mba tsy hitrangan'ny olana toy izany intsony any aoriana?

15) Inona no fiovana hitanao taorian'ny nahavitan'ny birao, ny tsena, ny kianja ary ny tetezana?

❖ **Fanontaniana natao tamin'ny tompon'andraikitry ny kaominina**

- 1) Inona avy ireo fotodrafitrasa nahazoan'ny kaominina famatsiam-bola avy amin'ny TFI?
- 2) Inona no antony nanapahana fa ny biraon'ny kaominina, ny tsena, ny kianja fanatanjahan-tena no hasiam-panamboarana?
- 3) Ahoana no fomba nakana ny hevitra ny vahoaka nanoloana izany?
- 4) Inona avy no dingana nolalovan'ny kaominina ka nahazoana io famatsiam-bola io?
- 5) Ahoana no endriky ny fiaraha-miasa teo amin'ny
  - Kaominina sy ny TFI?
  - Kaominina sy ny vahoaka?
- 6) Manana ny tahirin-tsarin'ireo fotodrafitrasa ireo ve ny kaominina talohan'ny fanatsarana na ny fanamboarana natao?

❖ **Fanontaniana natao tamin'ny tompon'andraikitry ny TFI**

- 1) Oviana no niorenan'ny rafitra TFI?
- 2) Oviana no nanomboka niasa ny TFI?
- 3) Inona no tena vaindohan-draharahan'ny TFI?
- 4) Aiza avy no toerana iasan'ny TFI?
- 5) Inona no foto-kevitra ijoroan'ny TFI eo amin'ny asa fampandrosoana?
- 6) Inona no tanjona tratrarina hoe n'ny TFI?
- 7) Iza avy no mpiara-miasa amin'ny TFI?
- 8) Inona avy no fepetra takiana amin'ny tompon'andraikitry ny TFI mba hanatontosana ny asa famatsiam-bola ny kaominina?
- 9) Inona avy no karazana asa ataon'ny TFI sy ny fepetra takiana amin'izany?
- 10) Inona avy no dingana tsy maintsy arahin'ny kaominina mba hahazoana famatsiam-bola?

- 11) Ahoana no endriky ny fiaraha-miasa eo amin'ny TFI sy ny kaominina mialoha, mandritra ary aorian'ny tetikasa?
- 12) Inona no olana tsapanareo avy eo anivon'ny TFI teo amin'ny fanatanterahana ny asa famatsiam-bola?
- 13) Mbola hitohy hatrany ve ny famatsiam-bola ny kaominina?

FAMINTINANA

Ity asa fikarohana ity dia mandalina mikasika ny vokatry ny asa fampandrosoana niarahan'ny Tahirim-bola Fampandrosoana Ifotony sy ny kaominina Andina ao amin'ny Distrikan'Ambositra, Faritra Amoron'i Mania. Ny fampandrosoana ifotony amin'ny alalan'ny famatsiam-bola ny laharam-pahamehan'ny mponina eny anivon'ny kaominina sy ny fanamafisana ny fahaiza-manaon'ireo tompon'andraikitra no tena imasoan'ny TFI. Ity farany dia isan'ny fitaovana entina hanamafisana ny fitsinjaram-pahefana sy ny fanapariahana ny asam-panjakana.

Mizara telo lehibe ny asa fikarohana, ka tao amin'ny fizarana voalohany no nampahafantarana ny momba ny toerana amin'ny ankapobeny, ny fampahafantarana ny toe-karena sy ny tetikasa mijoro ary ny olana mianjady amin'ny mponina ao an-toerana. Tao amin'ny fizarana faharoa no nanehoana ny momba ny TFI, ny fepetra sy ny dingana arahina amin'ny fanatanterahana ny asa fampandrosoana ary ny fiaraha-miasany tamin'ny kaominina. Tao amin'ny fizarana fahatelo no nanehoana ny fiantraikan'ny asa fampandrosoana nataon'ny TFI, izay nahitana ny lafy tsarany sy ny lesoka tamin'ny asa fampandrosoana notontosaina tao Andina ary ny soso-kevitra mifanaraka amin'izany.

RESUME

Ce travail de recherche a pour objet l'analyse des résultats des actions de développement menées par la commune rurale d'Andina, District d'Ambositra, Région Amoron'i Mania, en collaboration avec le FDL. Le FDL s'occupe essentiellement du développement local et participe au financement des besoins prioritaires de la population des communes ainsi qu'au renforcement des capacités des responsables locaux qui est un moyen nécessaire à la mise en place de la décentralisation et la déconcentration.

Ce travail comprend trois parties. La première partie décrit l'état des lieux, en particulier le volet économique ainsi que les problèmes ressentis par la population. La deuxième partie concerne le FDL, notamment les modalités de partenariat avec les communes en matière de développement. La troisième partie est consacrée à l'analyse critique des résultats de la coopération de la commune d'Andina avec le FDL suivie des suggestions d'amélioration.

ABSTRACT

This research work aims at analysing the results of developing actions conducted by the rural commune of Andina, district of Ambositra, region of Amoron'i Mania, with the collaboration of the FDL. The latter is mainly in charge of the local development and participates in financing population's needs and in reinforcing the capacity of the local responsables, which is an important means for the implementation of decentralisation and devolution.

This research work is divided into three main parts. The first part gives a clear picture of the place, particularly the economic matters and the problems related to the population. The second part deals with the FDL, more precisely the partnership methods with the commune concerning the development issue. The third part focuses on the analysis of the results of the collaboration of the commune of Andina with the FDL, followed by some recommendations for improvement.

Mpanoratra : RANDRIANATREHANA Ranjambolatina
Adiresy : lot IDH 01 B Merimandroso Ambohidrapeto
Fifandraisana : 033.75.280.02 - rrandrianatrehana@yahoo.com
Lohateny : *Ny tahirim-bola fampandrosoana ifotony araka ny fomba fijery sôsio-antrôpôlôjika ao amin'ny kaominina Andina, Distrikan'Ambositra, Faritra Amoron'i Mania.*
Isan'ny takila : 153
Isan'ny fafana : 8
Isan'ny sary : 19
Isan'ny sarintany : 5
Isan'ny kisary : 2
Isan'ny tovana : 10
Teny fototra : Antrôpôlôjia, Ny maha olona, Ny fandrosoana/fampandrosoana, Fampandrosoana ifotony, Vondrom-bahoaka fototra itsinjaram-pahefana, Laharam-pahamehana, Fandraisana anjara/fampandraisana anjaran'ny mponina.

FAMINTINANA

Ity asa fikarohana ity dia mandalina mikasika ny vokatry ny asa fampandrosoana niarahan'ny Tahirim-bola Fampandrosoana Ifotony sy ny kaominina Andina ao amin'ny Distrikan'Ambositra, Faritra Amoron'i Mania. Ny fampandrosoana ifotony amin'ny alalan'ny famatsiam-bola ny laharam-pahamehan'ny mponina eny anivon'ny kaominina sy ny fanamafisana ny fahaiza-manaon'ireo tompon'andraikitra no tena imasoan'ny TFI. Ity farany dia isan'ny fitaovana entina hanamafisana ny fitsinjaram-pahefana sy ny fanaparahana ny asam-panjakana.

Mizara telo lehibe ny asa fikarohana, ka tao amin'ny fizarana voalohany no nampahafantarana ny momba ny toerana amin'ny ankapobeny, ny fampahafantarana ny toe-karena sy ny tetikasa mijoro ary ny olana mianjady amin'ny mponina ao an-toerana. Tao amin'ny fizarana faharoa no nanehoana ny momba ny TFI, ny fepetra sy ny dingana arahina amin'ny fanatanterahana ny asa fampandrosoana ary ny fiaraha-miasany tamin'ny kaominina. Tao amin'ny fizarana fahatelo no nanehoana ny fiantraikan'ny asa fampandrosoana nataon'ny TFI, izay nahitana ny lafy tsarany sy ny lesoka tamin'ny asa fampandrosoana notontosaina tao Andina ary ny soso-kevitra mifanaraka amin'izany.

RESUME

Ce travail de recherche a pour objet l'analyse des résultats des actions de développement menées par la commune rurale d'Andina, District d'Ambositra, Région Amoron'i Mania, en collaboration avec le FDL. Le FDL s'occupe essentiellement du développement local et participe au financement des besoins prioritaires de la population des communes ainsi qu'au renforcement des capacités des responsables locaux qui est un moyen nécessaire à la mise en place de la décentralisation et la déconcentration.

Ce travail comprend trois parties. La première partie décrit l'état des lieux, en particulier le volet économique ainsi que les problèmes ressentis par la population. La deuxième partie concerne le FDL, notamment les modalités de partenariat avec les communes en matière de développement. La troisième partie est consacrée à l'analyse critique des résultats de la coopération de la commune d'Andina avec le FDL suivie des suggestions d'amélioration.

ABSTRACT

This research work aims at analysing the results of developing actions conducted by the rural commune of Andina, district of Ambositra, region of Amoron'i Mania, with the collaboration of the FDL. The latter is mainly in charge of the local development and participates in financing population's needs and in reinforcing the capacity of the local responsables, which is an important means for the implementation of decentralisation and devolution.

This research work is divided into three main parts. The first part gives a clear picture of the place, particularly the economic matters and the problems related to the population. The second part deals with the FDL, more precisely the partnership methods with the commune concerning the development issue. The third part focuses on the analysis of the results of the collaboration of the commune of Andina with the FDL, followed by some recommendations for improvement.

Mpitarika: Madame SOLO-RAHARINJANAHARY RAHARIMALALA Anatolie

Professeure titulaire et de direction de recherche à l'Université d'Antananarivo
Ecole Normale Supérieure